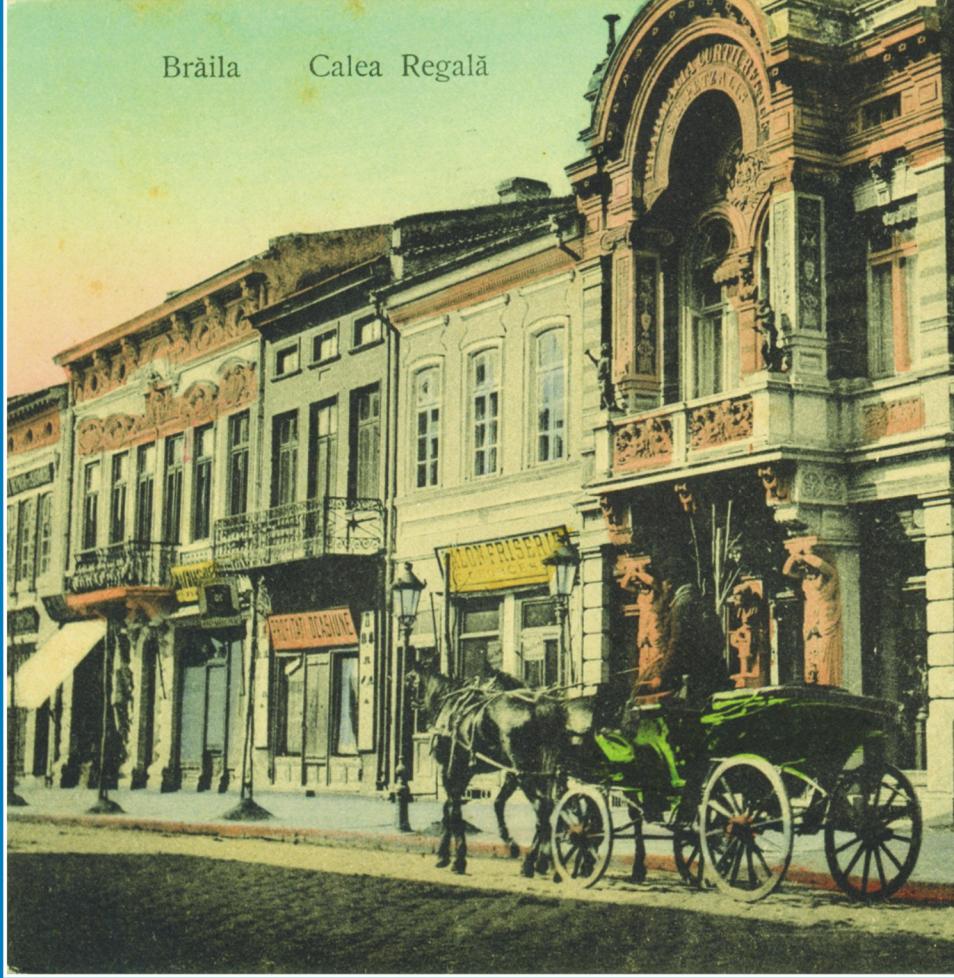

Brăila

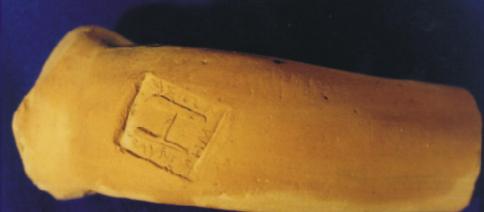
Calea Regală

Un Grec, Doi Greci, Trei Greci... Brăila.

Reactivarea memoriei culturale a orașului Brăila.

Cazul Comunității Grecești.

MUZEUL BRĂILEI

EDITURA ISTROS

*Un Grec, Doi Greci, Trei Greci... Brăila.
Reactivarea memoriei culturale a orașului Brăila.*

Cazul Comunității Grecești.

Coperta: Ionel Cândeа
Tehnoredactare: Ghena Pricop, Camelia Hristian, Rozalia Pîrlitu
Foto: Gabriel Stoica
Traduceri din lb. greacă: Iulia Marica Saridache, Haralambie Caravia

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Un grec, doi greci, trei greci... Brăila / ed.: Camelia Hristian, Ghena Pricop - Brăila : Editura Istros a Muzeului Brăilei, 2009
ISBN 978-973-1871-46-2

I. Hristian, Camelia (ed.)
II. Pricop, Ghena (ed.)

323.1(=14)(498)

Coperta I: Brăila, Casa Petzalis
Coperta IV: Brăila, Teatrul Rally

© 2009, Editura Istros a Muzeului Brăilei

*Un Grec, Doi Greci, Trei Greci...
Brăila.*

Editori:
Camelia Hristian
Ghena Pricop

MUZEUL BRĂILEI EDITURA ISTROS
BRĂILA, 2009

GRECII DESPRE GRECI ȘI DESPRE BRĂILA

Grecii au fost, decenii de-a rândul, acasă la Brăila. Au venit aici, au făcut comerț, au prosperat, au clădit case, biserică, școli, mori, tipografii, dar au și trăit, au suferit, au iubit. Cât de mult s-au simțit ei aici acasă sau cât de mult au tânjit după pierduta *patrida* este dificil de spus. Un context istoric sau o alegeră cu substrat finanțar au determinat, în secolul XIX, zeci de familii să-și construiască aici viața. Și-au creat propria insulă într-o mare de alte nații. A fost destul de simplu, pentru că aveau portul și propriile vapoare care îi legau de Elada. Dar vremurile s-au schimbat și, precum alte insule grecești astăzi puțin locuite, și „insula grecească” din portul Brăila a fost, încet, părăsită pentru alte locuri mai prielnice pentru comerț liber sau pentru libertate de exprimare. Mai târziu, evenimentele politice din Grecia, din deceniul V al secolului XX, au determinat alte familii de greci să se stabilească la Brăila. Indiferent care a fost motivul care i-a determinat să aleagă calea Brăilei sau să părăsească acest oraș, acești greci au fost, pentru perioade mai lungi sau mai scurte, brăileni, au contribuit la evoluția orașului, mărturiile trecerii lor fiind extrem de vizibile în Centrul Istoric al orașului. Dar câți dintre brăilenii de astăzi mai știu că, într-un trecut foarte apropiat, pe străzile orașului se vorbea limba greacă ca la Pireu... Extrem de puțini.

Prin acest proiect am încercat să salvăm, atât cât mai este posibil, fragmente din memoria culturală a orașului și să aducem aceste informații în atenția publică. Ne-am dorit să completăm cercetările istoricilor - cu privire la elementul elen de la Brăila, de-a lungul timpului -, cu mărturii ale grecilor care s-au născut sau au trăit o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp aici. Ca să cunoști cu adevărat o comunitate umană, indiferent de etnie sau de convingeri, este important să vorbești cu oamenii și să le ascultă poveștile de viață, să înțelegi ce și cum au trăit, cum au gândit, cum au simțit, ce vise le-au animat destinele, ce tipare morale le-au coordonat acțiunile, cum au privit pe cei din jur și cum s-au simțit influențați de ceilalți, cât de „diferiți” au fost și cum sunt, de fapt -

pentru că la Brăila comunitatea grecească este o realitate chiar dacă nu mai are atât de mulți membri, nu mai are nici forță financiară și nici strălucirea de altădată. Din păcate, nici Brăila nu mai este cea de altădată!

„Îmi amintesc că pe strada... era o casă (prăvălie, restaurant, cafenea, școală, fabrică) a unui grec...”, „Îmi amintesc că în port era o agenție de navegație a unui grec...”, „La Brăila în port venea vaporul... dinspre Grecia...”, „Când bunicii au venit la Brăila...”, „Tata cinea un ziar grecesc...”, „Prima casă în care au locuit bunicii era pe strada...”, „Eram copil și mă jucam...”, „Mi-amintesc că am primit de la un grec...”, „La sărbători...”, „La școala grecească era un profesor...”, „Bunica gătea o rețetă din insula...”, „Mă duceam la frizeria unui grec și-l auzeam adesea fluierând un cântec vechi grecesc...”, „Mama nu ne lăsa să...”, „Când am ajuns prima dată în Grecia...”, „Se dansa adesea un dans grecesc...”, „În vremea comunismului...”. Astfel de informații sunt inedite, tocmai pentru că nu le putem găsi în cărți și arhive ci doar în mințile și sufletele oamenilor. Iar oamenii sunt trecători și odată cu ei se pierde și ce-au trăit dacă nu aleg să împărtășească experiențele lor colii de hârtie.

Interviurile scrise și video complete, realizate în cadrul acestui program cultural, toate fotografiile - realizate după amintiri de familie, documente, obiecte - pe care aceste familii, cu generozitate, ne-au permis să le folosim pentru acest proiect – din care noi am selectat doar câteva pentru această publicație tipărită – precum și fotografii după documentele din arhiva Comunității Elene Brăila, copii după imagini din arhiva video a Comunității Elene Brăila, la care am adăugat fotografii și imagini video din arhiva Muzeului Brăilei, pot fi consultate de public în Sala Diversității Culturale a Muzeului Brăilei. Centrul va dezvolta, în timp, această bază de date despre grecii din Brăila dar va crea și alte baze de date, cu mărturii și material foto și video, legate de celealte etnii care au trăit și influențat istoria orașului: rușii lipoveni, evrei, armeni, bulgari, turci, romi.

Vă invităm să vizitați și website-ul proiectului <http://www.diversitate-culturala-muzeulbrailei.ro/> unde veți găsi și o hartă virtuală care propune elemente urbane cu mărturii ale prezenței grecilor în oraș - marile edificii private grecești, edificii industriale grecești, sediile tipografilor greci, case legate de viața lui Panait Istrati

precum și de viața lui Dumitru Panaitescu Perpessicius la Brăila, frumoasele clădiri de altădată admirate de Nicolae Iorga în drumul lui de la Gară până în Piața Sf. Arhangheli și în port.

Prezentăm în paginile ce urmează o parte dintre răspunsurile pe care le-am obținut la o sumă de întrebări, structurate într-un interviu scris, foarte amplu și pe alocuri incomod, pe care l-am trimis *pretutindeni*. Am reușit să obținem, într-un timp foarte scurt – având în vedere că perioada de derulare a proiectului a fost de doar 4 luni - mărturiile unor greci brăileni care acum locuiesc în Brăila, Galați, București, Craiova, Grecia, Germania, Franța, Australia, Noua Zeelandă, SUA.

Vă invităm să-i cunoașteți pe grecii din Brăila și în același timp să invităm într-o incursiune în Brăila de altădată, aşa cum o prezintă dânsii.

Mulțumim tuturor celor care au înțeles importanța acestui program cultural și mai ales celor care au avut răbdarea și bunăvoița să-și deschidă sufletele și să ne împărtășească experiențe de viață, fericite sau mai puțin fericite: fam. Andreeșcu Jana (Galați), fam. Bartaloș Lidia (Brăila), fam. Băjenică Eli (Brăila), fam. Bonicioli Cleopatra (Brăila), fam. Caravia Haralambie (București), fam. Cochino Vasile (Brăila), fam. Diamandi Maria (Brăila), fam. Dimofte Lidia Maria (București), fam. Dumitriu Nicolae (Brăila), fam. Dumitru Aspasia (Brăila), fam. Exarhu Marius (Brăila), fam. Fotiadis Adriana (Wellington - Noua Zeelandă), fam. Ganea Maria (Brăila), fam. Guleamachis Adrian (Brăila), fam. Gavaz-Nicolae Florentina Octavia (Brăila), fam. Haraga Elefteria (Brăila), fam. Irimia Amalia (Brăila), fam. Ispir (Caligas) Reghina (Brăila), fam. Ion Ana-Maria (București), fam. Karafyllidis Athanassios (Berlin – Germania), fam. Lichiardopol Corina (Craiova), fam. Mandas Constantinos (Brăila), fam. Mihăilescu Elena (București), fam. Mija Nicoleta (Brăila), fam. Mușat Florentina-Cristina (Brăila), fam. Nicolae Panait (Brăila), fam. Pana Ștefan Panait (Stuttgart - Germania), fam. Papas Artemiza Carmen (Brăila), fam. Paraschiv Caliopi (Brăila), fam. Pieratos Anisia (Brăila), fam. dr. Poenaru Constantin (Brăila), fam. Portocală Radu (Paris - Franța), fam. Raftopol Stelian (Brăila), fam. Samaras Neculai (Brăila), fam. Saridache Marica (Brăila), fam. Saridache Nicolae (Brăila), fam. Spiridon Nicolas (Brăila), fam. Stefanidis Constantin (Brăila), fam. Stroe Antonette Rodica (Brăila), fam. Stroe Elena (Brăila), fam. Teodorescu Victoria (Brăila), fam. Theodoru Maria-

Denise (Bucureşti), fam. Turculeş Dumitra (Brăila), fam. Țigaridis Panait (Brăila), fam. Vertoudakis (Caridi) Alexandra (Australia), fam. Vâlcu Silvia (Brăila), fam. V. A. (Detroit - S.U.A.).

Camelia Hristian

EMIGRAȚIA GREACĂ 1830-1950

Tratatul de la Adrianopol încheia războiul rusu-turc (1828-1829) și punea capăt administrației otomane din Brăila. Articolul V conținea prevederi speciale pentru Moldova și Țara Românească și stabilea, pe lângă revenirea la Țara Românească a cetăților turcești de pe malul stâng al Dunării, și hotarul cu Imperiul Otoman, talvegul Dunării.

Sub raport economic, desființarea monopolului otoman asupra produselor românești prin liberalizarea comerțului pe Dunăre și pe Marea Neagră a însemnat pentru Brăila momentul de cotitură care avea să-i aducă, în scurtă vreme, recunoașterea de cel mai mare și important port dunărean al țării, rival de temut pentru vecinul Galați și pentru mai îndepărtata Odessa.

Cadrul natural mai mult decât favorabil¹, măsurile întreprinse de autoritățile centrale și locale pentru modernizarea orașului și îmbunătățirea traficului naval², facilitățile introduse³, sunt câteva dintre premisele pentru atragerea unor valuri succesive de emigranți, interesanți de obținerea unui profit rapid și substanțial.

Înainte de 1828 populația era estimată între 30000 – 40000 de locuitori, după unii cercetători este posibil ca cifrele să fie exagerate, iar în catagrafia întocmită de serdarul Tăut în 1828, după retragerea armatei turcești, au fost înscrise 591 capi de familie. Si în acest caz se vorbește de o exagerare, în minus, părerile acceptate fiind că populația Brăilei nu atingea cifra de 3500 de suflete. Patru ani mai târziu, se ajunge la 4045, iar în 1834 la 6000. O statistică din 1838 arată că în structura populației, după elementul românesc majoritar, etnicii greci ocupau locul al doilea. La sfârșitul secolului al XIX-lea doar o treime din populație era

¹ Avea cel mai adânc șenal navigabil care oferea posibilitatea circulației vaselor maritime.

² Amenajarea cheiurilor pentru a ușura manipularea mărfurilor, construirea de magazii și silozuri pentru depozitarea cerealelor, a docurilor pentru adăpostirea navelor pe timpul iernii, asigurarea securității traficului prin înființarea forțelor de pază fluviale, s.a.

³ În 1836 la Brăila se instituie regimul de porto-franc.

autohtonă, restul era constituită din români veniți din alte regiuni ale țării, în special Buzău, Vrancea și Transilvania, din greci, evrei, ruși lipoveni, turci, austrieci, germani, italieni, francezi, englezi, sârbi, elvețieni și chiar belgieni.

Cauzele sosirii masive a populației de origine greacă sunt nu numai de natură economică ci și politică, de multe ori politicul jucând rolul principal. În perioadele de confruntare cu autoritățile otomane fenomenul imigratōnist se intensifică, familii întregi plecau în alte zone căutând acea stabilitate care le putea oferi un cămin liniștit, dar și un mediu prielnic afacerilor. De aceea, în rândul lor se regăsesc nu numai cei veniți în căutarea unui loc unde banul se putea obține ușor, ci și familiile înstărîte în țara de origine, nevoite să-și lichideze afacerile, hotărâte să o ia de la capăt acolo unde confortul politic și mai puțina agitație socială le-ar fi permis dezvoltarea tihnită a propriei bunăstări. În această ecuație intervin și tendințele de cuplare a bazinului Mării Negre și a Dunării la rutele comerciale ale Mediteranei. Linile de navigație din Egee și Mediterana, legate de casele de comerț din Constantinopol și Odessa, se extind spre Sulina, Tulcea, Galați și Brăila. De aici, multe companii își mută sediul principal în vestul Europei, în special în Marsilia și în Londra, nume precum Draculis, Negropontes sau Embiricos fiind întâlnite în tot acest spațiu, către sfârșitul secolului al XIX-lea.

Drumurile comerciale, companiile de navigație, cei mai importanți armatori din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima treime a secolului al XX-lea, proveniți din spațiul elen, sunt subiect de studiu pentru Gelina Harlaftis⁴. Printre firmele analizate se află și cele ale familiei Embiricos, originară din Andros, ramificațiile ei regăsindu-se în trecutul modern al Brăilei.

Brăila, un oraș Tânăr, aflat într-un proces de înnoire, cu pretenții de a-și armoniza prezentul și viitorul cu valorile civilizației Europei Apusene, la început de expansiune economică, era cadrul propice pentru

⁴ Am folosit ediția on-line a lucrării intitulată *A History of Greek-Owned Shipping: The Making of an International Tramp Fleet, 1830 to the Present Day*, Hardcover, Taylor & Francis Group, 2005.

ca într-un timp relativ scurt să devii factorul decident pentru destinele acestuia.

Cei care s-au preocupat de fenomenul emigrației grecești în porturile dunărene au constatat că mulți dintre grecii stabiliți la Brăila, individual sau familii întregi, proveneau din Insulele Ionice – Corfu, Paxos, Levcada, Ithaca, Kefalonia, Zante și Cythera. Plecau din locurile natale fie direct spre Brăila, fie soseau aici după o experiență trăită în altă parte - Odessa, Burgas, Constanța, Tulcea și.a. O catagrafie realizată în 1837 și publicată de Ion Vîrtosu în *Analele Brăilei* (nr.2-3, 1939) relevă faptul că dintre străinii așezați la Brăila până în acel an, majoritatea erau greci, iar printre ocupațiile acestora, negustoria cu cereale și articole alimentare figura la loc de frunte. Erau prezenți în număr semnificativ și marinarii.

Ca urmare a importanței comerțului în viața cetății, negustorii hotărâsc în 1838 înființarea unei structuri care să-i reprezinte în fața autorităților, *Deputația mercantilă*. Parcurgerea listei cu semnături de pe memoriu adresat conducerii Țării Românești evidențiază faptul că mai mult de jumătate dintre petenți sunt greci. Printre comercianții de frunte ai orașului de la acea vreme se numărau P. Rubinis, M. Verinis, M. Baltaridis, Ghiorghios Botzaris, Nicolaos Anastiotis, frații Diamantidis, Nicolaos Katelis, Alexandros Pavlidis, Ioannis Lichiardopoulos.

La 2 iulie 1838 Adunarea Sfatului Administrativ Extraordinar a Țării Românești recunoștea prin lege dreptul comercianților din Brăila de a-și avea propriul organism de reprezentare, legea fiind întărită de domnitor la 27 august același an. Ca urmare, la 15 octombrie 1838 a fost aleasă prima deputație mercantilă a Brăilei, numele celor mandatați de negustori fiind Constantin Hepites, M. Baltaridis⁵, Ion Minovici, Ioannis Faranga și Sali Aga.

⁵ În timpul unei demonstrații, desfășurată în fața casei comisarului însărcinat cu propaganda în orașul Brăila, Alecu Manu, în timpul căreia orășenii și-au exprimat nemulțumirea față de membrii Magistratului, acuzați că tergiversau aplicarea măsurilor guvernului revoluționar de la 1848, Baltaridis, împreună cu un grup de comercianți greci, a fost implicat într-o contramanifestație. În raportul asupra evenimentelor petrecute la 20 iulie 1848 se preciza că negustorii greci au confiscat tricolorul și l-au depus la Consulatul Greciei - N. Mocioiu, S. Bounegru, Gh. Iavorschi, A. Vidis, *Documente privind istoricul orașului Brăila. 1831-1918*, DGAS, București, 1975, doc. 62, pp. 81-82.

Tot prin inițiativă negustorească, pentru eficientizarea operațiunilor comerciale, s-a înființat prima instituție finanțieră la Brăila, *Banca Filemorică*. A pornit cu un capital de 10000 ducăți olandezi, sumă transformată în acțiuni cu valoare de 50 de ducăți fiecare. Funcționarea băncii comerciale era asigurată de o Epitropie compusă din 5 membri, Nicolaos Armelinos, Hristoforos Petalas și Dionisios Karusso în calitate de membri activi, Ioannis Faranga și Anastasios Armelinos ca supleanți.

În paralel cu intensificarea traficului naval și creșterea activității comerciale s-a dezvoltat și orașul, raportul de determinare reciprocă fiind evident. Etnicii greci, în funcție de ocupații și de meserii practicate, s-au așezat compact: armatorii și marii comercianți locuiau în perimetrul Piața Poligon - str. Grădinii Publice, str. Belvedere - str. Fortificației, Vadul Schelei, marinarii comasându-se în aşa numitul cartier Carachiu (sau Carachioi), situat între str. Călărașilor, str. Pensionatului și b-dul Al. I. Cuza. Cu timpul, alte străzi și zone au fost preferate de comercianți de mai mare sau mai mică importanță, cum a fost și partea de oraș cuprinsă între str. Călărași, str. Vapoarelor, str. Împărat Traian, un perimetru în care s-au construit Biserica Greacă cu hramul *Buna Vestire* (pe lângă biserică funcționa Comunitatea Elenă din Brăila), Pensionatul *Penetis* pentru ajutorarea fetelor cu stare materială modestă și Școala Greacă de Băieți. Numele străzii, Rubinelor, pe care se află aceste obiective, amintește de Panaiot Rubinis, personaj implicat atât în activități comerciale cât și în cele culturale.

Biserica *Bunavestire*, str. Călărași
colț cu str. Rubinelor

Școala Greacă, str. Rubinelor

Urmărand planul Brăilei vom observa că primele generații de emigranți stabiliți la Brăila și-au ales ca zone de locuit pe cele situate în apropierea portului, dotat în timp cu toate utilitățile necesare: docuri, siloz de cereale, magazii de depozitare a mărfurilor, birouri, s.a. Tot în raza portului se aflau și marile agenții de navegație, autohtone și străine.

Exploatarea potențialului agricol a condus la specializarea Brăilei în domeniul exportului de cereale, iar acest tip de operațiuni comerciale i-au asigurat un loc de necontestat, renumele de cel mai mare port al țării fiind, către ultimul sfert al secolului al XIX-lea, o realitate economică.

În 1862, în registrul Căpităniei portului Brăila sunt înregistrate, printre altele, un număr de 6 nave cu proprietari de etnie greacă, alături de numele căpitanilor și de cel al vasului: Teohari Grigoriadi, vasul *Evanghel*, căpitan G.G. Totolos, Teohari Grigoriadi, bricul *Zeimis*, căpitan Marco Musuri, H. Serghie, bricul *Sf. Sofia*, căpitan Peft. H. Panaiot, Anton Dedoros, bricul *Constantin și Elena*, căpitan G.G. Goros, Teodori Diamandolo, vasul *Sf. Dumitru*, căpitan Nicolo Chioco, Vasile Maropolo, bricul *Eftihia*, căpitan Andrea Anemojoni.

În 1887, firmele semnificative implicate în marele comerț cu cereale erau deținute de L. Chrissoveloni fii & Cie, L. Lambrinidi & Cie, C. Nicolaidis, N. Pavlidis, G.D. Faranga, T. Stavraki, Temistocle Dimitriadi, P. Violatos, AE. Eustatiadi. Până la primul război mondial acestora li se adaugă Aftalion I.S. & Co, Cavadia Stavru, Calantzis P., Embiricos & Co, Negropontes I, Neofitos Gh., Padimatopol D., Tzoucos & Lescos.

Principalii proprietari de vase comerciale erau M.Z. Chrissoveloni Freres, Fotinos Frangopoulos și Embiricos A. Mai târziu li se alătură S. Cavadia, St. Paulopol, Frații Valerianos, J.M. Matzoukis, Gh. Portolo și Troianos Brothers⁶.

În afară de ocuparea celor mai bune poziții în comerț, grecii au fost interesați și de industrializarea cerealelor. La jumătatea secolului al XIX-lea înființaseră mici întreprinderi de măcinat grâu și produs pâine, statistica industriilor din acest oraș realizată la 1863 consemnând 5 stabilimente de acest fel, în proprietate greacă: *Fabrica de pâine Tudorache Cantachide*, construită în 1859, moară cu 4 pietre, 16 cai și un cupitor cu

⁶ I-am luat în calcul doar pe cei care dețineau cel puțin 5 șlepuri și un remorcher.

horn, 12 lucrători; *Fabrica de pâine Cosma Mihail Chiprioti*, construită în 1858, moară cu 4 pietre, 12 cai și un cuptor cu horn, 14 lucrători; *Fabrica de pâine Nicoli Paplomata Atanasiu*, construită în 1840, moară cu 3 pietre, 6 cai, un cuptor cu horn, 5 lucrători; *Fabrica de pâine Panait Dendrino*, construită în 1832, moară cu o piatră, 6 cai, un cuptor cu horn, 7 lucrători; *Fabrica de pâine Stavri Papadopolu*, construită în 1854, moară cu 3 pietre, 17 cai, un cuptor cu horn, 13 lucrători. În 1882 erau raportate 7 brutării deținute de greci: *Haralambie Mavrochefalo*, str. Călărași; *Nicoli Galatzatos*, str. Frumoasă; *Panaghi Melos*, str. Galați 59; *Dionisie Valeriano*, str. Galați 46; *Dumitru Galatzatos*, str. Galați 10; *Stamate Paxino*, str. Lipovenilor 18; *Spiru Halichea*, Bulevardul Cuza 152.

Tot grecii au fost promotorii construcțiilor de mori grandioase: moara *Galatzatos*, amplasată pe strada Roșiori, dispărută astăzi, moara *Violatos*, ridicată pe malul Dunării pentru a nu cheltui bani de prisos cu transportul grânelor pe calea ferată - era la data dării ei în funcțiune cea mai mare unitate de profil din sud-estul Europei; moara *Lykiardopol*, construită în apropierea docurilor, apărută ceva mai târziu decât suratele ei (1912), dotată cu cea mai bună tehnologie austriacă și germană de la acea vreme, prevăzută cu o capacitate mai mare de prelucrare – avea o forță motrice de 1350 CP care îi permitea să prelucreze 24 vagoane de făină în 24 de ore, premise pentru a o clasa prima între rivale.

Pe lângă mariile unități de morărit și miciile brutării sau cuptoare de pâine, întreprinzătorii greci s-au implicat și în prelucrarea superioară a materiei prime pe care le-o oferea Bărăganul, dezvoltând fabrici de paste făinoase și biscuiți. Unul dintre cele mai bune exemple este întreprinderea Melissaratos – *Fabrica cu Aburi de Paste Făinoase, Brăila str. Ștefan cel Mare nr. 219, Frați Melisarato, Fidea albă No 0*, cum sună marca inscripționată pe unul dintre ambalajele produselor. De altfel, la expoziția de agricultură și vite organizată la Brăila în anul 1903, luna octombrie, produsele Melissaratos au fost distinse cu medalia de aur. În afară de aceasta, funcționau fabrica de paste făinoase *Ambatis*, precum și o fabrică de biscuiți, *Mercur*, iar printre acționari se aflau cei din familia Lykiardopol, Polydor și Basil. Tot familia Lykiardopol, prin Polydor și Eros, cei doi gemeni, a avut inițiativa construirii fabricii de biscuiți *Ancora*, amplasată pe bulevardul Al. I. Cuza.

Din raportul privind industriile care funcționau pe raza orașului în 1912, înaintat de Poliția orașului către Prefectură, în care erau trecute denumirea întreprinderii, adresa acesteia și numele proprietarului, rezultă că grecii dețineau 3 fabrici de făină - *Fabrica de făină Frații Galatzatos*, str. Roșiori 349, *Fabrica de făină V. A. Serafides*, Vatra Veche, *Fabrica de făină Gabriel F. Violatos*, portul Brăila, 2 fabrici de paste făinoase - *Fabrica de paste făinoase Apostol Melisaratos*, str. Ștefan cel Mare 233, *Fabrica de macaroane și paste făinoase Iosif Ambatis*, portul Brăila și *Fabrica de rahat D.C Panagacos* din portul Brăila.

Moara Violatos

Moara Lykiardopol

După prima conflagrație mondială, grecii din Brăila au continuat să joace un rol important în dezvoltarea economică a orașului, chiar dacă operațiunile comerciale cu cereale nu aveau să se mai ridice vreodată la nivelul antebelic. Cauzele au fost multiple, a contat în primul rând micșorarea producției determinată, în parte, de reforma agrară - marile suprafețe de teren fuseseră supuse unui proces de fărâmițare. S-au adăugat scăderea interesului european pentru acest tip de produs provenit din România, considerat prea scump, și concurența căilor ferate - transportul terestru asigura expedierea mult mai rapidă a mărfurilor, diminuia riscul de perisabilitate. În consecință, o parte dintre marile firme care operau la Brăila, fie s-au retras din afacerile cu cereale, cum a fost cazul Embiricos, fie și-au largit domeniul de activitate, ca în cazul familiei Galatzatos, interesată de prelucrarea superioară a lemnului, mai ales că la Brăila funcționau mai multe fabrici de cherestea. Apar alte

societăți comerciale, nume noi sunt înscrise la Camera de Comerț și Industrie Brăila, iar cele de succes au rămas și astăzi în memoria localnicilor. În prim planul comerțului cu cereale vin Telemac Prosalentis, Evanghele Barzuca și Theodor Lykiardopol. În industrie continuă ascensiunea lui Spiru Lykiardopol, apar fabrici noi, în fapt ateliere al căror obiect de activitate era producerea și comercializarea „de covoare persiene”: *Buhara*, proprietate a lui Danielide Ulysse și *Arta Persiană*, societate deținută de asociații Petro și Telemachos Canelis. În anuare este consemnată fabrica de mobile *Titanic* de pe strada Mărfurilor nr. 7 a lui Iani M. Galatzatos – producea saloane, dormitoare, sufragerii, birouri. G. Th. Harvalias avea cea mai mare firmă de coloniale, iar produsele de lux ale brutăriei și frazelăriei lui Apostol Ambatis, cele ale lui V. Tzacarianos, înghețata și prăjiturile lui Papacanaris, migălite cu ingrediente aduse de la „patria”, încă mai trezesc nostalgiei.

În privința societăților de navigație sunt remarcate: *Societatea Anonimă Română M.G. Kyriakides* (*M.G. Kyriakides Limited*), agenție de vapoare, armament și aprovizionare vapoare, administrator delegat C.C. Georgiades - printre membrii Consiliului de administrație se afla Constantin Hiott, *Theodoridi SAR* care avea doar 11 lucrători și cea a lui George I. Chelaiditi. Nici armatorii nu mai sunt cei de altădată, doar firmele lui *Spiru Dimitriu & Ghenciu*, cu 70 de lucrători și o adevărată flotă comercială - 8 săepuri, 40 de cearmuri, 6 remorcheri, și cea a lui Th. Sf. Levendi, cu 15 lucrători, amintesc de vremea când tranzacțiile comerciale prin portul Brăila reprezentau, din punct de vedere valoric, 80 % din comerțul exterior al României. Alexandru Hiott, Constantin Hiott, M. Margulis, G. Stathatos, Grigore A. Sthatos, N. Vretos, Gh. Fidelis, O. Aninos, S. Costide și S. Perfetto, numele difuzate acum pe piața transportatorilor, nu aveau anvergura și nu puteau emite pretențiile antecesorilor, societățile lor angajau doar unul până la trei lucrători. Poate și de aici glumița, mult gustată în Brăila interbelică, potrivit căreia fiecare grec posesor de bărcuță avea pretenția să i se spună armator.

În timpul marii crize economice, industria morăritului a suferit un declin serios. Rapoartele autorităților locale indicau faptul că, dacă altădată aceasta producea continuu pentru satisfacerea cererii interne și a piețelor din Orient, acum avea practic porțile închise. În această perioadă

moara și fabrica de paste făinoase *Ambatis* de pe str. Danubiului au ars din temelii, iar moara *Violatos* a intrat în regres - la începutul anilor 40 firma *Moștenitorii Violatos* intră în procedură de faliment, administrația fiind supravegheată de Judecătorul Sindic.

La jumătatea deceniului al treilea al secolului, o parte din operațiunile finanțier-bancare erau controlate de greci prin Banca *Chrissoveloni* și Banca eleno-română, unități care își disputau întâietatea cu celelalte bănci comerciale existente în oraș.

Dările de seamă ale Administrației Docurilor, statisticile întocmite pe baza registrelor Căpitaniei portului Brăila, presa vremii, toate analizate atent vorbesc despre o scădere considerabilă a activității portuare față de ceea ce se înregistra la sfârșitul primului deceniu al secolului al XX-lea. Un declin constant din care Brăila nu avea să-și mai revină. Era ca un fel de prevestire despre vremurile ce aveau să se abată după terminarea celui de-al doilea război mondial.

Schimbările petrecute în societatea românească după 1944, noua legislație restrictivă, interzicerea dreptului de proprietate privată, obligativitatea de opțiune între cetățenia română și cea din țara de origine, au determinat pe foarte mulți din comunitățile etnice din Brăila, în special pe greci, să-și părăsească patria de adopție. O adevărată dramă în care au fost implicate familii întregi, nevoie ca și înaintașii să renunțe la agoniseală și să plece spre necunoscut. Fenomenul se inversa. Cei mai mulți reprezentau generații născute și educate pe pământ românesc, mulți provineau din căsătorii mixte, Grecia era doar țara unde se născuseră străbunii, unde puteai să-ți vizitezi rudele în vacanță, era nostalgia și parfumul trecutului din povestirile bunicii, însă acasă era aici. Realitățile politice din Grecia, greutățile economice din această țară - trecuse printr-un război civil, iar acum încerca să-și aline rănilor - au fost factori determinanți pentru refugiați să-și caute un alt loc de rezidență. Patria de origine reprezenta doar o escală în drumul lor spre Europa de Vest, Statele Unite, Canada sau îndepărtatele Australia și Noua Zeelandă.

Piesa cu substrat ideologic nu-și trăsesec cortina. După 1949, pe măsură ce urmașii vechilor emigranți părăseau Brăila, aici sosea o nouă categorie de refugiați din Grecia, cei politici, nevoiți să ia calea pribegiei. Actori într-o regie absurdă, priviți cu suspiciune de conaționalii rămași,

cu îngăduință vecină cu indiferență de către majoritarii români, cu greu aveau să-și croiască un destin pe pământ străin, purtând povara buletinului roșu „apatriid”. Legal, situația acestora s-a clarificat abia în anii optzeci, amnistia introdusă de autoritățile grecești pentru evenimentele din timpul războiului civil permîșându-le reîntoarcerea în țară.

BRĂILA COSMOPOLITĂ

Despre cosmopolitismul orașului s-a tot vorbit, un termen uzitat ca pe o etichetă compromițătoare până mai ieri, considerat învechit și nu atotcuprinzător astăzi, înlocuit cu mult mai europeanul multiculturalitate. Ca orice port al lumii, gazdă primitoare pentru toți cei care credeau în șansa lor de a-și asigura un viitor prosper, Brăila nu a făcut excepție. Si nu a făcut excepție nici din felul cum alogenii și populația autohtonă și-au împărțit arealul. Este drept că un factor în plus, favorizant compactizării nu numai pe baze etnice, dar și în funcție de preocupările și de starea socială a diferitelor grupuri de locuitori, a fost maniera în care autoritățile au gândit și pus în practică planurile de sistematizare, modul cum au fost elaborate regulamentele urbanistice. De aici a rezultat o aşezare ca într-un amfiteatră, o sală de spectacole dăruită cu cea mai frumoasă scenă, Dunărea. Publicistul Nicolae Carandino scria în memoriile sale că ceea ce astăzi se consideră partea istorică a orașului, de la Dunăre până la bulevardul Al. I. Cuza, era locuită, în majoritate, de greci și de evrei. Existau și pătrunderi ale românilor, își făcuseră vad spre zona centrală cei veniți din alte părți ale țării, în special transilvănenii. La aceștia se adăugau armenii și, în parte, bulgarii. Rușii lipoveni își aveau cartierul lor, Pisc, în afara orașului și în apropierea Dunării. Brăila românească era cea cuprinsă între bulevardul Cuza și cel al Dorobanților.

În secolul al XIX-lea legăturile se stabileau doar în interiorul comunității etnice, pe baza unei reguli îndeobște acceptată, statutul social. Probabil că acesta a fost unul dintre motivele pentru care Nicolae Iorga scria, poate prea tranșant, că grecii brăileni participau doar la viața politică, prezența lor în viața culturală a orașului fiind aproape inexistentă.

Cuantumul și soliditatea averii erau normele de identificare pentru ceea ce însemna protipendadă. Din „lumea bună” a Brăilei făceau parte, în primul rând, grecii, evreii și armenii. O lume care importase prin copiii lor, trimiși la studii înalte în străinătate, mondenități franțuzești, grefate peste obiceiurile și tradițiile proprii, respectate cu strictețe. Folosirea curentă a limbii franceze era un semn al distincției, doamnele din înalta societate aveau zile fixe de primire, se implicau în evenimente caritabile – „ceaiuri”, „baluri” publice, serbări, toate pentru sprijinirea celor mai puțin hărăziți de soartă. Preocupăți de bunul mers al afacerilor, domnii aveau prea puține clipe de relaxare în sezonul cald, câte o plimbare duminică seara spre stațiunea Lacu Sărăt, cu un popas la vreun restaurant pentru o cină cu familia. Doar sezonul Dunării înghețate le dădea prilej de petrecere în cluburile selecte ale orașului, unde își puteau permite câte un moment de nechibzuință, departe de ochiul vigilant al consoartelor.

Școlile cu predare în limba maternă, teatrul, societățile culturale, tipăriturile, toate la un loc aveau menirea să asigure continuitatea legăturilor cu țara de origine. O sinteză a evoluției Comunității Elene din Brăila în perioada 1864-1900⁷ a fost realizată de cercetătorul Cristian Filip, pe baza documentelor avute la dispoziție din fondurile existente la Direcția Brăila a Arhivelor Naționale și din arhiva Comunității. În cadrul studiului sunt prezentate, în afară de constituirea Comunității Elene și recunoașterea ei ca persoană juridică, școlile, teatrul, tipografiile⁸, cărțile, presa și societățile culturale care se adresau în exclusivitate minorității grecești din Brăila. Constata că grecii din Brăila și-au organizat cea mai activă comunitate din România, deși numărul lor față de alte orașe era mai mic, circa 10.000 la sfârșitul secolului al XIX-lea, o estimare mai mult decât generoasă, conform opiniei autorului. Membrii săi au manifestat întotdeauna solidaritate în fața oricărei cerințe a conducătorilor Comunității. Sentimentul de mândrie națională, de iubire față de patrie, orgoliul apartenenței la o străveche civilizație, au fost elementele cheie

⁷ Cristian Filip, *Comunitatea Greacă de la Brăila 1864-1900*, Muzeul Brăilei – Editura Istros, Brăila 2004.

⁸ Tipografiile și activitatea acestora au fost subiectul unei lucrări editată de Biblioteca Județeană „Panait Istrati”, realizată de Rodica Drăghici și Stanca Bounegru: *Tipografi brăilene 1838-1944*, Brăila 2001.

pentru o clasare pe primul loc într-o competiție neoficială cu celelalte minorități și cu majoritarii români.

După primul război mondial percepția asupra societății brăilene avea să comporte o altă abordare, nu doar în privința evoluției economice a orașului, ci și în reflectarea unei alte stări de spirit. Treptat modificările interveniseră, s-au strecurat pe nesimțite, iar acum au devenit vizibile. Erau alte generații, aceleia ale copiilor și nepoților primilor sosiți.

Oferta educațională a școlii românești era, în fine, agreată, satisfăcea pretențiile elitiste, nu mai era nevoie să risipești banii, mult mai puțini acum, pentru o specializare în centrele universitare europene, nevoia de comunicare cu majoritatea s-a impus aşa că, după primele clase la școlile grecești, tot mai mulți erau cei îndrumați spre instituțiile românești. Doar pentru fete optiunea era mai grea, părinții urmău să decidă între Liceul de Fete și Institutul *Sancta Maria*. Această din urmă instituție, aflată sub îndrumarea maicilor catolice, era preferată lor în ideea că regulamentele stricte – nici în pauze nu aveai voie să vorbești decât în limba germană - vor avea ca rezultat final, pe lângă cunoașterea a două limbi străine, germana și franceza, însușirea unor deprinderi practice necesare oricărei tinere de condiție bună.

O programă comună, aceiași educatori, activități sportive și extrașcolare comune, schimburi de cărți, nouăți editoriale comandate la librăriile din oraș; filme și piese de teatru urmărite de la balcoanele sălilor de spectacol prin fanta butonierii paltonului, camuflajul era obligatoriu pentru a scăpa de ochii vigilenții ai profesoarelor, gata oricând să-ți semneze o eliminare; *reuniuni, ceaiuri dansante, baluri* organizate împreună; până și locurile de plimbare alese de băieții de la *Bălcescu*, după terminarea orelor de curs, rute ocolitoare spre casă, în speranța intersectării cu drumul elevelor de la Liceul de Fete, au creat condiții pentru cunoaștere și înțelegere. De aici au pornit prietenii legate pentru o viață.

Tinerii au reușit să depășească barierele etnice, chiar și pe cele ale statutului social. Trecuse vremea când o căsătorie mixtă era văzută ca o adevărată dramă. Cel care-și clădea solid o profesiune era considerat *un Tânăr de viitor, trocul „tu cu avere, eu cu numele”* începea să piardă teren. Însă aceste considerente nu sunt singurele. A intervenit, mai mult

ca sigur, pragmatismul. Valurile de emigrație practic încetaseră, legăturile matrimoniale doar în sâmul unei comunități exclusiviste comportau riscuri pentru posibilității urmași. Relațiile de rubedenie puteau da naștere la accidente genetice. Seniorii au trebuit să accepte evidența, firescul lucrurilor, societatea închisă de ieri dispărăea, criteriile de apreciere se modificaseră, poate nu întâmplător odată cu tendința femeilor de a-și alege o carieră, semn al puterii de opțiune în afara constrângerilor cutumiare. Și nu întâmplător, oricare dintre cei care și-au petrecut copilăria și adolescența în perioada interbelică, indiferent de originea sau de condiția lui socială, dispus să-ți povestească, îți va evidenția două lucruri: o economie înfloritoare datorată portului, capabilă să-i întrețină pe toți și deplina armonie existentă între grupurile etnice trăitoare în Brăila. Vei simți mândria fățișă, bucuria aducerii aminte, greu de înțeles pentru un străin de urbe și de acele vremuri.

Brăila bogăției acumulate de marii cerealiști, de armatori, de negustorii de coloniale și de industriași, marele Babilon al Misitilor, agitația din docuri, punțile care uneau cheiul de șlepuri, legăname de pașii hamalilor, striviți de povara sacilor încărcăți, se regăsesc doar în amintiri și în câte o carte apărută ca un recurs la memoria celui „mai mare port la Dunăre și capăt de drum maritim”.

Clubul Parnassos, 1930

Absolvente ale Institutului *Sancta Maria*, 1942. În picioare, ultima din dr., Maria Mărgărit, nepoata armatorului grec Troianos. Jos, a doua din st., Elena Anghelescu, fiica preotului român Anton Anghelescu.

În curtea casei lui Troianos, la petrecerea organizată pentru absolvențele Institutului *Sancta Maria*, 1942.

La patinoar, 1939

În st. jos, Mary Lykiardopol, fiica industriașului grec Polydor Lykiardopol; în spatele ei, Elena Anghelescu, fiica preotului român Anton Anghelescu.

Jos, în st., Mary Lykiardopol; în picioare, în dr., Elena Anghelescu.
Cele două, eleve la Institutul *Sancta Maria*, au legat o prietenie statornică.

1

2

O plimbare și fotografii în Grădina Publică, 1940

1. În dr. Elena Anghelescu; în spatele ei,

Puiu Caludi, viitor jurist.

A lucrat în Ministerul Justiției.

2. În spate, de la dr. la st.:

Puiu Caludi, Elena Anghelescu.

Un revelion în casa avocatului Șerban Stroe

De la st. la dr: Luca Stefanitzis, soția lui, precum și Elena Stroe. Fotografii din arhiva de familie a doamnei Elena Stroe (născută Anghelescu).

FAMILII GRECEȘTI STABILITE LA BRĂILA DUPĂ 1830

Familia Embiricos

Familie originară din Andros, primul menționat este Leonidas Embiricos, născut la 1765. Unul dintre nepoții lui Leonidas, Leonard, activ în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în rețeaua de navegație ioniană, armator și comerciant de grâne, a dat cea mai importantă ramură a familiei prin cei trei fii, George, Mihail și Constantin. Trei dintre copiii lui Constantin - Leonidas, Alcibiade și Epaminonda, au făcut afaceri la Brăila. Conform informațiilor, Alcibiade și-a investit întreaga avere în navegație, iar nepoții săi, Mihail și Stamatios, după ce au lucrat o vreme la firma unchiului lor, în 1896 și-au deschis propria societate de navegație în Anglia, *SG Embiricos Ltd.*.

Nepoții lui George, Leonidas, Mihail și Maris, au activat la Brăila în comerțul cu cereale și în transportul de mărfuri, fluvial și maritim. În 1908 au deschis linia de pasageri *National Steam Navigation of Greece*, iar în 1916 *Byron Steamship Ltd.*⁹. În publicațiile timpului din Brăila, firmele lui Embiricos și domeniile de activitate ale acestora sunt prezentate sub denumirea de „*M. Embiricos & Co.*, armatori și agenți de vapoare, export cereale, import cărbuni, linie regulată de mărfuri între Anglia – Continent - Mediterana la porturi din Marea Neagră și Dunăre; linie regulată transatlantică între Constanța - New York cu vapoare transatlantice de lux; linie de pasageri Marsilia – Pireu – Salonic – Constantinopol și Varna; reprezentanți generali ai Societăților de Navegație *Byron Steamship Co. Ltd. Londra* (M. Embiricos) și *National Steam Navigation Co. Ltd of Greece*. Centrala la București, str. Academiei nr. 2, filiale la Brăila, str. Belvedere 1, Galați, str. Speranței 28 și Constanța, str. Lascăr Catargiu 28”¹⁰.

Către sfârșitul deceniului al treilea al secolului al XX-lea, compania Embiricos se retrage din Brăila, ca urmare, cel mai probabil, a

⁹ Gelina Harlaftis, *op. cit.*

¹⁰ *Almanahul Monitorul Brăilei*, Tipografia Orghidan, Brăila 1924, p. 95

scăderii exportului de cereale. A rămas în memoria localnicilor casa din strada Belvedere nr. 1, astăzi *Centrul Cultural Nicăpetre*.

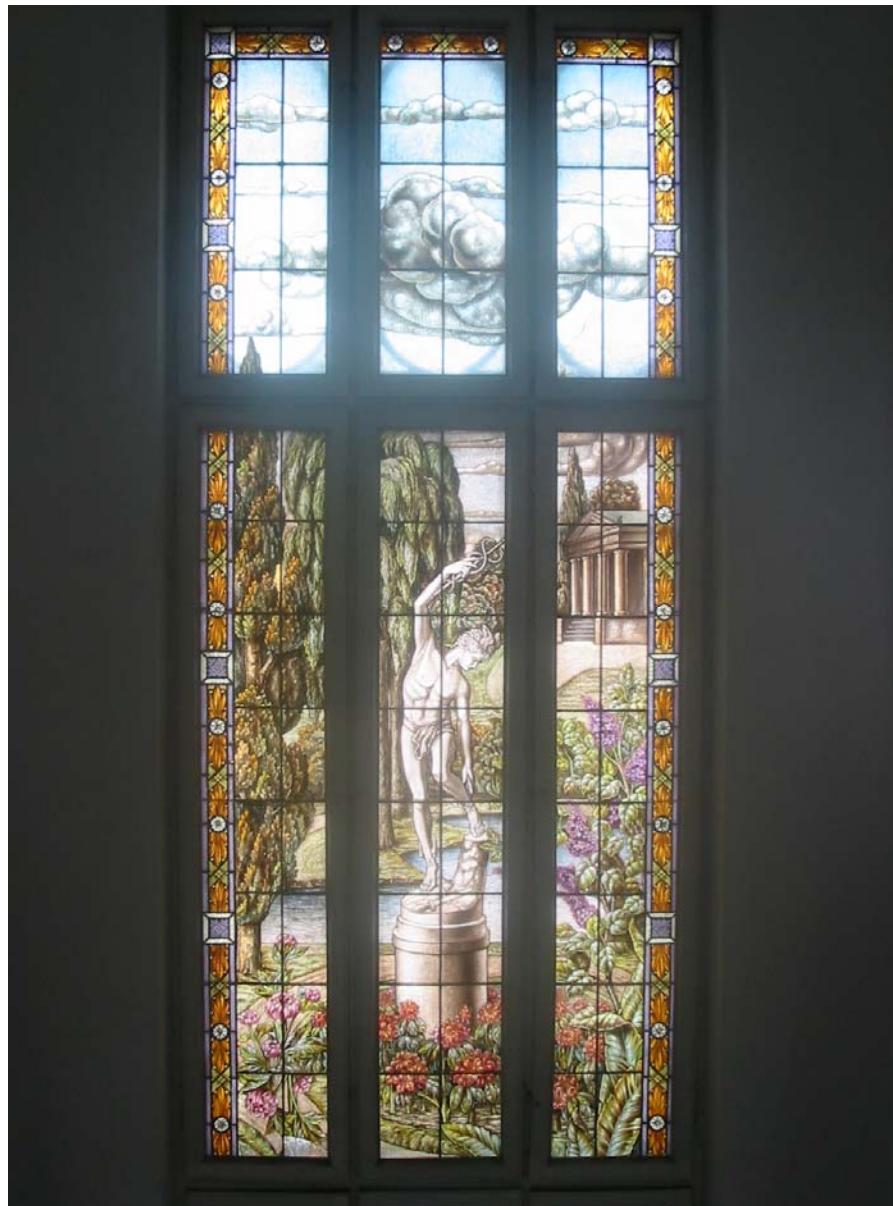
Andrei, fiul lui Leonidas Embiricos și al Ștefaniei Kydonieos, originară tot din Andros, născut la Brăila în anul 1901, a fost considerat unul dintre cei mai de seamă poeti ai Greciei.

Casa Embiricos, str. Belvedere nr. 1, sediul Centrului Cultural Nicăpetre.

Casa Embiricos, scara interioară

Casa Embiricos, vitraliu

Familia Lykiardopol

Familia Lykiardopol este originară din Kefalonia, satul Keramies, districtul Argostolis.

Ilie Lykiardopol, soția sa Calomira și fiul acestora, Spiru, s-au stabilit la Tulcea înainte de Războiul de Independență al României. Aici s-au născut ceilalți 9 copii, ultimii, doi băieți gemeni, Polydor și Erotocrit.

În primul deceniu al secolului al XX-lea, frații Lykiardopol sosesc la Brăila unde s-au orientat spre valorificarea industrială a cerealelor. Între 1911-1912, Spiru Lykiardopol construiește moara care a luat numele familiei, întreprindere cu cea mai mare capacitate de măcinare și depozitare, utilajele fiind importate din Austria și Germania. La început, toți frații fuseseră acționari, dar după moartea lui Ilie Lykiardopol cei mai mici au fost convingi să renunțe, urmând să-și dezvolte propriile afaceri. Moara a rămas sub autoritatea lui Spiru, a lui Theodor și a cununatului Valeriano, căsătorit cu Maria Lykiardopol.

Moara Lykiardopol, arhiva dr. Constantin Poenaru

Polydor Lykiardopol, împreună cu Ambatis, a pus bazele morii și a fabricii de paste făinoase *Ambatis-Lykiardopol*, întreprindere ridicată pe Vadul Danubiului. După câțiva ani de funcționare, în timpul marii crize a fost distrusă de un incendiu devastator. La capătul bulevardului Al. I. Cuza, Polydor și Eros aveau fabrica de biscuiți *Ancora*.

Moara *Lykiardopol-Valeriano* a funcționat neîntrerupt până la jumătatea anilor 90 ai secolului trecut, astăzi aflându-se în conservare.

Familia Lykiardopol a contribuit nu numai la dezvoltarea economică a orașului sau a Comunității elene, ci a fost un factor activ în promovarea unor inițiative adresate, în primul rând, tineretului. Polydor Lykiardopol a fost unul dintre fondatorii Asociației *Tennis-Club Brăila* care avea ca scop, aşa cum reiese din *Actul constitutiv*, „educația fizică a membrilor săi prin jocul de tenis, ping-pong, patinaj și alte sporturi”. Una dintre preocupările sale a fost organizarea competițiilor sportive la Brăila.

Albumul inaugurării terenurilor de tenis a fost realizat în atelierul fotografic *Francez* (funcționa într-o aripă a clădirii *Hotelului Francez*, astăzi sediul *Muzeului Brăilei*). La cererea lui Polydor Lykiardopol au fost realizate și 3 filme documentare despre patinoar, care se doreau un început al proiectului de studio cinematografic la Brăila – studioul Zalewski.¹¹

Între anii 1934-1940, Polydor a fost reprezentantul *Uniunii Federațiilor Sportive din România*, regiunea Dunării de Jos, prim vicepreședinte al *Federației de Tenis din România* (1938-1940), președinte al *Comitetului regional de patinaj artistic al Federațiilor sporturilor de iarnă* etc.

Meritele sale de industriaș și animator al vieții sportive i-au fost răsplătite cu numeroase distincții: *Ordinul Coroana României* în grad de ofițer, *Meritul comercial și industrial* cl. I, *Meritul cultural pentru sport* cl. II, *Insigna de onoare a Uniunii Federațiilor Sportive din România* cl. II, cu dreptul de a o purta pe viață, iar pentru „contribuția adusă înzestrării oștirii” i s-a conferit *Medalia Centenarului Regelui Carol I*¹².

¹¹ Prin amabilitatea domnului dr. Constantin Poenaru, care ne-a pus la dispoziție pentru studiu fondul documentar al familiei, Muzeul Brăilei deține o copie a acestor filme.

¹² Pe baza documentelor de familie, în anul 1997 Muzeul Brăilei a realizat un film documentar intitulat *Case vecni și famili din Brăila. Familia Lykiardopol*, autori - Ghena Pricop și Gabriel Stoica.

Ilie și Calomira Lykiardopol. Arhiva dr. Constantin Poenaru

Polydor Lykiardopol
Col. Muzeului Brăilei

Marica Lykiardopol (Tsassis)
Arhiva dr. Constantin Poenaru

Actul Constitutiv și Statutele *Tennis Club Brăila*, printre fondatori -
Polydor Lykiardopol. Arhiva dr. Constantin Poenaru

Album *Tennis Club Brăila*
Col. Muzeului Brăilei

Sigla *Tennis Club Brăila*
Arhiva dr. Constantin Poenaru

Casa de pe str. Galați unde a locuit
Polydor Lykiardopol.
Col. Muzeului Brăilei

Menelas Papadatos, proprietar de magazii
în portul Brăila și Polydor Lykiardopol.
Arhiva dr. Constantin Poenaru

De la st. la dreapta: Calomira, Polydor Lykiardopol, nepotul său Dionisie, fiul Adamantinei și al lui Nicolae Pana, Diamandula Tsassis, Emira, soția lui Theodor Lykiardopol, Marica născută Tsassis, fiica Diamandulei și soția lui Polydor, (în față ei, jos, George Lykiardopol), Irene Lykiardopol căsătorită Benetato; în față, de la st. la dr.: Elly, alături Olimpia, fiicele lui Theodor Lykiardopol.

Arhiva dr. Constantin Poenaru

Imobilul din str. Bolintineanu 10.
Casa lui Theodor Lykiardopol

Cășătoria lui Mary Lykiardopol cu Dan Poenaru, descendent din boierii Poenari.
De la st. la dr.: Marica Lykiardopol,
Dan Poenaru, Mary, Polydor Lykiardopol.

Familia Melissaratos

Rădăcinile familiei se regăsesc în Valerianos, Kefalonia. Preotul Anastasios Melissaratos a avut 8 copii. Ultimul fiu, Apostolos, născut în 1859, a emigrat în jurul anului 1880, împreună cu fratele său Aristidis.

Cei doi frați s-au stabilit mai întâi la Galați, după care au venit la Brăila. Aici s-au ocupat de comercializarea cerealelor (în 1909 au cumpărat 2 șlepuri de mare tonaj înregistrate la Căpitănia portului Brăila sub numele de *Apostolos și Aristidis*) și de industrializarea acestora. În 1886 au dat în funcțiune *Fabrica de paste făinoase Apostol Melisaratos*, amplasată pe str. Ștefan cel Mare 233.

La început, familia Melissaratos a locuit pe strada Rahovei, în apropierea bisericii *Sf. Gheorghe*, după care s-au mutat pe strada Golești nr. 29, imobilul devenind ulterior sediul Poliției orașului.

Primul război mondial a pus la grea încercare situația economică a familiei: vasele au fost rechiziționate, fabrica a fost distrusă, iar Apostol Melissaratos s-a văzut nevoit să-și administreze cât mai chibzuit bunurile rămase.

Fiica lui Apostol Melissaratos, Artemis, a devenint unul dintre artiștii plastici importanți ai Greciei, opera sa bucurându-se de o reală apreciere din partea criticii de specialitate din țară și din străinătate.

Etichetă a produselor fabricii Melissaratos

Sigiliul lui Apostol Melissaratos
Ştampila *Frați Melissarato* – Corp. Unite-Brăila

Diplomă și medalii la expoziții de agricultură, pentru frații Melissaratos

Familia Moscu

Potrivit amintirilor de familie, întemeietorul familiei la Brăila a fost Lascăr Moscu, originar din Mesemvria. A emigrat, împreună cu un frate și o soră, în România, pe la 1900. În timp ce Lascăr Moscu s-a stabilit la Brăila, fratele său a preferat portul vecin, Galați.

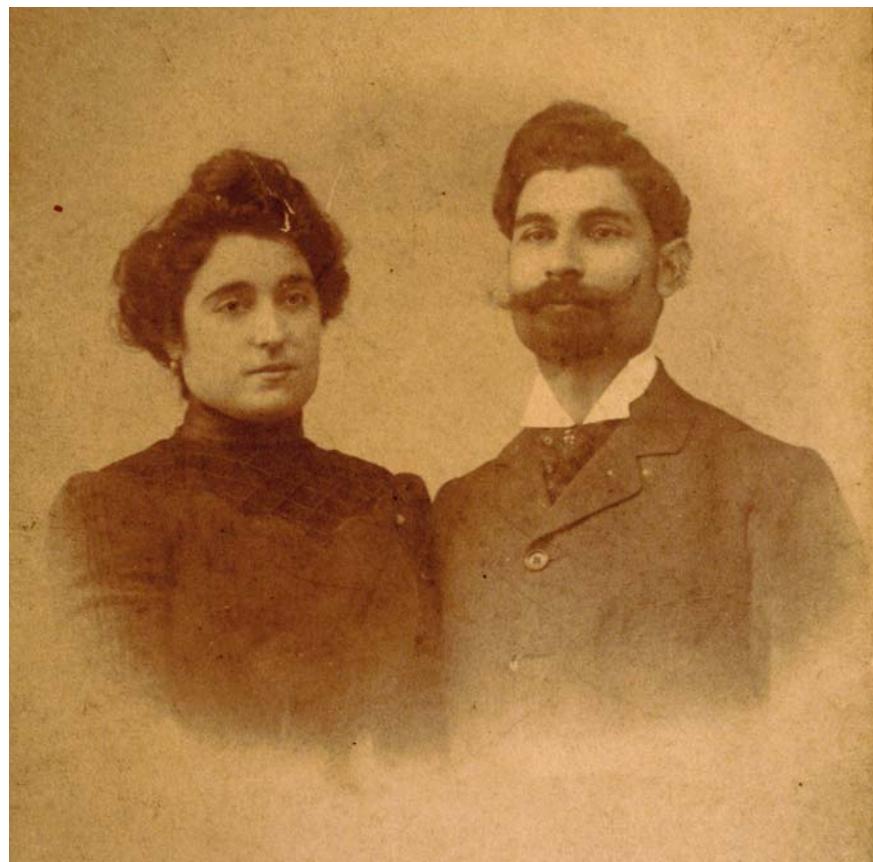
Lascăr Moscu s-a căsătorit cu o grecoaică, Tersiphora, a cărei familie locuia la Constanța. Cei doi au avut doi copii, un băiat, Jean, născut în 1903 și o fiică, Iorgula, născută în 1907.

Lascăr s-a ocupat cu importul de coloniale. În apropierea Halelor a deschis o cofetărie, rămasă în amintirea vechilor brăileni de *La domnul Moscopol*, nume translat de la cel al celebrului său fiu. În funcție de cerințele pieții și de mersul afacerilor, familia Moscu s-a îndreptat spre alte sectoare de activitate, transformând cofetăria într-un magazin de bijuterii, apoi într-o frizerie.

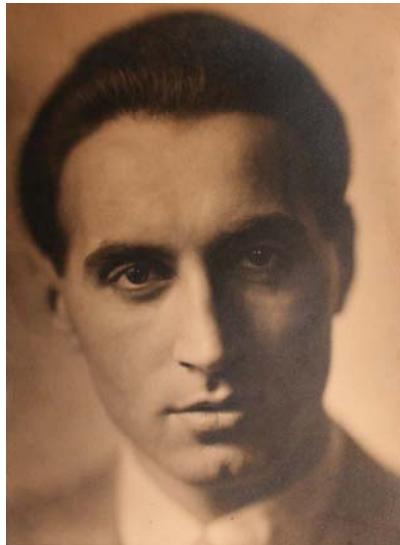
Au locuit într-un imobil de pe strada Roșiori, apoi s-au mutat într-o casă pe strada Griviței unde, după moartea lui Lascăr, locuia Jean Moscopol când se reîntorcea în Brăila.

Sora lui Jean Moscopol, Iorgula Moscu, a beneficiat de educația specifică fetelor din vremea ei. A urmat cursurile Institutului *Sancta Maria* din Brăila, manifestând talent și pasiune pentru arta broderiei.

Din cea de-a doua căsătorie, cu Aureliu Popescu, a avut o fiică, Jana, stabilită la Galați după terminarea studiilor universitare, astăzi un artist plastic apreciat de critica de specialitate.

Tersiphora și Lascăr Moscu

Jean Moscopol

Iorgula și Tersiphora Moscu
Piața Sf. Arhangheli Brăila

București: Iorgula în balconul locuinței
fratelui său, Jean Moscopol

Iorgula și soțul său, Aureliu Popescu

Jana Andreescu, artist plastic, nepoata lui Jean Moscopol.

Jean Moscopol la un spectacol al Comunității Române din New York
Fotografii din arhiva doamnei Jana Andreescu

Familia Portocală

Potrivit datelor obținute prin amabilitatea domnului Radu Portocală, strănepotul lui Miltiade Portocală, familia își are originea în Insulele Ioniene. Primul sosit în Țara Românească a fost Diamandi, stabilit la Filipeștii de Târg, lângă Ploiești. Fiul acestuia, Temistocle, s-a căsătorit cu fiica lui Asan Mihu, Smaranda. Din această căsătorie au rezultat 4 copii: Aristide, Miltiade, Erofile și Nicolae.

Miltiade Portocală, născut la 1856, poate fi considerat întemeietorul ramurii brăilene a acestei familii. Așa cum se obișnuia în rândurile emigranților greci avuți, copiii să beneficieze de o instruire deosebită, pentru a putea dezvolta afacerile părinților, a fost trimis la studii economice în străinătate, la *Institutul de Comerț* din Anvers, apoi s-a specializat în domeniul bancar la *Crédit Lyonnais* din Paris. Se reîntoarce în țară și, după un stagiu la Galați, în 1885 este numit în funcția de director al Băncii Naționale, sucursala Brăila.

În 1888 a părăsit Banca Națională pentru a se lansa în afaceri cu cherestea. La marginea orașului, pe un teren situat în bariera Călărașilor, a construit o fabrică de cherestea. O vreme, până când a lichidat afacerea, Miltiade a locuit cu familia într-o casă situată în curtea fabricii. Acelei perioade faste din trecut, Mihai Portocală, unul dintre cei trei fii, îi consacră o parte din amintirile sale, iar pasajele în care descrie drumul buștenilor până la poarta întreprinderii sunt de un real interes: „Lemnăria rotundă se aducea cu plutele, din județul Neamț mai ales, tata făcând dese drumuri la Piatra Neamț pentru a o cumpăra, se cobora cu plutele pe Bistrița, pe Siret până la Dunăre, de unde era luată cu un remorcher propriu și adusă până la deal la Brăila, la malul Dunării. De la Dunăre era pusă pe vagonete. Cu o linie îngustă se trecea printr-un tunel subteran până la fabrică unde se făcea lemnărie ecarisată pentru export. Boala intempestivă a tatii a întrerupt această activitate, când s-a pierdut toată averea pentru a se face față creditorilor. Atunci ne-am mutat în oraș, mai întâi în casa Avramescu, pe str. Călărași colț cu str. Școalei Publice, chiar în fața Tribunalului. De acolo, la casa profesorului Suliotti, pe str. Sf. Nicolae, de unde am fost dat la Școala Primară nr.1 ce era cam

peste drum... Apoi, în fine, ne-am mutat cu bunica noastră, iar tata a fost internat și a murit departe de noi, după o lungă absență, în 1905..."

Miltiade Portocală s-a căsătorit cu Amalia Djuvara (1866-1957), fiica lui Constantin Djuvara, bun prieten cu C.A. Rosetti, și a Elizei, născută Divani. Cei doi au avut patru copii: Florica (1887-1979), Radu (1888-1952), Mihai, autorul memoriilor citate (1892-1976) și Alexandru (1895-1974).

Amplasamentul Fabricii de cherestea *M. Portocală*

Planul Brăilei, 1898, realizat de J. Dufour, inginerul şef al oraşului, tipărit la
Tipografia Pericle M. Pestelmalgioglu.

Col. Muzeului Brăilei

„Fabrica de cherestea Dlui Portocală” era amplasată în partea de sud – est. La nord se înceinea cu bulevardul Dorobanților, limita orașului la acea vreme, iar la vest avea ieșire la șoseaua ce legă Brăila de stațiunea Lacu Sărăt.

Miltiade Portocală

Amalia Djuvara

Radu Portocală

Eleni Divani¹³

Elisabeta Djuvara
Arhiva Radu Portocală

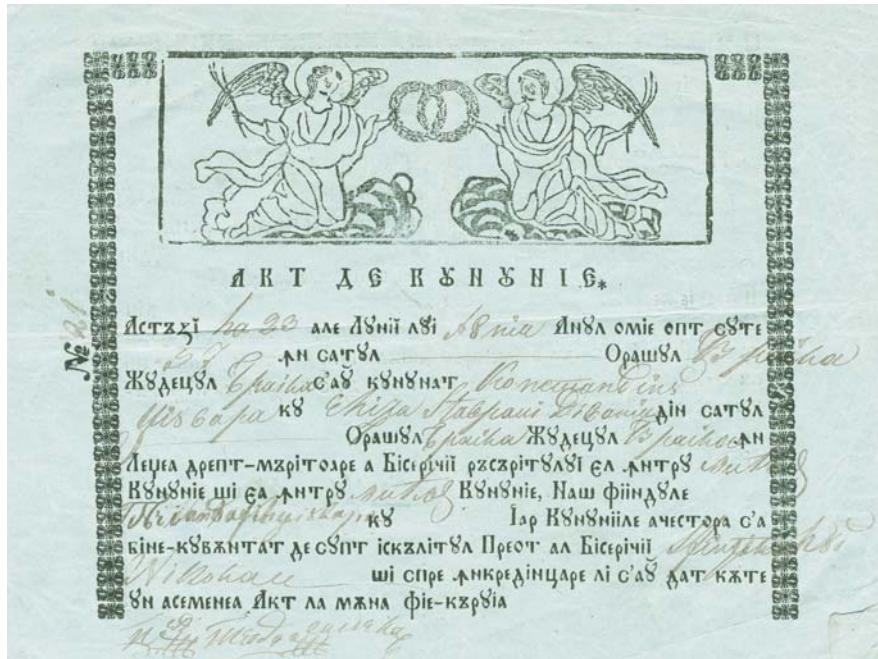
Constantin Djuvara

Radu Portocală a studiat dreptul și filosofia la Universitatea București și s-a specializat în drept maritim și fluvial.

Personalitate a vieții politice brăilene, Decan al Baroului din Brăila (1925-1928), a fost ales Primar al Brăilei între 1922 - 1926. Printre realizările din perioada primariatului său amintim halele din Piața Poporului, un bazin nou la Uzina de apă, ridicarea cartierului din spatele Abatorului, împrejmuirea Abatorului și a Cimitirului Sf. Maria, crearea și pavarea pieței din fața Cimitirului Sf. Constantin și.a. Din punct de vedere administrativ, a reorganizat și modernizat serviciile Primăriei, iar din punct de vedere cultural, a fost unul dintre membrii fondatori ai revistei regionale de cultură *Analele Brăilei*, a făcut parte din Comitetul de conducere și a sprijinit ciclul de *Conferințe ale Analelor*.

Membru marcant al Partidului Național Liberal, în perioada 1927-1938, a fost deputat și senator.

¹³ În timpul revoluției de la 1848, una dintre proprietățile Elenei Divani, gazdă a sediului Poliției orașului, suferise „oarecare stricăciumi”. Repararea imobilului o costase pe proprietară „30 icosari noi”. Cârmuirea județului Brăilei solicita Magistratului „să binevoiască ca din iconomiile sale de va putea să sloboază arătații bani în primirea pomenitei cocoane” întrucât „pomenita cucoană ca văduvă nu este cu drept a rămânea în pagubă” – N. Mocioiu, S. Bounegru, Gh. Iavorschi, A. Vidis, *op. cit.*, doc. 68, pp. 88-89.

Actul de cununie al lui Constantin Djuvara cu Eliza Divani, 26 iunie 1857.
Cununia a fost oficiată la biserică Sf. Nicolae din Brăila, naș fiind Trandafir
Djuvara.

În 1937 Radu Portocală se transferă la Baroul Ilfov și, în același an, este numit Secretar de Stat la Ministerul de Interne în guvernul Tătărăscu. Între 1939-1940 este numit Ministrul de Stat la Președinția Consiliului de Miniștri. În această funcție a primit misiunea să reorganizeze administrația publică, proiect finalizat prin respectarea unor principii de bază - simplificare, unificare și coordonare între structurile acesteia. Pe data de 5 iunie 1940 a prezentat „Codul funcționarilor publici”. A demisionat din guvern la 28 iunie 1940.

În semn de prețuire pentru ceea ce a realizat în orașul natal, Brăila îi acordă titlul de *Cetățean de Onoare* (24 decembrie 1939).

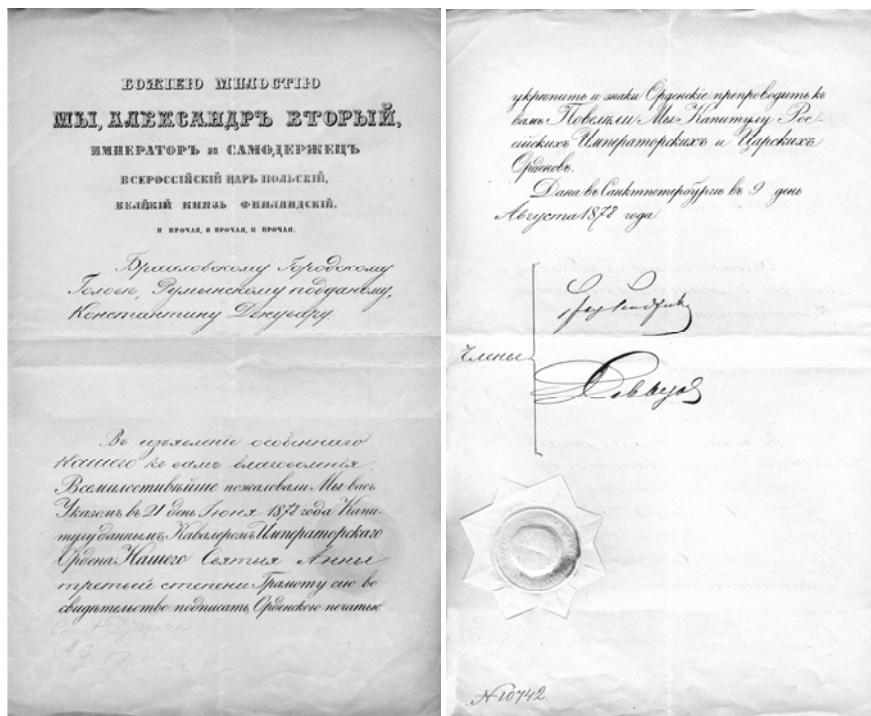
Brevet pentru *Medalia Apărătorilor Independenței* 1877-1878, distincție conferită lui
Constantin Djuvara

Casa Avramescu, str. Călărași, unde a locuit familia lui Miltiade Portocală
după falimentul fabricii de cherestea.

În 1948 este arestat și judecat pentru „sabotaj”, acuzație nedovedită. După nouă luni de detenție, este pus în libertate. Nu pentru multă vreme, pentru că în 1950, în noaptea de 5/6 mai, este arestat din nou. Încarcerat la Sighet, moare în 1952.

Radu Portocală a fost căsătorit cu Maria Margareta Olănescu (10 aprilie 1914), nepoata literatului Dimitrie C. Ollănescu-Ascanio. La 30 martie 1915 i s-a născut unicul fiu, Radu Constantin, medic virusolog de notorietate mondială, cu activitate complexă în cercetarea medicală atât în România, până în 1976, cât și în Grecia¹⁴.

Brevet pentru *Ordinul Sf. Ana*, cl. III, Rusia, 1878,
conferit lui Constantin Djuvara

¹⁴ Informațiile ne-au fost trimise cu amabilitate și generozitate de domnul Radu Portocală, jurnalist, fost director al Institutului Cultural Român din Paris.

Brevet pentru Ordinul Steaua României, gr. de cavaler, conferit lui Constantin
Djuvara, 31 martie 1878
Fotografii și documente din Arhiva Radu Portocală

Familia conților de Roma

Familie nobiliară „cu titlu papal”, cum își amintea Nicolae Carandino, este originară din Zante, Grecia.

În România, conții de Roma au ajuns să se înrudească, prin căsătorie, cu familii precum Ghica, Calimachi, Ipsilanti, Cantacuzino, Vogoride, Mavromihail, Greceanu.

Întemeietorul ramurii brăilene a conților de Roma este Pierre (1833-1914), venit în țară pe la jumătatea secolului al XIX-lea. În 1860 s-a căsătorit cu Sofia Ipsilanti, fiica prințului Alexandru Ipsilanti, proprietarul unor trupuri de moșii în județ: Stanca, Stăncuța, Pârlita (azi

Cuza Vodă) și Lacu Rezi. Avea în stăpânire și o mare parte din Balta Brăilei. Cu timpul, multe dintre proprietăți au fost fărâmițate și înstrăinate prin vânzări succesive. La moartea Sofiei, survenită la 6 ani de la căsătorie, Petru de Roma moștenește „Moșia Mare” din Viziru¹⁵.

Ce-a de-a doua soție, Maria Vogoride, era fiica prințului Nicolae Vogoride, fostul caimacam al Moldovei, și a Caterinei Conachi. Cei doi au avut trei copii - Petru, Nicolae și George.

Nicolae, titularul unei diplome de licență în științe juridice obținute la Paris, a fost un cunoscut armator. A deținut mai multe nave în portul Brăila, în perioada 1921-1946.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, proprietarul reședinței de la Viziru era Camil de Roma. Căsătoria acestuia cu Gina Varetto, originară din Torino, a provocat tulburare, italianca nefiind acceptată de „lumea bună”. La Brăila, Camil de Roma locuia într-un imobil de pe strada Turcă (azi str. Mărăști). În urma unei drame personale, acesta s-a înstrăinat de familie și a preferat să trăiască până la sfârșitul zilelor în compania pescarilor din baltă.

Cei doi au avut un fiu, Petru, născut în 1901, care a cochetat cu literatura, se pare fără prea mult succes, însă a rămas cunoscut prin funcțiile de președinte al Comunității Elene din Brăila (1939-1940) și vicepreședinte al Societății de Ajutor Reciproc *Fraternitatea*.

Petru de Roma, Pierrino, aşa cum era cunoscut de către prieteni, a creat un fond documentar al familiei, achiziționat de Arhivele Naționale, Direcția Brăila: corespondență, acte de studii, manuscrise literare, însemnări personale, cărți poștale ilustrate, fotografii, planuri, hărți, acte de proprietate, conturi bancare etc. Documentele se referă, în primul rând, la activitatea sa, dar și a altor membri din familie: Candiano, Camil, Teodor, Zenaida.

¹⁵ Într-o situație realizată de Prefectura Brăila în anul 1918, privitoare la marea proprietate din județ „după organizarea administrativă în timp de pace”, în dreptul proprietăților conților de Roma de la Viziru erau trecute: 8000 de ha de pământ arabil, 16.343 ha fânețe, 7 ha vii și grădini, 150 de ha de pădure – Direcția Brăila a Arhivelor Naționale, *Fond Prefectura județului Brăila*, dos. 36/1918.

Fostul conac al conților de Roma, com. Viziru, astăzi proprietatea Romsilva

Partea sudică a clădirii a fost construită imediat după căsătoria lui Petru de Roma cu prințesa Sofia, partea nordică fiind ridicată ceva mai târziu. Imobilul avea și o sală de teatru. Memorialistul Nicolae Carandino povestea că, pe la începutul secolului al XX-lea, Camil de Roma a angajat trupa de teatru a Elenei Derusi pentru un spectacol cu piesa *Dama cu camelii*. Pe un ger cumplit, actorii au fost urcați în sănii și, înfășurați în blănuri, au călătorit de la Brăila la Viziru. Evenimentul a fost comentat îndelung de societatea brăileană.

În capela conacului au fost înmormântați prințesa Sofia, contele Petru de Roma și alții membri ai familiei.

Degradat în timpul primului război mondial, conacul a intrat în proprietatea Ministerului Agriculturii. În 1923, în latura sudică, a fost organizată Școala de Agricultură *Alexandru Constantinescu*. Astăzi, fostul conac al conților de Roma se află în proprietatea Romsilva.

Familia Sclavos

Familia Scalvos își are originile în Kefalonia, sat Domata Dominata, departamentul Lixuri.

Primul menționat în familia Sclavos este Marinos Sclavos. În perioada revoluției grecești de la 1821 făcea negustorie cu vinuri la Odesa. Potrivit mărturiilor de familie, de numele său este legat episodul dramatic al recuperării trupului Patriarhului Gregoriu al V-lea din apele Bosforului. A reușit să-l transporte pe corabia sa la Odessa, iar în timpul înmormântării a avut loc și o amplă manifestare în sprijinul eliberării Greciei, la care a participat însuși țarul Alexandru I.

Cel care își leagă destinul de Brăila este Constantin (1848-1936), născut la Odessa, unde a și urmat cursurile Școlii Comerciale a Comunității Grecești.

Vine la Brăila în 1867 și obține aprobarea din partea Ministerului Instrucțiunii Publice să predea limba greacă în școlile Comunității Elene și în școlile particulare.

Clasă mixtă la Școala Greacă din Brăila

În 1878 s-a căsătorit cu Maria Vasopol, profesoară de lucru manual în școlile Comunității Elene. Cei doi au 4 copii: Gheorghe (1888), Elena (1890), Evangelos (1893) și Ecaterina (1898). După moartea soției, se recăsătorește cu Maria Patis, în 1901.

Până la moartea sa, survenită la vîrstă de 88 de ani, Constantin s-a preocupat de bunul mers al Comunității Elene din Brăila, îndeplinind funcția de secretar.

Fiul său cel mai mare, Gheorghe, a devenit unul dintre cei mai apreciați compozitori din Grecia.

Constantin Sclavos

Gheorghios Sclavos

Eleni Sclavos

Evangelos Sclavos

Ecaterina Sclavos

PERSONALITĂȚI BRĂILENE CU ASCENDENȚĂ GREACĂ¹⁶

Alifantis, Nicu (n. 1954)

Compozitor, interpret de muzică pop, aranjor și producător
Este editor și producător al întregii activități personale componistice.
Discografie: 15 compilații și albume individuale, 10 casete audio.
În 1997 publică volumul de versuri *Scrisori nedorite*.
Colaborări cu teatrele din Brăila și din București pentru crearea muzicii de spectacol.
Figurează în International Jouth in Achievements - International Biographical Center, Cambridge, England 1986

Andreeescu, Jana (n. 1951)

Artist plastic
Urmează cursurile gimnaziale la Școala generală nr. 10 Brăila și pe cele liceale la Liceul Nicolae Bălcescu din Brăila.
Absolventă a Academiei de Arte Nicolae Grigorescu din București.
Profesor la Liceul de Artă Dimitrie Cucliu Galați.
Între 1994-2004 profesor la Facultatea de Design Studium.
Inspector metodist la Inspectoratul Școlar Județean Galați.
Din 1991 este membră a UAP din România.
Din 1974 își începe activitatea expozițională la Galați.

¹⁶ Am folosit următoarele materiale: Arhiva Comunității Elene Brăila; Toader Buculei, *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*, Editura Ex-Libris, 2004; Rodica Drăghici, Stanca Bounegru, *Tipografi brăilene. 1838-1944*, Biblioteca Județeană „Panait Istrati”, Brăila 2001; Rodica Drăghici, *Carte greacă la Brăila, secolul al XIX-lea*, Biblioteca Județeană Panait Istrati, Brăila, 2006; Paula Scalcău, *Grecii din România*, Editura Omonia, 2005; S. Semilian, *Istoria presei brăilene de la 1839 la 1926*, Editura Moderna, Brăila 1927; Nicolae Carandino, *De la o zi la alta*, Editura Cartea Românească, 1979; Elena Ilie, *Din istoricul farmaciei la Brăila*, în *Istros*, VII, Brăila, 1994, pp.397-409; Wikipedia; Ref. Jana Andreeescu, Elena Stroe.

Expoziții personale la Galați, Călărași, București – Galeria *Sabina și Jean Negulescu* în 2005, Viena, Centrul Cultural.

Este membru fondator al Grupului AXA cu care expune între 1995-2005.

Participă la expoziții naționale: Cluj – 1976; București – 1977, 1987, 1988, 1990, 1994; Galați – 1990, 1999; Salonul Național București – 1995, 2001, 2006; Bârlad – 2007.

Participă la expoziții internaționale de grup: Centrul Cultural Român din Paris – 1997; Expoziție la Anne Ghez, Paris – 1998; Expoziția Sinaide Ghidin Roma – 2000; Grafică umoristică din Belgia – 2001, 2003, 2005; Freiburg – 2001; Centrul Cultural Român din Veneția – 2001; Centrul Cultural Român din Paris – 2003; Duplex Călărași – Silistra (Bulgaria) – 2003; Quincy Illinois, SUA – 2004; Bosnia-Herțegovina – 2005; Muzeul Quartier din Viena – 2005; Centrul Cultural Viena – 2005; Bruxelles – 2005; Ruse – 2006; Lyon – 2006; Pessac, Saint Gaudens, Franța – 2007.

Distincții: Premiul Municipiului Galați cu Grupul AXA – 1999; Premiul Patriarhiei Române, Premiul Organizației Naționale a Femeilor din România; Premiul Orașului Călărași – 2004; Premiul Municipiului Galați – 2004; Medalia *Meritul Cultural* – 2004; Premiul *Gheorghe Lazăr* cl. I – 2006; Premiul *Ioana (Burda)* – 2006.

„Unul dintre resorturile ascunse ale compoziției Janei Andreeescu constă în capacitatea artistei de a orchestra alburile. Lirism și rafinament, fast al culorilor aflate într-o mișcare alertă, muzicală, sunt câteva dintre impresiile persistente pe care pictura Janei Andreeescu le lasă asupra privitorului” – Mariana Tomozei Cocoș

„Fără a fi monumentale, lucrările trădează sensibilitate pentru formă și culoare, pentru mișcare și relief tactil. Totul pus în operă cu sonorități aproape muzicale ale limbajului” – Simona Nastac

Baronzi, George (1828-1895)

Scriitor, publicist, traducător

Apreciat ca deținător al unei culturi enciclopedice, a scris câteva zeci de volume: poezii (*Cugetările singurătății, Nocturnele, Satire, Fabule alese,*

Legende și balade), proză (*Misterele Bucureștilor, Fontana zânelor*), teatru (*Matei Basarab sau Dorobanți și seimeni, Nătăreii*). Nu a fost gen literar pe care să nu-l abordeze. A publicat mult, în fiecare oraș unde se stabilea își tipărea operele – Brăila, Galați, București, Craiova, Călărași.

A tradus romane din limbile franceză și engleză: Al. Dumas, Byron, George Sand, Eugène Sue, Al. Dumas-fiul).

A editat o serie de publicații – la Brăila, *Moș Ion* (1886) și *Pressa Română* (1886, împreună cu S. Carmellin).

Carandino, Nicolae (1905-1996)

Scriitor, critic de teatru, gazetar

Studii de drept și filosofie la Universitatea București, studii de doctorat la Paris (1926-1929).

Din 1930 intră în ziaristică și devine colaborator la numeroase periodice din capitală.

Opera sa:

Viața de glorie și de pasiune a marii cântărețe Haricleea Darclee: *Darclée. De la Electra la Dama cu camelii; Autori, piese și spectacole; Actori de ieri și de azi; Radiografii teatrale*, §.a

A publicat volumele de memorii *De la o zi la alta* (prima parte este dedicată Brăilei copilăriei sale) și *Nopți albe și zile negre*.

Cavadia, George (1858 – 1926)

Autodidact în muzică, s-a remarcat în compozitii și ca interpret de lieduri, valoarea vocii fiindu-i asemuită de cronicarii vremii cu Tamberlik, Faure și Carusso.

A compus melodii pentru voce și pian pe versuri de Theodor Șerbănescu, Hoffman, Carol Scrob, C. Petroni, I. Mallo, §.a.

Dintre piesele compuse: *Despărțirea, Le Depart, Dor de răzbunare, Unde ești, Jalea mea, Știu că m-ai iertat, Alinta, Rândunica*. Editorul Jean Feder din București i-a publicat o colecție de 23 de piese.

A întreprins turnee în Spania, Italia și Franța.

Este considerat fondatorul Societății *Lyra* din Brăila.

Casa lui George Cavadia,
str. Belvedere colț cu str. Grădinii Publice.

Mausoleul fam. Cavadia,
Cimitirul Sf. Constantin

Delis, Gheorghios (1871-1954)

Medic și poet

A studiat medicina la Viena.

În 1897 a plecat în Grecia pentru a lua parte la războiul greco-turc ca ofițer de marină, în rezervă.

După război, o vreme a locuit în Germania, de unde se întoarce în Grecia pentru a-și continua profesiunea de medic. În paralel, s-a preocupat de poezie.

Darclée, Haricleea (1860-1939)

Cântăreață celebră de operă, simbol al triumfului românesc peste hotare, imagine sonoră a frumuseții, a grătiei, a cântecului; ridicată pe scutul înflorit al unei epoci unice în istoria lumii, sinteză definitivă a gloriei de scenă (N. Carndino).

Studiile muzicale le-a început la București, le-a continuat la Galați, apoi la Brăila. Aici, i-a avut profesori pe George Cavadia și Luigi Ademallo.

Pleacă la Paris pentru desăvârșirea pregătirii muzicale. Studiază cu Maria Sasse, Edmund Duvernoi și Jean Baptiste Faure.

Timbrul vocal și jocul scenic au impus-o printre cele mai mari și mai apreciate interprete dramatice ale timpului.

A cântat pe marile scene ale lumii: Nisa, Petersburg, Milano, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Montevideo, New York, Monte Carlo, Roma. Puccini i-a compus rolul din *Tosca*, iar rolul Violetei din *Traviata* i-au atras aprecieri măgulitoare din partea lui Verdi.

În semn de prețuire pentru marea artistă, Brăila a inițiat Festivalul Internațional de Canto *Haricleea Darclée*.

Demosthen, Atanasie (1845 – 1925)

General medic, creatorul școlii românești de chirurgie militară.

A absolvă studiile de medicină din cadrul Școlii Naționale de Medicină București (1869), doctor în medicină la Montpellier (1871) cu teza *Contribution à l'étude de la sclérose en plaque disseminée*.

Ca medic militar, urcă treptele ierarhiei până la gradul de general de divizie (1905).

Funcții deținute: Șef serviciu la Divizia chirurgicală a Spitalului Militar Central (1882-1900), director al Institutului Sanitar Militar (1900-1902), director al Spitalului Militar Craiova (1902-1905), inspector general al Serviciului Sanitar Militar (1905-1908).

Profesor la Facultatea de Medicină București (1881-1888), decan al acestei instituții (1908-1919).

A fondat *Revista Sanitară Militară* (1877), a înființat Societatea Științifică a Ofițerilor Corpului Sanitar Militar Român.

În timpul Războiului de Independență a României, ca medic de brigadă, a organizat și participat la îngrijirea răniților români și ruși la Plevna și Grivița.

A fost distins cu ordine românești și străine printre care Medalia de aur a Republicii Franceze și Premiul *Laboire*.

Embiricos, Andrei (1901-1975)

Poet, prozator, reprezentant de seamă al poeziei suprarealiste din Grecia

Urmează Facultatea de Filosofie a Universității din Atena. Datorită separării părinților, își întrerupe studiile. Între 1921-1925 a lucrat la firma fraților Embiricos, *Byron Steamship Co. Ltd din Londra* și, în paralel, a studiat filosofia și literatura engleză la *King's College*.

În 1926 pleacă la Paris unde s-a inițiat în psihanaliză. În aceeași perioadă a intrat în legătură cu grupul suprarealist.

Din 1931 revine în Grecia unde, după o scurtă perioadă de lucru în cadrul firmei tatălui său, s-a consacrat literaturii și psihanalizei.

A fost primul care a introdus suprarealismul în Grecia și primul care a practicat psihanaliza. În domeniul literar este considerat ca un poet vizionar, ocupând un loc de frunte în literatura greacă.

Faranga, N. Th., (1871 - ?)

Absolvă cursurile liceale la Geneva, apoi pe cele de la Școala de Poduri și Șosele din Paris.

Medalia Ozonarea apei, Primăria Brăilei, 1912

Pe avers sunt trecute lucrările „executate și puse în execuție” în timpul primariatului lui N. Th. Faranga: ozonarea apei, rezervorul de apă, canalizarea și hala de alimente.

Col. Muzeului Brăilei

Urmează o carieră politică în rândurile Partidului Conservator. Este Primar al Brăilei (în 1911, 1914) și Prefectul județului Brăila (1905).

De numele său se leagă două mari realizări ale orașului: Castelul de apă și extinderea rețelei de canalizare.

Fotino, Androcle (1834-1907)

Medic, general

A urmat cursurile primare la Brăila, apoi liceul și primele studii medicale la Atena, continue la Paris. De aici se reîntoarce în România.

În 1860 este numit medic de regiment cl. II. În 1862 conduce secția V medicală a Spitalului Militar Central.

În anul 1863 este avansat la gradul de maior (medic de regiment cl. I). A deținut funcția de subdirector al Școlii Naționale de Medicină, iar la Spitalul Militar a predat cursul de clinică chirurgicală și dermatologică.

Între 1874-1894 a fost membru în Consiliul Medical Superior.

În timpul Războiului de Independență a fost șeful ambulanței Marelui Cartier General. În timpul asaltului Plevnei a contribuit la organizarea serviciilor de Cruce Roșie.

În 1885 a fost numit director general al Serviciului Sanitar Civil, iar din 1886 Efor al Spitalelor Civile.

Prin lucrările sale de specialitate a contribuit la perfecționarea sistemului de asistență medicală militară din România.

Fotino, Ilie (1806-1848)

Istoric

Vine în Țara Românească în 1819 și în 1825 îl găsim în București, angajat ca ca funcționar vamal. Vine la Brăila unde ocupă funcția de secretar de vamă.

Între 1836-1842 încearcă să intre în afaceri dar eșecul îl determină să revină la Brăila ca funcționar la vamă. Ia în arendă veniturile portului Brăila.

A fost căsătorit cu fiica eteristului At. Xodillo.

Bazându-se pe notele lui Dionisie Fotino, pe memoriile socrului său și pe informațiile furnizate de episcopul Argeșului, Ilarion, a scris o istorie a revoluției lui Tudor Vladimirescu, intitulată *Atloï tis en blahia ellinikis enanastasos*, în traducerea românească a lui P. Georgescu (1874): *Tudor Vladimirescu și Alexandru Ipsilanti în revoluția din 1821 supranumită Zaveră*.

Frangopoulos, Dimitrios

Redactor al publicației *Vocea libertății*, editată la tipografia *Progresul* din Brăila (1884 – 1886).

Frangopoulos, Mihailos F.

Președintele unei societăți sportive din Brăila, *Asociația Greacă de Gimnastică*, înființată în februarie 1896.

Gigantes, Cristodul

A luat parte la războaiele balcanice, la expediția din Salonic a generalului Sarrail, la campania din Asia Mică (1921) împotriva turcilor lui Kemal. Rănit, Cristodul a fost salvat de mama sa care s-a înrolat ca soră de caritate.

Cristodul Gigantes a făcut Școala de Război la Paris unde și-a luat brevetul în „științe politice”.

S-a căsătorit cu o verișoară a lui Nicolae Carandino și a ocupat funcția de atașat militar al Greciei la București.

La Atena, Cristodul a fost profesor și comandantul Școlii de război.

În 1935, frații Gigantes au fost judecați pentru trădare și condamnați la muncă silnică pe viață, pentru implicare în revolta cadeților venizeliști.

Odată cu ocuparea Greciei de către trupele lui Mussolini, frații Gigantes au reușit să se elibereze. Au fugit în Egipt și, de acolo, Cristodul a plecat în Eritrea, unde s-a înrolat în *Legiunea Străină*. A creat *Batalionul Sacru*. Participă la eliberarea insulelor din Marea Egee.

După război, a fost numit guvernator al Cicladelor. A fost membru al delegației Greciei la procesul de la Nürnberg, apoi guvernator militar al Eubeei. A trecut în rezervă cu gradul de general de armată.

A fost directorul Radiodifuziunii grecești și consilier municipal la Atena.

Gigantes, Iani

A participat la războaiele balcanice, la expediția din Salonic a generalului Sarrail, la campania din Asia Mică (1921) împotriva turcilor lui Kemal.

A fost profesor la Școala de război din Atena.

În 1935 este condamnat pentru implicarea în revolta cadeților venizeliști din marină.

În timpul ocupării Greciei de către trupele lui Mussolini s-a înrolat în mișcarea de rezistență împotriva ocupantului italian. Prins într-o casă conspirativă, a refuzat să se predea, preferând să moară în schimbul de focuri.

Hrisanide, Alexandru (n. 1936)

Compozitor și pianist, stabilit, din 1974, în Olanda.

Studiază la București cu Florica Muzicescu și Mihail Jora, iar la Paris cu Nadia Boulanger.

Profesor universitar la Amsterdam și Tiburg.

Promotor al muzicii moderne, compune piese camerale, sonete pentru clavicin și orchestră.

Istrati, Panait (1884-1935)

Scriitor

Atașat inițial ideilor de stânga, se împrietenește cu Romain Rolland, la îndemnul căruia scrie prima sa carte, *Chira Chiralina*. Apropierea de Nikos Kazantzakis l-a determinat să întreprindă o călătorie în Grecia, în compania acestuia.

Opera literară a lui Panait Istrati, cu puternice accente autobiografice, a fost scrisă, în cea mai mare parte, în limba franceză și tradusă în românește, parțial chiar de către autor.

Opera: *Chira Chiralina*, *Moș Anghel*, *Haiducii*, *Trecut și viitor*, *Codin*, *Domnița din Snagov*, *Familia Perlmutter*, *Mihail*, *Neranțula*, *Ciulinii Bărăganului*, *Spovedanie* pentru învinși, *Țața Minca*, *Casa Thüringer*, *Biroul de plasare*, *În lumea Mediteranei*.

A fost tradus în 26 de limbi.

În semn de prețuire, în Franța a fost înființată Asociația *Les amis de Panait Istrati*, care editează trimestrial *Les Cahiers des Amis de Panait Istrati*.

Casa Memorială *Panait Istrati*, Brăila, Grădina Publică

În 1984, Muzeul Brăilei a organizat o expoziție memorială, găzduită într-un imobil din Grădina Publică, aproape de Casa Thüringer, un omagiu prilejuit de sărbătorirea centenarului scriitorului.

Casa Thüringer, str. Grădinii Publice

Fosta locanță a lui Kir Leonida unde Panait Istrati a fost băiat de prăvălie, str. Malului nr. 2

Kefala, Antigone

Poetă și prozatoare

S-a născut în 1935 la Brăila. După război s-a mutat împreună cu familia în Grecia. Emigrează în Noua Zeelandă unde a studiat literatura franceză la Victoria University. Din 1960 s-a stabilit în Australia.

Dintre volumele de poezii menționăm *The Alien* (1973), *Thirsty Weather* (1978), *European Notebook* (1978) iar dintre volumele de proză publicate - *The First Journey* (1975), *The Islands* (1984), *Summer Visit* (2003).

Kyridis, Gheorghios

Profesor la Școala Greacă din Brăila și, mai târziu, în 1859, la Școala Companiei Grecești din Brașov.

Melissaratou, Artemis (n. 1908)

Pictor

Primele lecții de pictură le-a luat la Institutul *Sancta Maria* din Brăila.

În 1933 pleacă în Grecia și, din 1934, a intrat la clasa de pregătire la Școala de Arte Plastice, unde se înscrive în 1937. Absolventă în 1941.

Picturile sale în ulei, acuarelă, creion, monotip și postere (peisaje, portrete) au ca temă predilectă marea.

A participat la expoziții individuale și de grup, interne și internaționale (aproximativ 30): Grecia, New York, Paris, Lyon, Bruxelles, Geneva, Anvers, Frankfurt, Oslo, Munchen.

A avut parte de critici favorabile. A obținut mai multe premii internaționale și a fost medaliată.

Miliaresis, Gherasimos (1918-2005)

Muzician

A studiat în Italia și Spania. A pus bazele studiului chitarei clasice în Grecia, fiind considerat *rectorul* chitaristilor greci.

A colaborat cu cei mai mari compozitori din Grecia și a concertat în mai multe țări.

Moscopol, Jean (1903-1981)

Cântăreț de estradă și de muzică usoară, compozitor

Urmează cursurile primare la Școala Greacă din Brăila, iar pe cele secundare la Liceul *Pelarinos* din Galați. Ia lecții de canto la Conservatorul *Lyra* din Brăila.

Funcționar la Agenția maritimă *M. Embiricos et Co* (1921-1922) și agenția *P. Macri et Son* (1922-1924).

Pleacă la București unde se angajează la Banca *Chrissoveloni* (1925-1929).

Debută la barul Zissu (1929), iar în toamna aceluiași an face primele înregistrări pe discuri. Către sfârșitul anului debută la Radio.

În 1932 s-a stabilit la Berlin. Aici a studiat canto cu prof. Krost. A cântat în două localuri și a jucat în două filme.

A revenit în țară în 1933. Cântă doar în localuri selecte și la Radio.

Realizează peste 300 de înregistrări pe discuri de gramofon – din 1931 a încheiat un contract de exclusivitate cu firma *His master's voice* din Londra.

A fost membru în Sindicatul Artiștilor Dramatici și Lirici, membru al Societății Compozitorilor din România, membru al Societății Muzicale *Oedip* din Paris și *Amare* din Berlin.

După război pleacă în Grecia unde își continuă cariera muzicală. Devine membru al Societății Compozitorilor din Atena.

Stabilit la New York, devine un animator cultural al diasporei românești.

Nicolau, Edmond (1922-1996)

Om de știință, cibernetician, istoric al științei și tehnicii

Absolvent al Liceului *Nicolae Bălcescu* din Brăila, studiază filosofia la Universitatea București. Obține titlul de Doctor în științe tehnice cu teza *Sinteza sistemelor radiane* (1968) și pe cel de Doctor docent în științe (1974)..

Cariera didactică și activitatea științifică le desfășoară în cadrul Facultății de Electrotehnică și Electronică a Institutului Politehnic București.

A fost membru în diferite instituții de prestigiu interne și internaționale și a condus organizații științifice internaționale: membru în Comisia de Cibernetică a Academiei Române; membru în Consiliul de Administrație al Asociației Internaționale de Cibernetică din Namur, Belgia; membru al Academiei Internaționale de Științe din San Marino; membru în Comitetul Internațional de decernare a premiilor Norbert Wiener; director al Organizației Mondiale de Sisteme și Cibernetică (WOSC); director tehnic internațional la Institutul de Înalte Sinteze din Nisa; consilier internațional al Fundației de Studiu Sistemelor din Windsor, Canada.

Este autor și coautor la peste 500 de studii și peste 70 de volume publicate în țară și străinătate.

Printre volume: *Introducere în cibernetică*, București 1964, Moscova 1967, Sofia 1968; *Introducere în lingvistica matematică*, în colaborare cu S. Marcus și S. Stati București 1967, Bologna 1974, Barcelona; *Les fondements cybérnétiques de l'activité nerveuse*, cu C. Bălăceanu, Paris 1971; *Adaptiv Arrays*, împreună cu Dr. Zaharia, Amsterdam 1989.

Casa în care și-a petrecut copilăria și adolescența Edmond Nicolau, str. Grădinii Publice colț cu str. Golești.

Pana, Gherasim

Medic

Obține titlul de doctor în medicină în 1853.

A fost medic al orașului și portului Brăila.

1862 – vicepreședinte al Consiliului de Igienă Brăila

1866 – publică în Monitorul Medical nr. 5/1866 lucrarea *Observații asupra cholera morbus care a bântuit orașul Brăila*, în colaborare cu dr. Michel Stafdter Solomon

Panaitescu-Perpessicius, Dumitru (1891-1971)

Critic, istoric literar, poet

<p>REGISTRU STAREI CIVILE PENTRU NASESTI</p> <p>Dumitru Panaitescu, born on December 21, 1891, in Arad, son of Stefan and Maria Panaitescu, was born healthy, weighing 3.5 kg at birth. He was baptized on January 1, 1892, in the Orthodox Church of Arad.</p> <p>He studied at the Primary School in Arad and graduated in 1906. He then attended the High School in Arad, where he graduated in 1910. He studied law at the University of Bucharest and graduated in 1914. He then worked as a teacher in various schools in Romania and abroad, including in Bulgaria, Turkey, and Greece. He also worked as a journalist and editor of several newspapers and magazines, such as "Adevărul", "Constituția", "Sufflete", "Orașul Operei", "Dilectorul", "Officierul", "Starei", "Cărțile", "Gazeta Universitară", and "Lectorul". He was a member of the Romanian Academy and received numerous awards and titles, including the Order of the Iron Crown and the Order of the Star of Romania.</p> <p><i>(Handwritten signature of Dumitru Panaitescu)</i></p>	<p>MINISTERUL INSTRUCȚIONII ȘI CULTELOR LICEUL</p> <p>Dumitru Panaitescu, born on December 21, 1891, in Arad, son of Stefan and Maria Panaitescu, was admitted to the Gimnaziul N. Bălcescu in 1907-1908. He was in class VI-a and graduated in 1910. He studied at the Faculty of Law at the University of Bucharest and graduated in 1914. He then worked as a teacher in various schools in Romania and abroad, including in Bulgaria, Turkey, and Greece. He also worked as a journalist and editor of several newspapers and magazines, such as "Adevărul", "Constituția", "Sufflete", "Orașul Operei", "Dilectorul", "Officierul", "Starei", "Cărțile", "Gazeta Universitară", and "Lectorul". He was a member of the Romanian Academy and received numerous awards and titles, including the Order of the Iron Crown and the Order of the Star of Romania.</p> <p><i>(Handwritten signature of Dumitru Panaitescu)</i></p>
---	---

Actul de naștere a lui Dumitru Panaitescu, 21 decembrie 1891, mama Elisaveta, tatăl Panait, „de națiune grec... originar din Ianina”.

Funcționar la Biblioteca Academiei Române, între 1919-1951 a fost profesor la licee din Arad, Târgu Mureș, Brăila și București.

Între 1951-1954 a fost șef de secție la Institutul de Istorie Literară și Folclor și apoi a devenit directorul general al Bibliotecii Academiei Române.

Foaia matricolă a lui D. Panaitescu, elev în clasa a VI-a la Gimnaziul N. Bălcescu, anul școlar 1907-1908.

Din 1957 a devenit membru al Academiei Române. În această calitate a contribuit la înființarea Muzeului Literaturii Române sub auspiciile căruia apare revista *Manuscriptum* (1970). A condus această instituție până în 1971.

Este cunoscut publicului larg pentru strădania de a realiza o ediție critică monumentală la opera poetului Mihai Eminescu. Din păcate, din cele 15 volume proiectate, a reușit să finalizeze și să publice doar 6.

Casa Memorială *Perpessicius*, Brăila, str. Cetății nr. 70

Bustul lui Perpessicius, autor Nicăpetre, amplasat în curtea Casei Memoriale.

Papamihailopol, Mihail E., (1866-1938)

Ziarist

Doctor în drept la Bruxelles (1898)

Prefect al Poliției Brăila, deputat de Putna și Brăila, vicepreședinte al Sindicatului ziariștilor.

A debutat în ziaristică la *Războiul*.

A înființat cotidienele *Globul* (1890), *Tara* (1903), *La Depeche*, *La Roumanie* (1899), *Gazeta ilustrată*, *Patriotul*.

Decorat cu ordinele *Coroana României* în grad de cavaler, *Sf. Sava* și *Mântuitorul*, ambele în grad de comandor.

Penetis, Hrisant (cca 1780-1852)

Hristache Penetis a studiat la Constantinopol. A trăit într-un mediu călugăresc pe lângă Patriarhia Constantinopolului.

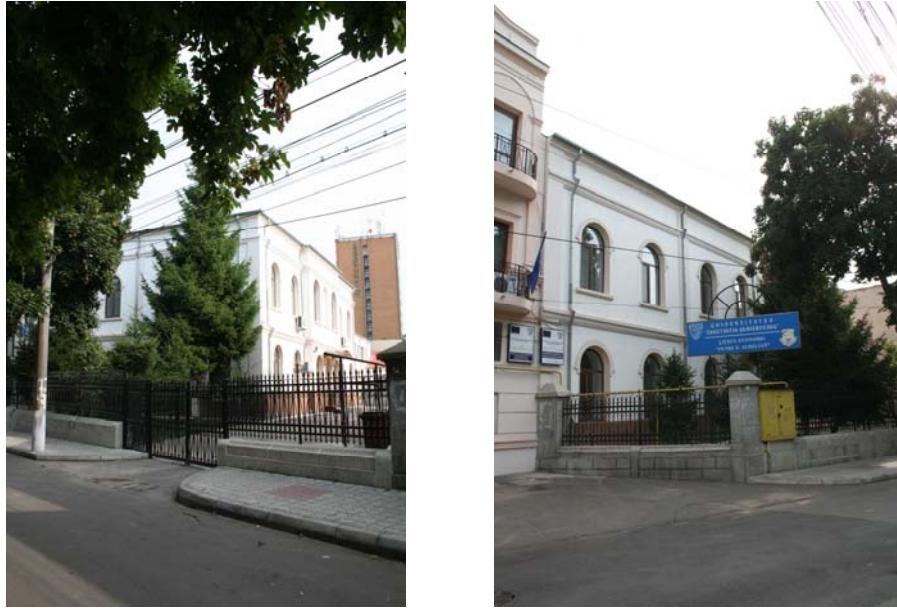
Pe la 1805 este hirotonit diacon și apoi preot de Patriarhul Calinic.

Vine în Tara Românească pe la 1805.

Cumpără la Brăila mai multe proprietăți: case, locuri virane, 15 magazii în port. Se hotărăște să construiască un pension de fete, pentru pomenirea lui și a părinților săi, unde învățământul trebuia să fie gratuit. Cele 7 magazii, o pereche de case și 20.000 de galbeni trebuiau să acopere cheltuielile.

În 1852, prin grija nepotului său, Stamate Penetis și sub direcția inginerului Maghistratului, începea construcția școlii. Lucrările nu pot continua întrucât suma de 20000 de galbeni, lăsată prin testament, a trebuit să fie utilizată pentru plata datoriilor care grevau moștenirea.

În 1857, orașul Brăila intră în proprietatea imobilelor lăsate de Hrisant Penetis. Doi ani mai târziu, Elena Cuza vine în sprijinul acestui proiect printr-o donație de 50 de galbeni, iar Adunarea Legislativă a țării votează acordarea unui ajutor de 2000 de galbeni. Școala este terminată în 1866, iar în 1867 este dată în funcțiune.

Fostul Pension de Fete „Penetis Zurmale”, str. Rubinelor

Pestelmanogioglu, Pericle N. (1831-1902)

Tipograf, ziarist, editor. A fost proprietarul uneia dintre cele mai moderne tipografii din țară, înființată în 1861, în asociere cu Ilie Boerescu, sub numele de Tipografia *Pericle M. Pestelmanogioglu & Ilie Boerescu*, cunoscută apoi ca Tipografia *Unirea/Enosis*. În 1868, contractul de asociere dintre cei doi încetează prin retragerea lui Pestelmanogioglu. Ilie Boerescu trebuia ca, în schimbul păstrării drepturilor de tipograf, să onoreze datoriile către creditori. Înțelegerea nu a fost respectată și a urmat un proces în urma căruia Ilie Boerescu a fost obligat să plătească suma datorată fostului asociat.

În 1872 Pericle Pestelmanogioglu cumpără Tipografia *Unirea*, între timp devenise proprietarul tipografiei *Triangulu*.

În 1873 înființează Tipografia *Pericle M. Pestelmanogioglu*, o imprimerie unde și-a valorificat experiența și aptitudinile deosebite, calitatea lucrărilor editate aici fiind recompensată cu numeroase premii obținute

la expozițiile de carte: Brăila (1882, 1883), București (1883, 1895), Craiova (1887). Printre cele mai cunoscute lucrări se poate cita albumul *Renașterea Greciei* (*E Palligenesia tēs Ellados*), apărut în 1895, un omagiu adus poporului grec în lupta sa pentru libertate națională, un exemplu de reușită datorat ținutei grafice impecabile.

Un aspect mai puțin cunoscut din activitatea sa este acela de autor de manuale școlare. În 1878 a realizat și tipărit, în aceeași nota de excepție, un abecedar (*Alphabetarium*) pentru copiii înscriși la Școala Greacă din Brăila.

Pentru tipărituri în limba greacă a primit ordinul *Salvator al Greciei* în grad de cavaler.

În atelierele sale au fost imprimate și periodice: gazete politice și comerciale. Este de reținut că în 1883, în ziarul *Dunărea*, imprimat la Tipografia *Pericle M. Pestelmalgioglu*, Alexandru G. Djuvara a publicat în premieră poemul *Luceafărul*, capodopera creației lui Mihai Eminescu.

Petzalis, Rasti Sofocles (? – 1894)

Farmacist

Cu o diplomă de spiter, obținută la Atena în 1857, vine în Țara Românească unde i se acordă dreptul de liberă practică.

În 1864, deschide la Brăila farmacia *Esculap*.

Bun pianist, și-a transformat locuința într-un loc de întunire a iubitorilor de litere și de muzică, organizând serate muzicale și literare. Este ales Președinte de onoare al Societății muzicale *Muză* și al Societății filarmonice *Lyra*.

Una dintre fiicele sale s-a căsătorit cu dr. Mina Minovici și a primit ca zestre *Farmacia Curții Regale*, înființată de Petzalis în 1857, prin decret domnesc, precum și casa construită pe strada Regală (azi str. Mihai Eminescu). Mina Minovici mută farmacia în acest imobil, iar în 1921 o vinde farmacistului C. Ionescu-Berechet.

Casa Petzalis, str. Mihai Eminescu

Antetul Farmaciei Curtii, proprietar Sophocles Rasty Petsalis, Brăila, str. Galati
Arhiva Comunității Elene din Brăila

Polinakis, Costas (n. 1971)

Electronist, fotograf

A avut o expoziție foto în România.

A lucrat ca redactor de știri externe și editor la Mediafax.

Portocală, Radu Constantin (1915-1993)

Medic, virusolog de talie europeană

Absolvent al Liceului *Nicolae Bălcescu* din Brăila și al Facultății de Medicină din cadrul Universității București. Teza de doctorat *Studiu experimental histopatologic și morfologic al inframicrobului hepatic* este distinsă cu *Magna cum laude* (1941).

Doctor în științe medicale (1963), doctor docent în științe medicale (1966), este intemeietorul catedrei de inframicrobiologie. Din 1943 începe cariera didactică la Facultatea de Medicină București, avansând până la gradul de conferențiar. În 1952 ascensiunea universitară este întreruptă datorită arestării de către organele de represiune.

După eliberare își continuă cariera de cercetător la Institutul de Virusologie al Academiei Române, ajungând până la funcțiile de director științific (1968-1973) și președinte al consiliului științific (1973-1976) al acestei instituții.

Cele 274 de lucrări publicate în țară și străinătate sunt mărturia unui efort considerabil, concretizat și prin numeroase descoperiri în domeniu, printre care menționăm: acțiunea imunoglobulinelor specifice în vaccinarea experimentală (1950), diabet experimental provocat de virusul herpetic (1951), infectivitatea acidului ribonucleic a virusului gripal (1958), infectivitatea acidului dezoxiribonucleic a adenovirusului tip 3 (1961) identificarea autoanticorpilor în infecțiile gripale și adeno-virale (1964), și a.

În 1976 părăsește România și se stabilește la Atena unde și-a continuat activitatea de cercetare științifică în cadrul Centrului de Cercetări Nucleare *Demokritos* și la Institutul *Pasteur Hellenique*.

Rally, Alexandru (1897-1986)

Poet, traducător

Licențiat în istorie și franceză al Universității București.

A urmat studii de literatură franceză medievală la Paris.

A ocupat funcțiile de secretar al Fundațiilor Culturale Regale și director al Editurii *Cartea Românească*.

A fost membru al Școlii Române din Franța.

Rodul activității sale de cercetare este *Bibliographie franco-roumaine*, apărută în 1930 la Paris, în două volume, semnalată de Perpessicius ca pe o operă excepțională "prin proporții, prin erudiție și prin utilitate".

Razi, Gherasim (1916-1989)

Jurist, diplomat, publicist

Și-a luat licență în Drept (1937) și în Litere și Filosofie (1938) la Universitatea București.

Studii pentru doctorat în drept la București și Paris cu tema: *Le Droit sur les Nouvelles* (1948).

Membru al Baroului Ilfov (1938-1947), consilier juridic la Paris (1938-1947) și al Baroului din Washington, consultant al Departamentului de Stat.

Redactor la Radio *Vocea Americii* (1954-1963), director al Centrului de Producție al postului *Vocea Americii* pentru Africa de Nord (1963-1966) și pentru Africa de Vest (1967-1968).

Atașat de presă al Ambasadei SUA la Paris (1966-1967) și la Kinshasa-Zair (1968-1972).

Consilier și director al Centrelor Culturale Americane din Ciad (1972-1974) și Madagascar (1974-1978).

Roma, Giorgio Kandiano

Poet

A studiat la Geneva. A fost membru al societății studențești din Geneva *Stela*.

A publicat mai multe volume editate în tipografii din Brăila: *Ē kaloybē. Asumata tria*, Tipografia *Unirea/Enosis*, Brăila 1865; *Ē krētē*, Tipografia *Unirea/Enosis*, Brăila, 1866.

Roma, Petru (1901 - ?)

Jurist

A urmat cursurile liceale la Liceul *Nicolae Bălcescu* din Brăila și studii juridice la Facultatea de Drept a Universității București.

A fost vicepreședinte al Societății Elene de Ajutor Reciproc *Fraternitatea*.

Între 1939-1940 a îndeplinit funcția de președinte al Comunității Elene din Brăila.

A scris poeme, piese de teatru și schițe, în limbile franceză și română.

Sclavos, Gheorghios (1888-?)

Compozitor

A urmat cursurile de la Școala Greacă și Școala de Muzică *Lyra* din Brăila Urmează studiile superioare la Conservatorul din Atena.

Profesor de liceu (1913-1923) și profesor la Conservatorul Asociației Muzicale din Pireu.

Director al Teatrului Liric Național din Atena (1946-1949).

Apreciat ca unul dintre cei mai străluciți compozitori din ultima perioadă a Greciei

A compus muzică pentru piese de teatru, opere, poeme și suite simfonice.

Simos, Spiros

Jurnalist și pedagog, redactor al ziarului *Patris* până în anul 1906 când, în urma unei polemici cu ziarul *Iris*, părăsește Brăila și pleacă la Atena.

Suliotis, Cristodul (1854-1908)

Jurist, publicist, traducător

A studiat la Paris, iar doctoratul în drept l-a obținut la Geneva.

Doctor în litere și filosofie la Berlin.

1873-1874 – procuror la Brăila

1874-1879 – prim procuror la Galați

Părăsește magistratura pentru cariera politică. Este ales deputat în două legislaturi.

A fost primar al Brăilei în două rânduri (1901 și 1905)

Casa Suliotis, str. Grădinii Publice, colț cu str. Bolintineanu

Fondează la Brăila ziarul *Conservatorul Brăilei* iar la București scoate ziarul *Românul*.

Colaborează cu studii politice, juridice, de filozofie și creații literare la revistele: *Literatorul* a lui Al. Macedonski, *Con vorbiri literare și Revista literară*.

Printre titlurile publicate: *Le droit naturel ou la Philosophie du droit; Compendium de philosophie*, Brăila 1876; *Les droits des enfants nés hors mariage en droit romain, droit français et droit roumain*, Geneva 1879; *Elemente de drept administrativ; Elemente de drept constituțional; Le réforme judiciaire en Roumanie*, Brăila 1890.

Tsoukalidis, Konstantinos (n.1952)

Președintele Camerei de Comerț și Industrie Eleno-Română din Grecia.

A urmat cursurile Institutului Politehnic București, obținând diploma în domeniul ingineriei mecanice și electrice, dar și specializarea în microelectronică și fizica solidelor.

Și-a început cariera în domeniul telecomunicațiilor. Este membru fondator al companiei Intracom, în cadrul căreia a ocupat diferite posturi, de la director al Departamentului de Cercetare și Dezvoltare, până la cel de vicepreședinte.

Konstantinos Tsoukalidis a contribuit la dezvoltarea acestei companii multinaționale, producătoare de echipamente electronice de înaltă calitate - el însuși a proiectat mai multe produse din domeniul telecomunicațiilor.

Din martie 2004, odată cu achiziționarea pachetului majoritar al firmei Namako, este atât președintele companiei, cât și președintele consiliului director al acesteia. În luna iunie a anului 2004, firma și-a schimbat numele în GENNET (General Network of International Trade and Services).

Konstantinos Tsoukalidis a fost acționar și membru în consiliile de administrație ale subsidiarelor Intracom din România (Lotrom), Bulgaria (Bulfon), Statele Unite ale Americii (Conklin), Ungaria (Fornax), Iugoslavia, Emiratele Arabe Unite și Cipru.

Tsoukalidis este și președintele mai multor organizații de afaceri înființate de Grecia cu parteneri ca România, Statele Unite ale Americii, Rusia, Iugoslavia.

Recunoscut în mediile de afaceri datorită seriozității și implicării sale, în 1994, Konstantinos Tsoukalidis a fost numit Consul Onorific al Republicii Moldova în Grecia.

Xenakis, Cosmas (1925-1984)

Pictor, sculptor și arhitect

A studiat arhitectura la Universitatea Națională Tehnică din Atena (1942-1948) și pictura la Academia de Arte Frumoase din Atena (1942-1943). A urmat cursuri postuniversitare la Paris (1955-1956) și ca beneficiar al unei burse guvernamentale franceze s-a specializat în tehnici și materiale de construcție.

A avut o carieră impresionantă ca arhitect, în special în proiecte de amenajare urbană (Franța, Iran, Ghana, Venezuela, Spania, Grecia, s.a.). A fost, de asemenea, un sculptor și un pictor apreciat.

Xenakis, Iannis (1922-2001)

Compozitor, arhitect, inginer constructor

A urmat cursurile de la Școala Greacă din Brăila și pianul la Școala de muzică *Lyra* cu profesoara Thalia Dimopol. A fost încurajat de mama sa, Fotini Pavlou, o bună pianistă.

Casa unde a copilărit Iannis Xenakis, str. Bolintineanu

În 1932 a plecat în Grecia, la Spati, unde a urmat cursurile liceale. Vacanțele de vară le petreceea la Brăila.

A urmat Școala Politehnică din Atena - în 1947 devine inginer.

La Paris urmează studiile de arhitectură. În același timp își completează și perfecționează cunoștințele muzicale.

Este inventatorul mai multor tehnici compoziționale. A introdus calculul probabilităților și teoria ansamblurilor în compoziția muzicii instrumentale.

Ghena Pricop

UN GREC, DOI GRECI, TREI GRECI... BRĂILA

1. Cât de importantă este pentru dumneavoastră originea greacă și cum considerați că v-a influențat acest fapt viața? Cum a fost să trăiți prinț intre două culturi diferite, intre două limbi diferite?

Activitatea grecilor din România s-a desfășurat într-o strânsă colaborare cu majoritatea românească. Ei au păstrat vie tradiția, educându-și copiii în școli grecești, ținându-și sărbătorile religioase și pe cele naționale, purtând cu mândrie costumele lor naționale. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Pentru mine originea greacă este importantă, fiind și originea bunilor și străbunilor mei. Ea este o realitate și aşa va rămâne până mor. Nu mi-a fost foarte greu să trăiesc prinț intre două culturi diferite, intre două limbi diferite. Aceasta și datorită faptului că am fost tolerantă, fiind și eu poate tolerată la rându-mi. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Originea greacă are cea mai mare importanță pentru mine. E un sentiment de fericire ce-l datorez ambilor părinți, ambii de origine greacă. Nici greu, nici ușor. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mama mea era grecoaică iar tatăl meu provenea dintr-o familie mixtă - maghiară și germană -, aşa încât personalitatea mea s-a putut modela împrumutând elemente din toate cele trei culturi. Datorită faptului că mama mea a fost grecoaică, apropierea mamă-ffiică a făcut să predomine cultura și limba greacă în viața mea. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Originea greacă a ambilor mei părinți - care, din motive diferite, au fost nevoiți să renunțe la cetățenia greacă - a fost și este o mândrie pentru mine, eu fiind cetățean român. Originea greacă mi-a influențat viața în mod pozitiv, bine-nțeles, și nu mi-a creat probleme. Tot timpul

mi s-a spus „grecul”, dar nu m-a deranjat asta. M-am simțit bine în ambele „ipostaze”. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Pentru mine este foarte importantă originea greacă, întotdeauna am avut o nostalgie legată de limba greacă. (Dumitra Turculeț, 70 ani, Brăila)

Originea greacă este pentru mine foarte importantă, deoarece tatăl meu era de etnie elenă. Mama fiind de origine română, am trăit sub influența celor două culturi - elenă și română. În casă se vorbeau ambele limbi. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Mi-a schimbat viața radical. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Originea greacă mă face să fiu mândră iar cultura greacă mi-a influențat mult viața. Trăind între două culturi diferite, precum și între două limbi diferite, mi-a fost foarte greu să mă adaptez. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Originea greacă este importantă pentru mine. Am trăit în acest oraș, unde a fi grec nu era ceva foarte grav într-o anumită perioadă, din contră era un lucru bun, grecii fiind considerați oameni harnici, cinstiți și buni prieteni. În anii copilăriei mele toți cunoștuții mei știau limba greacă, iar eu mai puțin limba română. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Este importantă. Tatăl meu era de origine italiană, dar cunoștea limba greacă perfect înainte de a se căsători cu mama. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Originea mea greacă a fost fără îndoială o îmbogățire din punct de vedere spiritual, familial, cultural, al tradițiilor culinare, aşa cum eu consider că orice cultură străină este o îmbogățire pentru orice etnie. Chiar dacă nu am trăit între două limbi diferite - nu se vorbea grecește la mine acasă - este totdeauna interesant să trăiești între două sau mai multe culturi diferite. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Nu se poate spune că era aşa de importantă, deoarece trăiam, în vremurile trecute, într-un oraș dunărean, cu locuitori români, greci, evrei, lipoveni, armeni, ruși, bulgari, turci. Brăila era foarte cosmopolită. Toți trăiau aici într-o armonie perfectă, indiferent de cultură sau religie.

Între cele două culturi nu se făcea diferență. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Sunt mândră că mă trag dintr-un popor civilizat, dintr-un loc de unde s-a dezvoltat cultura model pentru alte popoare. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Nimeni nu își alege originea. Ea este dată de originea părinților și are o importanță secundară. Obiceiurile și tradițiile culturii în care trăiești sunt importante pentru că determină anumite trăsături de caracter. A fost un lucru bun faptul că am trăit în sănul a două culturi diferite, am învățat de la ambele culturi și le-am prețuit deopotrivă. Un lucru negativ a fost că am trăit într-un sistem totalitar care a avut influențe negative atât asupra culturilor cât și a persoanelor. Din aceeași cauză limba română o cunosc bine iar limba greacă o cunosc parțial, pentru că am învățat-o doar în familie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Este foarte importantă pentru mine originea greacă. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Originea greacă a fost pentru mine, mulți ani, un fel de taină, despre care nu puteam să vorbesc cu colegii și prietenii. Era secretul și mândria mea... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Mă simt mai mult român. Interesant este că și acum gândesc românește, visez românește, număr românește. (Athanasios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Părinții mei sunt români de origine greacă, născuți în România. Bunica din partea mamei întreținea spiritul etnic în casă. Se vorbea greaca și machedona, dar o dată cu moartea ei s-a pierdut acest obicei și asta s-a întamplat în 1960. În prezent nu mai vorbim nici unul dintre noi greaca. În afară de nume și ceva sânge, nu prea mai avem nimic grecesc în noi. (Nicu Alifantis, 55 ani, București)

Am fost mereu mândră de originea mea greacă pentru că Ellada a fost leagănul civilizației. Peste tot în lume există vestigii grecești. Limba greacă și-a lăsat amprenta în mai toate domeniile, mai ales în medicină, în știință și nu numai. și sigur a fost minunat și interesant să trăiesc între cele două culturi și limbi, română și greacă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

M-am născut în România. Din păcate de multe ori am văzut cum familia mea a trecut prin multe greutăți. Cu toate acestea au păstrat tradițiile și obiceiurile grecești. Am considerat mereu că țaria de caracter, respectarea cuvântului dat și dragostea pentru frumos le-am moștenit de la bunicul meu grec. De câte ori ascult cântecele Mariei Tănase și Nanei Mouskouri o lacrimă știută numai de mine îmi apare în colțul ochiului. Sunt două culturi frumoase care de multe ori „s-au întâlnit” prin intermediul scriitorilor, muzicienilor, istoricilor. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Legat de originea mea pot spune că în România am fost considerat *grecul*, iar în Grecia *străinul*, totuși traiul „între două limbi diferite” mi-a dat posibilitatea să comunic și cu alți etnici greci. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

M-am născut într-o familie cu mari "complicații interetnice", dintr-un tată de origine greacă și o mamă care, la rândul ei, se împărtea între originea ei românească, din partea tatălui și originea ucraineană, din partea mamei. Tata s-a născut în Grecia, mama s-a născut în Ucraina, tata a poposit în România în 1949, mama în 1936. Fiecare, la rândul său, nu știa limba română la stabilirea în această țară, fiecare era mândru de originea lui, tatăl mamei, de originea lui română, mama mamei, de originea ei ucraineană, tata, de originea lui greacă. Eu am crescut mereu împărțită între toate aceste culturi și civilizații, învățând, practic, de mic copil, cum să fiu un "cetățean al lumii". Singurul meu regret este că am refuzat cu înverșunare să învăț de la bunica mea limba rusă, o încăpățânare prostească pe care o voi regreta amarnic până la sfârșitul vieții. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Originea greacă îți conferă un sentiment de mândrie indiferent că trăiești în Grecia sau poate chiar mai mult dacă trăiești în România sau în oricare altă țară. Ce au gândit și realizat grecii încă din antichitate dăinuie și astăzi. Elemente din limba greacă întâlnim în multe alte limbi moderne, elemente din artă, cultură și civilizație greacă s-au impus în lumea întreagă. Modul lor de organizare, de gândire, elemente constructive, de slăvire și apreciere ale înaintașilor se păstrează și astăzi. Cultul zeilor sau religia, arta și cultura greacă sunt cunoscute pe întreg

mapamondul. Puțini sunt cei care nu au auzit de Grecia. Așa că este o mândrie pentru mine că aparțin acestui popor. Grecii au navigat foarte mult, au luat drumul exodului și astfel au făcut cunoscută cultura lor. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Consider că succesul în viață al unui individ depinde de cât de bine se cunoaște pe sine și, în acest context, originea greacă este foarte importantă pentru mine. Personal, nu am trăit prinsă între două culturi, fiind născută într-o familie în care nu se vorbea limba greacă, însă am simțit din copilărie că tot ce este grecesc îmi este aproape și sunt mândră de originea mea. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Originea greacă este foarte importantă pentru mine și mi-a influențat viața pozitiv. Trăind între două culturi diferite, între două limbi diferite, mi s-a oferit posibilitatea să cunosc mai bine cele două culturi și să iau ce era mai frumos și mai bun de la ele. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Am considerat mereu un dublu beneficiu faptul că am crescut cu ochii cășcați spre două mari culturi în același timp, am avut „obligații” duble dar și bagajul de cunoștințe îmbogățit din două surse. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Pentru mine ambele origini sunt la fel de importante. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Este foarte importantă și mi-a influențat viața. De exemplu acum lucrez în orașul meu natal, Brăila, pentru un om de afaceri grec. Faptul că am trăit prin „între două culturi diferite” m-a făcut să pot face diferență între cele două popoare ca: mentalitate, cultură, obiceiuri etc. Referitor la cele două limbi, sunt total diferite, cu excepția câtorva cuvinte, limba română provenind din limba latină, pe când cea greacă din greaca veche. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Cât de importantă este pentru mine originea greacă? Cu siguranță, mai mult decât încă pot conștientiza, la cei 32 de ani. De când mă știu, de când am amintiri despre mine și familia mea, de atunci știu că sunt în egală măsură grecoaică și româncă, sau mai bine zis, aşa cum îmi place să mă laud „greco-brăileancă”. E un aspect foarte important al

existenței mele, este ceea ce mă definește ca persoană, pentru că în fiecare zi, în fiecare clipă, mă simt și grecoaică iar fără falsă modestie de multe ori mă simt mai mult grecoaică decât româncă. E un lucru cu care mă mândresc, îmi place și emană prin fiecare por acest fapt. Din fericire nu am avut niciodată de suferit din cauza faptului că nu sunt „pur-sânge” româncă, ba dimpotrivă am fost „pata” de culoare a grupului de prieteni români iar în viața mea profesională, chiar m-a ajutat originea elenă. Nu m-am simțit niciodată prinsă între 2 culturi diferite; acesta poate că este meritul mamei mele, care deși este româncă, nu s-a opus niciodată ca în familia noastră să se vorbească limba greacă, să se danseze și să se respecte obiceiurile grecești; și ... uite aşa, cele două culturi s-au îmbinat armonios, atât eu cât și sora mea devenind ceea ce suntem azi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

2. Ați conștientizat în primii ani de viață sau mai târziu că sunteți „diferit” de cei din jur prin origine, că faceți parte dintr-o comunitate aparte?

Familiile de origine elenă s-au integrat în viața românească, dar și români s-au implicat mereu în viața comunităților grecești. La Brăila, grecii emigrați erau insulari și cei mai mulți provineau din Insulele Ionice. M-am născut într-o familie de greci, casa părintească aflându-se la faleză, pe strada Heliade Rădulescu, nr. 9. „Diferit” nu mă pot considera deoarece credința ortodoxă a format o legătură strânsă între români și grecii din această zonă. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Sigur că am conștientizat încă din copilărie. Apoi în studenție când mi s-a propus a fi ori grec ori student. Am fost obligat atunci, în 1953, să-mi iau cetățenia română. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Cu toate că mă mândresc cu originea mea greacă, n-am conștientizat nici în primii ani de viață, nici mai târziu, că sunt „diferit” de cei din jur. Greci sau români, toți suntem la fel! Oameni („mai mult sau mai puțin onești”). (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

De mică am conștientizat că sunt diferită de cei din jur prin educația primită de la părinți și bunici, precum și prin cunoștințele de cultură generală și legate de tradițiile specifice grecilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Am trăit primii șapte ani, între 1940-1947, copilăria mea, pe un vas remorcher „România”. Nu cunoșteam ce fel de limbă vorbesc copiii, totuși știam românește dar era o diferență de educație. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Se trăia într-o deplină armonie și nu era considerat nimenei diferit prin origine. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu am avut acest sentiment, că sunt „diferit” de cei din jur prin origine, deoarece în Brăila trăiau foarte multe naționalități și exista o convietuire pașnică și comună între locatarii aceleiași străzi sau zone. În perioada anilor '50 - '60, când eram copil, nu am avut sentimentul că vecinii au o reținere față de originea mea sau a altcuiva. Diferit m-am simțit tratat în acea perioadă de către unele autorități ale statului totalitar. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Desigur, originea elenă însăși m-a deosebit și m-a făcut să fiu diferită de cei din jur și sunt mândră de asta. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu, nu am avut absolut deloc ideea <diferenței>, dar aflatam de la bunicii materni că grecii sunt <altfel>, cumva <redutabili> ca negustori, buni familiști, dar <cu nasul pe sus> și ambițioși! (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Diferența constă în faptul că învățăm în paralel două limbi, geografia, istoria, cultura, dansul a două țări. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am știut de copil că fac parte dintr-o familie de greci dar nu am fost și nu sunt diferită de cei din jur. Nu există comunități mai bune sau mai rele ci numai oameni mai buni sau mai răi. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Bastionului iar orașul în acea perioadă mi se părea liniștit. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Da, încă din primii ani de viață am simțit din plin că sunt „diferită” de cei din jurul meu pentru simplul motiv că aveam tată de origine greacă și, deși m-am născut și am crescut în România, nu am fost niciodată considerată de români ca fiind româncă, ci doar „grecoaică”. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am conștientizat încă din primii ani de viață că sunt "diferită" deoarece, față de alți copii, eu știam să vorbesc și o altă limbă, diferită de a lor. Chiar dacă ei încercau să mă imite ori adesea să râdă de mine (inocența vârstei...) sau de cei din familia mea, eu am continuat să vorbesc în familie limba greacă. Nu au fost rare situațiile în care, aflându-ne în momente mai puțin plăcute, am comunicat în limba greacă. O reacție negativă și vehementă am avut din partea învățătoarei mele care le-a spus părinților mei și mai ales bunicei mele - cu care se întâlnea mai des - să nu îmi mai vorbească în limba greacă, lucru nedemn pentru un om care este "formator de oameni". (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Da. În copilărie vag, dar la vîrsta de 13 ani, când interviul pe care l-am dat revistei „Cutezătorii” a apărut sub numele românesc al unei colegie, am avut sentimentul acut că sunt altfel. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Am conștientizat mai târziu, deoarece am trăit mulți ani în perioada comunistă, când erau îngrădite anumite aspecte privind limba și cultura. Cu toate acestea, în viață de familie, bunicii, mătușile și unchii vorbeau în limba greacă, dar cu anumite rețineri. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Da, am conștientizat. Poate și datorită faptului că în familie se vorbeau două limbi. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Sincer să fiu nu mă consider diferit ca om față de ceilalți, ci numai ca origine etnică. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Încă de mică am știut că am ceva în plus, nu neapărat că sunt diferită. Tatăl meu m-a învățat primele cuvinte grecești, cred că de la vîrsta de 3 ani (pentru a-și face viață mai usoară); (am să scriu cu litere latine, primele mele cuvinte deoarece nu sunt un as în a scrie în greacă):

petseta, tigara, spirta, staktothiki, psomi, iar bunica care mă creștea (mama mamei, româncă) încerca să le învețe odată cu mine. Și atunci am înțeles că tatăl meu are ceva în plus față de ceilalți; și mi-a plăcut. Și asta m-a făcut să îmi doresc să fiu ca el, să știu cât mai multe. Ceea ce s-a și întâmplat, pe la 5 ani, când sora mea (devenită din naștere o veritabilă grecoaică deoarece a crescut-o bunica grecoaică) a început școala și a venit acasă să locuiască cu noi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

3. Vă amintiți vreun cântec de leagăn în limba greacă pe care vi-l cântau părinții sau bunicii? Aveați jucării aduse din Grecia?

Da, un cântecel pe care și eu la rândul meu l-am cântat copiilor:

„Τα κόκκινα μίλα, / Τα πράσινα φύλλα, / μ' αρέσουν πολύ. / μ'
αρέσουν πολύ.

*Μικρός πως να φτάσω / και μίλα να πιάσω / εδώ στην ποδιά /
εδώ στην ποδιά*

*Χαρά ή σε μένα / να έπεφτε ένα / εδώ στην ποδιά / εδώ στην
ποδιά .”* (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Sigur, bunica dinspre mamă îmi cântece, chiar și de leagăn, dar nu-mi mai amintesc ce anume. Bunica Vasilichi mă iubea nespus, mai mult decât pe ceilalți doi frați. Ea s-a ocupat în special de mine ca și educație și m-a dat la Școala Greacă pentru a învăța cât mai bine limba maternă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu-mi amintesc de vreun cântec de leagăn și nici jucării nu prea am avut; jucările mele erau făcute de o soră mai mare și erau mingi din cărpă; jucării din Grecia, nici pomeneală. Copiii mei au primit, prin 1966, jucării din Grecia și numai câteva, de la un frate al meu care a fost expulzat din România pe motivul că nu a vrut să ia cetățenia română. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu-mi amintesc cântece de leagăn cântate de bunicii din partea tatălui sau ai mamei. Bunicile mele au murit tinere. Nu mai știu de jucării din Grecia nimic... (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Nu-mi aduc aminte de niciun cântec de leagăn grecesc și nici jucării din Grecia nu am avut. (Panait Țigridis, 71 ani, Brăila)

Mama cânta des cântecelul „*To ielekaki*”. Am avut jucării aduse de tata din Grecia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Îmi aduc aminte de un cântec de leagăn în limba greacă, cântec pe care l-am cântat și eu fiicei mele și nepoatei mele. Copilăria mea a fost în anii grei 1940-1955, când nu se putea merge în Grecia, iar mai târziu a fost și mai dificil. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Îmi amintesc poezii, pe care le învățam de la *nona Aglaia*. Poezii românești și cântece de la părinți – nu știu. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Fiind la o vîrstă fragedă nu-mi aduc aminte, dar mai târziu am auzit astfel de cântece cântate verișorilor și cunoștințelor mele. Nu. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Cântec de leagăn nu îmi amintesc, dar îmi amintesc o rugăciune învățată de la mama, pe care o spuneam seara, la culcare. Jucării din Grecia nu am avut, deoarece până în 1976 nu am avut legături cu rudele din Grecia. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu mi se cântă grecește pentru că nu se vorbea în casă... Rudele din Grecia erau date uitării în mod voit, de frica vremurilor. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Da, îmi amintesc. Mama mea mai crescuse în Grecia cinci copii. Știa să mă alinte cu cântece dragi grecești. Jucării în perioada aceea aveam foarte puține. Mama, ca să mă bucure, îmi făcea păpuși din cârpe și câlții. Din Grecia nu primeam nimic. Erau închise acele granițe mai ales pentru noi, cei veniți în '49. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Bunicul îmi spunea o rugăciune simplă și frumoasă „*Καληνύχτα*” – „Noapte bună”, pe care nu am să o uit niciodată. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu îmi amintesc de niciun cântec de leagăn, nici în limbă greacă, nici în limbă română, pentru simplul motiv că nu am beneficiat de astfel de cântări, sau dacă am beneficiat, eu una nu îmi amintesc. Jucării trimise

din Grecia de rudele tatălui meu am avut, nu prea multe, pentru că rudele tatălui meu nu au vrut să păstreze legătura cu familia noastră, de teama autoritaților grecești. Tata a fost emigrant politic grec, cu alte cuvinte a fost comunist. După încheierea războiului civil partizanii greci au fost nevoiți să ia calea pribegiei, familiile celor refugiați au avut de ales între a-și renega rudele și a trăi liniștiți sau a muri în pușcărie. Singurul care nu și-a renegat fiul a fost bunicul meu. A făcut ani grei de detenție în pușcăria de pe insula Makronissos, un adevărat lagăr de exterminare pentru rudele partizanilor fugiți din țară, pentru comuniștii rămași în Grecia și care au refuzat să semneze actele prin care recunoșteau „că au greșit și că își cer iertare pentru răul provocat”. Situația s-a reglementat abia după 1975, când regimul colonelor a fost înălțat de la putere și democrația a fost reinstituită în țara care a pus bazele acestei instituții. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Da, bineînțeles. Cântecele și jocurile copilăriei în care faci cunoștință cu primele cuvinte, glasul celui ce ți le-a spus, rămân întipărite pentru toată viața în mintea ta și cauți și tu la rându-ți să le duci mai departe. "Uta ialesa na tame stin Odessa, na parume caridia, castana che apidia" (Uta să mergem la Odessa să luăm nuci, castane și pere") "Paramithi mistico sico pano na sto po, paramithi mistico cate cato na sto po" (Ridică-te să îți spun o povestioară secretă, stai jos să îți spun o povestioară secretă) "Vrehi, hionizi, to marmaro potizi, i gata maghirevi che o pondicos horevi" (Plouă, ningă, marmura este udă, pisica face mâncare și șoricelul dansează) "Ftiano culurachia me ta dio herachia, culurachia, culurachia. To furno tha ta psisi, to spiti tha mirisi, culurachia, culurachia." (Fac covrigi cu mânuștele amândouă, covrigi, covrigi. Cuptorul o să-i coacă, în casă o să miroasă a covrigi, covrigi.) "Tin cambana tu horiumas tin acute pedia? Ti glica simeni, ti glica simeni, ding, dang, dong, ding, dang, dong...." (Clopotul din satul nostru îl auziți copiii? Ce dulce este, ding, dang, dong...) și multe altele... Deși în copilărie am avut foarte multe jucării, din România sau China, din Grecia nu am avut... Pe la vîrsta de 12 ani am primit de la o doamnă a cărei nepoată avea foarte multe jucării din Grecia o păpușă tip "modelino", de care am fost foarte încântată. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Nu aveam jucării din Grecia, în schimb am avut ocazia să văd la fratele meu care, fiind mai mic cu zece ani, a primit jucării, prin anii 1987-1988, de la rudele noastre din Grecia (Atena). (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Cântec de leagăn, nu. Doar ecouri ale unor „cantade” recitate de cei în vîrstă pe care mai târziu, adolescent fiind, le-am descoperit din nou și am încercat să le am în colecția mea de muzică, una din melodii fiind „To ilekaki”. Și poate niște poezii umoristice recitate mereu de o soră a bunicii, Coralia, care atunci când era în toane bune ne spunea diverse „kalamburia” precum: „Auta einai tou Pangalou ta gousta, na makrenoume tin fousta, Kai an einai pio konti, Prostimo kai filaki”. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu, nu îmi amintesc nici un cântec de leagăn. Îmi amintesc însă că bunica mea îmi spunea seara înainte de culcare „Tatăl nostru”, în limba greacă „Pater imon”. Și îmi mai amintesc o poezioară pe care am învățat-o de la bunica mea, când eram foarte mică: *Pontikos me tin trompetal Pigaine na parei petra/ Na htipisei ton Iorgaki/ Ton kalo palicaraki*. Da, am avut o păpușă adusă de tanti Maria, o rudă a bunicii mele care ne vizita, cam până în '80. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Cântece de leagăn nu știau pentru că eu am fost crescută de „partea română” a familiei. Însă îmi amintesc petrecerile date de grecii familiei, în care se cântau multe melodii frumoase și extrem de vesele; cel mai mult îmi plăceau două melodii: una pentru copii, cu animale (*To kokkoraki*, cred – încă știau să o cânt) și una pe care bunica mea o cânta divin – *Mia Kefalonitisa* (din zona din care bunica era). Și mai îmi amintesc nu de jucării, ci de cărți de povesti foarte frumos ilustrate, cu povesti în limba greacă. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

4. Vi se citoau în copilărie legendele Olimpului și vi se povestea că sunteți urmaș al unui popor deosebit, care a pus bazele civilizației europene?

Mi se citeau povești în limba greacă, drept amintire mai păstrează un volum „ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ” - ΑΝΔΕΡΣΕΝ, editat în Grecia, în anul 1931. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Nu-mi mai amintesc despre legendele Olimpului, dar îmi amintesc că bunica și sora ei, mătușa mea Alexandra, povestea că suntem urmașii unui popor deosebit, ce a pus bazele civilizației europene. Îmi mai amintesc cu ce drag m-a crescut bunica, m-a educat, eram doar nepoata ei favorită. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Despre Legendele Olimpului am învățat câte ceva când am urmat clasele I-VII ale Școlii Elene din Brăila. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Am fost pregătit să trăiesc ca român, fără să mi se inoculeze mândria de a fi grec. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

În copilărie părinții și bunicii îmi citeau și îmi povestea *Legendele Olimpului*, menționând că poporul grec din care provin a pus bazele civilizației europene. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Nu mi se citeau în copilărie Legendele Olimpului, dar le-am citit eu singur și m-am simțit mândru că sunt urmaș al unui popor deosebit. De fapt acest lucru l-am simțit toată viața. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Legendele Olimpului le-am învățat la Școala Greacă. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

De la mama sătul anumite lucruri, deoarece ea a învățat în curtea Bisericii Grecești și tot de la mama am învățat „*Pater imon o en tis uranis*”, pe care și acum îl spun cu mare plăcere. Totodată, de la mama am învățat și imnul elen. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, atunci când am citit „Legendele Olimpului” bunica mi le explica și îmi vorbea despre Grecia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

De citit nu mi-au fost citite Legendele Olimpului, le-am citit singură în clasa a cincea și a șasea, erau prevăzute în programa școlară la lectură obligatorie. Tata însă îmi povestea mereu despre țara lui, despre istoria milenară a acesteia, despre faptul că a fost leagănul civilizației europene, că sunt urmașa unui popor mândru, viteaz, care nu cunoaște frica. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am citit singură Legendele Olimpului și consideram că acei eroi au fost strămoșii strămoșilor mei, fiind la vîrsta când ficțiunea se confundă cu realul. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Legendele Olimpului le-am citit în copilărie, dar ce grec este acela care nu împărtășește urmășilor povestea neamului său? În minte că urmăream cu mare atenție emisiunile difuzate pe postul de televiziune, cu teme despre istoria și civilizația greacă - mai mult la emisiunea „TeleEnciclopedia” -, cumpărăm tot ce apărea în librării despre Grecia sau greci - dicționare, ghid de conversație, cărți despre mitologia greacă, maxime și cugetări grecești sau beletristică. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Le-am citit singură și lectura mi-a întregit ideea că fac parte dintr-un popor deosebit. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

„Legendele” lui Alexandru Mitru a fost a doua mea carte de căpătâi după „Toate pânzele sus”, carte în care simteam că mă regăsesc pe mine și istoria apropiată de apă a familiei mele. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Sora mea Andreea, mai mare cu 2 ani decât mine, a fost „responsabila” cu titlul Legendarilor Olimpului. Ea îmi citea în fiecare zi, până adormeam. Era fascinată de această carte. și îmi povestea mult. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

5. În ce zonă a Brăilei ați copilărit? Cum era orașul în timpul copilăriei dumneavoastră? Care erau străzile preponderent locuite de greci?

Am copilărit și am locuit în zona falezei, pe strada Ion Heliade Rădulescu, în prezent aici se află Primăria Municipiului Brăila. Străzile din Centrul Istoric al Brăilei păstrează și astăzi clădiri ale grecilor, care fac simțită prezența elenismului în acest străvechi oraș. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Am avut o copilărie frumoasă, chiar dacă pe atunci era foarte dificil și părinții și bunica se confruntau uneori cu greutăți financiare. Ai mei aveau câteva oi și multe păsări. Îmi plăcea să am grijă de oițe, să le îngrijesc, să le hrănesc. Eu eram aceea care mergeam să le culeg iarba și tot eu le făceam curătenie. Îmi era drag să avem curtea plină cu animale. Zona în care am copilărit a fost zona Ardealului, aproape de Calea Galați. Paralel cu ea, era Alexe-Andrei, unde locuia mătușa Alexandra, sora mamei. În timpul copilăriei mele, orașul era chiar foarte frumos. Străzile locuite de greci erau Împăratul Traian, Danubiului, Vapoarelor, Hepites, Ana Aslan, strada Mare (Poternei), precum și Faleza, strada Rubinilor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Am copilărit într-o zonă a Brăilei cu majoritatea populației de origine greacă, zisă „Carachioi”. Un oraș foarte frumos, plin de oameni buni, nu ca acum; oameni care știau ce-i munca, munceau, se odihneau, se distrau și se stimau. Străzile locuite de greci erau străzile din jurul Grădinii Mari și toate străzile ce mergeau din strada Călărași spre Dunăre. Grecii, fiind în majoritate marinari, au locuit și încă mai locuiesc la 100-200 de metri de Dunăre. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

No.3 Str. Zidari. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Tatăl, Cristofor Cordonis, era grec născut în Grecia în orașul Agathopoli, de profesie navigator. Din această localitate au venit și străbunicii mei, Xenofon Maria și Cristu, care au avut 2 copii: pe bunica Frusina Deigani și fratele ei Iani. Când au venit în Brăila, bunica avea 16 ani, iar fratele 20 ani. Străbunicii au cumpărat casă pe strada Ștefan cel Mare, unde bunica a născut 6 fete. Bunicul a venit tot din Grecia. Bunicul se numea Stavru Murelos. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

În primii ani de viață am locuit cu părinții în Orșova, abia de la vîrstă de 12 ani am locuit în Brăila, pe strada Malului, pe care, alături de strada Veche, Orientului, Dr. Giani locuiau multe familii de greci. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Am locuit acolo unde m-am și născut: pe strada Griviței colț cu strada Albinei. Nu era o zonă locuită de prea mulți greci. Apoi pe am

locuit pe strada Mașinilor, pe Bulevardul Cuza și pe strada Școlilor.
(Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Am copilărit în zona unde locuiau cei mai mulți dintre greci. În copilăria mea am văzut orașul Brăila mai frumos și mult mai curat. Străzile locuite de greci erau Ștefan cel Mare și Vapoarelor. (Panait Țigăridis, 71 ani, Brăila)

M-am născut dintr-o familie mixtă, tatăl român și mama grecoaică. Am locuit pe strada Mărăști 19 (fostă Turcă), acolo unde au locuit bunicii mei și s-a născut mama mea Ecaterina și frații ei: George - plecat în Grecia -, Elena - care locuia în aceeași curte - și Vanghele. Pe strada Mărăști, cât și pe Orientului și Pensionatului, locuiau familii de greci și câteva familii de români, evrei, italieni. Cartierul era grecesc și se vorbea, până în 1950, când majoritatea familiilor de greci au plecat în Grecia, limba greacă. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

După ce s-au căsătorit, bunicii s-au mutat în Brăila pe strada Golești, iar după un an și-au cumpărat casă pe strada Neagră. În zona aceea locuiau mai mulți greci. Pe strada Neagră locuia la nr. 3 familia Cutava, la nr. 6 Kefalas. El era frizer și a avut frizerie pe strada Galați. Tot pe strada Neagră la nr. 20 locuia Perfetos, care avea băcănie pe Împăratul Traian la nr. 10, lângă scările care duc pe strada Neagră. La băcănia lui Perfetos se găseau produse alimentare și, specific timpului de atunci, se vindeau și lemn de foc la kilogram. La nr. 18 a locuit, și mai locuiește și acum, nepotul familiei Harduvelis. Mai erau două familii pe Împăratul Traian la nr. 24, dar nu știu cum se numeau. Pe strada Pietrii, clădirea cu 2 etaje a fost proprietatea familiei Valianatos. Au locuit în această casă până au plecat în Grecia. Pe strada Regală era o cofetărie selectă a unui grec, Papacanaris. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Am copilărit în zona centrală a orașului. Așa cum mi-l aduc aminte, era frumos, cu străzi curate și multe prăvălii. Ca străzi preponderent locuite de greci cunosc: strada Calea Călărașilor, strada Orientului, strada Veche, strada Malului, strada Justiției, strada Neagră, strada Rahova, strada Pensionatului, strada Mărăști, strada Bastionului și altele. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Pe Bulevardul Cuza. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Am copilărit în zona Brăilei ocupată de greci - unde majoritatea vecinilor erau greci, armeni, evrei și români. Asta se întâmpla pe strada Orientului și strada Mărăști. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Roșiori. Orașul era frumos, cu clădiri vechi, unele construite chiar de greci. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Stră-străbunii mei și eu ne-am născut și am copilărit pe strada Gheorghe Doja nr. 6, având vecini: grec, lipovean, armean, evreu - amestec etnic pe o străduță cu 6 case. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Am copilărit în apropierea Dunării, nu departe de Grădina Mare. Îmi plăcea orașul vara, era luminos, iar cartierul era liniștit. Din păcate era plin de steaguri roșii și de ruși. (Ștefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Am copilărit pe Bulevardul Independenței. Orașul Brăila era un oraș plin de prăvălii, portul era înfloritor. Străzile locuite de greci erau Călărași, Bulevardul Carol, strada Republicii, străzile din port. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Unirii (între strada Călărașilor și strada Sfântul Constantin). Orașul purta amprenta secolului XIX. Eram la gimnaziu când au început să se construiască primele blocuri. Îmi amintesc că erau câțiva copii de greci (partizani - cei veniți după al doilea război mondial) care frecventau ca loc de joacă Piața Traian. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

My father was born and raised in Braila. His father and the paternal family were Ithacan; Harilaus Vlasopolos, my paternal grandfather, was a ship's mechanic who fell in love with an ethnic Hungarian woman in Braila, and settled down to raise a family there. He was on shipboard a lot of his life. [...] He died before the war was over; I was born in 1948, in Bucharest, so I never knew him. Since my grandmother was Hungarian-Romanian, I learned very little of Greek life from her. Consequently, I heard little of his childhood except stories of his family and of swimming in the Danube.[...] I was never in Braila. (A.V., 61 ani, Detroit-S.U.A.)

Am copilărit în zona intersecției dintre Boulevard Cuza cu Calea Călărașilor, dar întreg orașul a fost de fapt universul copilăriei mele. Brăila era un oraș liniștit, frumos, cu multă vegetație, un oraș cosmopolit. Străzile în care erau grupați grecii se întindeau de-a lungul malului Dunării începând cu străzile: Minervei, Plutinei unde locuiau comercianții, apoi Malului, Cuza, Frumoasa, Sfântul Nicolae unde locuiau navigatorii, iar în zona străzilor din jurul Grădinei Mari locuiau armatorii, bancherii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În copilărie am locuit în zona Călărași, pe strada Ștefan cel Mare, unde locuiau și alte familii de greci. Orașul era frumos, avea mulți salcâmi, iar grecii locuiau în zona Călărașilor, în special pe străzile care duceau la Dunăre și pe strada Galați, până în centrul orașului. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Am locuit pe strada Griviței. Mama mea avea prietene în comunitatea greacă din Brăila și din Galați. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

M-am născut pe strada Ștefan cel Mare, la nr. 266 (292 astăzi), dar am copilărit și în casa bunicilor paterni, pe strada Orientului, nr. 25. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

M-am născut pe strada Rahova într-o casă de greci veniți cu mult înaintea noastră, care ne-au primit cu cea mai mare dragoste și bunătate. Apoi nu ne-am despărțit toată viața. Ne-am mutat în 1961 pe bulevard Karl Marx, Hristo Botev. Acolo am copilărit locuind în perfectă armonie greci și români. Îmi amintesc cu drag de momentele acelea, când tanti Marioara ne aducea acasă în balerci laptele și iaurtul, când se vindea bragă peste tot, se vindeau sarailii și badlavale, când trecea pe străzi căruciorul cu înghețată cum n-am mai mâncat de atunci. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Minerva și Hipodrom. Brăila copilăriei era parcă mai curată și mai frumoasă. Spun asta pentru că mă plimbam adesea pe stradă cu bunicul – până la 6 ani – și după aceea cu tata. Îmi spuneau multe, multe povești despre greci. În zona Grădinii Mari, pe malul Dunării erau grupuri de greci care de cele mai multe ori formau o familie mare. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

M-am născut și locuiesc încă în aceeași casă, în centrul vechi al Brăilei, pe strada Cetății. Orașul acum seamănă foarte mult cu cel din timpul copilăriei mele. Reabilitarea străzii Mihai Eminescu a făcut-o să semene cu cea din tinerețea mea. Nu știu care erau străzile preponderent locuite de greci, partizanii au stat destul de retrași, nu prea socializau, țin minte doar congresele de la București, acolo unde era sediul Comunității Grecilor Emigranți. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Malului, în zona centrală a orașului. Faleza, care era locul meu de joacă și Dunărea, care era plină de vapoare, făceau parte din viața de zi cu zi. Orașul s-a dezvoltat foarte mult în timpul copilăriei mele, s-a confruntat cu foarte multe demolări și cu exodul populației spre locuințele tip apartament de bloc. Astă i s-a întâmplat și familiei mele. Brăila era locuită de greci pe străzile ce se aflau aproape de faleză, de port. Majoritatea grecilor din Brăila erau lucrători în domeniul portuar. De aceea ei căutau să locuască cât mai aproape de locul de muncă, pentru ca la pauză să poată merge acasă să servească masa. Pe străzi precum Al. I. Cuza, Malului, Vechea, Logofăt Tăutu, Albie, Orientului, Justiției, Pensionatului, Frumoasa, Bastionului întâlneai case în care locuiau familii de greci, majoritatea cu chirie. În zona centrului vechi, zona Grădinii Publice, se mai aflau casele "bogătașilor" greci - Portolo, Messaris, Draculis, Spiru Dumitriu - care au părăsit România iar casele lor au fost naționalizate. Specific orașului Brăila este pavajul stradal format din piatră cubică - măruntă și mare, adusă de cele mai multe ori din Grecia cu vasele, pentru a contrabalanșa încărcătura navei - care se întâlnea pe toate aceste străzi, la care s-a renunțat o vreme și la care acum s-a revenit din nou. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Am copilărit în cartierul Hipodrom. Cartierul era sumbru, datorită construcțiilor ridicate în perioada comunistică. În cartierul Hipodrom, unde locuiesc și în prezent, trăiau foarte mulți greci, care între timp au plecat în Grecia, când au văzut că situația în România devinea din ce în ce mai grea. O soră a bunicii mele a plecat în Grecia în timpul comunismului iar cealaltă soră a bunicii s-a mutat la Atena după revoluție, cu toată familia. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Anii copilăriei i-am petrecut în perimetru cuprins între Calea Călărașilor și Dunăre, pe strada Mărăști care era deranjată o singură dată pe an când treceau mașinile aflate în Raliul Dunării, care aveau traseu pe acolo. Era o stradă liniștită care, în fiecare dimineață de vară, se stropea de către locuitori. Sincer, Tânziu am descoperit cartiere precum Obor, Vidin și Viziru. Aveam o imagine ștearsă despre ele și labirintul de blocuri mă speria. Am crescut în umbra caisului din curte și a sălcilor care încă mai erau pe malul Dunării. În cartier ștui că bunica avea multe cunoștințe care erau greci și locuiau pe Orientală, Malului sau Justiției. Eu îmi aduc aminte de prietenii de joacă ai copilăriei care, o parte din ei erau de origine greacă, precum Dan Pozsonyi a cărui tată era navigator, Cătălin Dimofte a cărui bunică din partea tatălui era grecoaică, Adrian nepotul Mariei tis Pandoras, Nicola Dimache, nepot și el de căpitan de apă dulce, frații Fokas. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Am copilărit în zona Călărașiului, în spatele restaurantului Continental, mai precis pe strada Rahovei. [...] Din căte îmi aduc aminte, cam prin toate zonele existau familii de greci. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Aleea Cocorilor, în cartierul Viziru III. Orașul copilăriei mele era mai curat, cu mai multă verdeță, mai puțin aglomerat. În perioada copilăriei mele deja mulți greci se repatriaseră. Ștui că tatăl meu a locuit pe Boulevardul Cuza și că acolo au locuit și alți greci. Și pe strada Malului, unde bunica mea avea o prietenă, doamna Camburopol, erau familii de greci. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

De când m-am născut, am copilărit pe strada Călărași (unde stau și astăzi părinții mei) și pe strada Gării, la bunica. Dar știam încă de atunci despre zonele de greci, cele de pe Danubiul și toate străzile ale căror nume nu le ștui (parcă strada Neagră, etc., cele din spatele Bisericii Grecești, de la Școala Greacă) care duc și astăzi la Dunăre. Îmi amintesc că nașul părinților mei, dl. Stavros Harduvelis, mai îmi povestea, când eram mică, despre diferite cofetării sau case de greci, încercând să îmi localizeze în minte locuințe ale familiei noastre extinse. Chiar și astăzi unul din unchii mei a rămas în vechea casă elenă de pe strada Neagră. O casă nu foarte mare, dar extrem de frumoasă și primitoare, care ai

impresia că este situată pe o colină (aşa cum sunt multe case în Grecia) de unde se vede o privelişte care îmi place tare mult. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

6. Aveați vecini greci? Vă jucați deopotrivă cu copii de greci și români sau aveați restricție de la părinți să nu vă jucați cu oricine? Ce jocuri grecești știați? Mai țineți minte regulile sau versurile vreun joc în limba greacă?

Locuiau foarte mulți greci de-a lungul falezei și pe strada mea. Am avut vecini și prieteni: familia Cutzi (Marianti și Theodor), familia Paceas (Lefka și Iani), familia Misu (Kleoniki, Eftimia și Iorgu), familia Laguros (Erasti și Sia), familia Galatzatos (Marika și Gogu), familia Kavadia (Elpiniky și Nicu), doamna Ardeleanu Tasula Eleni (epitrop la Biserică Grecească), familia Tzelentis, familia Boiagis (Teodor, Cociu), familia Moscopol Jean (Iani Moscă), familia Tzolomidi, familia Vithino (Veneta și Hristu), familia Cricopol, Caludi (frizer la o unitate situată pe strada Călărași). (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Nu-mi amintesc de vecini greci. Aveam în schimb mulți vecini români, cu ai căror copii mă jucam. Nu aveam restricție de la părinți să nu mă joc cu anumiți copii. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Aveam vecini greci. Copilăria nu cunoaște origini, ne jucam și ne împăcam, pe cât se poate de mult, greci, români, evrei, basarabeni ce locuiam în zonă. Țin minte marșurile grecești de la școală. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

În zona în care am locuit pe bulevardul Cuza, între strada Călărași și malul Dunării, trăiau greci, români, evrei, lipoveni cu care am conviețuit împreună fără să simțim vreo diferență de naționalitate. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Da, aveam vecini greci, dar mă jucam deopotrivă și cu copii români și cu copii greci. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Desigur: unchiul meu Theodoridis (fratele mamei mele) și sora lui Jean Moscopol și familia Paraschiv. Mă jucam cu oricine, nu mi se impuneau restricții de niciun fel. Nu-mi amintesc deloc jocuri în limba greacă. Noi ne jucam și vorbeam cu copiii în limba română. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Deoarece pe strada Mărăști unde locuiam nu erau copii, mergeam pe strada Orientală și mă jucam cu gemenele Moskana, Lucy și Drosa și cu Viorica Alibrantis și Ketty Teodoru. Primele trei sunt acum în America (New York), iar Ketty în Australia. De asemenea, mă jucam cu Gita, nepoata doamnei De Roma, cu care eram vecini. Ei vorbeau în limba italiană, iar soțul ei De Roma era grec (Candianos). Cu familia De Roma aveam legături doar ca vecini, nu de prietenie. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Aveam vecini greci și ne jucam fără nicio restricție de la părinți. Jucam „Călugărul”. Regula jocului era: săream și spuneam „patisa” (am călcat) și răspunsul era „ohi” (nu). (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Am avut vecini greci, mă jucam cu toți copiii din cartier și nu am avut restricție de la părinți. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Aveam vecini greci cu care ne jucam, dar îmi amintesc cum la un moment dat copiii au plecat cu părinții lor în Grecia și i-am pierdut. Nu știam precis ce se întâmplă. În rest, ne jucam cu toți copiii. Ne jucam jocuri românești. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

La Giurgiu nu aveam vecini greci. După ce l-au transferat pe tata la Brăila, în 1950, la „Navrom” (S.R.T.), mama s-a întâlnit cu foarte mulți greci care au copilărit pe șlepuri și cu foste eleve. Am avut-o aici și pe mătușa mea, Ana Camburopol, sora mamei. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Ne jucam toți copiii împreună, indiferent de naționalitate sau religie. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Aveam și vecini greci și din alte etnii. Ne jucam deopotrivă cu toți copiii, nu aveam restricții, aveam prieteni evrei, turci, lipoveni, români, armeni. Jucam tot felul de jocuri, nu neapărat grecești. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Aveam vecini greci, români, evrei, turci, ruși, bulgari, țigani, italieni. Mă jucam cu toți copiii din aceste familii, intram în casele acestor familii, eram așezați la masă deopotrivă toate naționalitățile și nu am auzit niciodată ca un părinte să ne spună că nu este de acord să ne jucăm cu toți copiii, inclusiv cu țiganii. Jocurile erau comune, nu le puteam diferenția, dar în textul lor existau cuvinte din mai multe limbi. Pot exemplifica: „Patisa”, care se joacă și astăzi. Se contura corpul unui om pe segmente și cu ochii închiși și într-un singur picior trebuia să sări dintr-un segment în altul, fără să atingi marginea segmentului întrebând: *Patisa? (am călcat?)*, ceilalți răspunzând în funcție de ce se întâmpla: *ne* (da) sau *ohi* (nu). (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În anii copilăriei mele, vecinii erau foarte suspicioși unii față de ceilalți, era perioada delațiunilor și a instalării comunismului; oamenii sărăciseră, li se naționalizaseră proprietățile; ai mei mă țineau în curte și mă jucam mai mult singură. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Trăiam greci și români laolaltă. Părinții noștri ne-ncurajau să ne jucăm cu copiii români și nu exista nicio diferență. Jucam șotron - unde și acum se păstrează cuvintele *Patissa?* - *Ohi!* etc.

Γύρω γύρω όλοι / στη μέση ο Μανόλης / χέρια πόδια στη αυλή / Κι ο Μανόλης στο σκαμνί

Ο χοντρός και η χοντρή, παίζουν μπάλα στην αυλή / Ο χοντρός την φίλησε, κι η χοντρή κοκκίνησε.

Τραμπα-τραμπαλίζομαι / Πες τα και τσακίζομε, και χτυπώ το γωνα και μαλώνει η νονά μου, / Και μου σκίζεται η ποδιά και γελούνε τα παιδιά: Να για πείσμα του εγώ, θα ξανατραμπαλιστώ. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am avut un singur vecin grec, care stătea pe aceeași stradă, dar destul de departe de casa mea, aşa că în copilăria care nu a fost prea fericită pentru mine, m-am jucat doar cu copiii români, care locuiau lângă casa mea și care aveau permisiunea părinților lor de a se juca cu mine. Eu nu prea m-am jucat cu alți copii, dar nu din cauza originii mele ci a handicapului cu care m-am născut, o luxație femurală dreaptă, tratată ortopedic când aveam patru ani, am fost imobilizată în aparat gipsat peste un an de zile, ulterior am fost imobilizată încă opt luni într-

un dispozitiv special, după care au urmat lunile de recuperare fizică, etc. Izolarea mea de către societate s-a produs din cauza acestui motiv, iar copiilor nu li se permitea apropierea de mine, de teamă că „boala s-ar putea lua!”. Prin urmare nu cunosc nici jocuri românești, darămite grecești, nu cunosc nicio regulă, niciun vers al vreunui joc, fie el grecesc, fie românesc... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am avut vecini greci, chiar dacă în majoritatea cazurilor nu aveau copii sau nepoți de vîrstă apropiată mie. Ne salutam și vorbeam în limba greacă fără a ne feri sau a fi priviți altfel de vecini. Pe stradă aveam copii români, țigani, unguri și o turcoaică cu care m-am înteles foarte bine. Nu a existat niciodată vreun conflict "etnic" pe stradă, toți ne-am trăit copilăria la maxim. Jocuri grecești nu prea știam. Singurul joc cu influențe grecești era "Călugărul". Aici dialogul este în limba greacă, lucru pe care foarte puțini îl știu: "patisa", "ne" "ohi" (am căcat, nu, da). Probabil că acest joc a fost jucat de înaintașii noștri veniți din Grecia și, datorită simplității sale, s-a menținut. Un alt joc este o variantă românească a jocului "Ursul, ursul, doarme". Ca și în cea cunoscută, toți copiii stau în cerc prinși de mâini, unul stă în mijloc cu ochii închiși iar ceilalți se rotesc în jurul său cântând: "Ghiro, ghiro oli, stin mesi o Manolis, heria, podia stin grami, oli cathunde stin ghi." (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Aveam și încă am mulți vecini greci, cu care îmi plăcea tare mult, atunci când mă întâlneam, să scot două vorbe în greacă, chiar dacă uneori le mai „stâlceam”. Unora nici nu le știau numele de familie dar știau că sunt greci; îmi amintesc acum de: tanti Reghina și Boris, tanti Merry, familia Raftopol, familia Ienăchescu (chiar mă jucam cu Kati – Socrates). Nu am avut niciodată restricție, părinții noștri chiar ne-au încurajat să ne jucăm dar nu existau foarte mulți copii greci la noi în cartier de aceea jocuri grecești chiar nu știu. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

7. Primeați doar musafiri greci sau și musafiri români, evrei, turci etc.? Cu ce erau tratați musafirii?

Casa noastră era deschisă tuturor prietenilor și cunoștințelor, indiferent de naționalitate. Pentru musafirii noștri, masa era plină cu tot felul de bunătăți: de Crăciun - baclavale, corăbioare, trigoane, cozonac, *vasilopita*, *scordalea*, iar de Paște – friptură de miel, *spanakopita*, *tiropita*, ouă roșii, cozonac. Parcă și azi mai simt parfumul și gustul dulceței de coji de portocale. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Primeam orice fel de musafiri și greci bineînțeles. Cu evreii ne înțelegeam foarte bine. Musafirii îi tratam cu dulcețuri, de trandafiri ori portocale, cu prăjiturele, baclavale ori trigoane, ce aveam mai bun făcut de bunica. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Primeam musafiri cam 60% greci și cam 40% români și evrei. Erau serviți cu prăjituri și dulcețuri făcute de mama în casă: corăbioare, halva turcească, baclava, dulceață de trandafiri, de vișine, cireșe, caise și gutui. De la nicio vizită nu lipsea cafeaua. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

La noi veneau mai mult musafiri greci și mama îi servea cu dulceață. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Primeam musafiri atât greci cât și români. De regulă, musafirii erau tratați cu dulceață sau șerbet făcute de mama. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Primeam orice fel de musafiri. Familia Horenstein erau prietenii noștri fideli. Mama mea îi trata cu corăbioare și alte prăjituri, fiind o bună gospodină, specialistă în acest domeniu. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Primeam musafiri români și greci pe care îi tratam cu baclavale și trigoane. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Aveam și prieteni evrei. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Părinții primeau în vizită atât români cât și greci și îi tratau cu cafea, dulceață, șerbet și sarailii. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Aveam musafiri din etniile din oraș. Erau tratați cu cafea, dulceață și halva turcească. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Musafirii se tratau obligatoriu cu o cafea servită în cești mici, din cafeaua verde, prăjită și râșnită de mama când veneau oaspeții. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Familia mea avea numai prieteni greci. Nu primeam în casă colegii de școală și mai târziu nici colegii de serviciu. Nici tata nu primea în casă colegi români. Avea relații cu ei numai la serviciu. Se serveau musafirii cu cafea și visinată. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

În direcția aceasta nu era nicio diferență. Musafirii noștri erau de toate naționalitățile existente la acea vreme în oraș. Date fiind timpurile, mai mult de o dulceață și apă rece nu prea se obișnuia. (Ștefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Nu se făcea diferență între musafiri. Erau tratați cu dulceață, șerbet, dulciuri. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Primeam în familie musafiri de toate naționalitățile. Erau tratați cu: dulceață, chec, corăbioare, baclava, trigoane. Se ținea cont de sărbătorile religioase, perioadele de post și religia fiecărui musafir. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Părinții aveau prieteni greci, români și evrei, pe care îi primeau și îi trauau cu baclava, corăbioare, cafea alături de un pahar cu apă, dulceață și limonadă. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Bunicii mei aveau prieteni greci și evrei, doctori și avocați, la care mergeam în vizită sau veneau dânsii la noi. Pentru că era mare sărăcie prin anii '55, pentru musafiri erau de bază cafeaua și dulceața. Nu se mai făceau mese mari, totul era restrâns la minimum. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Primeam cu drag tot felul de prieteni. Erau tratați cu prăjituri de casă, cu cozonaci, cu baclavale și dulcețuri făcute în casă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Musafirii noștri erau toți cei ce iubeau cultura și obiceiurile grecilor. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Musafirii nu aveau naționalitate și erau foarte bine primiți. Bunica făcea niște prăjituri cu nuci (*Karidopita*), Baclava grecească, *Milopita* -

prăjituri cu mere foarte, foarte bune (să mă iertați dar aş folosi o altă expresie: te lingeați pe mâini de bune ce erau). Mai facem și astăzi prăjituri, totuși ne-am cam modernizat. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În casa mea intra oricine voia să vină în vizită, mai mult veneau prietene ale mamei, ale mătușii, tata a fost o fire foarte retrasă, care nu a avut decât vreo doi-trei prieteni, membrii același partid comunist grec... Eu nu i-am cunoscut niciodată. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am locuit, în majoritatea timpului, la un loc, trei generații: bunica, care era italiană căsătorită cu grec, părinții care erau greci și eu. Bunica provine dintr-o familie cu șapte copii, care s-au căsătorit la rândul lor cu italieni, greci, cehi, nemți sau români. Așa se face că musafirii noștri erau de toate națiile. Bunele gospodine aveau în casă întotdeauna mai multe tipuri de dulceață: vișine, gutui, cireșe albe, portocale - "glico tou cutaliou" (dulceață la lingură) - așa că în momentul în care un musafir ne trecea pragul se servea o dulceață și un pahar de apă. Cafeaua era și ea nelipsită din casă, cafea de bună calitate, care se servea alături de un produs făinos (biscuit, pișcot), însotit de un pahar de apă. Vișinata era și ea servită, mai mult domnilor veniți în vizită. Aveam o mătușă, grecoaică, care avea în curte un smochin din care făcea o minunată dulceață de smochine cu care ne trata întotdeauna iar o altă mătușă era specialistă în șerbet. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Primeam musafiri și greci și români. Musafirii erau tratați cu dulceață de cireșe albe, caise, vișine, un pahar cu apă și o cafea. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Musafirii bunicii erau în special greci dar la ea poarta era deschisă pentru toată lumea și ajuta pe toată lumea. Avea un bătrân român care era grădinar și vara venea mereu cu roșii și castraveți la ea într-un panier de nuiele, și erau niște roșii cum de atunci nu am mai văzut. Marin îl chema. După ce îi plătea, îl servea și cu ceva zaharicale (rahat, dulceață și apă). Mai era un nene pescar care îi aducea la poartă pește și pe care îl trata tot ca pe un musafir. Erau nelipsiți ca musafiri *kiria* Eleni de pe Orientului, Maria tis Pandoras, *kiria* Thekli, vecinul Arghir care era căsătorit cu o armeană, și nelipsita Coralia, sora bunicii. La baza tratației

era cafeaua însotită de un pahar cu apă și de ceva dulce, fie șerbet, fie dulceață, rahat sau o bomboană. Parcă îi mai servea și cu vișinată pe care o ținea într-o mică damigeană. Mai făcea mama Cula, aşa îi spuneam bunicii, și un de neuitat *rizogalo* - orez cu lapte și halva de casă. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Bunica mea, care a locuit cu noi după moartea bunicului (lui *papu*, cum îi spuneam), era vizitată de prietene grecoaice. Îmi aduc aminte că le servea cu dulceață și cafea. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Niciodată nu s-a făcut vreo diferență la noi în casă. Mama fiind româncă, normal că aveam mulți prieteni români dar ușa noastră era deschisă tuturor. Se făceau „chefuri” atât românești cât și grecești. Eu întotdeauna mă apropiam foarte ușor de copii, dar mai ales de cei care, ca și mine, mai aveau un pic de alt sânge. Chiar îmi amintesc de o colegă de școală, cu care m-am întrebat întotdeauna bine și care era turcoaică, Inginur. Îmi plăcea să îmi povestească de la ea de acasă, să ne aducă dulciuri turcești. Noi în schimb, acasă serveam de toate. Mama este o gospodină înnăscută, îi place să gătească și poate de aceea a și învățat să facă și mâncare grecească, care îi reușește de fiecare dată. De la noi de acasă și astăzi pleci sătul, aşa că invitații noștri erau serviți cu de toate. Îmi plăceau foarte mult dintre preparatele grecești: supa *Avgholemono*, *Scordalia*, *Rigannia* (asta m-a învățat și pe mine sora mea), *Musaka*. Dintre dulciuri, când eram mică, la modă era șerbetul, pe care mătușa mea Atena ni-l aducea de fiecare dată din Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

8. Limba greacă ați învățat-o la școală sau în familie?

Primele cuvinte grecești le-am învățat în familie, deoarece în casă se vorbea numai în această limbă. Mai târziu am urmat cursurile Școlii Grecești din Brăila. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Limba greacă am învățat-o la școală, pe Rubinilor, dar se vorbea și în familie. Îmi pare tare rău că nu am reușit să-mi învăț fetele limba greacă, mai ales pe cea care a urmat studiile liceale la profilul filologie,

unde a învățat limbi străine: franceza, germana, latina. Mi-a tot reproșat asta după terminarea liceului când ar fi putut să urmeze limbile orientale dacă știa limba greacă. Așa a ales limba franceză. Nu știu cum s-a întâmplat de nici măcar „din zbor”, cum se spune, nu a reușit să învețe limba greacă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o întâi în familie și pe urmă la școală. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

From my mother and our maid. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Copilăria mea a fost în jurul casei, unde am învățat și limba română jucându-mă cu copii români. Limba elenă am învățat-o de la părinți, fiind greci. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat să o vorbesc în familie, apoi am învățat să scriu și să citesc luând lecții particulare de la doamna Gheorghiadis, prietenă de familie, care locuia pe strada Mașinilor. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Eu am început să vorbesc limba greacă cu familia mamei mele, cu vecinii și cu copiii lor. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Limba greacă am învățat-o în familie de la tatăl meu, care era grec. Mama mea era româncă. În familia mea se vorbea românește. Tânărul vorbea doar cu noi, copiii, grecește. Tânărul a murit când eu aveam doar 11 ani; de atunci nu am mai avut cu cine să vorbesc grecește și am uitat. În momentul când m-am înscris în Comunitatea Elenă Brăila am reînceput să aud vorba grecească. (Dumitra Turculeț, 70 ani, Brăila)

Fiind vremuri grele (tata murise, iar mama era bolnavă), nu am fost învățat să vorbesc limba greacă. Mama vorbea grecește cu sora ei, pentru că noi, copiii, să nu înțelegem necazurile. De exemplu, nu spunea la *zahăr* - *sahari*, ci *aspro* (*alb*). Am învățat însă singur cuvinte grecești. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o în familie. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o la Școala Elenă de pe strada Rubinilor.
(Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am învățat limba greacă în familie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În familie, de la bunica; tata cunoștea limba dar nu vorbea în casă.
(Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

În familie am învățat limba greacă, deoarece Școala Greacă a fost desființată și am mers la școală românească. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu am învățat grecește, deși surorile tatălui meu vorbeau între ele, iar străbunica de la Tulcea, Asima, nici nu știa românește. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Mai întâi am învățat limba greacă. Părinții mei vorbeau grecește. Apoi afară, la joacă, cu copiii, am învățat română. La școală am mers în paralel, la Școala nr. 5, Școala Grecească. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

În primii ani de viață bunicul mă învăța limba greacă, dar atunci când el nu a mai fost nu am mai avut cu cine să învăț. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Limba greacă am început să o învăț de la tata, sau cel puțin el a încercat, dar, ca și în cazul bunicii materne, am refuzat cu îndărjire. Abia când am ajuns la facultate, am urmat timp de doi ani cursuri de limbă greacă la Universitatea Cultural-Științifică, iar în 1995 am fost trimisă de Comunitatea Greacă la Universitatea din Ioannina pentru a urma un curs intensiv de limba greacă, curs pe care nu am reușit să îl absolv, deoarece la întoarcerea în România, în vacanța de vară, am suferit un accident de circulație, în urma căruia mi-a fost amputat un picior, iar pentru salvarea celuilalt mi-au fost necesari 11 ani, două internări într-un spital din Atena, ultima spitalizare a durat din iulie 2004 până în februarie 2006. Abia în acel spital, înconjurată doar de greci, am început să vorbesc cursiv limba greacă. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o în familie, de la părinți dar și de la bunica mea care, deși era italiană născută la Sulina căsătorită cu un grec,

vorbea foarte bine această limbă. De altfel toți frații ei cunoșteau și limba greacă încă din vremea copilăriei lor la Sulina. (Florentina-Criștina Mușat, 43 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o inițial în familie, apoi, după revoluție, în cadrul Comunității Elene din Brăila și în Grecia - unde am fost trimisă de către comunitate în cadrul a două programe de învățare a limbii elene. Limba greacă am învățat-o la comunitate, unde socializăm cu tineri greci și copii greci, când ne întâlnim la diverse acțiuni culturale. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Melodia limbii am aflat-o încă din familie când eram atent la ce se vorbea în jurul meu. Școală în limba greacă nu am făcut, era și imposibil în regimul comunist. După '90, ca mai toți grecii din comunitate care învățau limba greacă, am studiat cu doamna Sia (Anisia Pieratos). (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Limba greacă am învățat-o în Grecia, pe stradă, dar și la școală. Mai mult pe stradă. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

În familie am învățat puțin. Până să merg la școală țin minte că bunica îmi vorbea în greacă și eu îi răspundeam în română, după care în clasa I, pentru că aveam probleme cu limba română (nu pronunțam corect), mi s-a vorbit numai în română și am uitat greaca. Apoi am urmat cursuri de limba greacă cu doamna Sia la Comunitatea Elenă și apoi am obținut o bursă de studii universitare în Grecia și am făcut un an pregătitor de limbă greacă la Salonic, la Universitatea „Aristotelis”. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

După cum deja am povestit, primele cuvinte le-am învățat acasă, de pe la vîrsta de 3 ani, de la tatăl meu. „Perfecționarea” a început pe la 5 ani, când sora mea, care la acea vreme avea 7 ani s-a mutat de la bunica grecoaică cu noi acasă. Tata a continuat să vorbească cu ea limba greacă ca să nu uite și cum eu nu înțelegeam tot ce vorbesc, am început să fiu foarte atentă la ce gesturi făceau și le asociam cuvintelor auzite, am început să vorbesc la telefon cu bunica grecoaică (căreia îi spuneam *nona* – aşa cum se spune în Kefalonia) și încet, încet am început să pot purta o conversație. Mai târziu, am început să o întreb pe sora mea, Andreea, diferite cuvinte din melodiile pe care le ascultam (recunosc că și astăzi

mai fac acest lucru iar în clasa a 11-a am făcut un an de limbă greacă la școala Comunității Elene din Brăila cu domnul Vastardis. Ulterior, în București, după ce am terminat facultatea, am avut norocul să lucrez cu societăți grecești și vocabularul mi s-a tot îmbogățit. Nici astăzi nu m-am opri. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

9. Ați învățat la o școală grecească sau la o școală românească? Vă amintiți vreun dascăl preferat sau vreun dascăl de care vă era teamă?

Primii ani de școală i-am absolvit la Școala Grecească din Brăila, apoi am urmat cursurile Liceului „Sancta Maria” (strada Radu Campiniu, azi funcționează un spital). Cu admirație și respect, după zeci de ani îmi amintesc de dascălii mei: doamna prof. Gheorghiade, doamna prof. Leontiade Cristalia. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Am învățat la Școala Grecească pe strada Rubinilor. Nu-mi mai amintesc prea multe despre dascăli, poate din cauza vîrstei, dar îmi plăcea profesora de lucru, o grecoaică destoinică ce preda lucrul manual, evident în greacă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Am urmat clasele I-VII la Școala Grecească, după care am trecut la o școală românească. Îmi aduc aminte de directorul Școlii Grecești, domnul profesor Leontie Hristu, decedat în Grecia la o vîrstă de peste 90 ani și de alte 2-3 profesore, cărora nu le mai țin minte numele. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Santa Maria Braila. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Am învățat la Școala nr. 7 (actualmente nr. 10) - școală românească. Domnul Balaban a fost dascălul meu - exigent dar nu mă temeam de el, eu fiind elev premiant. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Am învățat la Școala Greacă, care acum este Școala nr. 5. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Tatăl meu a dorit ca, în loc să merg la grădiniță românească, să merg în clasa I la Școala Greacă de pe strada Rubinilor. Eu aveam 5 ani și

am urmat clasa I împreună cu alți copii greci. Aveam ca profesoară pe Kristalia Leondiadi. Serbarea de sfârșit de an, la care am spus și eu o poezie (am fost urcată pe catedră și am avut un mare succes) a fost coordonată de profesorul Iorgakopol. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Am învățat la Școala Grecească de pe strada Rubinelor din Brăila. Îmi amintesc cu placere de directorul școlii Leontiadi, profesoara Cristalia și Gheorghiadi. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Am învățat la școli românești și mi-a plăcut foarte mult învățătoarea Lache. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Eu am făcut școala numai în limba română. Mama mea a considerat că dacă știau să vorbesc grecește e suficient, nimici nu mai speră să plece în Grecia. La școala primară am avut și colegi grecoaice: Aravandino Tasula, Caligas Regina, Caravia Tasula. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Am învățat la o școală românească, deoarece părinții și-au dat seama că limba greacă nu se va mai folosi ca în vremurile trecute. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Am învățat la o școală românească. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Am urmat clasa I la școala unde a învățat Panait Istrati. Din clasa a II-a până în clasa a X-a am învățat în corpul Liceului „Nicolae Bălcescu”. Toți profesorii au fost oameni deosebiți. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

La Școala Elenă am învățat 4 clase și pe urmă am continuat studiile la Liceul „Nicolae Bălcescu”. Îmi aduc cu placere aminte de domnul profesor Radu Niculescu de limba latină, de directorul Teodorescu, de profesorul Robescu și alții. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am învățat la o școală românească. Eram plăcut impresionat de domnul învățător Dimofte (Școala nr. 6 „Sfântul Nicolae”) și mai târziu de domnul profesor de istorie Leoveanu, poreclit Baraj (Liceul „Nicolae Iorga”). Era poreclit astfel pentru că, după ce te asculta, îți punea nota și

în funcție de modul cum te descurcai la cele 3 întrebări de baraj. Noi, elevii lui, am acumulat cu toții frumoase cunoștințe de Istorie Antică. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Am învățat la o școală românească. Nu-mi era teamă de nici un dascăl, aceștia fiind foarte apropiati de copii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Am învățat în școli românești. Profesori preferați la gimnaziu: dl. Gh. Iacob (literatură), dl. Mocioiu (istorie). Profesori preferați la liceu: dl. Petride, dl. Zaharia Lucilius, dl. Roșioru, dl. Teofil, d-na Câmpeanu, d-na Popescu Penelope. (Jana Andreeșcu, 58 ani, Galați)

Am învățat la școală românească, era chiar la capătul străzii Ștefan cel Mare, o școală primară. Îmi amintesc că mulți dintre colegi, evrei, au plecat atunci în Israel definitiv (anii '60). (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Învățam la Școala nr. 5, era Școala Elenă. Kakaveti era un profesor de limbă greacă și predă și istoria și geografia, era aspru, dar de fapt ne vroia binele. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Am învățat la Școala nr. 5, Școala Grecească. Învățătoarea mea, doamna Argatu, a fost îngerul nostru păzitor și deschizător de drum. De asemenea, domnul Tanos Triandafilos răbdător, dar sever, ne-a inițiat în abecedarul și gramatica limbii grecești. [...] Noi aveam clase mixte. Învățam și ne jucam alături de români și ne-nțelegeam foarte bine. Aveam manuale grecești. În librării nu se vindeau cărți grecești, dar aveam multe cărți de la Asociația Emigranților Politici Greci. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am învățat numai la școli românești. Pe vremea aceea copiii emigranților beneficiau de anumite avantaje, pe care nu le cunosc foarte bine, știu doar că aveau posibilitatea de a urma diverse facultăți în fosta Iugoslavie, fără examen de admitere. Tatăl meu nu a fost de acord cu acest lucru, mi-a spus că dacă vreau să urmez vreo facultate, trebuie să aleg o facultate din România, să învăț singură, fără meditatori, să dau examen de admitere ca orice alt copil român, și exact acest lucru l-am făcut. Dascăli preferați au fost mulți, dar în școala generală îmi amintesc

cu mare plăcere și respect de profesorul de limba și literatura română, profesorul Tătaru Iustin, un profesor genial, care ne-a oferit mult, dar ne-a și cerut mult. Dascălul de care mi-a fost teamă... Profesorul de matematică de la Liceul „N. Bălcescu”, d-l Dogăroiu Emanoil, un profesor care, ca să îl citez pe Bacovia, a transformat anii de liceu „în cimitir al tinereții mele”, dar care ne-a dăruit tot ceea ce un profesor trebuia să dăruiască unui elev, dragostea de matematică. Un profesor care pe lângă orele de matematică din programă, ne chema în fiecare zi de la 7 dimineața la liceu pentru încă șase ore de matematică, sămbătă seara, ca să fie sigur că nu ne pierdem timpul pe la cinematograf, aveam încă patru ore suplimentare de matematică, dirigenția... era oră de matematică, ora de premilitară se transforma în mod inevitabil în oră de matematică... Era profesorul care a avut ani de-a rândul, generații întregi de absolvenți care intrau absolut toți la facultate de la prima încercare. Singura materie de care mi-a fost frică cât de cât era matematica, și tocmai pentru că profesoara de sport de la generală, deși nu a avut nicio legătură cu mine, - eu am fost scutită de sport din cauza problemelor din copilărie -, la absolvirea gimnaziului mi-a spus că e bine că m-am gândit să devin medic, acesta era visul de la acea vîrstă, pentru că eu nu știu matematică. Atunci am hotărât să dau admitere la Liceul Bălcescu, la clasa specială de matematică-fizică, după examen profesorul Dogăroiu m-a selectat pentru clasa dumnealui și, recunosc că a trebuit să muncesc mult mai mult decât cei superdotați la această materie, dar am reușit să țin totuși pasul cu ei. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

La vremea perioadei mele școlare nu exista în Brăila școală (clasă) cu predare în limba greacă. Cursuri de limba greacă în cadrul organizat am urmat, după anul 1990, la Comunitatea Elenă Brăila. Primele ore le-am urmat sub îndrumarea doamnei Pieratos Anisia, apoi am urmat cursurile susținute de domnul Milonakis Matteo pentru care am toată admirarea. Azi, la rândul meu, împărtășesc din cunoștințele mele și din frumusețea acestei limbi copiilor ce doresc să învețe tainele limbii elene. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Doar școală românească, motivația este mai sus. Școala generală nr. 15 cu diriginte domnul Botea Tiberiu. Profesor preferat era domnul

Burlacu, de istorie, și doamna Haidusis de sport. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Am învățat la o școală românească (școala generală, liceul), facultatea însă am făcut-o în Grecia. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Am învățat la școli românești; doar acel an de limbă l-am făcut la Școala Comunității Elene din Brăila și o lună de limbă elenă la Universitatea din Salonic. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

10. Dacă ați învățat la o școală grecească... Unde era această școală? Profesorii erau din Grecia? Ce materii se predau? Ce materii preferați și ce materii erau de nesuportat? Aveați manuale grecești? În librării se vindeau cărți în limba greacă?

Am absolvit cele 8 clase elementare la Școala Elenă, din strada Rubinelor, în spatele Bisericii Elene. În limba greacă, ca profesori, i-am avut pe domnul Papacostandinis, directorul școlii, pe Antoniotis, ambii din Grecia. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Școala Grecească de Fete era în curtea Bisericii Grecești. Localul Școlii de Băieți era situat pe strada Rubinelor. Obiectele predate erau: „Cetirea”, „Scrierea”, „Gramatica”, „Compoziția”, „Istoria”, „Geografia”, „Religia”, „Intuiția”, „Memorizarea”. Preferam desenul, lucrul manual (broderia) și mai ales pictura, iar de nesuportat pentru mine era matematica. Studiul se făcea și cu ajutorul manualelor aduse din Grecia. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Școala Grecească se afla pe strada Rubinilor. Îmi amintesc că profesorii erau greci și că se vorbea și se predă în limba greacă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Școala Grecească era pe strada Rubinilor nr. 5, unde există și azi și unde cu mari eforturi suntem lăsați să mai predăm limba greacă. Profesorii erau din Grecia. și azi avem un profesor din Grecia care predă limba greacă. Nu aveam preferințe asupra materiilor, la acea vîrstă, am

învățat tot ce se preda după puterile mele. Aveam manuale grecești. În librării nu se vindeau cărți în limba greacă. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

De la 7 ani am început să merg la Școala Greacă. Școala era pe strada Rubinilor. Profesorii mei erau greci. Depuneau mult suflet pentru a ne învăța, erau buni profesioniști. Mi-aduc aminte de directorul de atunci, Antoniadi, Costi (profesoara de limba greacă). Antoniadi era profesor de matematică. Obiectele învățate în limba greacă au fost: matematica, limba greacă, geografia Greciei, istoria Greciei și religia. Am terminat școala în 1947, an în care profesorii au plecat în Grecia. Clasa a 6-a am terminat-o în 1947. În incinta școlii era și o sală de spectacole, cu scenă, unde dădeam serbări de sfârșit de an și de Ziua Națională a Greciei, pe 25 martie. La terminarea școlii am fost numai 6 elevi. În perioada școlii am învățat și în limba română gramatica, geografia României, istoria României, cu profesori români. Nu aveam manuale în limba greacă. În timpul școlii, am fost selectat pentru a fi „papadaki”, „popișor” la Biserică Elenă timp de trei ani. Eram trei copii și ajutam la slujbă. Aveam robe atât de vară cât și de iarnă. În perioada aceasta slujea la biserică un arhimandrit grec, pe nume Anatolie, cu o voce ce răsună în toată biserică, fără microfon. Despărțirea de școală și de profesori s-a făcut printr-o serbare la sala de spectacole a școlii. Costumația noastră pentru zilele naționale ale Greciei era cea de „evzon”. La festivități se recitau poezii, se prezintau cântece și dansuri. Îmi amintesc un dans aparte, nu mai știu cum se numea, dar era foarte interesant. Am o fotografie în care, împreună cu colegii, executam acest dans. Erau 10 copii, 5 băieți și 5 fete în jurul unui catarg, fiecare ținând în mână câte o panglică (5 albe și 5 albastre), prinse în vârful catargului. Câte o fată și un băiat formau o pereche și stăteau față în față. În ritm de polcă se impleteau de sus până jos aceste panglici alb-albastre. Apoi, tot în acest ritm, se despleteau. Trebuia să fii atent, dacă greșeai, dansul era ratat. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Școală Grecească unde am învățat a fost pe strada Rubinilor. Am avut profesori din Grecia și din România. Se preda și în limba greacă și în limba română. Aveam manuale și în limba greacă și în limba română. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

La Școala Elenă de pe strada Rubinelor directorul Leontiadi era din Grecia. Se predau materiile obișnuite din celelalte școli, dar în limba greacă și aveam în plus câte o oră pe zi de limba română. Preferam geografia și istoria și nu prea suportam matematica. Aveam manuale „folosite” grecești. În librării nu se găseau cărți în limba greacă. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

La vremea respectivă, la Școala Elenă materiile se făceau în limba greacă și de două ori pe săptămână învățam și limba română. Aveam manuale și grecești și românești. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Școala Greacă se desființase. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Mama a învățat clasele I - IV la Școala Greacă (1905). (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Școala nr. 5 se afla pe strada Rubinelor, în apropierea Bisericii Grecești. Profesorii de limbă greacă erau greci. În limba greacă se predau: limba și literatura, gramatica limbii grecești, geografia, istoria, muzică și dansuri grecești, montaje, piese de teatru, grupuri vocal-corale. [...] Noi aveam clase mixte. Învățam și ne jucam alături de români și ne-nțelegeam foarte bine. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am urmat cursurile de limba greacă organizate, în cadrul privat, de Comunitatea Elenă Brăila, care ne-a pus la dispoziție manualele primite prin bunăvoiețea statului elen. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

11. Dacă ați învățat la o școală românească... vă simțeați privit sau tratat altfel de către ceilalți colegi sau de către profesori?

Am învățat la o școală românească. Mă simțeam tratat altfel, dar nu în rău, ci în bine, ca un băiat cu o cultură și o educație mai aparte. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu am simțit nicio diferență în felul cum se purtau învățătorul sau profesorul cu mine, pentru că nu făceam „paradă” de nume și de originea mea greacă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cursul primar, liceal și Facultatea de Chimie le-am urmat la școli de stat, în limba română, fără să am colegi greci. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

La școala românească unde am învățat eram colegă cu copii de etnii diferite. Aveam colege evreice, turcoaice, grecoaice și niciodată nu s-a făcut diferențiere. Cu colegele de etnie greacă vorbeam în recreație limba greacă. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

În clasă erau și evrei și turci și armeni și lipoveni. Nu eram priviți diferit. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, mă simteam privită altfel de colegi. De profesori nu. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, am învățat la Liceul „N. Bălcescu” din clasa a V-a. Eram tratat la fel, mai ales că limba română o făceam cu regretatul profesor Timotei Petride care era de etnie greacă. Se purta mai exigent cu mine care eram grec ca dânsul. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu, nu am avut niciodată un asemenea sentiment. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Nu m-am simțit privită sau tratată altfel de către colegii mei sau de profesori, din contră, mă alintau „grecoaica”. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Singurul tratament special de care am beneficiat în școlile românești a fost faptul că mi se spunea tot timpul „grecoaica”, lucru care nu m-a deranjat niciodată, m-a deranjat însă faptul că părinții colegilor le-au spus copiilor lor că mă născusem cu o luxație de femur, le-au povestit de imobilizarea mea în aparatul gipsat timp de aproape doi ani, motiv pentru care eram bătută, izolată de toți, mergeam singură spre casă iar în spatele meu, colegele, colegii strigau „șchioapa”. Acest cuvânt m-a durut, mai ales că am muncit enorm când am învățat pentru a doua oară în viață să merg, aşa că nu se cunoștea nimic în timpul mersului. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am învățat într-o școală românească, nu am negat niciodată că sunt grecoaică și că știu această limbă și nu am fost tratată „altfel” de colegi. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Nu mă simteam și nu eram tratată altfel de către colegi sau profesori. Din contră, le împărtășeam din obiceiurile și tradițiile grecești. Unii dintre ei devineau, în timp, filoeleni: le plăcea muzica grecească, iar apoi învățau și limba greacă și dansurile grecești. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Nu, dimpotrivă, eram mândră că sunt grecoaică. Oricum numele meu de familie întotdeauna a “trădat” originea mea. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Niciodată în sens negativ; aşa cum am mai menționat, eram privită cu admiratie. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

12. Dacă ar fi să comparați cele două sisteme de învățământ – din România și Grecia – care considerați că este mai bun?

Nu pot face o comparație deoarece eu sunt născută în România, am avut contact cu profesorii veniți din Grecia, dar eu nu am urmat o formă de învățământ din această țară. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Consider că amândouă sistemele de învățământ – din România și Grecia – sunt bune. Eu am învățat în România, dar la o școală grecească unde era autoritate și totul se făcea la modul cel mai serios cu putință. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Cred că sistemul românesc este mai bun. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Amândouă la fel. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Ambele sisteme sunt bune. În timpul cât am urmat eu școala elementară, gimnazială și liceul, a fost o perioadă de reformă continuă. Datorită învățătorilor și profesorilor care aveau o formăție profesională

dinainte de război, calitatea învățământului era foarte bună. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Nu am învățat în Grecia, ca să pot face o comparație. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Știu că sistemul din România este slab. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Cred că cel din România la acea vreme (1960-1972). (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Din ce am discutat cu cei plecați în Grecia, am înțeles că sistemul românesc este mai bun. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Dacă compar cele două sisteme de învățământ, cel din Grecia și cel din România, cel mai bun, de departe, este sistemul românesc, dar cel din perioada comunistă, atunci se făcea școală serioasă, chiar dacă acum pare militarie ce se făcea atunci. Școala de acum din România este doar o glumă sinistră. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Cunosc sistemul de învățământ din România pentru că trăiesc aici și sunt direct interesată, având un copil care încă urmează un sistem de învățământ de stat. Despre sistemul de învățământ din Grecia cunosc puține lucruri, mai mult din dialogurile avute cu profesorii ce au venit să predea în România. Diferența esențială este neimplicarea factorului politic în sistemul educațional din Grecia ca și stabilitatea metodelor de trecere de la o etapă de învățământ la alta. În Grecia etapele sunt: cursuri de grădiniță, cursuri gimnaziale și liceale 6+6, finalizarea printr-un examen de maturitate, pe trei nivele, cu grade diferite de dificultate și perspectivă diferită. Desfășurarea cursurilor într-un singur schimb și frecventarea unor școli particulare pe anumite discipline și materii pentru profundarea cunoștințelor, programa de învățământ, manualele și caietele simplificate nu îngreunează mult procesul de învățământ atât pentru cadrul didactic cât și pentru cursant. Faptul că nu există alternativa universitară particulară și nu dispun de un suport material consistent din partea familiei, îi determină pe cei care vor să studieze mai departe să o facă temeinic pe tot parcursul anilor de școală. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Îl prefer pe cel din Grecia. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Fiecare sistem are părțile sale „bune” și părțile sale mai puțin „bune”. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

13. Vă amintiți sau ati auzit de la familia dumneavoastră cum era Brăila de altă dată? Cum era centrul orașului, Regala, celealte străzi? Cum erau parcurile? Care erau locurile preferate de promenadă ale tinerilor? V-amintiți sau v-a povestit cineva cum arătau trăsurile sau mașinile de epocă cu care se circula pe străzile Brăilei de altă dată?

Părinții îmi povestea că la început de secol XX, în Brăila erau peste 10 000 de greci, limba elenă vorbindu-se în mod curent. În 1863 începe zidirea Bisericii Grecești în orașul nostru, având ca hram „Buna Vestire”. În anul 1872 se aude pentru prima dată slujba în limba greacă. Au fost depuse mari eforturi în crearea unui cor care să cunoască muzica bizantină, iar profesorii veniți din Grecia se străduiau ca tinerii să învețe corect limba strămoșilor. Vara, în serile calde, familiile se plimbau pe strada principală Regala, la Grădina Mare sau Parcul Monument. Tinerii se plimbau și pe malul Dunării. În Brăila, la început de secol XX, erau puține mașini, distanțele mari erau parcuse cu trăsuri bine întreținute de birjarii lipoveni. Uniforma birjarilor, îmi aduc aminte, era confecționată din catifea verde închis sau neagră. Străzile și parcurile existente la acea vreme erau foarte bine întreținute, peste tot dominând parfumul salcâmilor. Brăila... „Orașul salcâmilor”... (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Brăila de altădată era foarte frumoasă, cu Piața Sfintii Arhangheli care era și este „miezul” Brăilei. Niciun oraș în România nu are o astfel de piață. Regala era impunător de frumoasă însă era rezervată, la centru, celor bogăți. Erau foarte multe restaurante, berării, tutungerii. Era o veselie și o bucurie de a trăi de nedescris. Parcurile erau îngrijite, pline de flori, de pomi. Erau într-adevăr mașini de epocă și trăsuri. Cu trăsura mă plimba bunica Vasilichi și mătușa, sora ei, și-mi plăcea tare mult când

spunea „Mână, birjar!”. Existau în Brăila tot felul de prăvălii, mori, brutării, fabrici, magazine de delicatesuri și coloniale. Pot aminti aici moara de făină Lichiardopol, moara Violatos, fabrica de paste Anetos unde a lucrat și mama mea Anastasia, brutăria lui Viru Tagariseonus, brutăria bunicului meu Dumitriu Zissu, magazinul de coloniale al grecului Mihalakis, cafenele, cărciumi și cofetării. La Brăila se încărcau în general grâne, cereale (grâu, porumb, orz, fasole), brânză, seu, lână, miere. Se mai aduceau postavuri, diferite produse manufacturate engleze, confecții, ceasuri, arme, dar și bumbac, zahăr, coloniale și delicatesuri. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Îmi amintesc cu mare plăcere de Brăila de altă dată, un oraș curat, frumos și zgomotos, în sensul bun al cuvântului. Grădina Mare și Parcul Monument erau de pomină, ceea ce azi plâng și iarăși plâng, pentru că nu se mai ocupă nimeni de ele. Strada principală a Brăilei a fost Regala, o stradă minunată, cu trotuare largi, cu pomi pe marginea trotuarelor, ce oferea celor ce se plimbau umbră, culoare, miros plăcut, aer curat. Era strada pe care seara de seara tineretul - și nu numai - se plimba; se duceau pe un trotuar și se întorceau pe celălalt, niciodată nu se încurcau. Îmi amintesc că la nunta mea am folosit o trăsură care să ne ducă și să ne aducă de la fotograf, în 1959. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mergeam cu mama la Grădina Mare, unde cânta muzica militară și la Monument la restaurantul pe care l-au dărâmat între timp. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

It is a very strong memory of a good life. We lived near the central gardens of the city and often went to Str. Regale to eat sweets and meet friends. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Pe strada Călărași era linie de tramvai, traseul fiind de la Lacul Sărăt, Monument, Călărași, Centru, cu intrare și în Poligon. Mai era linie de tramvai pe strada Regală și pe Danubiului până în port. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Îmi amintesc că Regala era o stradă de promenadă, mai ales duminica, atunci când se etalaau toalete și se întâlnneau prietenii. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Brăila de altădată era un oraș cosmopolit, liniștit și civilizat. Centrul orașului - Piața Sfinții Arhangheli unde ne jucam cu verii noștri și cu alți copii greci și români - era locul nostru preferat, strada Regală cu salcâmii ei vestiți era stradă a promenadelor până aproape de '90. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Brăila era foarte animată în special în centru, pe strada Regală, unde erau restaurante cu muzică și mese afară, acestea fiind și locuri de promenadă. Trăsurile erau frumoase iar birjarii aveau haine lungi de catifea raiată. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Brăila de altă dată era un oraș cosmopolit, cu mulți comercianți, era un oraș curat, îmi amintesc centrul cu ceasul și statuile, Biserica Sfinții Arhangheli, în parc bănci, flori îngrijite și brazi. Locurile preferate de promenadă erau strada Regală și Grădina Mare. Am văzut trăsuri în general negre, cu coviltir, trase de unul sau doi cai și cu vizitii în costum și pălărie neagră. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Când aveam 35-40 de ani o întrebam pe mama mea de ce nu s-au stabilit în Ungaria, Cehoslovacia, Austria, unde viața era cu totul altfel decât în România. Părinții mei fiind navigatori puteau în 1943 să se stabilească unde doreau. Răspunsul mamei mele a fost: „*Cum să ne stabilim într-un loc străin, ne-am stabilit la Brăila unde erau toate rudele noastre, unde grecii erau la ei acasă, unde aveam biserică noastră, orașul era frumos și bine întreținut*”. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Locuri preferate: Grădina Mare - frumoasă a fost și este – locul de plimbare al îndrăgostitilor dar și teren de patinoar și volei amenajat. Centrul - Piața Sfinții Arhangheli – locul bătrânilor pe bănci și al microbiștilor de fotbal. Sala de Sport, de pe strada Carantinei era locul evenimentelor voleibalistice. Strada Republicii - partea dreaptă, până la Bulevardul Cuza - era, seara și duminica dimineață, loc de plimbare pentru tineret. Bulevardul Cuza - de la Bălcescu la Călărași - era loc de întâlnire a elevilor cu elevele. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Noi mai veneam pe la Brăila cu anumite manevre (de navigație) și îmi plăcea cel mai mult Împăratul Traian, cum se spunea grecește „*Ta Mesitica*”. Străzile erau largi, era aer mult, veselie. Eu sunt de mentalitate veche. și în regimul trecut mi-au plăcut și în prezent prefer strada Regală

sau Bulevardul Carol sau strada Lemnatori, unde au poposit bunicii mei (strada Lemnatori nr. 3) după ce au vândut șlepusul „Gladis” și au ieșit cele cinci fete la școală. Bunicii mei... *papu* Pipos și *nona* Aglaia. Trăsurile mi-au plăcut de mic copil și acum la fel - nu iubesc mașinile. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Brăila era un oraș prosper, cu oameni veseli, portul era plin de vapoare. Pe Regala și în centru erau multe prăvălii particulare. Parcurile erau o oază de verdeță, pline de flori, mulți oameni pe bânci. Locurile de promenadă erau centrul orașului și strada Regală; erau trăsuri, oameni care chefiau. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Orașul era curat. Erau locuri virane (aşa zise maidane), dar fără gunoaie. Locuri de promenadă erau Regala (între strada Traian și Bulevardul Cuza), Grădina Publică și Parcul Monument ulterior. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Din ce îmi amintesc și din ce îmi spuneau părinții, știu că Brăila era foarte frumoasă, avea mulți pomi, în special salcâmi și tei, tramvaiul circula din centru până la Dunăre, până în Parcul Monument și în toate cartierele. Tinerii se plimbau pe Regala, în Grădina Mare, în Parcul Monument. În Grădina Mare era chioșcul unde cânta fanfara dar și ceasul de flori - unicat. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Îmi amintesc dar am și auzit vorbindu-se despre Brăila de altădată. Era un oraș curat, plin de flori și vegetație, cu oameni buni și civilizați. Parcurile erau curate, îngrijite, cu multe flori. Locurile de promenadă erau: strada Regală, Grădina Mare, Parcul Monument, Gara Fluvială. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Bunicii mei erau îndrăgostiți de oraș, iar eu îmi amintesc în special liniștea și dimensiunea străzilor. Totul era uriaș pentru mine și îmi plăceau la neburie străzile pline de flori, Grădinița din centru, Grădina Mare cu ceasul floral. Îmi amintesc tramvaiul care trecea pe la Grădiniță și pe cel cu care mergeam la Monument și la Lacul Sărat. Mergeam des cu bunicii materni la Grădina Mare, unde era un restaurant în aer liber, foarte romantic, cu grătar cu mititei și vin rece în frapiere, unde se cântau romanțe foarte apreciate de ai mei. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Brăila era splendidă, cu o faleză superbă și o baltă frumoasă. Erau 2 parcuri. Îmi aduc foarte bine aminte de Grădina de Vară, cu pomi mulți, verdeață, fântâna arteziană veche, bazin cu pești... Faleza era preferată tinerilor. Trăsurile erau distrația noastră pentru că ne suiam în spatele trăsurilor să mergem și noi, iar birjarii ne băteau cu biciurile pe spate. Mi-e mereu dor de Brăila. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Brăila era un adevărat oraș cosmopolit în care trăiau alături de români și greci, turci, evrei, lipoveni, nemți, rromi. Străzile erau largi și orașul era străbătut de bulevarduri mari. Orașul era plin de verdeață. Undeva la capătul Parcului Monument era casa grădinierului Haralambie care se ocupa de tot ce însemna verdeață în Brăila. Era ajutat de unchiul meu Mihalache (Mircea). Împreună au organizat Grădina Mare cu ceasul, malul Dunării și zona verde de pe bulevarduri. Mergeam des acolo și mă jucam printre flori cu fetița lui. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Mi-au povestit mama și mătușa cum era Brăila de altă dată. Un oraș cosmopolit, un mare port la Dunăre, un amalgam de civilizații și culturi, un oraș prosper. În anii de școală mama și mătușa nu aveau voie să circule pe Regala, adică elevii nu aveau voie să meargă pe acolo neînsorîți de părinți, dacă cumva erai văzut pe acea stradă, a doua zi urma pedeapsa. Pe acea stradă se plimbau la braț cei „din lumea bună a Brăilei”, de aceea erau tinerii atrași într-acolo, voiau să admire frumoasele doamne ale superbului oraș de la Dunăre, etalându-și la brațul soților lor elegantele ținute. Parcurile erau bine îngrijite, lumea era civilizată și politicoasă, tinerii nu prea se plimbau pe vremea când cei din familia mea erau tineri. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Brăila a fost în primul rând un oraș curat și civilizat, unde conviețuiau mai multe minorități, în bună înțelegere. Fiecare minoritate - grecii, italienii, evreii, armenii, nemții, turcii, lipovenii sau țiganii (romii) - avea școală, biserică și cimitirul propriu, membrii comunităților lor trăind și frecventând zone bine delimitate. Harta orașului ne prezintă Brăila ca pe o pânză de păianjen, care își țese pânza pornind de la laturile cele mai apropiate și se întinde cu ea... cât poate. Centrul Brăilei a fost dominat întotdeauna de parc în care au tronat ceasul, fântâna și

ansamblul statuar. Clădirile ce delimită acest parc au fost întotdeauna sedii importante de bănci sau companii, restaurante, cofetării sau hoteluri selecte, teatru și cinematografe. Aleile parcului au fost loc de promenadă, loc de întâlnire a tuturor locuitorilor indiferent de vîrstă. Strada Regală, care de-a lungul anilor a purtat mai multe nume, a fost până prin anii 1975, când orașul s-a extins, loc de promenadă a brăilenilor. Grădina Mare, un alt loc superb plin de verdeță, cu celebrul ei "ceas de flori", cu spațiul amenajat cu leagăne în formă de lebede, rondoul cu cele trei biciclete, labirintul, "Orășelul copiilor" organizat iarna ori cofetăria, constituau puncte de atracție pentru noi, copiii. Chioșcul unde cânta fanfara sau Restaurantul "Privighetoarea" dar și priveliștea de sus a portului industrial, a "docurilor", a Dunării și a Munților Măcinului făceau din acea plimbare una aparte. Nu am apucat trăsurile sau mașinile de epocă în Brăila, dar din povestirile mamei știu că familiile care se respectau ieșeau duminica sau în zilele de sărbătoare la un restaurant, după care se întorceau acasă cu trăsura. Mai era și categoria hamalilor de port care, după o zi de muncă, își petreceau seara la o cârciumă unde își cheltuiau toți banii și se duceau acasă cu trăsură și lăutari, în ciuda faptului că acasă îi așteptau nevestele și copiii. Mașini de epocă circulau pe vremea copilăriei mele, dar nu în număr mare și nefiind pasionată la acel moment de ele nu-mi atrăgeau atenția. Perioada de început a automobilului în Brăila a fost prin anii 1945-1950, din câte știu, când doar fabricile mari aveau în dotare mașini de fabricație rusească "Pobeda", iar viteza lor de deplasare era foarte mică. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Știu că îmi povesteau că pe vremea bunicii erau mai mulți greci decât români în Brăila. Că se vorbea foarte mult în greacă. Chiar îmi amintesc că în cercul meu de prieteni intrase un băiat, al cărui tată era pescar. Si odată ne-a spus că tatăl lui a fost la „*aspro psari*” fără să știe neapărat ce înseamnă (pescuise „pește alb”). Deci frazele în limba greacă erau împământene în comunitatea brăileană chiar și printre cei care nu erau greci. Îmi amintesc de o doamnă, nu știu dacă nu chiar doamna Merry sau o rudă de a dânseni, care avea un câine dalmațian Assos care era dresat în greacă și răspundea. Îmi spuneau nu neapărat de locuri sau străzi ci de oameni și de întâlniri și de petreceri. Pentru mine „Grecia”

din Brăila înseamnă „aroma” din casa *nonei*, mirosea altfel decât în casele de români, „cochetăria” specifică grecoaicelor, petrecerile despre care îmi povestea Andreea de la tanti Tita, vizitele la Lulita (mătușa noastră Atena) care locuia cu străbunica noastră (*yayaka*) și care până la sfârșit nu a învățat limba română și care pe noi copiii ne amuza atât de tare când „strica” toate cuvintele, unchiul nostru, Barba Vasile, cel mai mare dansator din Brăila. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

14. Vă amintiți sau ați auzit de prăvălii ale grecilor în Brăila de altă dată? Ce produse aduse din Grecia se comercializau? Erau și ateliere grecești de mici meșteșugari de care vă amintiți?

Îmi amintesc de domnul Stefanitis Mihalis, care a avut magazin de biciclete pe strada Galați. Îmi mai amintesc de domnul Ianis Roca, de origine greacă, care avea magazin și restaurant în perioada anilor 1927 și care ajuta cu alimente pe foarte mulți greci săraci, dar și pe români nevoiași. Aceste două magazine au fost situate pe strada Călărașilor, astăzi Independenței, chiar pe locul unde este Justiția (Tribunalul) în ziua de astăzi. De asemenea: domnul Barzuca, foarte implicat în viața culturală, foarte apropiat de greci și români, care avea un magazin de sticlărie și ornament. Au fost în acea vreme foarte mulți greci de valoare în Brăila, dar din păcate nu putem să-i enumeraăm pe toți. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Da. Am venit în Brăila în 1944. Prăvălii grecești mai erau, însă nu se mai comercializau produse din Grecia. Ateliere: croitorii - doamna Elvira, doamna Ana; frizerii - Raftopol Caludis (pe Călărași), Kefalas (în centru, în fața bisericii Sf. Arhangheli). (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Mi-aduc aminte de prăvăliile grecilor din Brăila: restaurantul Roca, cuptor de pâine Comisos, prăvălie cu articole pentru uz marinăresc Aravandinos, cofetărie Papacanaris și multe altele, mori Violatos, Lichiardopol, prăvălia „La doi cocoși” Temistocle și tutungerie; cafenele, cu zecile. Ateliere grecești nu aveam. Cofetăria Pascalis, frizeria Caludi

Raftopulos, regia și băcănia lui Temistocle. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Pe strada Călărași erau cafenele, și grecești și turcești, restaurant *La Perdichi*, băcănie *La Papa Eftimiu*, *La Comino*, la strada Plevna, la strada Cuza era *Roca*, o băcănie asortată. Mama ne cumpăra de toate de la *Badasarian*, pe Republicii, era magazinul cel mai bun. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

După ce am absolvit gimnaziul, am învățat meseria de electrician. Prima dată am lucrat la doi greci care aveau un atelier pe strada Brașoveni și care au plecat apoi în Grecia. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Mi-amintesc de prăvăliile de pe Călărași: A. Exarhu, Perdichi, Papaeftimiu, Roca. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Erau mici meșteșugari greci cu ateliere de reparat încălțăminte, ca de exemplu cel al lui Vangheli Boiazidachi, sau atelierul de pălării al lui Casimato. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În ceea ce privește magazinele grecești, nu prea îmi mai amintesc. Ca farmacii - Pandelis și Petsalis -, băcănie - Rocca, pe strada Călărași -, restaurantul Arion tot pe Călărași și Melisaratos pe Împăratul Traian. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Am văzut și am auzit de prăvăliile grecilor în care vindeau măslini, stafide, lămâi, rahat, pește, mirodenii și băuturi aduse din Grecia. Am auzit și de ateliere ale grecilor din Brăila. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Îmi amintesc foarte puțin de prăvăliile grecilor. Când eram copil, era o mică prăvălie pe strada Malului - La Barba Gligore - de la care, copil fiind, cumpărăram bomboane. Mai târziu era băcănia lui Roca - care deși devenise „Alimentara”, tot Roca i se spunea. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Lămâi, lacherdă, bacaliar (pentru scordolea), ulei de măslini, măslini. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, prăvălii ale grecilor îmi amintesc pe strada Regală: erau cofetăriile Papacanaris, Tucatos, Diamandi, atelierul de reparat motociclete Cataros. De asemenea, atelierul de reparat biciclete și închirieri Stefanidis Spiru pe Boulevardul Carol, unde patron era tatăl meu. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Existau prăvălii de tot felul, ale căror patroni erau greci. Se comercializau: halva, rahat grecesc, fistic, migdale, ulei de măslini, măslini. Toate au dispărut odată cu sistemul comunist. Erau și ateliere de mici meșteșugari ale grecilor: tâmplari, tinichigii, ateliere de confecționat pălării, geamgii - situate pe Boulevardul Cuza și strada Unirii, în apropiere de strada Regală. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Bunicul meu era patronul unei cofetării. Sora bunicului lucra în domeniul bijuteriilor. (Jana Andreeșcu, 58 ani, Galați)

Mi se povestea cum veneau lăzi cu portocale din Grecia și struguri pentru stafide la tata acasă, dar înainte de război, firește. O mătușă de-a mamei mele ținea un magazin cu „Delicatese” unde se vindeau șunci de Praga și pate de gâscă... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Îmi amintesc de brăgăriile din Brăila unde mergeam să iau bragă și unde de multe ori asistam la discuții interminabile între băutorii de bragă despre această băutură. Fiecare credea că a lui este mai bună. Din păcate braga a dispărut astăzi. Undeva pe strada Republicii era un ceasornicar vestit unde mergea bunicul meu. Mai ștui din povești că pe malul Dunării – bunicul a administrat plaja Brăilei mulți ani – se făcea cea mai bună mâncare de pește. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu am auzit de prăvăliile grecilor, nu cunosc ce produse se comercializau. Nimeni nu mi-a povestit nimic, pentru că cei din ramura românească a familiei mele probabil că nu au cumpărat vreodată ceva de la o asemenea prăvălie, sau nu erau în zona unde locuiau ei, tata a venit aici când prăvăliile dispăruseră demult. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Grecii erau comercianți aşa că, stabiliți și aici la malul Dunării, au încercat să trăiască din comerț. Eu nu am apucat să cunosc magazinele acestora, dar din cele povestite în familie am auzit de cofetăriile lui

Papacanaris, Tzoukatos, Pascali, restaurantul și prăvălia lui Rocca, brutăria lui Cominos, morile lui Lichiardopol, Valianatos și Violatos, magazine de țesături, mărunțișuri și coloniale amplasate pe Regala. Pe strada Malului era prăvălia lui Barba Cristachi (unchiul) preluată de la tatăl său, Barba Grigori, de unde își făcea aprovisionarea toți vecinii. Barba Cristachi a fost comerciant o viață întreagă, așa că nu a avut alt serviciu, nicio altă sursă de venit, chiar și în ultima perioadă a vieții lui a vândut borș. Magazinele erau închise în zilele de duminică fără niciun comentariu. Erau și ateliere de croitorie, ceaprazărie (Casimatos). Produsele care se comercializau erau aduse majoritatea din Europa dar și din Asia sau Africa. Existau depozite de mărfuri care vindeau și cu amănuntul și care oferea cadouri clienților fideli, era Zona Liberă de unde se achiziționau produse aduse pe Dunăre, la prețuri avantajoase. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Nu cunosc prăvălii. Știu însă că veneau din Grecia citrice, măslini în saramură, mastică, scorțișoară. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu am prins astfel de locuri. Nașul Stavros îmi mai povestea câte ceva dar nu aş ști să individualizez unde erau. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

15. În Grecia se poate vorbi de un cult al cafelei iar „cafeneaua” e o adevarată instituție, ca și în România sfârșitului de secol XIX. Vă amintiți sau v-a povestit cineva din familie despre cafenele sau cofetării ale grecilor în Brăila de altă dată? Care era atmosfera, cum se servea cafeaua, ce se mai consuma, care erau tabieturile celor care-și petreceau timpul acolo? Am citit că în secolul XIX, cea mai elegantă cofetărie la Brăila era „Papacanaris”, a unui grec... Am mai citit că părinții lui Jean Moscopol au avut cofetărie la Brăila... Știți unde erau situate?

Cofetăria Papacanaris era situată pe strada Regală, lângă Teatrul „Maria Filotti”. Acolo își dădeau întâlniri și petreceau clipe plăcute grecii

dar și români din Brăila. Cofetăria părinților lui Jean Moscopol (Lascari - tata, Terpsihori - mama) era situată tot pe strada Regală, după Piața Mare a orașului. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Într-adevăr, în Grecia se poate și se putea vorbi despre un cult al cafelei. Nu-mi amintesc numele patronilor, dar erau multe cafenele și cofetării ale grecilor. Atmosfera era de bună dispoziție, de destindere, de veselie. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

De obicei numai bărbații se duceau la cafenele, când veneau de la serviciu. Jucau cărți, biliard. Când am venit în Brăila, în 1944, mai exista cofetăria lui Papacanaris. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Într-adevăr, cafeneaua e un cult. Cafeaua se prepara pe sobe care aveau deasupra nisip. Cafeaua pe nisip are un gust mai deosebit, un gust apreciat. Jean Moscopol nu cred că avea cofetărie în Brăila. Era un bun cântăreț dar starea lui materială nu i-ar fi permis să înființeze o cofetărie. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mergeam la cofetăriile cele mai bune, la Papacanaris - era lângă Teatrul „Maria Filotti”, la cofetăria Moscopol, părinții marelui cântăreț Jean Moscopol (au plecat și fata și băiatul din Brăila) - era pe Regala la Ștefan cel Mare la colț -, la cofetăria Diamandi Pascali între Rahova și Plevna, la Tucatos Dumitru. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Cofetării grecești: cofetăria lui Papacanaris lângă intrarea actorilor la teatru, ceva mai încolo vis-à-vis de hotel Bristol cofetăria lui Țucatos, între Plevnei și Rahovei cofetăria lui Pascale Diamandi. și eu le-am frecventat pe toate. Cu copiii lui Țucatos și Diamandi am fost prieten. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Îmi amintesc de vreo patru cofetării ale grecilor - Caciu Papacanaris, Țucatos Dumitru, tatăl meu - Pascali Diamandi - și Jan Andronic, precum și o plăcintărie din centru a lui Eracle. Am auzit de la tata că Lascăr Moscopol a avut cofetăria pe strada Regală colț cu Ștefan cel Mare. Când au închis prăvălia, tatăl meu a cumpărat o parte din mobilierul lor. Eu am cunoscut-o pe Iorgula, fata lui Moscopol și pe fetița ei Jeni - care s-au mutat la Galați. Fata se numește după căsătorie Jana Andreescu. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Grecii bogați își petreceau serile la club (care era în cadrul teatrului), unde jucau jocuri de noroc și comentau problemele politice din Grecia. Ceilalți greci cu posibilități materiale mai modeste se duceau la cârciumi sau cafenele grecești, unde după ce consumau ceva, jucau cărti și table. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

În Brăila erau multe cofetării și cafenele ale grecilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Da, am mai apucat puțin cafenelele grecilor. „*Poliloghia*” - se vorbea tare și cu contraziceri. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Chiar lângă noi era o cafenea. Se jucau table, biliard și pe mese era nelipsita cafea. Majoritatea cofetăriilor erau ale grecilor: Țucatos, Papacanaris, Andronic. Specialitățile cele mai consumate erau sarailiile, cataifurile și șerbetul, care se servea cu apă foarte rece. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, îmi amintesc cofetăriile: Papacanaris, Țucatos, Pascali Diamandi, situate în diferite locații de pe strada Regală, Bulevardul Carol, strada Călărașilor. Aveau de obicei două saloane sau o sală care era împărțită în două: jumătate cafenea, jumătate cofetărie. În aceste cafenele se jucau și table. La cafea întotdeauna se servea și un pahar cu apă din partea cofetăriei, la fel și la prăjituri și înghețată. În cofetărie se serveau prăjituri, torturi, halva, corăbioare etc. Pe fiecare măsuță erau nelipsite vaza cu flori și bomboniera cu bomboane pentru copii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Cofetăria bunicului (tatăl lui Jean Moscopol) era situată pe strada Regală. La cofetărie se ascultau discuri cu Jean Moscopol. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

La noi se bea cafeaua acasă, astă îmi amintesc eu. Bunica mea avea niște cești interesante, „Marghilomană” – le spunea ea. Erau niște cești cu fundul gros, care dădeau impresia unei cantități mari de cafea, dar interiorul era mult mai mic. Cafeaua se făcea la ibric, obligatoriu cu năut și se servea întotdeauna însorită de un pahar cu apă rece. Cât despre cofetării, nu știu..., la noi se făceau prăjituri în casă, la cofetărie mergeam

doar pentru înghețată. Erau vestite „parfait-urile” din ciocolată cu fructe confiate. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Eu știau din povești dar spuse cu multă pricepere că par reale și acum. Patronii de atunci erau mult diferiți de cei de acum. Aveau vânzare bună pentru că știau ce este comerțul: scădeau prețuri de sărbători, ajutau lumea sărmană. De multe ori elevii – știau de la tata – veneau de Paște sau Crăciun la Papacanaris și la alții ca el, cântau cântece specifice sărbătorilor, primeau dulciuri și erau invitați la masă. Armatorii greci făceau multe acțiuni caritabile, fapte anonime dar pline de credință. Acum când scriu, mama îmi spune că Papacanaris avea cofetăria pe strada Republicii. În zona Pieței Mari - pe lângă Liceul „Panait Cerna” de astăzi - era plin de negustori greci, turci, evrei care aduceau produse specifice, în special produse alimentare și multe jucării. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu cunosc nicio cofetărie a vreunui grec din Brăila. În Grecia știau și i-am văzut, mai ales pe cei din satul în care s-a născut tata, că se aşezau la cafenea destul de dimineață, la o măsuță, în fața unei cafele „elliniko”, a unei felii de Fetta stropită cu puțin ulei de măslini, învârtind un *komboloi* pe degete, punând țara la cale ore în sir. Acesta e ritualul, iar acea ceșcuță de cafea parcă nu avea fund, cafeaua părea că nu se termină niciodată. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Într-adevăr grecii au un cult al cafelei. Deși nu se cultivă în Grecia, ei sunt mari amatori de cafea. Cafeaua cea mai bună se face neapărat din boabe proaspăt măcinate la o râșniță (de preferat) manuală, se fierbe în cantitate mică, la foc mic pentru a face caimac, care se pune cu ajutorul unei lingurițe în mod egal în fiecare ceașcă ce urmează a fi servită. După ce a fierbat se lasă să se decanteze puțin apoi se toarnă în cești. După cantitatea de zahăr care se pune, cafeaua poate fi: "metrio"-potrivită, "scheto"- fără zahăr, "vari"- foarte dulce. Cafeaua este întotdeauna servită alături și de un pahar cu apă. Mai nou, în zilele toride de vară în Grecia se consumă "frappe". Cafeaua este "însorită" întotdeauna de o țigără. Grecul scotea tacticos tabachera de argint cu tutun de bună calitate - în care puneau adesea coji de portocală sau lămâie pentru a căpăta aromă -, foițele și își pregătea o țigără. Cafeaua nu

trebuie să fie în cantitate mare, astfel încât la o ceașcă de cafea să fie suficientă o singură țigară. Cafenelele din Brăila ca și cele din Grecia au fost locuri de întâlnire cu precădere pentru bărbați, prilej de a citi un ziar, de a povesti ceva (a bârffi - "cotzobolio"), de a afla ultimele noutăți, de a face politică, un joc de table sau o partidă de cărti, de a se întâlni cu prietenii, fără a deranja familia. Cofetăriile erau locuri frecventate mai mult de doamnele care se respectau și ieșeau împreună cu o prietenă sau în compania unui domn, adesea însoțite de copii sau nepoți, pentru a savura o prăjitură. "Pame na fame mia pasta"- mergem să mâncăm o prăjitură (de cofetărie) era o expresie des auzită. Cofetăria lui Papacanaris era cea mai mare cofetărie din Brăila, amplasată în centrul orașului, dar avea și prețuri pe măsură. În cofetăriile grecilor Tzucatos și Pascalis se puteau consuma specialități grecești. Spațiile care găzduiau aceste cofetării de cele mai multe ori erau împărțite în două, pe o parte cofetăria, pe cealaltă parte cafenea - ceainărie. În Brăila copilăriei mele mai era acest obicei la cofetăria de lângă Teatrul "Maria Filotti" și cofetăria de lângă "Casa Modei". (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Dați-mi voie să vă dau răspunsul trimițând la un articol mai vechi publicat de mine în „Jurnalul de Bucătărie” din 30/01/2006,

„DRAGOSTE DE CAFEA”, de Babis Caravia

BARUL CASEI

Lăsați-mă să vă spun despre o istorie care se întinde pe cinci secole, istoria cafelei care a devenit un obicei național în Grecia, o marcă a acestei țări.

Folosind doar cafea Arabica, cafeaua grecească, "o ellinikos kafes", a apărut pentru prima dată în Constantinopole, Salonic și nordul Greciei, unde grecii, supuși ai Imperiului Otoman, au cunoscut împreună cu turcii gustul și aroma cafelei.

În Salonicul secolului al XVII-lea existau mai mult de 300 de cafenele care, încet, încet, s-au răspândit în toată Grecia. A fost o dezvoltare naturală a obiceiului cafelei, din soiul Arabica, de pe

platourile etiopiene, prin Peninsula Arabica, Balcani și de aici în toată Europa. Prima cafenea din Viena a fost deschisă de un grec.

Dar, odată descoperit gustul cafelei de către restul Europei, au început în timp să apară noi metode de preparare, precum cafeaua filtru și espresso. Cafeaua grecească și-a păstrat originalitatea sa împreună cu secretele sale până în ziua de astăzi.

PULBERE FINĂ. Cafeaua nu era consumată doar în cafenele, ci și în casele grecești. Pentru această piață existau băcăniile cu coloniale, de unde gospodinele se aprovizionau cu cafea verde, pe care o prăjeau și o măcinau în casă. Primele magazine specializate în cafea apar la începutul secolului XX. Ele se ocupau cu importul și procesarea cafelei. Unele dintre ele au rezistat de-a lungul timpului până în ziua de astăzi, ca acelea din Pireu, unde o stradă întreagă este dedicată unor asemenea magazine, în care miroslul cafelei prăjite și proaspăt măcinate excita de departe simțul olfactiv. Poate tratamentul, secret bine păstrat, poate faptul că e măcinată până ajunge sub forma unei pulberi fine încarcă atmosfera de atomi parfumați cu cafea.

REȚETE SECRETE. Prepararea unei cafele grecești este o artă. Trebuie urmați pași preciși pentru a ajunge la a te delecta și încânta cu gustul neasemuit al cafelei.

Fie că este vorba despre ibric ("*briki*"), apă, foc sau cafea, totul are rostul și locul său în această artă. Se folosește un ibric mic de capacitatea a trei, maximum patru cești mici de cafea. Se măsoară cantitatea de apă folosind ceașca cu care va fi servită cafeaua, se adaugă zahăr în funcție de felul cafelei, aici e o adevărată tehnologie: pe măsură ce apa fierbe, se amestecă zahărul până se dizolvă. Din acest moment se adaugă cafeaua, o linguriță la o ceașcă, și se amestecă puțin. Se reduce și flacăra, pentru a da timp cafelei să fiarbă și să se ridice spre marginile ibricului.

Sub nici o formă nu mai interveniți să amestecați, ar fi păcat de munca depusă până acum... se pierde toată "*afreaua*" (spuma) ce se formează deasupra. Se ia de pe foc și se lasă puțin timp zațului să se aşeze, și e numai bună de servit.

Este o cafea pentru fiecare gust în parte: "sketos" (cafea fără zahăr, tare și amară), "metrios" (cu un gust dulce mediu, doar o linguriță cu zahăr), "glykos" sau "vari glykos" (cu un gust asemănător mierii) și "glykos vrastos" (cu gust dulce, dar are mai puțină afreă datorită faptului că a dat în foc de mai multe ori).

O CAFEA UNICĂ. La servirea ei, alături se pune și un pahar cu apă, pentru ca fiecare gură de cafea să fie unică și să nu ia aroma celei anterioare, băutorul luând și înghițituri de apă. Totul se transformă într-un ritual (peste 90% dintre greci sunt consumatori de cafea), care durează ore bune în fața unei mici măsuțe din afara cafenelei în imaginea soarelui care răsare din mare.

Dar grecii nu sunt numai iubitori ai tradițiilor. Sunt și inovatori cu spirit de aventură. Cel mai recent tip de "cafea grecească" este servit rece cu gheață și este făcut din cafea nes (pudră sau granule). Această cafea este servită pe timpul verii și a început să se răspândească în Europa și în America, purtând numele inventat în Grecia de turistii francezi: "Frapp...!". (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu, nu știu. Dar știu că mama, româncă get-beget adoră cafeaua grecească, iar de la noi din casă nu lipsește niciodată un pliculeț de cafea, de cele mai multe ori „Papagalos”. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

16. Juci table? Părinții, bunicii obișnuaiau să joace table? De ce le place așa mult grecilor să joace tavli? Se știe că grecii fumează mult. Ce fumau grecii pe vremuri? Ce mărci de țigări și trabucuri grecești se comercializau la Brăila?

Părinții mei nu fumau și nu jucau table, timpul liber și-l petreceau în vizite la prietenii sau invitând la rândul lor persoanele dragi. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Eu nu jucam table, dar jucau tatăl, fratele dimpreună cu amicii lor. Este adevărat că grecii fumează mult. La noi în casă fuma și sora mamei, mătușa, și a fumat până la bătrânețe. Pe vremuri se fumau

trabucuri, dar și țigări. Mătușa mea fuma în special „Assos”. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Table jucăm. Joc cu soția, cu nașa, cu băieții mei, cu colegii și prietenii. E jocul lor favorit. Grecii fumează la fel ca și români. Frații mei fumau „Carpați”, „Naționale” și „Mărășești”. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Tatăl meu împreună cu prietenii lui jucau foarte mult table. De altfel se spune că jocul de table a fost „inventat în Grecia”. Astă am aflat și când am vizitat Grecia. și eu am învățat să joc table de la tata. La frizeria lui tata se juca foarte mult acest joc. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Nu am avut nici eu și nici părinții mei acest „microb”. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Tatăl meu juca table și fuma țigări românești, deoarece din Grecia nu se aduceau. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Joc table. Bunicii mei obișnuaiau să joace table. Bunicul și tata fumau țigări „Papastratos”. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Table știe orice om de naționalitate greacă, cred că „din naștere”. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Table știu să joc, dar nu sunt un jucător pasionat. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da. și părinții și bunicii. Cred că jocul de table destinde din punct de vedere psihic. Eu nu am avut fumători în familie. Se fumau în general țigări „Papastratos”. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Grecii jucau table și erau în stare să renunțe la masă pentru o partidă. Am să vă spun o mică poveste. Bunicul meu era mare campion. Când a venit tata din armată au jucat table și pentru prima dată bunicul a mâncat bătaie. Linie după linie, partidă după partidă a jucat pentru a învinge. La un moment dat a vrut să se ridice și a plecat cu scaunul lipit de... La mine în familie nu s-a fumat, poate și pentru că s-a făcut mult sport. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Eu joc table doar pe calculator. Tata știa să joace, dar nu avea cu cine. În schimb adora jocul de șah și ca să aibă un adversar m-a învățat să practic și eu acest sport. Nu știu ce fumau grecii pe vremuri, tata a fumat doar țigări fără filtru, ca să poată simți mai bine tutunul cum îi invadează plămâni. Nu cunosc mărci de țigări și trabucuri grecești care se comercializau pe vremuri la Brăila, știu doar că în anii în care am fumat, am fumat doar „Assos”. Singura țigară cu filtru pe care o simțeai. Oricum, am abandonat acest obicei prost acum 15 ani. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu joc table. În casă am avut întotdeauna, dar nu m-a pasionat acest joc. Poate pe alții îi pasionează, am jucat și eu ocazional, dar nu pot spune că am prins o pasiune nici măcar să-i privesc pe alții cum joacă. De ce îi pasionează pe greci aşa de mult? Nu știu, dar cred că atunci când se întâlneau în cafenele, pentru a nu se încinge spiritele prea tare și a se isca alte neplăceri, mai bine se concentrău asupra jocului... Cât privește fumatul, în familia mea nu s-a fumat și nici nu se fumează, aşa că nu am avut tangență cu acest domeniu. Bunicul meu știu că a fumat țigări din foi pe care le "învârtea" singur de cele mai multe ori, sau le cumpăra, dar a decedat (în 1954) cu mult timp înainte de a mă naște eu... (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Am jucat de mic copil, la bunica era nelipsită cutia de table. Toată lumea juca, inclusiv bunica. Cu tata și cu fratele meu jucam cel mai mult. Îmi aduc aminte că în anii '80- '90 grecii pe care îi cunoșteam fumau „Assos”, „Karelia” și „Papastratos”, cu care se aprovisionau de la cei care veneau din Grecia sau de la speculanți din port. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Da, când eram copil jucam table cu fratele meu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

17. Bărbații greci au, de obicei, în mâna, un *komboloi*. La ce folosește acest șirag de mărgele? Aveți un *komboloi*? Tată dumneavoastră, bunicul aveau *komboloi*?

Grecii au, într-adevař, în mâna un *komboloi*. Acesta este specific lor și le induce o anume stare de liniște interioară. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, grecii își petrec timpul cu un *komboloi* în mâna. Am și eu un *komboloi* adus din Grecia în 2007. Tatăl meu nu avea *komboloi*; pe bunicul meu nu l-am cunoscut. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

În timpul liber, pentru a trece timpul mai ușor, oamenii mai în vîrstă se jucau cu un șirag cu mărgele, „*komboloi*”. Mărgelele erau făcute din chihlimbar. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Avea și bunicul meu și dețin și eu un *komboloi*. Ele se „joacă” cu degetele și se numără. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Atât bunicul cât și tata au avut *komboloi*. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Grecii erau ușor de recunoscut pe stradă, se plimbau și învârteau pe degete *komboloi*, un șir de mărgele mai mari din chihlimbar. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Mătăni (din chihlimbar) am avut în toată copilăria. Acum mi s-au adus din Creta. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Papu avea *komboloi*, tata nu. Italienii aveau rozariu, cum am și eu. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Majoritatea grecilor au în mâna un *komboloi*; plimbă mărgelele dintr-o parte în alta și trece timpul mai repede; și tatăl meu avea și am și eu. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Se spune că grecul se plăcăsește ușor și, ca să se distreze și să-i treacă timpul, îi place să-și țină mâinile ocupate. Se pare că la asta servește un *komboloi*. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

ACESTE mărgele sunt mereu în număr impar și pot fi ușor confundate cu mătăniile, fiind văzute în mâinile bărbaților. Bărbații bătrâni dau numărării un sens religios. Ele provin din Orient dar în Grecia simbolizează specificul unei zone precum și infinitul. Toți bărbații din familia mea aveau *komboloi*. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, am un *komboloi*, tata a avut, bunicul la fel. Mi-au rămas mie toate, dar ca simple amintiri. *Komboloi*-ul este un șirag de mărgele ce ar putea fi confundat cu mătaniile, dar care este folosit ca simplă podoabă sau pentru relaxare și, uneori, ca amuletă protectoare. Reprezintă o tradiție de sute de ani foarte gustată de greci dar și de străini. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Komboloi-ul, un șirag de mărgele, este un accesoriu specific bărbaților greci. Originea lui se pierde în timp, probabil că a fost folosit la ritualuri religioase - mătănii - se zice că trebuie să aibă 33 de mărgele (vârsta la care a murit Iisus). Erau folosite poate și pentru a face calculul mărfurilor vândute sau cumpărate. Le întâlnim și în unele dansuri tradiționale grecești din zona Greciei Centrale. În prezent se folosesc ca "accesoriu" de relaxare. Este un suvenir foarte comercializat în Grecia sub diferite forme și mărimi. Da, am avut un *komboloi* original al bunicului meu, din chihlimbar roșu veritabil, dar a fost transformat în șirag de mărgele. În prima excursie făcută în Grecia am găsit unul asemănător pe care l-am achiziționat. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Bunicul nu avea *komboloi*. Soțul meu a primit în dar unul, vara aceasta, de la domnul Spiros, proprietar al unui magazin de podoabe din Argostoli. Am stat mult de vorbă cu dânsul și ne-a povestit că bunicul său era din Brăila. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Nu știu foarte bine istoria *komboloi*-ului și nicio definiție a acestuia. Seamănă cu niște mătănii și sunt folosite exclusiv de bărbați ca mijloc de relaxare. În ziua de azi, cunosc greci care au zeci de astfel de obiecte și le folosesc precum noi femeile bijuteriile, ca accesorii. Sunt de multe culori și din diferite pietre. De cele mai multe ori au ca și terminație un ciucurăș ornamental. Daaaa, tata are *komboloi* și îl folosește. Chiar îmi amintesc că acum câțiva ani a plecat în Grecia, cu un grup de brăileni de la Uniunea Elenă din România. A venit la București și când s-a urcat în avion s-a schimbat la față și ne-a spus „Am uitat”. Eu și Andreea ne-am panicat gândindu-ne că a uitat pașaportul, medicamente, orice altceva acasă. El uitase *komboloi*-ul. Deci da, la noi în familie, tata are aşa ceva. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

18. Grecii sunt foarte combatanți, își revendică drepturile cu foarte multă înverșunare. Ați moștenit acest spirit? Am citit că în Grecia, până în anii '80, aproape toate cafenelele - unde se discuta de obicei în special politică, unde „se punea țara la cale” - erau decorate astfel încât să arate orientarea politică a proprietarului și evident, a clientelei, ca să se evite conflictele. Așa era și la Brăila?

În familia noastră discuțiile politice erau evitate, subiectele care se discutau erau legate de bunul mers al afacerilor pentru a asigura un trai foarte bun familiei. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Este adevărat că grecii sunt foarte combatanți și că își revendică drepturile cu multă înverșunare. Sigur, am moștenit acest spirit și chiar copiii mei l-au moștenit. Nu-mi pare deloc rău, aşa am reușit să fiu o luptătoare în viață. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, sunt și eu combatant și-mi apăr opiniile cu înverșunare. Și azi în Grecia, unde am fost de câteva ori, „se pune țara la cale” în cafenele. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Am moștenit spiritul de a-mi revindica drepturile. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

La spiritul de înverșunare, îi semăn mamei. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Din păcate nu am fost niciodată combatant, iar familia mea nu făcea politică. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Grecii în general își spun cu voce tare gândurile și câteodată par mai înverșunați. Legat de întrebarea cu decorarea cafenelelor în funcție de orientarea politică, nu am văzut în cafenelele din Brăila aşa ceva. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, e interesant, chiar cred că am moștenit această tendință, nu politic vorbind, ci ca mod de apărare a drepturilor mele. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Grecii sunt foarte combatanți dar și corecți în același timp. Grecii au făcut politică cu multă pasiune iar cafenelele și restaurantele vremii au asistat la multe discuții. În România, grecii bătrâni au scăpat de prigoana comunistă prin plecarea din România sau prin moarte. Cei rămași nu au putut apoi nici să mai facă politică, nici să plece dar au trăit în credință. Singura „politică” făcută a fost credința adeverată. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu știu eu cum era în cafenelele brăilene, în Grecia știu că se discută multă politică, nu numai în cafenele. Țin minte că eram în casa uneia dintre surorile tatălui meu, era în 1982, stăteam la masă, serveam întreaga familie micul dejun și ne trezim că vine în vizită băiețelul în vîrstă de 6 ani al vecinei de peste drum. Se așeză la masă, i se servește micul dejun, și înainte de orice altceva îl aud cu stupore că strigă în gura mare „Moarte PASOK-ului”. Părinții lui erau membri ai Noii Democrații... Așa că de la acea vîrstă copilul știa care îi va fi orientarea politică... În ceea ce mă privește, deși sunt un coktail inedit de culturi și civilizații, rămân fiica tatălui meu, adică sunt mult grecoaică decât româncă sau ucraineană. Semăn perfect cu tata, nu atât fizic, cât mai ales caracterele sunt în proporție de 90% identice. Si îi mulțumesc lui Dumnezeu că semăn cu el, dacă aş fi moștenit caracterul mamei, nu aş fi putut supraviețui accidentului și tuturor încercărilor ce au urmat timp de 11 ani. Sunt combatantă, sunt încăpățânată, sunt exact cum trebuie un grec să fie. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am moștenit acest spirit de "grec încăpățânat". Când știu că am dreptate mă lupt și îmi susțin cauza până în pânzele albe, cu argumente și contraargumente. Nu am prea multe informații despre viața din Grecia anilor '80. Nu am avut rude la care să merg sau care să vină la noi, iar cei cu care mai luam legătura în mod ocazional nu prea povestea, iar eu erau un copil... Brăila, pe care o știu eu din copilarie, era sub semnul comunismului în acei ani, totul aparținea statului, poporului român, unui singur partid. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Sunt încăpățânat în demersurile mele pentru care lupt până în pânzele albe. În cafenelele din Grecia există un obicei, care pe alocuri la țară încă mai există, cum că femeile nu aveau ce căuta înăuntru. Doar

bărbații la o cafea, *ouzo*, țigare și table sau cărți. Mi-am readus aminte de acest obicei în 2008 când în Tunisia fiind, cafenelele erau ocupate doar de bărbați. Multe din influențele orientului se regăsesc în zona grecească și se întrepătrund. Nu știu cum era la Brăila decât din auzite. Astfel unii erau regaliști și aveau portretul Regelui acasă alții erau venizeliști și luptau pentru acele idei. Știu că au plecat să lupte în războiul din Asia Mică și greci din Brăila. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Da, nu îmi place nedreptatea. Nu știu cum era în trecut în Brăila, dar astăzi în Grecia încă se discută politică în cafenele. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, cred că am moștenit spiritul acesta de justițiară. Sunt foarte impulsivă, în sensul că pun imediat la suflet, plâng și râd la fel de ușor și „fierbe” în mine sângele de grecoaică. Chiar acum câteva zile o colegă mi-a spus că într-o anumită împrejurare am fost foarte încăpățânată și m-am purtat ca o grecoaică autentică. Nu m-a supărat, chiar am fost mândră și am spus: „era timpul să iasă la lumină și această latură a personalității mele grecești, nu doar vorbitul și dansul”. Nu știu în schimb cum erau cafenelele în Brăila. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

19. Ați auzit de la familia dumneavoastră cam ce ziare în limba greacă se tipăreau la Brăila? Ați avut ocazia să vedeți un astfel de ziar? Cam ce subiecte erau tratate, cum arătau anunțurile publicitare? Simpatiile și antipatiile politice din Grecia aveau ecou și în ziarele tipărite la Brăila: erau ziare regaliste și venizeliste? Știți unde erau sediile tipografiilor grecești?

Ziarul „*Elefthero vima*”. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Știu că erau mai multe tipografii ale grecilor. Una din primele tipo-litografii era a lui Pericle M. Pestemaltzioglou, apoi tipografia „Triangul”, „Unirea”, tipografia lui Leonidas Kostumiris cu „Etnos”, cu ziarul „Națiunea” care era ziar politic, comercial și literar; apare la Brăila și București în anul 1912. Chiar făcând efort de memorie, cred că nu

greșesc spunând că sediile lor erau în general în zona de la Dunăre.
(Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

În perioada în care eu eram în stare să pun întrebări sau să aud din partea părinților comentarii politice sau de altă natură, părinții se abțineau să discute aşa ceva în fața copiilor, a tinerilor, pentru a nu fi transmisă informația mai departe, deoarece era foarte periculos. Poliția politică era la ordinea zilei și părinții, cunoscuții se fereau să nu aibă de-a face cu această poliție politică. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Mama ne spunea că *papu* „ținea” cu Venizelos. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, cunosc ziarul „*Embros*”, care înseamnă „Înainte”. Acesta nu se tipărea la Brăila, ci venea de la București. Îmi aduc aminte că era vorba despre comunism în multe dintre ziare, dar de anunțuri nu-mi mai aduc aminte. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Se tipărea la București un ziar cu tentă comunistă. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

20. Există vreo etnie cu care relațiile familiei dumneavoastră nu erau tocmai cordiale?

Nu pot spune că familia mea nu avea bune relații cu vreuna din etniile existente în Brăila. Aveau și aveam personal o admirație și stimă pentru evrei și bulgari, cu care am și cooperat. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Bunicul meu a fost administrator la Turcoaia, la cariera de piatră, administrator și casier la Daniel, o firmă a unor evrei. După ce a murit bunicul, a luat gestiunea cumnatul mamei Panait Vlahopol și a lucrat acolo până la moarte. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Cordiali nu am fost cu țiganii, dar nici nu am avut de-a face cu ei.
(Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Familia mea avea relații cordiale cu toate etniile pe care le-a cunoscut. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Cu restul etniilor, niciodată nu am avut decât relații cordiale. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, există etnia română; foarte greu, pentru că nu are cuvânt. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Familia mea era în relații bune cu toate etniile: evrei, turci, țigani, ruși. (Jana Andreeșcu, 58 ani, Galați)

Nu, bunicii mei erau foarte toleranți și foarte darnici. Nimeni nu pleca nemâncat sau fără un braț de lemn, nici țiganii care mai veneau la treaba în curte. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Cu toate etniile ne împăcam foarte bine. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, cu etnia rromă. Pentru simplul motiv că la noi în casa în care locuiesc și acum, IGLAC-ul a închiriat niște camere unor familii de rromi, trei la număr. Scandalurile, bătăile, între ei și pe urmă cu toți ceilalți vecini din curte erau veșnice, furturile erau pe măsură, toți erau recidivisti, violatori, criminali, aduși printre oamenii normali „spre reeducare”. Lucru care nu s-a întâmplat. În final au fost toți evacuați pentru neplata utilităților și pentru distrugerea imobilului. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu, deloc, însăși familia mea este multietnică... (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

21. Dar restaurantele de altă dată? Ați auzit povești de la părinții sau bunicii dumneavoastră despre restaurante ale grecilor din Brăila? Cineva povestea că într-un restaurant grecesc de demult din Brăila îți puteai alege peștele pe care voiai să-l consumi dintr-un acvariu mare situat în mijlocul încăperii, ca și la restaurantele din insulele grecești. Ce preparate se puteau servi? Se spargeau farfurii în localurile grecești de demult? Se cânta muzică grecească în localurile de demult, existau

cântăreți cunoscuți cu bouzouki? V-amintiți sau ați auzit unde erau situate astfel de localuri la Brăila?

Petrecerile aveau loc mai mult în saloanele familiilor înstărite și mai puțin se frecventau restaurantele. Îmi amintesc de renumitele baluri grecești care aveau loc la „Parnasó”, în localul situat în curtea bisericii. La aceste baluri participa protipendada Brăilei. Muzica grecească, toaletele tinerilor, atmosfera... imagini care nu se pot șterge din memoria celor care au trăit acele vremuri. Atmosfera plăcută era întreținută nu numai de orchestră ci și de buna dispoziție care predomina, tombola la care participau cei prezenți și gustările tradiționale grecești. Toate făceau aceste seri de neuitat. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Sigur erau restaurante grecești în Brăila. Nu-mi mai amintesc unde era situat acel restaurant unde îți puteai alege peștele din acvariu. Mai erau obiceiurile de petrecere ale grecilor. Muzica lor se cânta în restaurantele lor dar nu numai. Muzică grecească s-a cântat și în restaurantele românești și se cântă chiar și acum. În Brăila s-a cântat aproape în toate restaurantele muzică grecească, la „Dunărea”, „Chira Chiralina”, „Rubinul”, barul de noapte al hotelului Traian. Un cântăreț de bouzouki era Bouceavera. Bunii mei vorbeau despre restaurantul lui Monopol și Restaurantul Francez. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Pe Bulevardul Cuza, colț cu Bălcescu, mătușa mea, sora mamei mele, avea restaurantul *La Anghe Ion*. După ce a murit unchiul, mătușa l-a închis. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Când am devenit adolescent, restaurantele grecești au dispărut. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Puține lucruri, de la bodega bunicului meu patern, la colț cu strada Traian, Călărașilor, când eu nu existam. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Restaurantele de altă dată ale grecilor din Brăila - povestea părinții și bunicii mei - erau pline de oameni care cântau și petreceau pașnic. Se serveau preparate din pește, *scordalea*, *tsatziki* etc., iar muzica

era numai grecească, se cânta la chitară și bouzouki, iar petrecerile durau până dimineață. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Un cântăreț celebru în Brăila, de origine greacă, m-a învățat cântece din Insulele Ionice (*Inimă neagră, Vin dulce să beau...*). Se chema Godino și locuia în Carachiu (strada Călărași - Dunăre - în zona Facultății de Inginerie). (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Am auzit că erau restaurante grecești în Brăila, că se cânta la bouzouki; de fapt, muzica grecească era foarte apreciată și de români. Muzica grecească se cânta și în restaurantele românești. Spre exemplu, la barul de noapte „Rubin”, unde am fost șef între anii 1974-1976 se cânta grecește și se spărgeau farfurii. În formația barului cântau români și greci. În port veneau multe vapoare grecești, iar marinarii greci veneau acolo unde se cânta muzică grecească și se spărgeau farfurii. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Restaurantele și tavernele grecești erau situate pe strada Călărașilor, în zona portului și pe Regala. Nu îmi amintesc de acvarii. Se serveau: carne de miel, costițe de miel, pește, *souvlaki*, friptură la tavă. În perioada copilăriei mele nu se spărgeau farfurii, se ofereau flori și se cânta muzică grecească. Cântăreți erau: frații Lahanas, frații Dracopol, Jean Moscopol. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Știi doar ce mi s-a povestit despre cele două restaurante ale bunicului meu, Tudorache C. Theodor. Prin anii 1920 avea restaurantul berărie <La Dobrogeanul>, pe strada Școalei publice, nr. 1. Iar după 1930 a deschis restaurantul <Paradis>, cu salon elegant și grădină de vară foarte mare. Nu știi unde era situat acesta. După spusele domnului Manda, ar fi fost pe Regala colț cu Cuza sau cu Golești. Era un local foarte la modă, unde bunicul aducea băuturi spirtoase din Grecia, Mastică, Rom și Ouzo, iar vinurile veneau din viile proprii de la Odobești. Se serveau mâncăruri tradiționale grecești, genul de *meze* - măslini și zacusă, icre și pește afumat, toate aduse din Grecia. Dar și mâncăruri românești și grătar cu mititei și momițe. Tata mi-a spus că la Grădina restaurantului „Paradis” a debutat Jean Moscopol, pe care veneau să-l asculte în special tinerii din oraș, înainte să plece la București. Îmi amintesc că la noi acasă încă se mai folosea, prin anii '60, vesela

rămasă după naționalizarea restaurantelor. Erau farfurii mari de <piatră>, albe, grele, platouri ovale și pahare splendide, cu picior, pentru vin. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Știu din povești că erau multe restaurante pe malul Dunării. Lângă Spitalul 1 „Sfântul Pantelimon” era un restaurant cu mese afară unde se auzea muzică grecească și unde se dansa foarte mult. Veneau pescari din Balta Brăilei și le vindeau peștele cu câțiva bănuți. Peștele mic era aruncat în Dunăre. Peștele era ales și era pregătit după plăcerea clientului. Mama îmi spune că dacă un român sau altă etnie venea la petrecere era imediat servit cu ce era mai bun. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nici despre localuri nu pot vorbi, nu am intrat în niciunul, nici părinții mei nu au frecventat vreun restaurant. În timpul călătoriilor în Grecia am mâncat în asemenea restaurante unde puteai să îți alegi peștele din acvariul situat în sală. Bucătăria grecească nu este apreciată doar pentru diversitatea preparării felurilor de mâncare, ci și pentru calitățile ei nutritive. *Mezedes* este o gustare pentru cină, asemănătoare tapas-urilor. Tradiția *mezedelor* a evoluat în Grecia pentru că mesele de dimineață și de prânz sunt ușoare, iar cina e adesea servită seara târziu. Bucătăria grecească e bogată în tipuri de *mezedes*, ce includ gustări din măslini, sosuri, ardei iute copt, vinete preparate la grătar, brânzeturi, salate, preparate din fructe de mare. Brânza grecească proaspătă, fie că e *Romano* sau *Kasseri*, e folosită cu generozitate pentru a însobi pâinea de casă făcută din semințe întregi, dar și pentru a o rade peste preparatele din legume și pe deasupra pastelor. Carnea de miel este principalul tip de carne folosit de către greci. Pregătirea mesei cu ocazia unei sărbători tradiționale presupune prepararea în curte, la proțap, a mielului întreg. Carnea de porc, de vită, de pasăre sau de vânăt se prepară marinată, pe grătar sau la cuptor. Puiul se gătește fript sau înăbușit. Există nenumărate combinații de carne gustoasă cu legume, adesea îmbogățite cu sos galben de lămâie – *avgolemono* -, *Moussakaua*, garnisită cu straturi de vinete sau zucchini, însobiță de un sos de carne, aromat cu usturoi, și dreasă cu ou pe deasupra, e felul de mâncare întâlnit aproape pretutindeni. Din bucătăria grecească nu lipsesc pilafurile, asezonate cu condimente și alune. Orezul este preparat și la cuptor, cu carne, și servit

apoi cu legume înăbușite. De asemenea, se poate găti în frunze de viță de vie, așa-numitele *dolmades*. O abundență de legume proaspete inspiră salate și preparate din legume marinate și gătite la cuptor, adesea condimentate cu plante care cresc în munți: usturoi, oregano, mentă, cimbru, busuioc și păstrav. Fructele proaspete, în general smochine, portocale, mere și pepene, încheie de obicei cina într-o seară târzie. Cel mai cunoscut preparat de patiserie este *baklavava*, făcută din mai multe foi, cu sirop de miere pe deasupra și decorată cu nuci. Grecia e famoasă pentru vinul ei, consumat mai ales după gustări și cu moderație. *Ouzo* și berea sunt deasemenea băuturi alcoolice populare. Cafeaua neagră se consumă chiar la mesele obișnuite. În orice local grecesc se sparg și acum farfurii la fel ca odinioară. Când femei frumoase, fete, încep să danseze *Zeibetiko* ori *Hasapiko*, în jurul lor zboară paharele și farfurile, multe foarte valoroase, care se prefecă în tândări. În anii '30 comesenii obișnuiau să arunce la picioarele dansatoarelor, în semn de respect și bărbătie, cu cuțite. S-a renunțat la acest obicei și s-a trecut la farfurii. Mai zgromotoase, fac mai multă mizerie, dar sunt mai puțin periculoase. Sunt însă și pe placul poftei de viață a grecilor. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În Brăila erau foarte multe restaurante - majoritatea situate pe strada Călărași sau în apropierea acestei artere - ai căror patroni erau greci. Restaurante mici, cu câteva mese, cu o terasă eventual, unde muncea întreaga familie, dar erau și restaurante mai mari unde aveau angajați ucenici, băieți veniți de la țară să câștige un ban și să învețe o meserie. Bineînțeles că muzica ce răsună aici era grecească, cântată de către un "läutar", ce încânta mesenii până la ore târzii în noapte. Celebrul "Arion Ciuplea" a cărui faimă a dăinuit până azi a început ca ucenic, Zanganas sau selectul restaurant Rocca sunt doar câteva dintre restaurantele unde răsunau renumitele cantade grecești făcându-le cunoscute tuturor brăilenilor, de care și azi își mai amintesc cu nostalgie unii. Eu am locuit într-o casă pe strada Malului unde cândva a fost o mică cărciumioară, la care a lucrat ca ucenic Panait Istrati. Orice brăilean, grec sau nu, intra în local și servea "o litră și un sifon". La Brăila peștele se găsea din abundență, la restaurant sau la pescari "are balta pește". Nu îmi aduc aminte de povești legate de restaurante în care să fie acvariul de unde să îți alegi peștele, dar totul e posibil. Nu era pe atunci acest obicei

de a sparge farfurii în localurile din Brăila. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Nici măcar în tinerețea tatălui meu nu au existat asemenea restaurante. Dar stilul de distracție grecesc s-a perpetuat printre brăileni și formațiile din Brăila au în repertoriu melodii grecești. Am cunoscut recent un grec din Brăila, destul de în etate, care locuiește 6 luni în New York, 6 luni în Grecia și care spunea că tatăl sau a avut în port un restaurant. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

22. Aveți cunoștință ca vreun membru al familiei dumneavoastră să fi avut relații sau să fi frecventat vreuna din familiile renumite din Brăila?

Tatăl meu, Panaiotis Boagis, se întâlnea fie la Biserică Grecească, fie la Grădina Mare cu prietenii lui: Lichiardopol Spiru, Marica și Gogu Galatzatos, Fam. Lecatza și alții. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Da, frații mei, în număr de 6 - 4 băieți și 2 fete -, aveau relații cu unele persoane din lumea bună. Din lumea bună a Brăilei au făcut parte: Valerianos, Lichiardopoulos, Violatos, Galatatos, Portolos, Melisaratos și mulți alții care au fost și o parte din ctitorii Bisericii Grecești „Buna Vestire” din Brăila construită între anii 1863-1872. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila).

Yes through my father but I was too young to remember any names. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Părinții mei fiind săraci, nu aveam legături cu cei bogăți. Prietenii de familie erau oameni simpli. Vizitele care se făceau erau simple. Se servea dulceață - eventual și prăjituri făcute acasă. Bogății nu prea se uitau la săraci. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Părinții mei au fost cununați iar eu și sora mea botezați de familia Ana și Ioan Roca și părinții mei erau rude prin alianță cu familia Haritopol. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Mă jucam cu Gita, nepoata doamnei De Roma, cu care eram vecini. Ei vorbeau în limba italiană, iar soțul ei De Roma era grec (Candianos). Cu familia De Roma aveam legături doar ca vecini, nu de prietenie. Imi amintesc că, după 1945, doamna De Roma venea la noi și ne ruga să-i scriem scrisori în Grecia, la rudele soțului ei, pentru ca băiatul ei Bebe să poată pleca cu fiul său în Grecia. Nepotul ei a fost trimis să urmeze școala de ucenici de la Progresul (nu i s-a permis să meargă la o școală primară obișnuită). Nu știu cum au plecat din țară. Gita, nepoata ei, a urmat școala de balet din Timișoara; nu am mai ținut legătura cu ei. În Grecia am cunoscut două familii legate de Brăila (mai bogate): familia Economu, ce locuia la Trieste, cu rang de baron, tatăl domnului fiind consulul grec la Brăila, înainte de primul război mondial și Familia Razi, care a avut o moșie lângă Brăila. O altă personalitate a Brăilei a fost prof. univ. Radu Portocală, pe care l-am cunoscut atât în București, la Institutul de Virusologie „St. Nicolau”, cât și la Atena, în 1979, când lucra la Institutul „Pasteur” din Atena. El a plecat din România în 1975 cu ajutorul familiei Averoff (mari bogătași din Grecia), cu care soția lui era rudă. Tatăl profesorului, tot Radu Portocală, a fost deputat de Brăila, cât și ministru, iar la un moment dat strada Campiniu s-a numit Radu Portocală. El a murit la Atena, iar băiatul lui, tot Radu Portocală (o tradiție a familiei), este ziarist la Paris, căsătorit cu o franțuzoaică, și are trei copii. L-am auzit la emisiunea în limba română, la Radio France. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Tatăl meu era în relații bune cu Polidor Lichiardopol. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Părinții și bunicii frecventau familiile înstărite de greci: Lichiardopol, Violatos, Embericos, Galiațatos. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Bunicul a venit în Brăila în jurul anului 1860 din Kefalonia, sat Tosionata. A fost rudă cu Panait Istrati - cred că unchi. Când Panait Istrati venea la Brăila, venea în vizită și la bunicul. I-a oferit bunicului „Neranțula” în franceză. Îl sfătuia adesea pe bunicul ca să impună să se vorbească în casă numai limba greacă. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Familia mea avea relații cu majoritatea familiilor renumite din Brăila. (Ștefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Tatăl meu, Stefanidis Spiru, era bun prieten cu Foti Valerianos, Polidor Lichiardopol, Aleco Portolo, dr. Robitu. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Pe contele de Roma l-am cunoscut când eram copil. La fel pe avocatul Fokas (sau Fokkas), descendent probabil al unei mari familii bizantine. Avea o fată, Nicole, care poate mai trăiește (dar cine știe unde). Bunica mamei mele era nascută Pana, sora cu bunica maternă a lui Yorgos Bessis. [...] Un Melisaratos a fost coleg de școală cu tatăl meu. L-am cunoscut, tot când eram copil. La fel, am cunoscut la Atena (unde am locuit din 1977, când am părăsit România, până în 1982) pe Alexandros Portolos, coleg de școală primară cu tatăl meu. A murit. La fel două doamne Likiardopol. (Radu Portocală, 58 ani, Paris)

Familia mea se înrudea (veri îndepărtați) cu fam. arh. Costică Davis a cărui soră, Lili Davis a fost căsătorită cu Francis Verona, fratele lui Arthur Verona. (Jana Andreeescu, 58 ani, Galați)

Tata avea prieteni din familia Lichiardopol și fusese coleg cu unul dintre băieții Violatos. Iar la restaurantul bunicului meu venea toată protipendanda orașului - angroșiștii de cereale, misiții și notarii. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Din spusele tatălui meu, cu familia Lichiardopol. În Grădina Mare, pe terenul de tenis de atunci, veneau copiii grecilor bogăți și jucau tenis. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Niciun membru al familiei mele nu a avut relații și nici nu a frecventat vreuna din familiile renumite din Brăila. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Buncul își petrecea vacanțele la unchiul și mătușa lui din Brăila, familia Rubatos. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Da, bunica și mama mea făceau parte din organizațiile de femei care se ocupau de actele filantropice de la acea vreme, în limita bugetului de care se dispunea. În perioada interbelică a existat în cadrul

Comunității Elene Brăila organizația "Parnassos" a doamnelor grecoaice. Președinte era doamna Dionisia Portolos, activitățile acesteia aveau scop cultural, social, filantropic, păstrarea tradițiilor și obiceiurilor, toate fiind activități voluntare. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Brăila copilăriei mele nu era un oraș cu orgolii, nu era un oraș care se împărtea în săraci și bogăți, era un oraș în care eu simțeam că sunt egală cu toți copiii iar în casa noastră veneau mulți prieteni și atât. Nu conștientizam dacă sunt renumiți sau nu pe plan local. Erau prietenii părinților mei și atât. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

23. Vă amintiți sau v-a povestit cineva din familie despre serile dansante sau balurile de pe vremuri? Se organizau baluri la școala grecească de fete și sigur și în alte cluburi din Brăila... V-a povestit cineva din familie cum erau îmbrăcate doamnele, cum erau curtate de tinerii de altă dată, ce muzică se asculta, ce se dansa la astfel de „sindrofii”? La balurile de la școala grecească se asculta numai muzică grecească?

Eu am participat la aceste baluri de la școala grecească. Toaletele tinerelor erau pregătite minuțios cu multă vreme înainte. Materialele folosite pentru confectionarea toaletelor erau: catifea, taftă, tul, mătasea grea. Aceste baluri aveau loc primăvara, se asculta muzică grecească și se dansa mult tango și vals. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Se organizau baluri la Școala de Fete. Despre Școala Grecească este vorba. Erau baluri de binefacere, erau organizate de Epitropia Comunității Elene, cu sprijinul grecilor bogăți din oraș și a conducerii Școlilor Elene de Băieți și Fete. La Școala de Fete învățau și fete ale grecilor săraci, pentru care erau necesare cheltuieli de întreținere, estimate în franci, deficitul acoperindu-se chiar din aceste baluri. Doamnele erau îmbrăcate foarte elegant și decent în acea vreme. Se purtau rochii lungi, pălării și botine de cea mai bună calitate. Se asculta muzică clasică, operă și operetă. Noi în casă ascultam muzică grecească la plăci și aveam și gramofon. Ascultam Jean Moscopol, dar și „Bărbierul

din Sevilla", „Carmen", „Aida". (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Se făceau ceaiuri dansante, femeile purtau „toalete" lungi; se alegea regina balului. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Țin minte balurile grecești ce se făceau în curtea Școlii Grecești de pe strada Rubinelor. Erau de pomină, toate se terminau cu bine, toată lumea pleca acasă extrem de mulțumită. Organizatori erau cei din comitetul de conducere al Comunității Elene din Brăila, în frunte cu președintele comunității, Dracopulos State. Balurile se organizau numai la Școala de Băieți, unde exista o curte foarte încăpătoare. Am luat de multe ori și eu parte, deși eram copil, fratele meu mai mare fiind responsabil la butoiul de vin, iar altul la grătarul de mici și cârnați. La balurile de la Școala Greacă se vindeau vederi. Care fată primea mai multe vederi, acea fată era numită regina balului. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

We used to send food for parties held at the Greek school.
(Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Mergeam la bal la Școala Greacă, ne întâlneam cu fete și băieți români, care veneau din tot orașul și petreceam până dimineață; se organizau serbări în costume grecești la care veneau și tineri căsătoriți. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Curtea școlii grecești era mare și se făceau chermeze foarte frumoase. Erau organizate de un anume Dracopol, un om care depunea suflet, în tot ceea ce făcea pentru grecii din Brăila. Era în perioada 1950-1960. Iluminatul în curte se făcea cu lămpioane. Personal mă ocupam de acest iluminat. Petrecerile se organizau în curte, cu mici și bere. Era o plăcere. Nu era moda cu spartul farfuriiilor. Veneau mulți brăileni, de toate felurile și diferite naționalități. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Aveam un var, George Theodoridis, care a emigrat în Grecia în 1950, cu care mergeam la balurile ce se organizau la Școala Grecească. De acolo am și unele fotografii cu colegele și colegii lui, pe care vi le pun la dispoziție. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Se organizau baluri în incinta Școlii Grecești și era foarte frumos.
(Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

La Școala Greacă se organizau baluri de către State Dracopol, iar fiecare negustor grec participa cu produse din magazinul lui. Noi, de exemplu, trimiteam torturi, iar după ce se închidea cofetăria duceam mese și scaune. Și aşa luam și noi parte la bal. Astfel se strângeau fonduri pentru biserică și cantina școlii. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

La Școala Greacă de pe strada Rubinelor au fost organizate mai multe petreceri, însă mi-au rămas în minte ultimele două chermeze organizate de Comunitatea Greacă. La pregătirea acestora participau membrii comunității. La aceste sindrofii se cânta atât muzică grecească cât și muzică ușoară românească și străină, iar formația preferată la aceste petreceri a fost orchestra Facultății de Mecanică - Navală din Galați. Ținuta era sobră: bărbații - în costum, iar femeile în rochii elegante, vaporioase. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Mi-au povestit părinții și mătușile mele despre balurile grecești care se organizau la școala grecească, baluri care erau organizate de către Comunitatea Elenă, la care toată organizarea era voluntară și participau majoritatea grecilor din Brăila, indiferent de situația socială. Muzica era în general grecească, iar participanții fredonau în permanență cântecele ascultate. Doamnele erau foarte elegante, se pregăteau special pentru aceste baluri. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Îmi amintesc de două baluri organizate la Școala Grecească de Băieți de pe strada Rubinelor. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Părinții mei s-au cunoscut la o sindrofie la o verișoară, erau petrecerile obișnuite date în casele mari, în special pentru zilele onomastice, scopul lor fiind să se cunoască tinerii sub supravegherea părinților. După acest moment, tata i-a scris mamei zeci de scrisori în versuri... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Mergeam la serbări grecești, la Palatul Culturii, și dansam *Sirtaki* și *Tzamiko*. Nu aveam îmbrăcăminte deosebită, deoarece eram în sistemul comunist și eram toți la fel. De obicei ascultam muzică populară grecească. (Athanasios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Serile dansante din clubul grecesc aveau mare succes. Veneau și românii și se distrau de minune. Se făcea bufet cu cele mai bune baclavale, cozonaci și alte prăjituri. Se dansau toate dansurile posibile din toate regiunile grecești, românii încercau să le-nvețe și se îndrăgosteau de grecoaice. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Mama îmi povestește despre aceste baluri. Veneau fetele însoțite de părinți, care urmăreau „orice mișcare”. Părinții, femei și bărbați, veneau la baluri îmbrăcați în costume tradiționale. Tinerii respectau moda vremii cât se putea. Decența și bunul simț erau caracteristicile acestor baluri. Se asculta multă muzică grecească dar și românească, pentru că ei trăiau în România. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Balurile care se țineau la Școala Greacă erau renumite în toată Brăila și mult așteptate de toți etnicii greci. Ele erau organizate cu ocazia diferitelor evenimente din viața acestei comunități. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Știi de la bunica mea că mergea la astfel de baluri. Cum erau îmbrăcate doamnele se poate observa din fotografii. Știi că se organizau tombole. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Știi de la bunica că existau. Dar bunica era destul de discretă cu aceste aspecte, mai multe aflam de la alții. Mult timp n-am știut că bunica era considerată „frumoasa grecoaică a Brăilei” și că în vitrinele celor mai mari fotografi din Brăila existau poze cu ea. A trebuit să cunosc o doamnă care mi-a povestit acest lucru. Tot așa am aflat, întâmplător, că pe vremea bunicii erau puține fete care mergeau la liceu, iar bunica mea a fost una din cele 5 admise în liceu de băieți. Deci povestirile erau mai mult în această zonă. Cu toate acestea știi că se făceau petreceri ale grecilor, nu știi dacă baluri sau organizate de școală. Dar îmi amintesc că îmi povestea mătușa mea despre grecii care se strângeau și cântau și dansau până dimineață. Chiar în „gașca” lor, deși mult mai mic, era și cântărețul Teodor Munteanu. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

24. Ce înseamnă familia pentru un grec? Mama este într-adevăr cea care ia hotărârile cele mai importante pentru o familie grecească? Se

trece peste cuvântul mamei sau nu? Am citit că la început de secol grecii își sfătuiau copiii să nu se căsătorească cu români... Si totuși mulți greci încălcau acest sfat...

Pentru un grec familia este sfântă. La vremea aceea, divorțul era privit ca un gest necugetat iar rudele care aveau un cuvânt greu (aveau loc consiliu de familie) nu aprobau acest lucru. Capul familiei, tatăl, lăua hotărârile importante în ceea ce privește familia și afacerile. Mama se ocupa de creșterea și educația copiilor și de gospodărie. Am cunoscut multe familii mixte în Brăila, chiar eu, Boiagis Eleni am fost căsătorită Mihăilescu. Alte familii mixte pe care le cunosc: Angela Lecatza căsătorită se numea Ivorski sau Erasti Laguros - căsătorită se numea Marcovici. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Pentru un grec familia înseamnă foarte mult, înseamnă totul. Într-adevăr mama este cea care ia hotărârile cele mai importante în familia grecească. De regulă nu se trecea peste cuvântul mamei. La noi în casă bunica Anastasia a fost cea care a condus în casă, atât cât a fost în putere. La fel și sora ei, mătușa Alexandra. Este adevărat că mulți greci au încălcăt sfatul ca grecii să nu se căsătorească decât cu greci. Așa că, chiar și în familia noastră de greci nealterați - mama Zissu Dumitriu și tata Vlasopol -, sfatul a fost încălcăt. Eu m-am căsătorit cu un român iar sora mea cu un maghiar. Nu am încetat însă să vorbesc limba greacă chiar dacă la un moment dat mi s-a impus asta de către bărbat. Imi amintesc că mătușa Alexandra mă iubea foarte mult, aşa încât în puținul timp cât a durat căsătoria ei la Constanța, cu armatorul armean, m-a ținut la ea. După ce ea a revenit în Brăila bunica nu a mai trăit mult și mătușa a preluat frâiele, conducerea casei, chiar dacă exista și tata. S-a implicat în pregătirea fratelui pentru un loc de muncă, ducându-l la ucenicie la brutărie. Cealaltă soră a fost dusă tot spre calificare la „Franco-Român”, unde a lucrat și tatăl, Gheorghios, la cazangerie. Sora Maria a lucrat ca sudor, - prima promoție de femei sudor -, la festa uzină „Progresul”. Eu am mers la fabrica de biscuiți și napolitane, „7 noiembrie” pe atunci. Mătușa nu a fost deloc încântată de soțul pe care mi l-am ales. Bărbatul meu făcea parte dintr-o familie foarte bună, de foști negustori, patroni,

care pierduseră într-un moment nefericit aproape tot. Dar nu cu asta nu era mătușa de acord, nu pentru avereia inexistentă, nu-l agrea pentru cum era el. Și a avut dreptate, fiindcă soțul meu s-a purtat urât cu mine, mi-a interzis să vorbesc limba greacă, deși la început fusese de acord cu asta. Când fetițele mele au mai crescut, nu mi-a mai permis să vorbesc greacă în casă. Dar eu mergeam la părinți și la mătușă și acolo vorbeam cât potteam. Am avut însă în soacra mea un aliat de nădejde, căci ea mă apără uneori de agresiunea lui cum putea. Ea mi-a fost ca o mamă, mi-a crescut și mi-a educat copiii. Îmi primea foarte frumos rudele. Cel mai des venea la noi mătușa Alexandra. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Familia pentru un grec e un lucru sfânt. Mama conduce. Tata, marinar, venea la săptămână sau la lună. Nu se trecea peste cuvântul mamei. Nu a existat niciodată restricția ca un grec să nu se căsătorească cu o româncă. Pe mine m-au refuzat două românce de origine greacă și atunci am fost obligat să mă căsătoreesc cu o româncă. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Bunicul, Stavru Murelos, era un om blând. A murit în anul 1936, a doua zi de Sfânta Maria, accidentat de o căruță militară condusă de un ofițer beat. A dat cu biciul în cal și a dat peste bunicul meu care a căzut și s-a lovit cu capul de bordură pe strada Grivița, în zona în care este acum Spitalul 1. A fost judecată, dar bunica nu a vrut să ia despăgubiri, n-a vrut să vândă săngele lui bunicul ! Eu am fost căsătorită cu... un român. A fost un soț foarte bun, a fost militar. Am o fată asistentă și doi băieți. Fata are 2 fete, una lucrează la o bancă și una este avocat, iar băiatul cel mic are o fată avocat și un băiat student în Elveția. Celălalt are un băiat student la București. Îmi pare bine că mi-au învățat copiii și nepoții, căci pe mine mama nu a putut să mă lase la gazdă. Pierduse două fete și eu eram cea mai mică. Pe frate l-a lăsat, asta era viața navigatorilor. Au știut să facă copii cinstiți, nu i-am făcut de rușine. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Family is everything. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

În general grecii erau buni familiști. Nu îmi aduc aminte de vreun divorț. Eu nu am fost sfătuit să mă însor cu o grecoaică. Atât eu cât și fratele meu mai mare ne-am căsătorit cu românce. În familie era armonie și respect deosebit. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Grecii sunt buni familiști. Pentru ei familia înseamnă totul. Mama este importantă dar nici tatăl nu poate fi ignorat. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Grecii sunt foarte buni familiști, iar mama are un cuvânt hotărâtor. Este adevărat că nu sunt agreate căsătoriile cu alte etnii. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Da, aşa este, îi sfătuiau părinții să nu se însoare cu fete românce. Fratele lui tata s-a căsătorit cu o grecoaică și nu o agreea pe mămica, deoarece era româncă. (Dumitra Turculeț, 70 ani, Brăila)

Pentru un grec familia este mai presus de toate, mama având un rol important în educația copiilor, în luarea unor decizii privind ordinea și disciplina. Deși era o tradiție ca tinerii greci să se căsătorească între ei, la mine în familie, mama nu a ținut cont de acest lucru și m-am căsătorit cu un român din Basarabia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Bunicul meu State (Eustate) M. s-a născut în Grecia, insula Itaca în 1869. Era dintr-o familie numeroasă cu 12 copii, el fiind cel mai mare. Tatăl lui a murit într-un accident și el a trebuit să muncească să-și ajute familia. În 1895 a venit în România, la Galați. A lucrat în aprovisionare pentru vasele grecești, care făceau curse cu diferite încărcături. A locuit în gazdă la o familie de greci. Deși nu știa bine românește trebuia să meargă pentru aprovisionarea vaselor cu produse alimentare și în alte localități din țară. Sărbătorile le petreceau în Grecia cu familia și cu aceste ocazii ducea și bani, pe care îi economisea ca să-și ajute familia. În perioada cât a stat în Galați și-a mai adus 2 frați, care au făcut studii superioare și s-au căsătorit în România. În 1902 a cunoscut-o pe bunica mea Evantia, cu care s-a căsătorit. După ce s-au căsătorit, bunicii s-au mutat în Brăila (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Familia este totul la greci. Mamele luau toate hotărârile importante și nu se trecea peste ele. În anii 1951-52-53, familia (toată) a

depuș actele pentru plecarea în Grecia, la Consulatul Elvețian din Brăila. A și venit aprobarea în 1953. Bunica mea a hotărât să nu plece nimeni din familie în Grecia, deoarece fiul ei era căsătorit cu o româncă și aceasta nu dorea să plece. Și astfel am rămas în România. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Pentru un grec familia este ceva sfânt. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Mama lua hotărârile cele mai importante în familia grecească. Este explicabil, căci majoritatea bărbaților erau plecați de acasă (erau marinari). (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Străbunicul meu s-a căsătorit cu o româncă de origine greacă, bunicul meu s-a căsătorit cu o româncă din familie de mocani și nu s-a mai vorbit grecește în familie. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Pentru un grec familia este ceva sfânt. Pe vremea aceea, în familia unui grec femeia nu lucra iar casa o conducea bărbatul. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Bătrânnii familiei sunt cei care iau în general hotărârile importante într-o familie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Familia este foarte importantă pentru greci. Grecii s-au căsătorit și cu români, cunosc familiile mixte fericite. (Jana Andreeșcu, 58 ani, Galați)

Grecii au fost foarte familiști și foarte stricți în relațiile intrafamiliale. Pentru că între bunicii mei paterni era o diferență de zece ani, bunicul era cel care dădea ordine. Mi s-a povestit că bunica și fetele trebuiau să-și ia lucrul de mâna în vizite și li se dădea <normă>, ca să nu stea la taifas fără folos. Într-adevăr, bunicul Tudorache nu a fost de acord ca tata să se însoare cu o româncă, de aceea s-a și produs o ruptură foarte gravă între ei și, ulterior, nici surorile lui tata nu au acceptat-o pe mama niciodată cu adevărat. Astfel că nunta părinților mei a fost foarte tristă, nu a venit nimeni din familia mirelui, iar el a păstrat toată viața în suflet amărăciunea respingerii. Mama lui murise când el avea 17 ani, astfel încât <ambicia grecească> cum spunea cealaltă bunică a mea, a dominat. Cu toate acestea, pe mine, ca primă născută a fratelui lor, surorile lui

m-au acceptat și m-au iubit, poate și pentru că semănam izbitor cu mama lor. Mergeam foarte des în casa lor, pe strada Orientală, la nr. 25, dormeam acolo, mergeam la plajă cu tanti Ali. Nu erau niște firi calde, mai degrabă severe, dar eu mă simțeam foarte bine acolo, îmi plăcea să dorm în camera care dădea spre Dunăre, pentru că vedeam vapoarele și le auzeam șuierul... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Părinții sunt sfinți, familia e totul. Tata era cel care conducea familia, dar mama îl mai certă din când în când. Am avut un văr, căruia îi s-a interzis să se căsătorească cu cine a vrut el, cred că o româncă și în ziua de azi e singur. Copiii unei mătuși au rămas singuri, deoarece ea le-a impus să nu se căsătorească cu alte nații decât cu greci. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Familia la greci e respectată și nu cred că femeia ia hotărârile importante. Dacă părinții ne sfătuiau să nu ne căsătorim cu români o făceau pentru că-și doreau să ne reîntoarcem în patria lor, nu pentru că ar fi avut ceva contra românilor. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Hotărârile în casă le lua bărbatul, mama se ocupa cu creșterea copiilor. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Familia este sfântă pentru un grec. Nimeni, niciodată, nu are voie să-i vorbească de rău familia, să facă rău vreunui membru al familiei. Grecii se ceartă între ei cu mult zgomot dar atunci când cineva le atacă familia se unesc. La mine în familie femeile au fost și sunt respectate. Femeia coordonează toată familia, se ocupă de educația copiilor. În schimb bărbatul este capul familiei și nu prea se trece peste cuvântul lui. Grecii țin și acum la acest obicei dar în ultima vreme mulți s-au căsătorit cu persoane de alte etnii. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Familia pentru un grec înseamnă totul. Eu nu am trăit într-o familie în care mama lua cele mai importante hotărâri pentru familie. Se consultau în tot ceea ce făceau și hotărau împreună. Odată cu trecerea timpului tata a predat însă aproape toate responsabilitățile pe umerii mamei, din pură comoditate, ca orice bărbat... Nu știu ce sfaturi dădeau grecii copiilor lor la început de secol în privința căsătoriei, pot spune doar că tata, grec fiind, a refuzat să se căsătorească cu grecoacele care i-au fost prezentate și a preferat-o pe mama, care era româncă. Dar, tata

era singur pe lume, nu avea o familie care să îi dicteze ce trebuie și cum trebuie să își clădească viitorul. Bunica a murit când tata a avut trei ani, mama vitregă nu l-a acceptat niciodată ca fiu al bunicului, singurul sprijin al tatălui meu a fost bunicul. Nu l-am cunoscut niciodată, l-am văzut într-o singură poză. A murit în 1963 când eu nici nu împlinise un an. Pe vremea aceea tata nu putea coresponda cu nimeni din țară. Abia când a ajuns prima dată în Grecia în 1977 a aflat că tatăl său murise deja de 14 ani. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În familia mea bunicul s-a căsătorit cu o româncă, fratele mai mare cu o franțuzoaică, iar celălalt cu o grecoaică. Din căte știu, mama lor vitregă a fost deosebit de respectată (mama naturală a murit când bunicul avea două luni. Ambele au fost românce). (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Familia pentru greci este primordială. Părinții, încunjetați de copii, trăiesc adesea mai multe generații în aceeași gospodărie. În majoritatea caselor cel care asigura venitul era tatăl, iar meseria lui era legată de "apă" - marinar, pescar, lucrător portuar - ori negustor adesea ambulant, mama ocupându-se de creșterea și educația zilnică a copiilor; cum nu existau mijloace moderne de comunicare, ea era nevoie să ia singură hotărârile cele mai importante în familie. Copiii petreceau foarte mult timp cu mama care știa totul, „nimic nu îi scăpa”. Știa întotdeauna ce e bine pentru copilul ei și, cu experiența ei de viață și prin spiritul său grecesc, reușea să se impună. Toți o ascultau și nu ieșeau din cuvântul ei. Grecii care au ajuns la gurile Dunării la sfârșitul sec. XIX - începutul sec. XX au căutat să își ușureze munca. Era mai ușor să navighezi sau să faci comerț pe apele liniștite ale fluviului decât să înfrunți valurile și furtunile iscate pe mare. Aici au putut să își aducă și familiile aproape. Singurul inconvenient a fost învățarea limbii române, însă și cu asta s-au descurcat, i-au învățat ei pe alții limba greacă! În Sulina, limba greacă era limbă oficială. Pentru că au vrut să își păstreze tradițiile și obiceiurile, oriunde au ajuns grecii, buni creștini, au construit biserici - unde slujbele se oficiau în limba greacă de către preoți veniți din Grecia - și școli cu predare bilingvă - greacă și română - prin bunăvoie multor profesori care au venit în România pentru a le împărtăși copiilor ce se aflau departe de patria mamă limba și cultura elenă. Pentru copii această

adaptare s-a realizat ușor, însă pentru părinți sau bunici, s-a dovedit grea și anevoieoașă. De aceea își sfătuiau copiii să se căsătorească cu tineri de aceeași etnie. Motivele erau următoarele:

- nu cunoșteau bine altă limbă în afară de greacă - cum să se înțeleagă soacra cu nora sau cu ginerele dacă nu vorbeau aceeași limbă?
- factorul religios - un creștin ortodox cu un catolic, protestant, musulman, de rit vechi sau cine știe ce altceva...?
- dorința de a nu rămâne definitiv pe aceste meleaguri și de a se întoarce vreodată în "*patrida*".
- menținerea și transmiterea către copii și nepoți a tradițiilor, a obiceiurilor și mai ales a sentimentului de apartenență la etnia greacă.

Cu toate aceste "piedici" și "sfaturi", s-au oficiat multe căsătorii mixte care au rezistat. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Înseamnă aer, viață, un lucru prețios. De cele mai multe ori partea feminină decide asupra unor hotărâri. Da, este adevărat că părinții își sfătuiau copiii să se căsătorească doar cu greci dar erau și cazuri în care tinerii încălcau acest sfat. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Familia este pe primul loc pentru greci. Pentru copii au o atenție specială. Grecul, cel puțin cel cu tradiție de navigator, se căsătorește mai târziu, la 30 ani, după ce a navigat, a agonisit ceva și se aşeză la țărm întemeindu-și familia. Nu cred că domină matriarhatul dar influența mamei este de multe ori decisivă. Nu cred că se căsătoreau cu români, mai ales că erau prima generație de greci sosiți în România, într-o lume străină, și erau numeroși grecii în Brăila dar și în celelalte porturi. Dar grecii sunt oameni deschiși nouului și orientați către călătorii aşa că, cu timpul, s-au căsătorit și cu românce. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Cuvântul „familie” cred că este cuvântul cel mai sfânt pentru greci, asta din ce am văzut eu în Grecia. Mama este pe primul loc, cea mai apreciată în familie, mai ales de către băieți [...]. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Grecii sunt în general foarte uniți, familia însemnând mult pentru aceștia. În general decizile sunt luate de cei mai în vîrstă din familie și

de obicei se respectă. Da, ştiu de la bunica mea că tatăl ei prefera să se căsătorească cu un grec și nu cu un român, lucru care s-a și întâmplat până la urmă. Cred că impuneau acest lucru copiilor pentru a putea păstra viața și tradițiile. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Familia pentru un grec este totul. Iar pentru cei care au văzut filmul „Nuntă à la grec” comentariile sunt de prisos. Bărbaților greci le place să fie stăpânii în casă, să știe tot și să comande tot. Cu toate acestea, întotdeauna vor fi „neputincioși” în fața mamelor peste cuvântul cărora nu vor trece. Atât... sau atât au ei impresia. Pentru că nevasta grecoaică este cea care conduce totul. Având însă o anumită tactică, lăsându-l pe capul familiei să credă că toate deciziile sunt ale lui. Și în ziua de azi mai sunt mame protectoare care își doresc ca băieții lor să nu se căsătorească cu românce iar dacă aceștia trec peste cuvântul lor, se întâmplă cea mai mare tragedie a vieții lor, pare că totul s-a terminat, că viața lor nu mai are niciun sens. Dar în scurt timp, soțiiile românce sunt acceptate iar ulterior chiar iubite. Cât despre copiii care rezultă din căsătoriile mixte..... uitați-vă la majoritatea celor care completează aceste interviuri. Suntem mândri de noi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

25. În Grecia există tradiția ca familia să cumpere sau să construiască o casă pentru fiecare fată, nu și pentru băieții familiei. Sau fata era cea care moștenea casa părinților sau bunicilor. Așa era și la Brăila?

Da. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Există tradiția ca familia să construiască casă pentru fete și fata să fie cea care moștenea casa părintească. Așa era și la Brăila, dar în cazul nostru, al familiei mele, casa strămoșească a revenit fratelui cel mic. Probabil că așa au ținut părinții să ne pedepsească pentru că le-am alterat originea. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Casa era moștenită de copii. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Familiile grecești din Brăila au dispărut, pentru că tradiția era ca băiatul familiei să nu se căsătorească până nu se căsătoreau surorile lui,

cărora trebuia să li se dea „patul”, aceasta însemnând o locuință. În general fetele nu studiau, făceau Școala Greacă sau Pensionul „Santa Maria” și nu aveau o profesie. Îmi aduc aminte că foarte puține aveau carieră universitară. De exemplu, domnișoara Skuli era profesoară de matematică, surorile Capolichi - una era funcționară la o Bancă, iar cealaltă profesoară de matematică -, doamna Petanlis era secretară la Liceul Teoretic de Fete. După 1950 lucrurile s-au schimbat - toate colegerile de la liceu au mers la facultate. Neavând nici zestre, nici carieră, fetele grecoace rămâneau nemăritate, locuind împreună cu frații, în aceeași casă, sau se căsătoreau cu români; sau invers, băieții cu românce. Este cazul mamei mele și a surorii ei, Elena. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Din câte mi-au povestit bunicii, fata moștenea casa părinților sau a bunicilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

În general băieții așteptau să se căsătorească fetele care primeau și zestre. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Cunosc această tradiție referitoare la casele construite pentru fete, nu și pentru băieți, nu știu însă dacă tradiția a fost valabilă și pentru grecii din Brăila. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu cunosc prea multe amănunte despre această tradiție legată de casa pe care trebuiau să o aibă fetele. Știu că fetele de măritat trebuiau să aibă o "dotă" și în funcție de mărimea acesteia depindea și poziția ierarhică a viitorului soț. Cred că în Brăila erau puțini greci bogăți care să aibă case, familii numeroase și care să cumpere sau să construiască alte case. Sistemul și conjunctura politică a vremurilor a făcut ca mulți să se lipsească de averea pe care o aveau și să părăsească România cu un minim de bagaj sau să îndure rigorile aspre ale comunismului și să ajungă să trăiască o viață mizeră. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Știu că fata trebuia să aibă dotă. Si că întâi erau căsătorite fetele din familie și apoi se căsătoreau băieții. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

26. Prin ce sunt sau erau diferite obiceiurile de nuntă la greci?

La greci, cununia religioasă, care are o importanță cu totul deosebită, se desfășoară la biserică, după același ritual religios, la fel ca la români – suntem creștini ortodocși. La greci însă cununiile sunt făcute din ceară – sparmanțet și rămân acasă, păstrate în cutii de lemn (nu se înstrăinează). (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Erau obiceiuri frumoase și unice, acolo la greci, în țara lor. Bunica Vasilichi, care a venit din Seatista cu mama de cinci anișori, le știa destul de bine. Eu nu-mi mai amintesc bine. Aici, în România, nu erau prea deosebite obiceiurile grecilor de ale românilor, referitor la nuntă. Cu excepția muzicii poate. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

My mother was a *Coubara* at several Greek weddings during the 1930's and early 40's. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Nunțile la greci erau diferite. Darul nu este în bani. Se oferă doar cadouri. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

În 1902, bunicul a cunoscut-o pe bunica mea Evantia, cu care s-a căsătorit. Nunta s-a făcut respectându-se tradițiile grecești. La greci atât mirele cât și mireasa își fac cununiile lor (lămâie), cu care se cunună la biserică. Aceste cununii se păstrează într-o cutie specială ca un iconostas. Și în Grecia cununia religioasă este foarte importantă. Când au plecat în Grecia, partizanii greci au trebuit să obțină certificat de căsătorie de la Biserica Greacă, altfel căsătoriile lor erau considerate nelegitime. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Deoarece căsătoria civilă nu era recunoscută în Grecia la acea epocă, am participat la câteva căsătorii religioase, oficiate de Pater Anatolie, la familii de pe strada noastră: familiile Anghel și Elefteria Raftopol și sora ei, Maria. S-au făcut multe căsătorii religioase înainte de 1950, în special pentru cei care intenționau să plece în Grecia. Pater Anatolie a plecat întâi la Atena, de unde a păstrat legătura cu vechii lui enoriași din Brăila și apoi s-a retras la o mănăstire grecească de la Ierusalim. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

La greci nunțile se fac la biserică, fără să fie urmate de mese festive ca la români. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În primul rând, la nunțile grecești nu se „strigă darul”. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Nunțile în Grecia sunt fastuoase. Actul religios autentifică căsătoria. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

La greci nunțile se făceau în familie, în casa unuia dintre miri, și se ofereau mirilor cadouri. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

La nunți români chiueie dar grecii petrec cu adevărat, aşa-i mai frumos. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

La greci exista tradiția ca, într-o familie, întâi să se mărite fetele și pe urmă să se însoare băieții. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

În zilele de azi, nunta are loc într-o zi de duminică, spre sfârșitul toamnei, imediat după ce au fost culeși măslinii. De preferabil, este prima duminică după ce a fost lună plină. Ritualul căsătoriei începe de la casa miresei, unde mirele vine alături de cavalerul de onoare, numit *koumbaros*. La fel este denumit și nașul, acest cuvânt făcând referire la o persoană foarte apropiată. Acum se adună și prietenii miresei, care îi urează toate gândurile bune, pe care fata le primește afectată și cu sficioșenie. Se consideră ghinion dacă mirele își vede viitoarea soție în rochie de mireasă, înainte de ziua nunții. Mirelui i se dă un pahar de vin, o felie de tort în formă inelară și o lingură. După ce bea băutura, viitorul soț introduce în pahar câteva monede, iar lingura, împreună cu jumătate din felia de tort, le oferă cavalerului, care apoi i le dă miresei a doua zi dimineață. Tot cavalerul de onoare îi pune miresei pantofii în picioare, pantofi oferiti de mire. Ceremonia este alcătuită din două părți: logodna și cununia propriu-zisă. Fiind un popor foarte credincios, grecii valorifică acest eveniment din viața lor, punând accentul pe libertatea fiecărui de a alege. De aceea, preotul îi întrebă pe miri, înainte de a ajunge în fața altarului, dacă au venit la cununie de bunăvoie și dacă nici unul dintre ei nu este promis altei persoane. Acest lucru arată și integritatea specifică acestei nații. Ajunși în fața altarului, nașul îl ajută pe preot să pună cununile mirilor pe cap. Aceste cununi sunt de obicei albe sau aurii și sunt făcute din flori de portocali sau crenguțe de viță de vie, învelite în hârtie argintie sau aurie. Acestea simbolizează faptul că mariajul este unul nobil, iar cuplul este văzut ca un rege și o regină. Ei vor înțemeia împreună o nouă familie, asemenea unei dinastii. Numărul trei

simbolizează Trinitatea și se regăsește pe tot parcursul slujbei. Tradiția este ca mireasa să poarte verigheta pe mâna stângă până la începerea slujbei, după care să o mute pe mâna dreaptă, mâna ce reprezintă bunăstarea. La încheierea slujbei, mirele primește prima sărutare din partea actualei lui soții. După aceea, se înconjoară masa cununiei de trei ori, în timp ce preotul binecuvântează cuplul prin cântări în greaca veche. De la biserică se merge înapoi acasă la mireasă, mama ei întâmpinându-i pe miri cu o pâine, pe care o pune deasupra capetelor lor. Apoi, toți se îndreaptă spre locația unde se va desfășura petrecerea și unde grecii își arată talentul înnăscut în materie de distracție. Mult dans, muzică și pahare sparte peste umărul stâng, special, pentru a alunga ghinionul. Invitaților li se oferă la plecare bomboane din migdale, învelite în ciocolată albă și înfășurate într-o țesătură specifică. A doua zi, după nuntă, are loc obiceiul cunoscut sub denumirea de „Naiada primăverii”. Mireasa lasă să-i alunecă dintre buze o monedă, care cade într-o fântână. Apoi, ea își umple din această apă ulciorul. Revenind acasă, soția îi toarnă puțină apă peste mâini bărbatului ei, pentru ca acesta să aducă cât mai mulți bani în casă totodată el oferindu-i în schimb un cadou. Pentru a avea o căsnicie „dulce”, miresele își strecoară un cubuleț de zahăr în mănușă, în ziua nunții. În antichitate, viitoarele soții purtau adesea iederă la ele, ca însemn al dragostei eterne. Cavalerul de onoare sau nașul trebuie să fie neapărat de religie ortodoxă. Mireasa trebuie să poarte un văl pe față pe tot parcursul desfășurării evenimentului. În timpul petrecerii, pe ritmuri de dans, femeile îi ridică vălul și îl înlocuiesc cu o „babushka”. Acest ritual simbolizează transformarea miresei din fată în femeie. De asemenea, de aici a pornit și tradiția internațională ca mireasa să poarte voal în ziua nunții. O altă tradiție populară este legănatul copiilor în patul matrimonial. Prietenii și familia își rostogolesc ușor bebelușii dintr-o parte în alta a acestuia. Totodată, sunt presărate petale de trandafir, monede și migdale învelite în zahăr, numite *koufetta*, pentru a aduce fertilitate și prosperitate cuplului. Mirii nu au parte de lună de miere. Din păcate, deși toate aceste datini și tradiții sunt respectate întru totul... modernismul a pătruns adânc și aici. Mirii trăiesc împreună ani de zile înainte ca biserică să consfințească căsătoria în fața lui Dumnezeu. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nunta tinerilor din familii de greci se desfășoară în două etape: Logodna, la biserică - cu o perioadă de timp înainte care poate dura de la câteva zile până la câțiva ani înainte de nuntă -, prilej cu care logodnicii își fac cadouri simbolice, de obicei din aur sau argint. Nunta, la biserică: mirele și mireasa, nașii, părinții, prietenii și toți invitații participă la acest eveniment. Nașii aduc la biserică cununiile și lumânările. Cununiile sunt confecționate dintr-un aranjament de flori de lămâită, legate între ele cu o panglică. După terminarea ceremoniei ei iau acasă aceste cununi, pe care le păstrează, împreună cu celelalte mărturii ale nunții lor, la icoana din casă, într-o cutie specială. În cazul decesului unuia dintre soții acestora sunt aruncate în mare iar în caz de probleme în căsnicie sau divorț sunt distruse. Preotul eliberează "certificatul de cununie". Acesta folosește ca dovadă a oficiului căsătoriei în fața lui Dumnezeu. În Grecia nu se oficiază căsătoria în fața autorităților locale. La fel la înregistrarea unei nașteri, "certificatul de botez" este eliberat de preot. Lumânările și biserică frumos împodobită, dar mai ales "bombonierele" - mărturiile participării, orezul ce semnifică bunăstarea și rodirea, ce se aruncă la ieșirea din biserică, întregesc tabloul de nuntă. Câteva bomboane ornamentale din arahide glazurate - aşezate pe o bucată de tul alb de formă pătrată sau rotundă, legate cu o panglică și eventual o floare - reprezentă simbolul participării nuntășilor la ceremonie. Felicitările și masa au loc la restaurante pentru cei din oraș și sunt foarte fastuoase și în săli de oaspeți sau în spații special amenajate la cei de la sate. Obiceiurile diferă foarte mult și de la o regiune la alta. În Creta se trage cu pistolul și e o adevărată nebunie dat fiind faptul că se consumă și alcool. Înainte de nuntă este obligatoriu ca tinerii să dea și un anunț în ziarele centrale cu privire la intenția lor de căsătorie. Anunțul sună cam așa: *Elleni Papanicolaou, fiica lui Maria și Nicolaos Papanicolaos, născută în Trikala, cu domiciliu în Athena, se căsătorește cu Vasilis Giorgangiopoulos, fiul Sofiei și al lui Ioannis Giorgangiopoulos născut la Ioannina, cu domiciliu în Athena. Cununia va avea loc pe data de 26 septembrie 2009 la Biserică Sf. Ecaterina din...* Astfel informația ajunge la toți care ar dori să le fie alături la eveniment și totodată sunt preîntâmpinate și cazurile de bigamie. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

La cununia religioasă cununiile sunt aduse de miri, în biserică se împart bomboane împachetate în voal. Copiii se botează mai târziu, chiar și la 1 an și primul născut poartă numele bunicului de pe linie paternă. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Există câteva obiceiuri de nuntă pe care am văzut că grecii din Brăila încă le păstrează: cununiile care se cumpără și apoi se păstrează și *koufeta* – migdale glazurate care sunt puse în tul și se împart invitaților de obicei după ce se termină cununia religioasă. Semnificația acestora este: sănătate, fericire, bunăstare pentru Tânărul cuplu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Sincer nu am participat niciodată la o nuntă în Grecia și nu știu obiceiurile. Cea mai frumoasă nuntă la care am fost până acum a fost cea a prietenului meu Babi (Haralambie Caravia) în care partea românească s-a îmbinat perfect cu cea grecească. Și mi-a plăcut; mi-a plăcut că parte din slujba religioasă a fost în greacă, mi-a plăcut că s-a dansat grecește, mi-a plăcut că s-au spart farfurii, ce mai, s-a petrecut grecește. Ceea ce îmi doresc să se întâmple și la nunta mea. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

27. Cum priveau grecii divorțul sau cum privesc astăzi divorțul, când probabil că mentalitățile s-au mai schimbat și la grecii din România ca și la cei din Grecia...?

La început de secol XX divorțul era de neconcepție. Cazuri rare, pe care le cunoșc, erau condamnate atât de rude cât și de societate. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Divorțul nu era privit ca un lucru firesc. Astăzi este altfel și mai ales în România. Este privit ca normalitate atunci când situația o cere. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Divorțul nu era privit cu ochi buni și rar avea loc. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Divorțul la greci este un mare păcat. Acum, atât la grecii din România cât și la cei din Grecia s-a schimbat mentalitatea și se întâmplă să divorțeze. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Grecii priveau divorțul ca un act negativ. Acum îl privesc ca pe un act normal. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Nu prea am auzit ca grecii să divorțeze. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Pe timpuri, divorțul era o raritate; astăzi este ceva normal. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Înainte divorțul era o rușine, dar azi dacă nu se-nțeleg este normal să se despartă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Grecii nu acceptă divorțul decât foarte, foarte greu și acum în zilele noastre. Sunt foarte legați de familie și sunt mult mai religioși decât românii. Pentru ei divorțul este un mare păcat și de aceea tratează căsătoria cu multă seriozitate. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În ceea ce privește divorțul în Grecia este de menționat cazul special al Bisericii Ortodoxe de acolo, unde numai căsătoria religioasă produce toate efectele juridice și unde toate chestiunile litigioase în legătură cu căsătoria și divorțul se mai găsesc în competența instanțelor judiciare bisericești, care se numesc dicasterii, după vechea terminologie bizantină. Aceasta nu împiedică însă ca pentru neortodocși, competența respectivă să revină instanțelor civile ale Statului. Din păcate, modernismul, lipsa de respect pentru aproape, îndepărțarea de Dumnezeu și de poruncile Sale, duce treptat la distrugerea instituției căsătoriei și în Grecia. Dacă părinții mei, bunicii mei, rudele mele în vîrstă din această țară au trăit împreună, mai bine sau mai rău, zeci de ani, au găsit soluții crizelor de moment, respectul față de instituția căsătoriei a început să se estompeze încet-încet și aici. A apărut ca alternativă căsătoria civilă, inexistentă în Grecia anilor '70, '80, ca atare și divorțul a devenit o modalitate modernă de încheiere a căsătoriei. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Divorțul nu era acceptat în mentalitatea multor greci, deși bărbații greci mai încălcău taina cununiei. O femeie divorțată și cu copii mai ales

era un lucru aproape de neconceput, acceptat foarte greu de societate. Acest lucru nu era frecvent nici în România. Azi lucrurile au "evoluat". Femeia nu mai e la "mâna bărbatului" - sunt situații în care îi este superioară din punct de vedere finanțiar și nu se mai pune problema că nu poate fi independentă sau capabilă să-și educe singură copiii. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

În familia mea nu au fost divorțuri, iar mie mi s-a imprimat încă din copilărie un cult al familiei. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Ca pe ceva rușinos. Considerat aşa atât de societate cât și de biserică grecească. O persoană divorțată era privită la noi în familie ca o rușine. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Cred că pe vremuri familia condamna divorțul, dar astăzi este ceva normal. În general grecii astăzi nu se căsătoresc decât după ce își finalizează studiile, au o carieră, un serviciu care să le ofere o anumită stabilitate. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

28. Am citit că pentru un grec felul în care arată soția e cartea lui de vizită: dacă vrea ca lumea să vadă că îi merge bine, că e înstărit, trebuie să fie bine îmbrăcată, să aibă bijuterii. Așa este? Sunt grecoaicelile elegante? Preferă aurul sau argintul? Cum era la început de secol, cum erau bunicile îmbrăcate, își aduceau hainele și bijuteriile din Grecia sau preferau casele de modă occidentale? Existau croitorii, frizerii, ateliere de bijuterii grecești la Brăila?

La început de secol XX, familiile de greci din Brăila aveau un standard de viață ridicat. Nivelul de viață, educația copiilor și tendințele modei se reflectau în bunăstarea acestor familii. Bijuteriile purtate erau amintiri de familie (dominău aurul și pietrele prețioase). Îmbrăcămîntea și încălțămîntea erau unică și în general cumpărate de la magazinele mari din București și Paris („Lafayette”; „La vulturul de mare cu peștele în ghiare”). (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Este adevărat că soția este cartea de vizită pentru un grec. Este adevărat că grecoaicele sunt foarte elegante. Știu că preferă aurul. Fiecare avea „croitoreasa familiei”. Și eu mergeam mereu la aceeași croitoreasă. Era chiar de origine greacă. Bunica și mătușa aveau și manichiurista lor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Într-adevăr, soția este cartea lui de vizită. Grecoaicele nu mor după aur și argint, nici după bijuterii. Mai puțin elegante, dar întotdeauna curate și bine dispuse. Sora mea era o bună croitoreasă și avea o clientelă numeroasă și deosebită. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Frizerii... Tatăl meu a învățat meseria de frizer când a venit în țară, în 1914, în timpul Războiului Balcanic. Ca frizer și-a deschis o frizerie, Caludi Raftopol, pe strada Călărași între Bulevardul Cuza și Frumoasa. Nu era o meserie bănoasă. Îmi amintesc și de un bun prieten al lui tata, care era croitor. Marcu Ghinis se numea. Era un meseriaș bun. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Știu că grecoaicele se îmbrăcau elegant și că grecii preferau soții cu cel puțin 6-7 ani mai tinere decât ei. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Grecoaicele sunt elegante și preferă aurul. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

O altă vecină a noastră a fost Varvara Economu, care era croitoreasă de lux. Avea atelier de croitorie cu lucrătoare și ucenice care învățau acolo meserie. Ea avea trei copii, care erau mai mari decât mine: Sonia, Katiușa și Alecu, născuți în Siberia, unde soțul ei făcea negoț. [...] Nepoții ei au rămas în Brăila, dar cred că au pierdut legătura cu Grecia și limba greacă. La acest atelier de croitorie veneau doamnele cu trăsura ca să-și probeze rochiile, iar materialele erau aduse de la Viena, pe Dunăre, și chiar de la Paris. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Grecoaicele sunt femei elegante cărora le plac foarte mult bijuteriile, în special aurul. În Brăila existau croitorii și frizerii (*Chefala* pe strada Galați, *Caludi* pe strada Călărași, *Furnioti* - croitoreasă, *Sachelarie* - pompe funebre). (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Sigur că grecoaicile care își pot permite uzează de toate posibilitățile pe care le oferă moda și sunt iubitoare de aur. Bijutierii din Brăila presupun că erau în majoritate evrei. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da, un grec își respectă soția. Îi place ca atunci când merg la petreceri, soția lui să fie îmbrăcată frumos, decent. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Din amintirile mele pot spune că grecii care trăiau în Brăila se îmbrăcau modest, cu bun gust, cu bijuterii simple și delicate. Hainele și bijuteriile se cumpărau din Brăila. Existau destul de multe croitorii și frizerii ale grecilor. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Într-adevăr grecoaicelor le place să fie bine îmbrăcate, să aibă bijuterii, în special de aur, dar după cum îmi spunea mama și bărbatul deopotrivă trebuie să fie bine îmbrăcat. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Bunica mea era o femeie foarte elegantă și îi plăceau mult bijuteriile. Se pare că prefera perle, deși nu am nicio fotografie cu perle. Am înțeles că erau cele mai prețuite bijuteriile moștenite care aveau modele orientale, erau cruci mari din aur cu pietre prețioase, se purtau pandantine cu fotografii, broșe camee. Rochiile erau din muselină, voal și atlas, în general culori neutre, albe, crem, maro, negre, cu pliseuri soleil, cu ciorapi albi din mătase, ghete cu șireturi și părul era pieptănat strâns, în coc. Se broda mult cu fir de mătase pe rochii, se împleteau gulerașe și mânci din dantelă. Dar ținuta era mai degrabă de o eleganță sobră, fără ostentație. Se purtau obligatoriu pălării - și doamnele și domnișoarele - și îmi amintesc că mi s-a povestit despre o modistă celebră la Brăila, care confecționa pălării din fetru, adus de la Viena și de la Paris, dar și buchetele de flori care se purtau la taioare. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Bunica mea era elegantă, cu moderație. Prețuia mult atât aurul cât și argintul. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Da, sunt (erau) deosebit de elegante. Preferă aurul. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Grecii sunt foarte mândri și dau mare atenție felului în care sunt îmbrăcate soțiile lor. Din câte țin eu minte și din ce-mi amintesc, aurul era la mare preț în familia mea. Cu toate acestea bunica avea și bijuterii de argint. La început de secol grecii respectau foarte mult haina grecească specifică și aduceau multe haine și bijuterii din Grecia. Bunicul meu avea un croitor grec Ianis care locuia undeva pe Călărași, aproape de catedrală. Erau multe ateliere de bijuterii grecești pe strada Regala, vestite în toată țara. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Grecoaicele sunt bine îmbrăcate, își etalează bijuteriile exact unde nu trebuie, adică la slujbele religioase. În biserică omul intră smerit, să se roage în fața lui Dumnezeu într-o stare de covârșitoare umilință, iar acest lucru nu e posibil când apară atât de împodobit. În schimb, pe stradă, în localuri, grecoaicele preferă comoditatea. Nu am văzut grecoaică elegantă, poate doar cele în vîrstă, care încă mai știu să se respecte pe ele și pe cei din jur prin îmbrăcămîntea ce o poartă. Tinerele aruncă pe ele doar blugi, tricouri, sunt încălțate numai cu adidași sau pantofi extrem de comozi. Nu știu care era situația pe vremuri în Brăila în comunitatea greacă, dar în Grecia, femeile nu acordă niciun fel de importanță felului în care arată. Nici nu se pune problema să își aducă hainele de la vreo casă de modă occidentală. Recesiunea, care a atins puternic și Grecia, le împinge pe grecoaice la economii dramatice în ceea ce le privește, se cumpără puține haine și doar în perioadele de reduceri de prețuri. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Mama vitregă a bunicului își comanda toaletele la București și Paris. Bunica a fost foarte cochetă dar a trăit în vremuri foarte vitrege. Cu toate acestea era permanent elegantă și pedantă. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Modul în care se îmbracă și se comportă o femeie este cartea de vizită pentru ea și familia ei. Grecoaicele, la începutul secolului, nu aveau multe haine, dar toate erau asortate și accesorizate. Femeia grecoaică purta în orice anotimp pe cap pălărie sau tocă, simplă sau cu voalătă, încălțăminte din piele de bună calitate, ciorapi de mătase sau nylon, blănuri, mănuși sau manșon. Bijuteriile, din argint sau aur, simple sau cu pietre prețioase montate în platină, erau transmise din generație în

generație, sau primite cadou cu diferite ocazii - nașterea unui copil (era obiceiul să se dăruiască un bănuț din argint), botez, cununie. La spectacolele ce se desfășurau în săli, nu era permis accesul doamnelor cu pălăria pe cap (incomoda vizionarea spectacolului de către ceilalți spectatori) aşa că se acorda o importanță deosebită și modului cum își aranjau părul. Esențele de parfum, parfumurile și apa de colonie, alături de oglindă și perie, se găseau pe masa de toaletă a oricărei femei. Trusă de farduri nu exista pe atunci, doar un ruj și o pudră, eventual o cremă conturau chipul femeii. Multe din ele erau comandate din "catalogul de modă" de la diferite case de modă occidentale și ajungeau în porturile românești, cu vapoarele. Nici bărbații greci nu erau mai prejos. Costumul, cămașa albă, pardesiul sau paltonul accesorizat cu un guler de blană, nelipsita pălărie ori mănușile, pantoful întotdeauna lustruit sau șoșonul pentru iarnă, costumul de marină sau ofițer ne-au rămas marturie în fotografiile de familie. Îmbrăcămîntea era confectionată de cele mai multe ori în atelierele de croitorie, de către o "modistă", o haină era cusută întâi pe o parte apoi era întoarsă și recusută cu mici modificări pentru a căpăta un alt model și pe celalătă parte. Cămașile erau de foarte multe ori cusute în casă, de femeile familiei, era un lucru migălos și necesită pricepere. Multe din accesoriiile purtate aveau volane care erau spălate apoi scrobite iar călcatul cu fierul de călcat pe cărbune era un adevărat chin. Bărbații se tundeau la frizerile din zonele în care locuiau. Fiecare își avea frizerul lui unde mergea periodic uneori și pentru a se rade, operațiune care se executa cu briciul. Aceste frizerii funcționau în casele proprii, un spațiu limitat cu unul sau două locuri, de aceea aici era prilej de întâlnire, de aflat noutăți și, evident, de a juca o partidă de table sau cărți. În zona în care a locuit familia mea, își avea frizeria "Barba Caludi". Specific bărbatului grec este mustața. Femeile, de cele mai multe ori, își lăsau părul lung, pe care îl ondulau cu droțul încălzit la flacără sau cu diferite clame. Grecii din căte știu nu aveau înclinație către confectionarea bijuteriilor, dar frecventau atelierele deschise în oraș de evrei sau ruși. Țesăturile și încălțămîntea sau alte obiecte de îmbrăcămînt erau achiziționate mai mult din magazinele "evreiești" sau "românești". Pălăriile erau comandate din Occident dar și confectionate în atelierele din oraș („Casimatos”). Acst lucru se întâmpla cu tinerele femei grecoaice din România. În Grecia, din fotografiile pe care le-am

vazut, femeile, chiar și cele tinere, erau îmbrăcate simplu, în culori închise, cu batic - "mandili" - de culoare neagră. Și astăzi femeia grecoaică Tânără sau mai puțin, este cochetă iar bărbatul are o eleganță și o prestanță aparte. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Da, grecoaicele sunt elegante prin simplitatea și curățenia vestimentară, sunt pedante, mai ales cele în vîrstă. Preferă aurul. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Nu numai grecoaicele dar și româncele, soții de greci, sunt „ținute în puf” de către soții lor. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Deși nu știam acest aspect, citind întrebarea îmi dau seama că aşa este. Da, femeia este cartea de vizită a unui bărbat, indiferent că este român sau grec. Dar cu atât mai mult în cazul grecilor care doresc să se știe „potența” lor financiară. Tinerele grecoaice nu sunt neapărat elegante, însă femeile trecute de o anumită vîrstă, categoric da. Iar bijuteriile sunt un accesoriu foarte important. Doamnele de origine pe care le cunosc, cred că preferă argintul. Și tot din câte cunosc, preferă produsele grecești și franțuzești. Nu știu, dar cu siguranță la marea comunitate care era în Brăila existau ateliere, frizerii, etc. grecești. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

29. Dacă sunt aşa cochete grecoaicele, mai au timp de gospodărie? Gătesc? Folosesc uleiul de măslini grecesc, lămâile, oregano, alte condimente grecești? Ce bucate grecești se prepară la dumneavoastră în familie? Spuneți-ne și nouă o rețetă sau mai multe rețete de mâncăruri sau prăjituri grecești, pe care merită să le încercăm.

Grecoaicele sunt femei foarte cochete, știu să se îmbrace adecvat fiecărei situații din viață, având grija să aibă o ținută impecabilă în societate. Ele își fac timp și pentru gospodărie. În bucătăria grecească predomină mâncărurile făcute la cuptor (*sto furno*), cu sosuri scăzute, multe salate cu ulei de măslini. În familia noastră se pregăteau multe mâncăruri grecești, funcție de anotimp: iarna - *scordalea; avgolemono*; batal

cu orzișor la cuptor, pește marinat, salată de cozi de raci cu maioneză; salată de rasol de vită, ardei sau roșii cu carne sau orez... multă brânză...; prăjituri – *tiropita*; baclavale; corăbioare; sarailii; trigoane; cozonac; *vasilopita*...; vara – salate multe, condimentate cu piper, oregano, lămâie, usturoi; ulei de măslini; roșii umplute cu carne; vinete umplute cu carne (*paputzachia*); ardei umpluți cu carne sau orez; saramură de pește sau pește la proțap; friptură de miel; linte; musaca; înghețată de casă; fructe. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Chiar dacă sunt cochete, grecoaicile au timp și de gospodărie. Sunt foarte bune gospodine, la fel cum sunt bune soții și mame. Folosesc din plin uleiul de măslini, lămâile, oregano. Se preparau multe bunătăți în familia mea. Îmi plăceau: supa *avgolemono*, pastele cu carne, *scordaleaua* cu pește sărat pus la uscat, pastrama de oaie, mielul fript cu mirodenii pentru Paști și baclavaua care devenise prăjitura casei și la mine în familia mixtă. Bunica prepara bucate minunate, dulcețuri și prăjituri. Punea laptele de oaie la prins în ulcele de lut. A continuat apoi mama să țină gospodăria, deși nu întotdeauna îi reușea toate ca bunicii. Copie fidelă a bunicii Vasilichi a fost mătușa, sora mamei, Alexandra. Era o femeie deosebit de cochetă și o foarte bună gospodină. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Erau și sunt cochete, dar gospodine. Până în 1940 s-a gătit numai cu ulei de măslini. Acum mâncăm ceea ce mănâncă și românii. Exemplu de preparat: supa *avgolemono*. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Salată răcoritoare Tzaziki

Se pun 500 g iaurt într-un castron. Se curăță 3 castraveți de coajă, se mărunțesc cu cuțitul. Se pisează o căpățână de usturoi, cu puțină sare și ulei și câteva frunze de mărar și pătrunjel. Se amestecă totul și se pune la rece.

Scordalea

Se pune un pește sărat la fier; se fierb 2 1/2 kg cartofi, se curăță de coajă, se fac piure; se stoarce o lămâie; se pun 2 căpățâni de usturoi pisat, se pune zeamă de la pește strecurată; se bate bine, se amestecă cu

ulei de măslini sau de floarea soarelui. Se aşează pe platou și se pune peștele peste piure.

Baclava

Se ia un pachet de foi de plăcintă. Se desfac, se ung foile și tava. Se amestecă nucile cu 1 pahar de pesmet și 1 de zahăr și cu o lingură se pune amestecul pe foi. Se pun 2 foi, apoi nuci și se repetă până se termină foile. Se taie crude, se bagă la cuptor. Se face sirop: 1 pahar zahăr, o lămâie stoarsă. Când e gata, se scoate tava din cuptor și se toarnă siropul deasupra și se mai bagă la cuptor închis. Când se răcește se scoate pe platou. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Tocmai că nu sunt așa cochete, ele au timp de gospodărie. Folosesc uleiul de măslini și condimentele necesare. La mine în familie se prepară *avgolemono* (supă cu zreamă de lămâie), fripturi, scordalea, pește prăjit, borș de pește. Fiind bărbat, nu pot să dau rețete culinare. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mama mea nu era o femeie „cochetă”. Era o femeie simplă și o bună gospodină. Gătea mâncăruri gustoase. Scordaleaua se făcea manual. Zdrobea cartofii fierți într-un lighean din lemn, cu bătător tot de lemn, până se făcea o pastă, în care adăuga ulei și usturoi. Acum se folosește malaxorul sau mixerul.

Scordalea

Ingrediente pentru o masă festivă de 10 persoane: pește 3 kg (înainte era „bacaliarul”, apoi știuca, apoi crapul), cartofi curătați – 3 kg, ulei 1l. (de măslini sau floarea soarelui), usturoi 3-4 căpățani, sare de lămâie sau lămâie. Se fierb cartofii, se fierbe peștele (peștele se sărează cu circa o săptămână înainte). La peștele fierbat se scot toate osișoarele. Cartofii fierți se dau prin mașina de tocăt sau de făcut suc de roșii. Se pun într-un malaxor sau într-o oală cu mixer. Zeama de la peștele fierbat se pune la cartofi în timp ce se mixează. La tot conținutul de cartofi se adaugă treptat ulei, zreamă de la pește, usturoi pisat, sare de lămâie. După malaxare sau mixare se trec printr-o sită. Se aşează pe un platou peștele fărâmițat, iar deasupra se pune conținutul de cartofi. Se muncește destul, dar merită efortul.

O altă mâncare făcută de mama și preluată de soție este o supă grecească, „*Avgolemono*”, de pasăre. Prăjituri făcea, în special, baclava și corăbioare. Corăbioarele se mâncau îndeosebi de Crăciun, iar baclava era de Anul Nou, de aceea puneam și un ban în interior. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Da, grecoaicelor le place să gătească. Bucătăria grecească folosește, cu preponderență, uleiul de măslini, lămâia, oregano, busuioc, foi de dafin. În familia mea, cele mai preparate bucate grecești sunt: *tzatziki*, salata „*horiatiki*”, *scordalia*, supă „*avgolemono*”, baclava, corăbioare. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Femeile elene, ca și mama mea, găteau și faceau multe prăjituri. Mama mea era talentată în acest domeniu și, stând acasă să aibă grija de cei doi copii, avea timp și de aceasta. Facem și azi *musaka*, *tzatziki* și folosim ulei de măslini și lămâi. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Ca bucate se prepară: *scordalea*, *pastițio*, *musakale*, *kima*, supă de linte, supă de năut, minciunele cu miere și nucă, corăbioare, baclava, sarailii, kataif. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Pentru sărbătorile religioase se faceau obligatoriu dulciuri (sarailii, cataif, baclavale, halva). De Florii, obligatoriu se mânca scrumbie de Dunăre (friptă) și *scordolea*. Uleiul grecesc era la noi în casă rar folosit, căci era scump, se utiliza numai la salate. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Noi facem mâncărurile condimentate. Românii folosesc prea mult prăjelile, ceea ce este dăunător pentru organism. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Grecoaicile sunt gospodine. Folosesc într-adevăr ulei de măslini, lămâi, oregano. La noi în familie se preparau *tiropita*, *spanacopita*, *papuzachi*, *avgolemono* și prăjituri grecești ca *galatoburiko* sau cu nume turcești - baclava, kataif. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

În familiile de greci se gătea zilnic și se foloseau alimente și condimente care se găseau în Brăila. Mâncărurile grecești de la Brăila se deosebesc de cele din Grecia existând tradiții și obiceiuri locale în

prepararea acestora. La noi în familie se găteau: *musaka* cu cartofi și vinete, *tzatziki*, *pastițio*, *macaronada*, *supă avgolemono*, corăbioare, baclava etc. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Mi s-a povestit că bunica, mama lui tata, muncea foarte mult și le-a învățat de foarte mici pe fetele ei să gătească, parca știa că va muri Tânără, la 43 de ani. Iar la Tulcea, la mama ei, care nici nu vorbea românește, îmi amintesc că eram fascinată de multiplele cămări: una cu murături, afară în curte, cu borcane uriașe, zeci, aranjate ca niște picturi renascentiste; era apoi cămăra de dulcețuri și șerbeturi, în casă, sute de borcane cu etichete, apoi cămăra pentru afumături... Surorile tatălui meu știau să gătească zeci de feluri de mâncare și prăjituri spectaculoase cu foarte multe ouă. Absolut toate conservele necesare se pregăteau în casă, chiar până cu doi-trei ani în urmă, până să se îmbolnăvească ultima dintre surorile tatălui meu. Și apoi, am convins-o foarte greu că și fasolea verde la cutie este comestibilă. Ca rețetă, m-aș opri la zacuscă. Rețeta grecească are mult ardei și ceapă, roșii și vinete. Fără alte adaosuri, doar sare, piper și foaie de dafin. Și este foarte grasă, se pune mult ulei. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Plăcintă cu spanac - *spanakopita*, *trahana* (pastă din făină, ouă, mirodenii - era făcută ca un aluat și sfărâmătă; arăta precum orezul). Mâncam multă pâine cu brânză de oaie. Părinții erau din Evros și primeau de la sora mamei, din când în când, pachete. De obicei și *ouzo* și rahat grecesc și eram toți foarte bucuroși. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Mama mea și toți cei veniți în '49 erau oameni simpli, în general de la țară, respectuoși și muncitori. Găteau și-ar fi folosit numai uleiul de măslini, dar erau vremuri dificile. Uleiul și altele se dădeau pe cartelă. Eu folosesc numai uleiul de măslini.

Saganaki cu fructe de mare

Se fierb fructele cu roșii și ceapă, în apă cât să le acopere. Se adaugă, după ce au fierit, brânză și muștar. Se formează un sos mai gros. Se adaugă ulei și lămâie (uleiul și lămâia ultimele, după stingerea focului, să nu-și piardă proprietățile).

Saganaki cu brânză

Se face un aluat de clătite mai gros, cu maia. Se lasă la dospit. Se taie brânză tare felii. Se tăvălesc prin aluat. Se prăjesc în ulei încins. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Grecoaicele sunt cele mai bune gospodine. Folosesc uleiul de măslin grecesc, busuioc, oregano, mentă, cimbru, salvie, coriandru, prazul și de asemenea usturoiul. Am lăsat la urmă lămâiul pentru ca nu lipsește din mâncarea grecească și de pe masa grecească. *Mezedes* sunt gustări pentru cină. Principalul tip de carne folosit de către greci este carnea de miel. În bucătăria grecească orezul este un ingredient important.

Supă cu orez și lămâie

Carne de vită sau de pasăre, 1/2 l de supă, 80 g de orez, 2 ouă, 1 lămâie.

Se prepară o supă de vita sau de pasăre în care se fierbe orezul timp de cca 20 de minute. În castronul de supă se amestecă gălbenușurile cu sucul unei lămâi, apoi se toarnă albușurile bătute spumă. Încetul cu încetul se adaugă supă încă caldă, amestecând bine toata compoziția. Se servește imediat. În familia mea de când mă știu pe 1 ianuarie dimineața se servește această supă.

Gogoși grecești

2 căni apă, 1/2 cană unt, sare, 1 cană faină, 3 ouă, ulei, miere, scorțișoară

Apa cu untul și sarea se pun la foc, când încep să fierbă se pune faina încet și se amestecă mereu până se îngroașă. Se dă la o parte, se lasă să se răcească, apoi se adaugă ouăle, unul câte unul, amestecând mereu. Într-o tigaie se încinge uleiul și se pune câte o lingură plină din compozиție. Se prăjesc uniform până se fac aurii-maronii. Se scot pe platou și deasupra se pune miere și scorțișoară.

Anghinare umplută cu sos de iaurt și mentă

6 căpătâni de anghinare prospete/la conservă/congelate, 4 linguri orez, 1 1/2 linguri mentă, tocată mărunt, 3 cepe de primăvară, tocate

mărunt, 1 ceapă obișnuită de mărime medie, rasă fin, 1 lingură vin alb, 7 linguri iaurt (scurs), 1 ou mare, zeama de la o lămâie mare, 1 ceașcă ulei de măslini, sare, piper verde, proaspăt macinat.

1. Se încinge uleiul de măslini într-o cratiță mică și se călește ceapa de primăvară 2-3 minute. Se pune orezul, se amestecă și se adaugă vinul și trei linguri de apă. Se pune capacul și se fierbe înăbușit 7 minute. Se pune jumătate din mentă, se amestecă, apoi se stinge focul lăsând cratița pe ochiul aragazului să mai fiarbă înăbușit un timp.

2. Se cojește anghinarea până la frunzele foarte fragede. Cu un cuțit cu vârful ascuțit se înlătură frunzulițele mov și perii din miezul anghinarei, spre a se forma o cavitate. Se pune anghinarea într-un castron cu apă în care s-au adăugat înainte zeama de lamâie și o lingură de sare.

3. Se scoate fiecare anghinare din castron și se freacă peste tot cu o lămâie tăiată în două, apoi cavitatea se umple cu orezul fierat.

4. Se încinge 1/2 ceașcă ulei de măslini într-o cratiță și se călește ceapa rasă fără să se rumenească. Pe fundul cratiței se pune anghinarea în cerc, se adaugă o ceașcă de apă, se pune capacul și se lasă să fiarbă înăbușit 12 minute.

5. Anghinarea și sucul se transferă într-un vas de sticlă rezistentă la foc. Se ia un castron și se bate iaurtul cu ouăle și mult piper verde. Acest sos se toarnă peste anghinare și se bagă în cuptorul preîncălzit la 180° C. Se lasă în cuptor 30 de minute.

6. Se servește fierbinte, presărată cu multă mentă.

O mare parte din bucătăria grecească stă la baza rețetelor naturiste atât de căutate pentru sănătate și pentru.... slăbit. POFTĂ BUNĂ! (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Grecoaicile au timp de gospodărie, deși cele tinere, care muncesc și nu mai sunt ținute de soții lor acasă, pentru simplul motiv că salariile sunt prea mici și cu o singură sursă de venituri o familie nu se mai poate descurca, sunt destul de obosite pentru a mai petrece mult timp în bucătărie. Cu toate acestea, obosite după o cumplită zi de muncă, rezistă cu stoicism și în bucătărie. Despre grecoaicile din Brăila nu pot spune nimic, pentru că nu am intrat în casa niciunei dintre puținele pe care le cunosc. În casa mea nu s-au preparat niciodată bucate grecești, tata nu

era în stare să povestească cam cum trebuie gătit un anume fel de mâncare, el s-a mulțumit să mânânce doar ce i se gătea, în principal mâncare cu specific românesc și ucrainean, pentru că gospodinele își aveau originile în aceste țări. Eu nu acord gătitului nicio importanță, nu mă interesează să aflu rețete de mâncăruri sau prăjituri pentru simplul motiv că nu îmi petrec mai mult de 30 minute pentru a-mi prepara mâncarea, cât se poate de simplu, cât se poate de puțin. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Bunica a fost o gospodină desăvârșită. Știa să prepare limbă cu măslini, scordalia, musaca, ardei umpluți, plăcintă cu carne dar și poale-n brâu, pască, sarmale și torturi grozave. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Femeilor le-a plăcut întotdeauna să gătească pentru soț și copii sau pentru prieteni. Mâncarea gătită în casă, prăjiturile de casă ori dulceața au adunat întotdeauna în jurul mesei familia care a lăudat bucătăreasa. În Grecia se pregătesc: supă de pasăre dreasă cu ou și lămâie "avgolemono", numeroase feluri de mâncare pe bază de pește de mare proaspăt, sărat sau uscat, carne de miel, oaie, capră, pasăre, mai puțin carne de vită și porc. Terenul arid nu a permis dezvoltarea legumelor sau a zarzavaturilor ci doar cultivarea fructelor în livezi sau în gospodării și chiar de-a lungul drumurilor. Dulciuri se pregătesc în fiecare gospodărie și astăzi chiar dacă, de obicei, sunt cumpărate din laboratoarele de cofetărie. O sărbătoare nu este completă dacă nu se simte și miros de prăjituri în casă. Uleiul de măslini, considerat aliment și medicament, se găsește din abundență în Grecia (cel de floarea soarelui sau de porumb mai puțin - nu au astfel de culturi), este de diferite calități și este folosit atât la salate cât și la gătit sau prăjit. Lămâile sau portocalele, busuiocul grecesc "vasilico", cimbrul, dafinul, usturoiul, piperul, ienibaharul, scorțișoara, vanilia, mastica, cuișoarele, nucușoara, sarea de mare sunt condimentele și aromele cele mai folosite în bucătăria grecească. Măslinile cultivate pe întreg teritoriul Greciei sunt de mai multe sortimente, se conservă foarte bine, prin urmare pot fi consumate oricând. Modalitatea cea mai simplă de a consuma măslinile este următoarea: se pun pe o farfurie câteva măslini cu puțin ulei, se stoarce lămâie și se presără cimbru; se poate adăuga și usturoi tăiat fin. Peștele

este baza mâncărurilor în Grecia, preparate apreciate atât de localnici cât și de turiști.

Plachie de pește

Peștele (de obicei mare) este pregătit, porționat, apoi se trece prin făină și se prăjește în ulei încins. Se curăță 2- 3 cepe, se taie "solzișori" și se rumenesc în uleiul rămas. Se adaugă zarzavat proaspăt - ardei și roșii - și puțină apă, sosul astfel format se condimentează cu piper, sare și foi de dafin. Peștele prăjit în prealabil se pune într-o tavă peste care pe adaugă această compoziție, apoi se pune în cuptor pentru a se pătrunde peștele cu sosul respectiv. Se servește cald sau rece, după preferință, alături de un pahar de vin alb (*Retzina*). Tatăl meu pregătea des această plachie de pește.

Baclavalele, trigoanele sau sarailiile, a căror origine sunt revendicate și de greci și de turci sunt foarte apreciate de greci.

Prăjitură

Eu vă propun o rețetă care are la bază foile subțiri de plăcintă, combinația aromelor date de vanilie, scortisoară și rom dar fără nuca. Ingrediente de care mai avem nevoie sunt stafide, mac, pesmet și zahăr tos. Stafidele se pun într-un vas, le stropim cu esență de rom și vanilie eventual alte condimente lichide și le lăsăm aproximativ 1 oră. Amestecăm semințele de mac cu pesmetul, adăugăm și celelalte condimente uscate, apoi adăugăm și stafidele. Foile se ung cu ulei și se adaugă compoziția. Putem să rulăm fiecare foaie, să punem într-o tavă foaie cu foaie sau să le împăturim sub forma trigoanelor. Prăjitura se coace în cuptorul încins până se rumenește apoi imediat ce este scoasă tava din cuptor se toarnă siropul cald pregătit în prealabil. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Da! Visul copilăriei mele era să fiu bucătar pe vapor - cred că tot influența din „Toate pânzele sus”. Am moștenit cu toții patrimoniul gastronomic al bunicii, astă însemnând celebrele sale supe de roșii, *avgolemono*, ardei și roșii umplute, *pastitio*, *kima* (macaroane cu carne), chiftele marinate cu saltsa și cu piure, și nu mai departe de vestitele sale prăjituri - corăbioare și *kathimaria*. Pentru rețetă apelez iarăși la „Jurnalul Național”, unde am publicat o rețetă dragă mie,

Htapodi catzarolas (Caracatiță la crătiță)

Rețeta este foarte simplă. După ce se spală bine caracatița, să nu rămână nisip în ea, se taie membrele, se face bucăți mici și se pune în crătiță. Fără apă, fără nimic, să fiarbă în propriul suc. După ce o înțepăm puțin cu furculița și vedem că s-a pătruns, adăugăm o ceașcă cu vin alb sec, o ceașcă cu ulei de măslini. Mai lăsăm să fiarbă și adăugăm condimentele - în special oregano. Se mănâncă însă cu multă lămâie. Alături de fructele de mare merge întotdeauna un pahar cu ouzo - un rachiu cu gust deosebit, dat de adăugarea unui extract din arborele numit mastică. În Grecia veți întâlni celebrele ouzerii, un fel de baruri unde se servește ouzo, întotdeauna alături de o farfurie cu *mezedes*, adică antreuri. Cu cât bei mai multe pahare cu ouzo, cu atât farfuria cu antreuri care însوшеște băutura este mai mare. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Au timp, de ce nu? Am intrat în foarte multe case, în Grecia, și mi-a plăcut faptul că la ei este foarte curat iar în familie există mult respect. [...] (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Da, gătesc. Folosesc condimente și ulei de măslini. *Musaka*, *pastitsio*, *macaronada*, *bacalava*, *horiatiki salata*, *tsatsiki*. Vă propun să încercați o rețetă de prăjitură. Se numește *melomacarona* și este o prăjitură specifică Crăciunului.

Melomacarona

1 kg făină, 2 cești ulei de măslini, o ceașcă de zahăr, un sfert de ceașcă de coniac, o ceașcă de suc de portocale, două cești nuci pisate, 3-4 lingurițe scorțisoară, coajă de portocală rasă, 2 lingurițe praf de copt, o linguriță de bicarbonat. Pentru sirop: 1 ½ ceașcă miere, 1 ½ zahăr, 1 ½ apă. Puneți uleiul, zahărul și sucul de portocale în mixer și amestecați foarte bine. Adăugați nucile măcinate, scorțisoara, portocala rasă, praful de copt și bicarbonatul și continuați amestecatul. Adăugați încet, încet făina până obțineți o masă omogenă ce poate fi modelată cu mâna. Luăți cantități mici, faceți mici prăjiturele și puneți-le în tava unsă cu unt. Le coaceți până devin maronii, ca fursecurile. Într-o oală puneți ingredientele pentru sirop și le fierbeți 2-3 minute. Când *melomacarona* sunt coapte și sunt încă calde, le puneți una câte una în sirop și apoi pe

un platou. După ce le-ați însiropat pe toate, adăugați deasupra nuca măcinată și scorțioara. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Daaa, sunt foarte bune gospodine. Mătușa noastră din Grecia folosește la foarte multe mâncăruri și puține cuișoare și scorțioară. Iar mâncarea e delicioasă. Și au și talentul de a-i învăța pe ceilalți. Am exemplificat mai sus mâncărurile mele preferate: supa *Avgholemono*, *Scordalia*, *Righania* (asta m-a învățat și pe mine sora mea), *Musaka*. Sau supa de linte. Eu nu prea am gătit, având o mamă expertă, dar v-aș propune să încercați:

Avgholemono – se prepară foarte simplu

Se fierbe o găină (de preferat de țară); se păstrează doar apa în care a fierbat, din carne faceți altceva (pilaf de exemplu) și în acea apă se fierbe orez cu condimente, după gust. La final se pune puțină verdeață și se drege cu ou și cu lămâie (de aici și numele supei). Este delicioasă și ușoară.

Righania – e un fel de aperitiv (bruschetele de astazi)

Se ia o felie de pâine, tăiată mai gros, de preferat nu foarte proaspătă, se freacă cu sare, se toarnă puțin oțet și ulei de măslini, după aceea se freacă felia rezultată cu cimbru și la final se adaugă deasupra o felie de brânză, una de roșie și iar un pic de cimbru. E foarte bună și se pregătește foarte repede. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

30. Cum sunt sărbătorile la dumneavoastră în familie? Se simt rădăcinile grecești? Ce sărbători, în afara de Paște și Crăciun, sunt importante pentru dumneavoastră și care este diferența față de cum le sărbătoresc români?

La noi în familie s-au păstrat tradițiile prin educație. Un mare rol au avut: muzica, dansul și cărțile care au mai putut fi păstrate. Mari sărbători: Crăciunul, Anul Nou, Paștele, Buna Vestire, Sfânta Maria, cât și zilele în care se sărbătoresc marii sfinți ai ortodoxiei, sunt momente în

care toate familiile se reunesc, bucurându-se unii de alții și de atmosferă.
(Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Nu pot spune că nu simțeam „rădăcinile” mele de sărbători, chiar dacă familia era mixtă. Mergeam de fiecare dată și la familia mea, cu copiii. Acolo simțeam cu adevărat sărbătorile. Paștele și Crăciunul, din punct de vedere religios sunt la fel de importante și pentru români și pentru greci. Sunt numai unele obiceiuri care diferă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Se simțeau sărbătorile. Cadourile copiilor le aducea Moș Vasile iar la Lăsatul Secului grecii dansau zilnic în casă și se îmbrăcau cu măști timp de trei săptămâni. Cântecul la lăsatul secului: *ΠΩΣ ΤΟ ΤΡΙΒΟΥΝ ΤΟ ΠΙΠΕΡΙ* (Piperul). (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Sărbătorile sunt sărbătorite aşa cum se cuvine și după bunul nostru plac. În afară de Paște și Crăciun sărbătorim zilele noastre de naștere și zilele onomastice, fără nicio diferență față de pregătirile de Paște și Crăciun. Deosebirea ar fi că numai de Paște colorăm ouăle și facem cozonac. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Aveam tot ce mulți copii nu aveau, nouă mama ne făcea pom de Crăciun, de Paște ne cumpăra haine noi și pantofi. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

We keep the traditions of Easter and Christmas, weddings and funerals. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Grecii erau credincioși. Se distrau împreună de sărbători. Nu cred că există vreo diferență între Paștele, Crăciunul sau alte sărbători celebrate de greci sau de români. Îmi mai amintesc că în ajun de Lăsata Secului, bărbății se mascau și petreceau cu cântece, cântate de ei la diferite instrumente. De asemenea, tot de lăsata secului, mai era alt obicei: tata lega un ou fierb tare deasupra mesei, legat cu o ață de tavan și imprima o mișcare circulară iar noi copiii încercam să prinDEM oul cu gura. Era dificil, dar cel care reușea să prindă oul îl mâncă. La fel se proceda și cu bucată de halviță. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Sărbătorile sunt la fel ca și cele din țara noastră. S-au pierdut nuanțele etnice. Mai sărbătorim aniversările și onomasticile. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Sărbătorim ziua de 25 martie - Ziua Națională a Greciei și 28 octombrie - Ziua Marelui „NU”. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În familia noastră, pe lângă sărbătorile de Paște și Crăciun, un loc important îl au și zilele onomastice și cele de naștere. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Știu de la mama mea că părinții ei, de sărbători, petreceau cu alte familii, la prieteni sau la local, își puneaau măști și dansau pe muzică grecească până la ziuă. [...] (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

De Florii, se servea obligatoriu *scordalea*. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

For Orthodox Easter my father baked a half of a suckling lamb, as a tradition he had learned from his father. He was not a religious man, so that is the only tradition with which I'm familiar. (A.V., 61 ani, Detroit-S.U.A.)

Obiceiurile de sărbători sunt comune în marea lor majoritate. Sărbătorile importante la greci, în afară de Crăciun și Paște, sunt: Sfântul Vasile, Sfânta Maria. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Paștele și Crăciunul se sărbătoreau ca la români. Foarte importante sunt și Sfântul Ioan, Sfântul Vasile, Sfântul Gheorghe. (Jana Andreeescu, 58 ani, Galați)

Pentru că, după nuntă, tata a rupt aproape legăturile cu tatăl lui și cu surorile, nu-mi amintesc sărbători prea vesel... Doar de Crăciunul dinaintea morții bunicului meu, îmi amintesc că am fost la ei acasă, iar <fetele> cum li se spunea surorilor lui tata, pregătiseră multe prăjituri, corăbioare, pricomigdale, prăjituri cu bezea și plăcintă cu mere cu scortisoară. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Nu există mari deosebiri. Ambele popoare sunt balcanice, sunt creștine și sărbătoresc cam la fel. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Pentru mine sărbătorile au fost întotdeauna minunate, chiar și atunci când trebuia să ne ascundem credința și bucuria. Merg la Biserică Greacă de când mă știu dar și la alte biserici. Sărbători importante: 25 martie - Buna Vestire și Ziua Independenței Greciei; în iunie este o sărbătoare importantă, numita Agios Pnevmatos, ziua în care se sărbătoresc Sfântul Duh; după Paște a doua mare sărbătoare - 15 august, Adormirea Maicii Domnului; "Lunea curată" - prima zi de luni din postul Paștelui. Această zi în Grecia se sărbătoresc prin înălțarea de zmeu, iar la masă se servesc mâncăruri tradiționale de post. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Sunt două popoare ortodoxe. Sărbătorile sunt aproape aceleași, eu una nu am sesizat aproape nicio diferență. Rădăcinile grecești nu s-au simțit niciodată din același motiv, totul era pregătit de bunica maternă, de mama și de mătușa mea, femei care nu au avut nicio legătură cu bucătăria grecească. Acum, fiind singură, sărbătorile pentru mine sunt un prilej de a fi alături de Dumnezeu, așa că în noaptea de Anul Nou, la cumpăna dintre ani sunt în biserică, săptămâna mare o petrec zilnic tot la biserică la Denii, în noaptea Învierii Mântuitorului stau până la terminarea slujbei la biserică ca să mă pot împărtăși... Mâncarea e aceeași ca în oricare altă zi. Trăind însă câțiva ani în Grecia singura diferență majoră pe care am observat-o e că Moș Crăciun nu aduce darurile de Crăciun, atunci este sărbătorită doar Nașterea Mântuitorului, cadourile le aduce în noaptea de Anul Nou Sf. Vasile cel Mare, atunci sunt găsite sub bradul frumos împodobit pachetele cu surprize. Și tot în acea noapte se taie *Vasilopita* (plăcinta Sfântului Vasile) în interiorul căreia se pune simbolic o monedă, iar persoana care găsește în porția lui de plăcintă acea monedă, se spune că va avea belșug întregul an. Alte deosebiri nu am sesizat între cele două culturi. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Spiritul sărbătorilor ne aduce un sentiment de bucurie și fericire indiferent unde am fi. În familia mea, se serbează sărbătorile religioase legate de Sfintele Sărbători ale Paștelui și Crăciunului, zilele onomastice sau cele aniversare, dar oferim un aer de sărbătoare și Zilelor Naționale ale Greciei și României. În aceste zile pregătesc o mâncare tradițională și eventual servim o băutură tradițională, după caz. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Sărbătorile le petrecem aproape întotdeauna în familie, nici nu cred că m-aș simți bine altfel, iar de Crăciun și Paști mergem întotdeauna la cimitir în amintirea celor dragi ce nu mai sunt printre noi. Mai sărbătorim zilele de naștere și zilele onomastice ale membrilor familiei, zilele de căsătorie și parastase. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Sunt foarte frumoase. Da, se simt rădăcinile grecești. O sărbătoare pentru mine și pentru greci este ziua de 15 august, *Panaghia*. Se sărbătoresc cu mai multă intensitate și cu mai mult dinamism (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

O zi importantă era și este 25 martie, ziua de Bunavestire și Ziua Națională a Grecilor de pretutindeni, când se găsește *scordalia* cu pește. De obicei se folosește *bacalario* dar acesta fiind un pește de Egee care mult timp nu s-a mai găsit în România, în perioada comunistă se făcea cu pește alb care era încă din iarnă pus la sărat și lăsat la uscat. Crăciunul și Paștele ne găsea și ne găsește în sânul familiei. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Sfânta Maria este o sărbătoare foarte mare, Sfântul Nicolae etc. [...] (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Da, se simt. De Sfântul Vasile, în fiecare an, mama mea face *Vasilopita* și pe 1 ianuarie tatăl meu ascunde bănuțul și se taie *Vasilopita*. O altă sărbătoare importantă este Sfânta Maria, pe 15 august. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Nu e o mare diferență între ceea ce înseamnă sărbătoarea la români sau la greci, cel puțin în familia noastră. Însă mama pregătește produsele folosind rețete grecești și condimentele specifice. Mai ales în cazul preparării mielului de Paște (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

31. Avea sau are vreun specific Paștele grecilor față de acela al românilor? Există obiceiuri deosebite, pregătiți bucăte specifice grecilor?

Paștele este una dintre sărbătorile ortodoxe sfinte atât pentru greci cât și pentru români. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Sigur că grecii au specificul lor, au și obiceiuri deosebite și au și mâncăruri specifice lor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Și grecii și români sunt ortodocși, prin urmare nu cred că sunt deosebiri esențiale în pregătirea bucatelor și obiceiurile specifice de Crăciun și Paște. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Grecii mănâncă miel de obicei, nu numai de Paște, ca noi. Au *feta*, *suvlakia*, *tzatziki*, pe care le mânăcăm și noi din când în când. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

La sărbătorile de Paște, grecii pregătesc mielul la proțap, iar drobul îl fac tot din măruntaie în formă de frigărui și se numesc *cocoreți*. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

La Paște, toate familiile de greci tăiau miei și îi pregăteau la grătar. De obicei se petreceea la iarbă verde. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Nu știu. Da, pregăteam bucate specifice grecilor, de exemplu *maghirlitsa* (o supă din măruntaie), iar ouăle sunt vopsite numai în roșu. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Paștele este una dintre cele mai importante sărbători din cadrul Bisericii Ortodoxe din Grecia. Sâmbătă seara, oamenii se adună la biserici și aduc cu ei lumânări stinse. La miezul nopții, preotul anunță Învierea Domnului Isus Hristos („Hristos a înviat!” - "Xristos Anesthi") și le permite credincioșilor să-și aprindă lumânările din Flacăra Sfântă care a fost adusă tocmai din Ierusalim. După slujba de Înviere, grecii servesc un fel de supă numită „*maghirlitsa*”, un fel de drob lichid. În schimb, la masa din prima zi de Paște, friptura de miel pe grătar, „*kokoretsi*”, este nelipsită.

Bucătăria grecească poate fi considerată una dintre cele mai bogate din lume. Folosirea rețetelor simple, însă desăvârșite ca gust, a adus celebritate bucătarilor greci. Grecii sunt, asemenea românilor, ortodocși, iar tradițiile lor sunt similare cu ale noastre. Bucatele pe care însă grecii le pun pe masa de Paște pentru prieteni și familie sunt puțin

diferite de cele tradiționale românești, influențate fiind de cultura mediteraneană.

Drop de miel

Organe și prapure de miel (1,5 kg), 4 cepe mari, 6 legături de ceapă verde, 1 legătură de mărar, o legătură de pătrunjel, 3 ouă, 8 linguri de ulei, sare și piper. Se spală foarte bine măruntaiele de miel și prapurele. Acesta din urmă este lăsat în apă rece, timp de 30-40 de minute. Se curăță și se spală verdeața și se toacă mărunt.

Se pun la fierb măruntaiele în apă clocoită cu sare și se îndepărtează spuma. Se lasă să se răcească, se taie bucăți și se înăbușă împreună cu ceapa în 4 linguri de ulei.

Când s-au răcit se dau prin mașina de tocata sau robot. Se amestecă apoi cu ouăle bătute, cu puțină sare, piper și verdeață tocată fin.

Cu această compoziție se umple prapurele. Se aşează prapurele într-o formă de chec, se adaugă umplutura și se acoperă cu ce a mai rămas din prapure. Se coace la cuptor, la temperatură moderată, timp de 25-30 de minute.

După ce se răcește, se porționează și se servește simplu sau cu salată verde.

Ciorba de miel à la grec

1.5 kg carne de miel, 3 cepe, 2 morcovi, 1 ardei gras roșu, 1 rădăcină păstârnac, 1 rădăcină pătrunjel, 3 tulipani de țelină, 2 lămâi, 500 g smântână, 4 gălbenușuri, 1 cățel de usturoi, 2 linguri de făina, 1 leg. pătrunjel, sare, piper

1. Se curăță carnea de piele și tendoane, se taie în bucăți potrivite, se spală și se pune la fierb în 4 litri de apă cu 1 lingură de sare rasă.
2. Se curăță legumele și se spală.
3. Se taie în cubulețe morcovul, țelina, ardeiul gras și rădăcinile de pătrunjel și păstârnac.
4. Se toacă ceapa mărunt, iar tulpinile de țelină se taie în rondele.
5. Se încinge într-o tigaie mare uleiul, se adaugă legumele și se călesc 5 minute la foc mare, se amestecă din când în când.

6. Se pun legumele călite în oala în care fierbe carnea, se acoperă cu un capac și se lasă ciorba să fiarbă la foc mic.
7. Când carnea este bine fiartă (se desprinde cu ușurință de pe oase), se ia oala de pe foc.
8. Se amestecă într-un castron smântâna cu gălbenușurile de ou, făina, coaja de la o lămâie dată prin răzătoarea mică, zeama de la cele 2 lămâi, usturoiul și pătrunjelul tocat mărunt.
9. Se pun într-un castron 2 căni din supa din oală, se omogenizează bine, apoi se toarnă amestecul în oala cu ciorbă, puțin câte puțin, amestecând continuu.
10. Se mai adaugă sare și piper. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Paștele este una dintre cele mai importante sărbători din cadrul Bisericii Ortodoxe din Grecia, care nu urmează aceleași canoane ca și Biserica Ortodoxă din Est. În sămbăta dinaintea primei zilei de Paște, Patriarhul ortodox deschide sigiliul ușii de la mormântul lui Iisus Hristos, care se află în Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim și iese cu Focul Sfânt. Flacăra păzită de înalte fetे bisericesti și oficialități ale guvernului grec este dusă cu avionul la Atena și apoi este transportată la o biserică mică din Agia Anargyroi în Plaka. De aici „iau lumină” toate bisericile din Attika și tot restul Greciei. Sâmbătă seara, oamenii se adună la biserici aducând cu ei lumânări stinse. La miezul nopții, preotul anunță Învierea Domnului Iisus Hristos („Hristos a înviat!” - "Xristos Anesthi") și le permite credincioșilor să-și aprindă lumânările din Flacăra Sfântă care a fost adusă tocmai din Ierusalim. După ce au fost îndeplinite ritualurile, preotul binecuvântează mâncarea pe care credincioșii au adus-o la biserică și care va fi servită la masa de Paște. După slujba de Înviere, grecii servesc un fel de supă numită „maghiritsa”, un fel de drob lichid. În schimb, la masa din prima zi de Paște, friptura de miel pe grătar, "kokoretsi", este nelipsită. Dis-de-dimineață carnea de miel este pusă pe grătar pentru a se frige încet, în timp ce aroma fripturii stârnește apetitul mesenilor. *Christopsomon* ("pâinea lui Hristos") este o altă delicăsă grecească constând într-o bucată de pâine rotundă care este decorată cu o cruce și ouă roșii. *Apokries* este o altă tradiție grecească, care se asemănă cu carnavalurile ținute de catolici. În Atena, în ultimele două week-end-uri de *Apokries* oamenii îmbracă diverse costumații și

merg la Plaka, „lovindu-se” unii pe alții cu niste bețe din plastic care chițăie și aruncând cu confetti. În Tracia și Macedonia, tinerele îmbracă un port tradițional denumit *Lazarins* și colindă satele cântând piese cu o tematică religioasă. Eu nu gătesc nimic din toate acestea, am mai spus care îmi sunt motivele. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Ambele popoare sunt creștin ortodoxe, deci mari deosebiri din punct de vedere religios nu există. Obiceiurile și tradițiile sunt particularizate pe regiuni, în ambele țări. Zilele premergătoare Învierii Domnului sunt pline de evlavie și rugăciune, zile de post, spovedanie și împărtășanie. O mai mare amploare are în Grecia, mai mult în orașele mari, procesiunea Sf. Epitaf, care are loc pe străzile orașului de la biserică până în piață din centrul orașului. Mâncărurile tradiționale au la bază ou vopsit roșu și carne de miel, pregătită sub diferite forme. În Brăila anilor '40 era obiceiul ca friptura de miel să fie pregătită de gospodină în casă și dusă pentru a se coace la un cuptor din zonă, în cazul familiei mele la *Cominos*. La fel se proceda și cu cozonacul, singurul “dulce” ce se făcea. În satele din insulele grecești acest obicei se mai păstrează și astăzi. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Există într-adevăr obiceiuri mai deosebite. De exemplu, am fost în vizită la rude de Paști și am văzut cum în Vinerea Paștelui seara, în centrul Atenei, se întâlnesc aproape toate epitafurile ornate cu o multitudine de flori, însoțite de preoți și localnici cu lumânările aprinse. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Se gătește atât miel cât și ied - a cărui carne e mult mai gustoasă. Ciorba de miel – *maghiritsa* - și *suvla* - miel la proțap - sunt la loc de cinste alături de ouăle roșii simple, fără încondeieri. După slujba de Înviere se vine acasă și cu lumânarea se face cruce pe tocul ușii. Importantă este pentru grecii din Brăila și slujba din ziua de Înviere când merg la biserică purtând lucruri noi după care se întâlnesc pentru masa de prânz în familie. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Da, grecii pregătesc proțapul numit „*cocoreți*”, realizat din măruntaie de miel, înfipte în proțap și legate de jur împrejur cu mațe, apoi fripte la jar; este foarte gustos. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Nu, are aceeași semnificație: Învierea Domnului. Da, există obiceiuri diferite în ceea ce privește arta culinară, se pregătesc *magheiritsa*, *kokoretsi* și *arni sti souvla*. De asemenea ouăle se vopsesc numai roșu. Când eram copii bunica făcea întotdeauna doi cozonăcei, pentru mine și fratele meu, care erau deosebiți față de ceilalți, în sensul că erau rotunzi și în mijloc aveau câte un ou roșu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Știu că la greci Paștele este foarte important, poate cea mai importantă sărbătoare a grecilor. Se pregătesc multe bucate, dar cele tradiționale sunt: supa de Paște - *Maghiritza* și *Kokoretsi* – o mâncare făcută din organe de miel. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

32. Cum era sau cum este de Crăciun? In Grecia, de Crăciun, grecii împodobesc și corăbii nu numai un brad. La Brăila a existat vreodata acest obicei? Pe vremuri, părinții sau bunicii dumneavoastră împodobeau brad de Crăciun sau corabie? Am mai citit despre diverse obiceiuri de Crăciun în Grecia pentru alungarea spiritelor, pentru belșug ... La Brăila s-au păstrat astfel de tradiții? Vă mai amintiți vreun colind în grecește?

La noi în familie bradul de Crăciun a fost întotdeauna împodobit și sărbătorit, reunind toate rudele. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Povestea bunica că în Grecia se împodobeau și corăbii, nu numai bradul. La noi, la Brăila, aveau ai mei niște rude care locuiau în zona Dunării. Bărbatul familiei care era comandantul unui vas obișnuită într-adevăr să împodobească vasul de sărbători. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu știu, nu-mi amintesc, dar brad de Crăciun împodobeam în fiecare an. Colind grecesc - mi-l amintesc pe cel de anul nou. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mama ne făcea pom de Crăciun, ne punea în el toate bunătățile, ne cumpăra de toate de la *Badasarian*, pe Republicii, era magazinul cel

mai bun. Ne cumpăra jucării, păpuși și îmbrăcăminte, nu numai mie, ci și la finuțele noastre cu mai puține posibilități. (Calioopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Nu am avut Crăciun fără brad, chiar și atunci când aveam doar un an și eram în brațele mamei am avut brad. Și acum, la fiecare Crăciun, chiar dacă suntem vârstnici, nu am uitat de acest obicei. Avem încă podoabe de când eram mici, pe care le atârnăm în brad în fiecare an. Și ne bucurăm! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

De Crăciun noi împodobim bradul, iar colindul este „*Aios Vasilis erhete*”, adică „Sf. Vasile vine”. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

De Crăciun părinții și bunicii împodobeau brații și se cântau colinde grecești. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

De Crăciun totdeauna se împodobeau bradul și se pregăteau cadouri pentru copii și prieteni. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Și la Brăila de Crăciun se împodobeau corăbiile cu steaguri, cu însemne bisericești. De asemenea se împodobeau și copaci din curțile caselor. Existau obiceiuri care între timp s-au pierdut odată cu dispariția celor bătrâni. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Tata mi-a povestit că nu există Crăciun fără brad adus de la Brașov, fără portocale și roșcove. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Mergeam la colindat și primeam bani și nuci. Plugușorul și acum îl mai știu pe grecește - *Ta kalanda*. (Athanasios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

În sunet de tobe, băieții mai mici mergeau din casă în casă și colindau, după care primeau smochine uscate, migdale, nuci și o mulțime de dulciuri și câteodată și cadouri. În Grecia, există o superstiție numita *kallikantzeri*, potrivit căreia spiriduși poznași apar din pământ, în perioada Crăciunului. Foarte puține cadouri sunt oferite de Crăciun membrilor familiei sau prietenilor. Am fost învățată că au nevoie de daruri cei aflați în suferință. Mergeam cu bunica la biserică și duceam daruri. Preoții merg din casă în casă, stropind cu apă sfântă pentru a

alunga spiritele rele care s-ar putea ascunde în casele oamenilor. În cele mai multe case grecești este decorat câte un brăduț, cu beteală și o stea pusă în vârf. Cadourile sunt schimbate pe 1 ianuarie, de ziua Sfântului Vasile. Mi-a spus bunica mea, pe vremea când citem „Legendele Olimpului”, despre obiceiul împodobirii unui vas cu lumânări. În ajunul Crăciunului, dis-de-dimineață, copiii pornesc la colindat din casă în casă purtând cu ei o ieșie sau o corabie miniaturală care simbolizează viața și mânduirea (Arca lui Noe). Dar la noi în familie nu am văzut aşa ceva. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Tradițiile din perioada sărbătorilor de iarnă în Grecia sunt rezultate din contopirea sărbătorilor creștine clasice cu cele păgâne, pe care creștinismul a încercat în zadar să le desființeze. Către sfârșitul epocii romane, Biserica a izbutit să înlocuiască toate sărbătorile păgâne, precum Saturnaliile, Calendele etc., transformându-le în sărbători creștine. În timpuri străvechi, perioada Crăciunului nu reprezenta zile de bucurie și destindere, ci victoria luminii asupra întunericului. Nu întâmplător 25 decembrie se află la puține zile distanță de solstițiul de iarnă, când noaptea este mult mai lungă decât ziua. Era celebrată atunci nașterea neînvinșului Soare, sărbătoare ce avea să devină ulterior sărbătoarea nașterii lui Iisus Hristos, noua Lumină a lumii. Conform obiceiurilor, fiecare casă se împodobea cu macheta unui vas de lemn, împodobită cu ghirlande luminoase sau cu lumânări. Bradul de Crăciun înlocuiește azi tradiționala miniatură a corabiei antice, deși vechea credință se perpetuează în unele insule, ba chiar în vitrinele magazinelor. Pomul de Crăciun nu reprezintă o tradiție grecească, ci una bavareză, ce a apărut în Grecia odată cu înscăunarea regelui Otto de Wittelsbach. Foarte curând, bradul împodobit cu cadouri și lumânărele a pătruns în saloanele aristocrației, dar a fost nevoie să vină epoca de dezvoltare economică, de prosperitate de după al doilea război mondial pentru a-l întâlni și în căminele oamenilor de rând. La mine în casă nu a existat nicicând acest obicei al corăbiei împodobite, pentru că de obicei femeile se ocupă cu toate pregătirile pentru aceste sărbători, și cum ele erau românce naturalizate, nu cunoșteau tradițiile demult apuse ale Greciei secolelor de dinaintea regelui Otto. Prin urmare doar bradul a fost împodobit. Nu cunosc alte tradiții din Grecia pentru alungarea spiritelor,

pentru belșug, etc. pentru simplul motiv că tata a fost comunist în adevăratul înțeles al cuvântului, în cei opt ani de război mondial și civil nu a avut posibilitatea de a se gândi la alte lucruri decât la supraviețuirea în cele mai cumplite condiții și la a lupta pentru crezul pe care l-a avut. Nu am auzit niciodată niciun colind în grecește, au apus demult vremurile când auzeam colinde în românește, pe stradă, în casele oamenilor, când poposeau în seara de ajun colindătorii... Ierni frumoase, vremuri superbe, din păcate, demult apuse... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Crăciunul a fost și este prilej de mare sărbătoare în casele creștinilor. Nașterea Mântuitorului este însorită de colinde a căror vechime se pierde în timp. Obiceiul de a colinda și de a face urări celor dragi există la ambele popoare. Pentru a da farmec sărbătorilor, se împodobește un brad, sub care se așeză daruri. Faptul că în Grecia se împodobeau corăbii nu mi se pare ceva anormal. De unde să aibă ei păduri de conifere, să poată împodobi brazi? Corabia a fost și este simbolul marinilor, are o formă geometrică asemănătoare, aşa că e logic, grecul, inventiv, a găsit soluția! Pentru copiii cuminți din Grecia, "moșul" este *Aios Vasilis* (Sf. Vasile) care vine în seara de 31 decembrie. Colindefele grecești tradiționale, "kalanda", sau preluate din colindefele altor popoare, sunt așteptate de toți cu mare bucurie în Ajunul Crăciunului cât și a Anului Nou. La masa de Crăciun și Anul Nou se savurează gustoasele bucate tradiționale grecești - *lucanica* (cârnați), *galopoula* (curcan), *hristopsoma* (pâinea lui Hristos), *Vasilopita* (pita Sf. Vasile), *curabiedes* (corăbioare), *xerotigana* (uscatele), *lucumades*. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

La fel de frumos ca și de Paști, o atmosferă de vis. Nu cunosc aceste aspecte cu corăbiile care se împodobeau sau despre obiceiuri pentru alungarea spiritelor. La Brăila s-au mai păstrat unele tradiții de Crăciun. Da, îmi amintesc colinde, le-am învățat cu tinerii și copiii de la Comunitatea Elenă și în călătoriile mele în Grecia (*Trighona Kalanda*, *Pai o palios o hronos*, *O elato*, *Aghia Nihta*). (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Ştiu din povestiri că bunicii împodobeau şlepus cu lumini iar vasele greceşti din port se întreceau care mai de care să fie mai luminoase şi pavoazate. Acum am rămas doar la brad. Colinde ştiu multe, alături de alţi tineri mergeam cu colindul în greacă pe la familiile de greci din Brăila. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Noi am împodobit numai brad. Da, îmi amintesc colinde în greacă: *Arhiminia kai arhixronia*, *O aghios Basilis erhete*, *Paei o palios o hronos*, etc. Toate aceste colinde le-am învăţat de la doamna Sia. Împreună cu alţi tineri de la Comunitatea Elenă mergeam şi colindam familiile de origine greacă în ajunul Crăciunului. Începeam de pe Calea Galaţi de la domnul Samaras, tatăl domnului Samaras Nicolae şi până în Viziru. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

33. Ați găsit vreodata de Anul Nou, bănuțul în *Vasilopita*? Vă amintiți, chiar și s-a îndeplinit dorința? Cum se prepară *Vasilopita*? Ce alte tradiții mai există legate de Anul Nou?

Ca orice familie am parcurs şi momente fericite şi momente triste, însă *Vasilopita* a marcat trecerea în noul an, nelipsind de pe masa noastră. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Da, mama cu bunica dinspre mamă, bunica Vasilichi, făceau *Vasilopita*. Mă bucuram foarte mult şi eu şi fraţii mei când găseam bănuţii de argint în ea. Se spunea că aveam noroc tot anul următor. Mai târziu, în familia mea mixtă, soacra mea făcea alt fel de plăcintă cu răvaşe şi bani obişnuiţi, a altă *Vasilopita*. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, chiar şi azi mai căutăm bănuțul în *Vasilopita*. *Vasilopita* se prepară aşa cum se prepară cozonacul, iar într-un cozonac se ascunde în aluat un bănuț împachetat într-o hârtie mai mare, ca să fie uşor de găsit şi să nu se înghită dacă e mic. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Da, am găsit bănuț în *Vasilopita*, dar nu de prea multe ori. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

De Anul Nou, conform tradiției, făceau „Vasilopita”, din cocă de cozonac, ca un colac mare în care se punea un ban de argint. În ziua de Anul Nou, când se tăia colacul, se spunea: „o felie pentru Anul Nou, o felie pentru Sfântul Vasile” - căci aşa se și traduce „pâinea Sfântului Vasile”, altă felie pentru tata, stăpânul casei, alta pentru mama și în continuare pentru musafiri și pentru copiii din casă. La cel care se găsea banul în felie se spunea că va avea noroc tot anul. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

În fiecare an pregăteau *Vasilopita* în care se introducea câte un bănuț de argint, care îi purta noroc celui care îl găsea. S-a păstrat tradiția. La tăiatul pitei - *Vaslopitei* -, mama marca cu o crenguță de brad prima felie - a Sfântului Vasile. Urmau apoi: casa, copiii și la sfârșit părinții. Am găsit de multe ori bănuțul în *Vasilopita*. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Îmi aduc aminte de o singură *Vasilopita* când eram copil. Alte tradiții de Anul Nou nu cunosc. (Ștefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da, am găsit bănuțul și mi s-a îndeplinit dorința. *Vasilopita* sau pita (plăcinta) Sfântului Vasile se pregătește în ajunul Anului Nou. Ea se pregătește în principal din făină, ouă, zahăr și lapte. Gospodina casei pune în interiorul ei un bănuț. La ora 12 noaptea, după trecerea în nou an, capul familiei taie pita (plăcinta) în mai multe bucăți. Cel care va găsi bănuțul va fi norocosul anului. De Anul Nou grecii joacă cărti și se spune că cel care câștigă va avea un an bun din punct de vedere financiar. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

La noi în familie - mă refer la bunicii și părinții mei - se făcea *Vasilopita*. Și eu făceam și fac *Vasilopita*, fiind o tradiție legată de Noul An. Am găsit bănuțul, dar nu mai știu dacă dorința mi s-a îndeplinit. Tot ca o tradiție de familie, de Anul Nou fac baclava și corăbioare. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Una din tradițiile grecilor este tăierea *Vaslopitei* sau plăcinta Sfântului Vasile. Seamănă cu plăcinta cu răvașe a românilor, numai că noi punem un ban de aur în interior și pregătim plăcinta pentru prima zi a fiecărui an. Tăierea *Vaslopitei* este la greci sărbătoarea Noului An.

Vasilopita

225 g unt sau margarină, 250 g zahăr pudră, 4 ouă, 150 g făină, agent de creștere, 250 g migdale, 1 plic vanilie, 1 linguriță de scorțișoară. Măcinăm migdalele la mixer. Batem bine untul cu zahărul pudră și vanilia. Adăugam unul câte unul ouăle și apoi migdalele. Rezultă o pastă destul de groasă. O scoatem din mixer și adăugăm făina și scorțișoara și amestecăm cu mâna până se încorporează bine totul. Acoperim cu ceva și o lăsăm câteva ore la frigider. Luăm o formă, o ungem și o presăram cu făină și punem conținutul. Va fi gros, dar aşa și trebuie. Coacem aproximativ o oră la 170°C. Realizăm din hârtie o machetă cu numele anului care vine și o așezăm deasupra și pudrăm. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, am găsit în 2005, pe vremea când eram internată în spitalul din Atena, doi bănuți. Primul mi-a fost adus de asistentele din spital. Pentru fiecare clinică în parte, spitalul a comandat câte o *Vasilopita*, porțiile au fost tăiate de asistenta șefă a clinicii mele, au împărțit din salon în salon fiecărui bolnav câte una, eu am primit-o ultima și acolo era bănuțul. În aceeași zi am mai primit de la o prietenă o porție de *Vasilopita* și acolo era al doilea bănuț... Dorințele nu s-au împlinit, nici nu aveau cum... păcat însă că s-a împlinit exact opusul lor... Nu cunosc alte tradiții legate de Anul Nou, nu am văzut nimic deosebit față de România în Grecia în casele de greci pe unde m-am perindat. *Vasilopita*... se taie o felie pentru Iisus, una pentru Fecioara Maria, una pentru casă și apoi pentru cei din casă, de la cel mai mare la cel mai mic membru din familie, și dacă sunt invitați la Revelion se numără și ei la urmă tot după vîrstă... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

"*Vasilopita*" este o tradiție ce se respectă în orice casă în care locuiesc greci, obicei pe care l-am împărtășit și prietenilor. Când am găsit bănuțul în felia mea, mi-a mers bine în anul acela. Obiceiul este străvechi. Pe când Sf. Vasile era episcop de Cezarea, pentru a salva orașul de la jefuirea lui de către prefectul din Capadochia, a cerut locuitorilor să-i dea tot aurul în monede și bijuterii spre a-l da prefectului. Dar prefectul nu s-a așteptat la aşa ceva, i s-a făcut rușine de episcop și a plecat neluând nimic. Atunci episcopul, neavând o evidență a valorilor primite și

neștiind cum să le înapoieze, s-a gândit să facă plăcintele, în fiecare să pună câte un ban sau o bijuterie, iar apoi să le împartă locuitorilor. În felul acesta, fiecărui i-a revenit ce a găsit în plăcinta sa. "Vasilopita" este făcută dintr-un aluat dulce și cu mirodenii, de formă rotundă, în care se pune un ban mic, pe vremuri ban de aur. În momentul când anul vechi pleacă și cel nou vine, fiecare familie trebuie să îl întâmpine cu bucurie și veselie, cu colinde și mult zgromot. Atunci când toată familia este adunată în jurul mesei împodobită de sărbătoare, se taie "Vasilopita" în mai multe felii astfel: pentru Sf. Vasile, pentru Iisus Cristos, pentru săraci, pentru casă, altele pentru serviciu sau școală și câte una pentru fiecare membru al familiei. Cel care va găsi în porția sa banul, va fi norocos tot anul. Dacă banul va fi în felia casei, casa aceea va fi îmbelșugată tot anul. Anul Nou este întâmpinat cu colinde și mult zgromot, artificii. Pentru prosperitate se sparge o rodie, a cărei semințe înseamnă bani. În unele zone din Grecia există obiceiul de se mâncă mâncare de linte, care semnifică bani – obicei păstrat și de familiile din Brăila. În noaptea și în ziua de Anul Nou se joacă cărți, table și alte jocuri de noroc, care au o mare Miză – cum îi va merge jucătorului în anul care vine. În ziua de Sf. Vasile lumea merge la biserică și participă la slujbă. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

O singură dată am găsit bănuțul și mi s-a îndeplinit și dorința! Jocul de cărți la trecerea dintre ani este specific grecilor. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu. *Vasilopita* se prepară astfel:
Vasilopita

850 gr. făină, maia, 6 ouă, 180 gr. unt, 180 gr. zahăr, o linguriță sare, 100 gr. stafide și coajă de portocală. Amestecăm 100 gr. de făină cu maia, pe care am dizolvat-o mai întâi în apă călduță. Lasăm aluatul să crească timp de 3 ore. Frământăm restul de făină cu ouăle, untul, zahărul și sarea. Apoi îl amestecăm cu aluatul frământat inițial. Îl frământăm până devine omogen. Adăugăm apoi stafidele și coaja de portocală. Îl lăsăm să crească până se dublează în mărime, îl punem într-o formă rotundă, iar deasupra desenăm o cruce. Se coace la 180 °C, timp de o oră.

Ştiu că în Grecia se joacă cărți în noaptea de Anul Nou. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Nuuu dar perseverez. În fiecare an încerc. *Vasilopita*, sau plăcinta Sfântului Vasile, este o plăcintă în care se pune unul (sau mai mulți bănuți), în funcție de mărimea acesteia. Se taie în prima zi a anului, de Sfântul Vasile, dar aceasta nu mai este o regulă, de aceea sărbătoarea *Vasiliopitei* se cam organizează toată luna ianuarie. Tradiția este ca la această ocazie să se taie *Vasilopita* în mai multe bucăți (una pentru Domnul, una pentru casă, și apoi câte una pentru fiecare invitat). Cine găsește bănuțul, în bucată lui, va avea noroc anul ce tocmai a început. Nu mai ştiu alte tradiții de Anul Nou. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

34. Cum erau întâlnirile de altădată la comunitate? Veneau mai mulți greci, erau mai animate? Erau schimburi culturale mai intense?

Poate era mai animată deoarece numărul grecilor din oraș era mare, iar slujba la biserică se ținea în limba elenă. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Întâlnirile de altădată la comunitate erau mai animate. Serbările de sfârșit de an ale școlii erau făcute sub protecția și în prezența conducerii Comunității Elene. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Comunitatea Greacă avea atunci și o echipă de fotbal. Clubul se numea „Acropole”. Echipa era printre primele din Brăila. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Cunosc doar întâlnirile de la comunitate organizate înainte de '89 și după. Au fost și sunt și acum destul de animate. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Din câte mi-a povestit mama, înainte, la comunitate veneau mai mulți greci, era mare animație și se dădeau multe petreceri. În prezent, numărul grecilor care frecventează comunitatea a scăzut, mulți greci au murit, iar alții au plecat din oraș. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Din spusele mamei și mătușilor, întâlnirile la comunitate erau foarte animate, grecii se întâlneau, stăteau de vorbă, își depănau amintirile din patrie, cântau, dansau. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Venea lume multă la comunitate. Si acum sunt schimburi culturale iar tradițiile s-au transmis mai departe, din generație în generație. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

În perioada de care eu îmi amintesc, comunitatea se confunda cu epitropia bisericii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, cam toți mergeau, dar îndeosebi bărbații. Femeile mergeau rar. Bărbații beau cafea, discutau politică și jucau table. (Athanasios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Îmi amintesc de întâlnirile discrete ale soților de greci – deținuți politici! (Jana Andreeșcu, 58 ani, Galați)

În perioada anilor 1949-1985, când s-au deschis granițele Greciei, exista Asociația Emigrantilor Politici Greci. Aici veneau foarte mulți greci. Toți cunoșteau limba greacă. Exista o intensă activitate culturală. Copiii învățau să cânte vocal și instrumental. Primeau cântecele lui Mikis Teodorakis. Existau: trupă de teatru, montaje artistice, balet. O dată pe an se organiza un festival internațional la munte sau la mare. După spectacole se încingea petrecerea. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Pentru mine spiritul comunității, cu întâlnirile și evenimentele ce se derulează aici, au început după 1990. Până atunci, grecii din Brăila nu erau reuniți într-o organizație proprie. În perioada interbelică, au existat în cadrul Comunității Elene Brăila trei organizații: "Parnassos" a doamnelor grecoaice, președinte era d-na Dionisia Portolos, "Istros" a navigatorilor greci, președinte Nicolaos Samaras și "Paleon polemiston" a veteranilor de război greci. După anul 1944, tinerii greci din Brăila s-au reunit în organizația numită "Acropolis". Membrii acestor organizații desfășurau, voluntar, activități culturale, sociale, de păstrare a tradițiilor și obiceiurilor. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Altă dată, pentru mine înseamnă tot după 1990 pentru că vremurile antebelice nu le-am apucat. Am crescut legat de comunitate și implicat în acțiunile sale. Mi-aduc aminte că ne încălzeam cu sobe pe

lemn și „furam” lemn din magazie de la bunica pentru a putea încălzi soba de la club unde vroiam să facem un revelion, noi tinerii. Erau mai mulți greci pentru că trăiau mai mulți... Schimburile culturale au aceeași intensitate fie că sunt cu Grecia fie cu alte comunități elene din România. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu știu cum erau înainte, îmi amintesc cum era în perioada adolescenței mele. Prima oară am mers la Comunitatea Elenă în 1990, când s-a reînființat. În minte că președinte era domnul Barzuca și că doamna Tasula, mama doamnei Athena Bondoc, mi-a făcut carnetul de membru. Veneau mulți tineri, aveau loc petreceri, într-un fel erau reînviate balurile de altădată. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, în mod cert da. Era un loc de întâlnire, acolo se creau legături, prietenii sau chiar povești de dragoste. Era un entuziasm de nestăvilit. Veneam cu drag atât la comunități (oriunde în țară eram invitați) cât și la uniune. Ne întâlneam la un loc bunici și nepoți. Ne întâlneam tineri, de origine elenă, din toată țara. Ne cunoșteam la Uniune și ulterior ne întâlneam și în cadrul diferitelor comunități. Și asta nu demult, acum câțiva ani. Din păcate, alte interese au făcut ca tineri cu suflet să fie încet îndepărtați și întâlnirile de acest gen au devenit mai greu de organizat. Cu toate acestea, prietenii create în acest mediu sunt foarte puternice și chiar dacă pe unii oameni îi vedem azi mai rar, când ne întâlnim am impresia că nu i-am mai văzut de ieri și pot comunica foarte ușor cu ei. Îmi amintesc că ne strâangeam fie la Brăila, la inițiativa lui Babi și a domnului Saridachis, la București unde sufletul petrecerilor era Codruț Dumitrache, la Galați unde „maestru de ceremonii” era George Anghelopol sau la Pitești unde familia Cernătescu ne primea cu brațele deschise. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

35. Spiritul religios la greci este mai puternic? Ce înseamnă pentru dumneavoastră și familia dumneavoastră religia și Biserică Greacă? Familia dumneavoastră mergea și merge cu regularitate la biserică? Vă amintiți sau vi s-a povestit despre preoții care veneau la Brăila din Grecia? Ați ajuns vreodată la Muntele Athos?

Datorită evenimentelor politice de la noi din țară, mai multor generații li s-a impus un spirit ateist. Prin tradiție, poporul român este creștin-ortodox. După cei 50 de ani de regim comunist, oamenii revin la vechile tradiții și valori. Familia mea mergea în fiecare duminică la Biserica Grecească. Acest obicei se respectă și în ziua de azi, dar la Biserica Grecească din București. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

My father Aurel Caridi was an epitropos of the Church.
(Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Suntem ortodocși și ținem mult la religia noastră. Mergeam la Biserica Greacă în colonați câte doi când eram la Școala Greacă. Băieții stăteau în picioare cu rândul format în partea din dreapta, iar fetele în partea stângă. Ne duceau cu școala duminică de duminică. Țin minte preoții care erau veniți din Grecia. La Muntele Athos nu am ajuns. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Religia este un element de bază în viața unui grec. La Biserica Greacă din Brăila, în jurul anului 1950, a slujit ca preot o rudă de-a mea, Kendridis, care ulterior a plecat în Grecia și de acolo în Australia. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Mama noastră ne-a crescut în spirit religios. Eu am fost, anii de zile, „papadaki” la Biserica Elenă („Buna Vestire”), împreună cu vărul meu Theodoridis. Familia mergea duminica la biserică, ceea ce fac și eu astăzi cu soția mea. Locuim lângă biserică „Sfântul Constantin”, dar duminica mergem la Biserica Greacă, unde sunt și epitrop din partea comunității. Nu am ajuns încă la Athos. Aceasta este visul meu. La fel ca și vizita la locurile sfinte de la Ierusalim. Sperăm să nu rămână doar un vis! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Spiritul religios este același și la greci și la români. În familie se obișnuiește să se meargă la biserică. La Biserica Greacă se slujea pe timpuri în limba greacă, fiind preot grec. Nu am fost la Muntele Athos. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

La biserică mergeam atât la Biserica Greacă cât și la Sfinții Arhangheli. Slujbele la Biserica Greacă se țineau în limba greacă, dar într-un stil mai modern, cu cor, nu în stilul vechi bizantin. Preot era

Arhimandritul Anatolie, care era o persoană educată și vorbea elevat atât greaca cât și engleza. În afara de Liturghia de duminică, se făcea în fiecare marți Acatistul Sf. Fanurie. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Spiritul religios la greci este foarte puternic. Familia noastră mergea regulat la biserică. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Armatorii din Brăila au contribuit la construcția „Bisericii Grecești”. [...] Bunicul meu a murit în 1939, când la Biserica Greacă era un preot din Grecia. În Grecia este obiceiul ca, după înmormântare, să fie serviți toți cei care au participat la eveniment cu o cafea și o felie de chec. Acolo nu se face pomană cu mâncare și băutură. Mama mea a pregătit pomana cum se face la noi, dar preotul nu a vrut să slujească mâncarea spunând: „de unde obiceiul ăsta și de ce?”. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Suntem cu toții ortodocși și avem același Dumnezeu. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Spiritul religios la greci este puternic iar Biserica Greacă din Brăila este lăcașul de rugăciune ctitorit de grecii din Brăila. Părinții și rudele mele mergeau cu regularitate la Biserica Greacă unde au slujit preoți din Grecia până în anii 1950-1960. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Spiritul religios este puternic, dar nu exagerat. La Biserica Greacă se mergea în fiecare duminică, de sărbători, cu toată familia. Având în vedere intreruperea acestei tradiții în perioada lungă și grea pe care a traversat-o România, acest obicei a fost puțin uitat, deoarece și membrii familiei care ne îndrumau să facem astfel au dispărut. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Să nu fiu înțeles greșit, dar la greci cultul creștin este foarte puternic. Toate familiile de greci mergeau la biserică împreună cu copiii. Despre acest lucru se pot spune foarte multe. De sărbători veneau, în trecut, și preoți din Grecia. La Muntele Athos nu am fost, nu am avut posibilitatea și îmi pare foarte rău. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da. Biserica reprezintă liantul unei comunități la fel ca și școala. Da, familia mea a mers cu regularitate la biserică. Nu, nu am ajuns la Muntele Athos. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Spiritul religios este foarte puternic. Toți din familia mea mergeau la biserică. Jean Moscopol a susținut comunitatea ortodoxă din New York. (Jana Andreeșcu, 58 ani, Galați)

Da, credința a însemnat foarte mult pentru familia mea. Bunicul Tudorache era epitrop la Biserica Sfântul Nicolae, unde și acum se află un jilț cu plăcuța lui. Cei trei copii au fost crescuți în spirit ortodox adevărat de mama lor, care îi ducea în fiecare duminică la biserică. După moartea ei, pentru că erau atât de tineri, 19, 17 și respectiv 14 ani, niciunul dintre ei nu a mai intrat în biserică, nu înțelegeau de ce mama lor care era o bunătate și o frumusețe de femeie fusese luată la ceruri atât de devreme. Rebeliunea lor a durat toată viața, până la bătrânețe, doar pe patul de moarte tata a acceptat un preot... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Acum religia e obligatorie pentru mine. Dar tata era ateu convins. În general grecii erau ortodocși. (Athanasios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

La greci, maxima responsabilitate a părinților este aceea de a insufla copiilor lor, încă din fragedă copilărie, credința în Dumnezeu. De mică am fost educată să cred în Dumnezeu, să mă rog lui Dumnezeu, să mă spovedesc, să merg la biserică, să mă împărtășesc. Am mers cu părinții la Biserica Greacă, am îngenunchiat împreună în fața icoanelor, ne-am rugat împreună. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În mod clar, spiritul religios este cu mult mai puternic la greci decât la români. În mod clar, Biserica Ortodoxă este mult mai bine ancorată în societate, deși sunt mult mai puțini enoriași participanți activi la slujbele religioase. Familia mea din partea mamei mergea cu regularitate la biserică, tata fiind comunista, a fost ateu. Spre sfârșitul vieții și, mai ales, după accidentul meu, tata a reușit să facă întoarcerea către Dumnezeu și a murit ca un creștin. Pentru mine biserică înseamnă totul. Am fost ateistă convinsă. Deși bunica, mama, mătușa m-au dus la biserică în anii copilăriei și ai adolescenței, odată cu înaintarea în vîrstă și crezând tot ceea ce mi se spunea la școală de către profesori, am ajuns să nu mai cred în nimic. Nu știu din ce motive, Dumnezeu știa însă, în 1990, fără nicio explicație logică m-am întors către Dumnezeu și puterea

Lui. Cinci ani mai târziu s-a produs accidentul. Fără credință, fără puterea Lui nu aş fi putut rezista. Atunci când oamenii m-au condamnat la moarte, Dumnezeu m-a luat sub aripa lui protectoare și mi-a salvat viața, mi-a scos în cale oameni care m-au ajutat, care m-au susținut în grelele încercări la care viața avea să mă supună timp de 11 ani cumpliți și mi-a dăruit câțiva ani de chin pentru a-mi putea mântui sufletul și pentru a-i conduce pe ultimul drum pe toți membrii familiei mele. Adevăratele minuni pe care Dumnezeu le-a făcut cu mine nu i-au convins pe români de absolut nimic, aici totul se explică logic, și dacă logica nu poate da răspuns, atunci totul este împins la extrem, găsindu-se explicații logice acolo unde știința e mută, eliminându-se în mod voit din ecuație Dumnezeu și puterea Lui. Grecii sunt cu totul altfel structurați, și martori fiind la tot ceea ce s-a întâmplat în fața lor în cei aproape doi ani de spitalizare ai mei au găsit o altă explicație logică fenomenelor ce se petreceau în prezența lor: nu pe mine m-a iubit Dumnezeu mai mult, eu am fost doar un simplu instrument în mâinile Lui, El a îndreptat ceea ce medicina a distrus, tocmai pentru ca văzând, foarte mulți greci care poate că nu aveau o credință destul de puternică, au ajuns să credă cu adevărat în iubirea Lui față de noi. Românii au sfârșit aproape toți prin a mă considera nebună. Aceasta e diferența dintre cele două popoare. Nu cunosc niciun amănunt despre preoții care veneau la Brăila din Grecia. La Muntele Athos nu am ajuns vreodată și nici nu voi ajunge. În schimb, în timpul spitalizării mele în Grecia, în 2005, pentru prima dată după zeci de ani, patriarhul Greciei de atunci, a permis ca moaștele Sfântului Pantelimon, unul dintre cei 12 medici fără de arginți, să părăsească muntele sfânt și să poposească pentru cinci zile la bisericuța din curtea spitalului unde eu eram deja de un an. Așa că pot spune că o parte din Muntele Athos a venit către mine. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Biserica pentru greci reprezintă începutul și sfârșitul, "alfa și omega". Oriunde au ajuns în lume, și-au construit biserici, au adus preoți care să le slujească în limba greacă în zilele de sărbătoare, să le oficieze cununiile, creștinarea pruncilor sau înmormântările. Grecia este o țară cu adevărat creștină, o demonstrează și faptul că grecii au ținut să pună semnul sfintei cruci pe steagul național. Nume de botez ca *Stavros* sau *Stavrula* (cruce) nu găsim în limba română. Întâmplător am avut o

discuție cu o româncă stabilită în Statele Unite care, în momentul în care aflat că sunt grecoaică, s-a exprimat că și-ar fi dorit să cunoască și dânsa limba greacă ca să poată citi Biblia în original. Străbunicul meu, preotul Marcos Condos a slujit ca preot în Insula Mykonos și a venit în România, în jurul anului 1880, pentru a sluji pentru membrii comunității grecești din Tulcea. Muntele Athos am avut prilejul să-l privesc, de aproape, de trei ori. Fiind femeie nu am voie să pășesc în acele locuri, în schimb am amintiri de acolo, o frunză dintr-un copac ce crește pe acest munte. Croazierele organizate către acest loc de maximă încărcătură creștinească sunt amintiri de neuitat. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Biserica este un simbol al grecilor din Brăila și nu numai. De mic am fost adus în sânul ei de către cei bătrâni care o frecventau și unde se întâlneau cu alți greci și discutau fără a le fi teamă ca sunt urmăriți de securitate. Preoți greci au slujit la biserică până în 1950. După care o mare perioadă de timp a slujit preotul Bancuta - la rândul său prigonit de comuniști - care a fost îmbrățișat de greci. Preoții care veneau la Brăila să slujească aveau rang de arhimandriți, erau necăsătoriți și comunitatea se îngrijea de cheltuielile lor. Am fost la Athos doar în croazieră. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Da, este un aspect foarte important în viața grecilor. Mărturie este chiar plăcuța de pe Biserică Greacă din Brăila în care se menționează că acea biserică a fost construită de membrii Comunității Elene din Brăila. Repere importante sunt și toate bisericile grecești din marile orașe ale României - unele dintre cele mai frumoase biserici din Europa - Galați, Tulcea, Sulina, Constanța. Nu pot spune că mergem săptămânal la biserică dar suntem o familie religioasă. Iar de mică cam toate evenimentele de la mine din familie s-au petrecut la Biserică Greacă din Brăila. Fiind familie de origine greacă, ceremoniile se țineau parțial și în limba greacă. Cred că acesta este marele meu regret că nuntă pe care o voi face acest an nu este la Brăila. Deși și în București am găsit oameni de bună credință care au înțeles „suferința” mea și faptul că mi-ar fi plăcut ca, într-un moment atât de important precum nuntă mea, să existe și o parte elenă în ceremonie. În consecință, preotul care va oficia va rosti câteva cuvinte și în greacă. La Meteora am ajuns dar la Muntele Sfânt merg doar bărbații. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

36. Sunteți superstițios? Sunt diferite superstițiile grecilor de ale românilor?

Nu. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Sunt superstițioasă și superstiția rămâne superstiție, modul de interpretare diferă doar. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu sunt superstițios. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu sunt superstițios. Nu cunosc diferența. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Fiind credincioasă, crezând în Dumnezeu, nu sunt superstițioasă. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Da, cred că sunt foarte superstițioasă, aşa am crescut, mi-au rămas încipiente în suflet niște temeri vechi, dar nu ştiu dacă este vreo diferență între superstiții... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Au cam aceleași superstiții. Când joc cărți, am momente când sunt superstițios. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Nu sunt superstițioasă, nu cunosc niciun fel de superstiții, fie ele românești, fie grecești. Nu aş fi o bună creștină dacă aş crede în aşa ceva. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Da, am anumite lucruri de care ţin cont întotdeauna (iar dacă am uitat chiar că se confirmă): să nu îmi iasă „cu gol” cel pe care-l văd primul în ziua respectivă, la început de lună evit să fiu în preajma anumitor persoane care au o puternică încărcătură negativă asupra mea. Evit să fiu privită cu ochi răi "caco mati" sau "vari mati". (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Sunt superstițioasă. Nu cred că sunt diferite superstițiile grecilor. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

37. Cât de mult v-ați dorit să ajungeți în Grecia? La ce vârstă ați vizitat-o prima dată? Care au fost primele impresii? Ați găsit-o aşa cum v-ați imaginat?

Situația politică din România nu mi-a permis să ajung în Grecia, decât la o vârstă înaintată. Datorită Comunității Elene din București, în anul 1998 am vizitat și eu țara de origine a strămoșilor mei. Trăirile și emoțiile avute în momentul când am pășit pe pământul Greciei au fost copleșitoare. Tot ce citisem și albumele de artă pe care le-am studiat nu vor putea reda niciodată frumusețea locurilor sau filosofia de viață a acestor oameni. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Mi-am dorit mult de tot. De copil mi-am dorit și nu am fost niciodată. Acum sunt bătrână și bolnavă și nu mai este posibil. Poate vreuna dintre fetele mele va ajunge în Grecia sau poate nepoatele mele. Și astfel se va îndeplini visul meu. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Foarte mult. Prima dată am vizitat-o la vîrsta de 75 de ani. Foarte bune. Da. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Părinții mei fiind săraci, nu au călătorit în Grecia. Eu am fost o singură dată în Grecia, într-o excursie de 14 zile. Pot să spun că nu am observat o diferență prea mare între modul lor de viață și al nostru, din România. Am vizitat locuri cu un trecut istoric deosebit. Locuri frumoase. Dar pot spune că în România îmi place mai mult, am colindat toată țara și pot face această comparație. Români nu știu să fructifice frumusețile țării, să cunoască și să arate lumii tot ce avem. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Am ajuns pentru prima oară în Grecia la vîrsta de 63 ani, grație programului guvernului elen pentru pensionarii de etnie greacă din diaspora. Grecia, ca țară, m-a impresionat, iar oamenii mi s-au părut foarte ospitalieri. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Am dorit și am visat și eu și Doina, soția mea, să ajungem în Grecia. Dorința ne-a îndeplinit-o unchiul meu, în 1968 - anul internațional al turismului - când am obținut aprobare să vizităm, pentru

o lună, Elada. Acesta a fost darul de nuntă al fratelui mamei mele pentru proaspăta noastră căsătorie. Aveam atunci 31 de ani. Impresiile au fost copleșitoare, fiindcă ne-a plimbat și prin insulele Tinos și Mykonos. Am găsit Grecia mai frumoasă decât mi-am imaginat. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Prima dată când am vizitat Grecia a fost la vîrsta de 60 de ani. Am fost emoționat de ospitalitatea grecilor și de frumusețile văzute. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Mi-am dorit foarte mult să ajung în Grecia, pe care am vizitat-o la vîrsta de 65 de ani. Am găsit Grecia aşa cum mi-o imaginam din povestirile părintilor și bunicilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Mi-am dorit mult să ajung în Grecia și prima dată am fost pe data de 02.03.1969. Am fost foarte emoționată, dar nu mi-a plăcut foarte mult. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Foarte mult. La 70 de ani am ajuns în Grecia. Cel mai frumos răsărit de soare l-am văzut în Grecia și cea mai frumoasă mare. N-am să uit niciodată ce am simțit când am călcat pe pământul grecesc, am plâns de fericire. În acel moment am simțit că tăticu mă privește și că e mulțumit că am ajuns în țara lui, pe care el nu a mai apucat să o vadă. Am găsit Grecia mai ceva decât mi-o imaginam și decât mi-a descris-o tăticu în copilărie. (Dumitra Turculeț, 70 ani, Brăila)

Când am fost prima dată în Grecia prin Comunitatea Elenă, în anul 2000, am fost impresionată mult de tot ce am văzut. M-a impresionat curătenia și vegetația și felul cum își păstrează și prezintă turiștilor vestigiile arheologice din antichitate. Toate clădirile au culori albe și albastru deschis, culori ce reprezintă drapelul grecesc. După ce vin de la serviciu grecii se odihnesc, iar seara, împreună cu familia, se duc să petreacă la restaurant sau taverne (*bouzoukia*) - localuri pentru dans deschise toată noaptea. Mâncarea pe care am mâncat-o acolo se face și în familiile grecilor din România: *kima*, *musaca*, *scordalea*, frigărui și multe salate în care se pune mult usturoi. Se bea vin, bere și se consumă multe fructe. Băuturile alcoolice se beau mai moderat, din cauza căldurii. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Întreaga viață, atât eu cât și părinții mei, am vrut să ajungem în Grecia. Nu am reușit decât în 1994, când am vizitat-o prima dată. Nu am găsit-o cum mi-am imaginat-o! Am găsit o țară dezvoltată, bogată, frumoasă. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Doresc să văd Kefalonia. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Mi-am dorit mult să ajung în Grecia, am vizitat-o prima dată la 41 de ani, iar impresiile au fost foarte plăcute. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Mi-am dorit foarte mult. În Grecia am fost în 1988 împreună cu soția. Copiii au rămas acasă, nu am obținut aprobarea pentru ei. Am fost foarte impresionat, este normal, deoarece acolo s-au născut stră bunii mei iar Grecia are o cultură și o civilizație colosală. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

A fost visul vieții mele. Am ajuns în Grecia la 35 ani (1983). Am simțit că sunt acolo de o viață și nu mai doream să plec. Am găsit Grecia aşa cum o vedeam în visele mele. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Mi-am dorit mult să ajung în Grecia. Am vizitat-o prima dată la 43 ani. Nu am găsit Grecia din amintirile strămoșilor mei, am găsit o nouă Grecie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În regimul trecut, tatăl meu a avut un văr care a venit la noi, în România, și ne povestea despre Grecia. Îl ascultam și îmi plângea inima. A fost visul meu să ajung în Grecia. Am ajuns să-mi împlinesc visul abia la vîrstă de 57 ani. Am simțit fiori când am călcat pe pământul Greciei. Am crezut că îmi stă inima, am simțit că acolo este țara mea și nu am mai vrut să plec. Grecia este o țară minunată și ca peisaj, relief, construcții, comportamentul oamenilor, ce să mai zic, este o țară foarte frumoasă, aşa cum mi-am imaginat-o. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Enorm mi-am dorit să ajung în Grecia! Prima dată am fost în vara lui 1984, la Atena. Eu sunt foarte credincioasă și primul drum l-am făcut la Mitropolia din piața Monastirachi. În biserică am avut straniul sentiment că acolo sunt acasă, n-am mai simțit niciodată aşa ceva... Apoi am fost de mai multe ori în Grecia și de fiecare dată mă întrebam de ce nu iau o decizie să rămân acolo, unde am senzația că respir fără efort, că

îi înțeleg mai ușor pe oameni. De fiecare dată mă întorc cu durere în suflet acasă... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

La 25 de ani. Foarte bune impresii. E călduroasă, cu oameni primitori și veseli. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Mi-am dorit dintotdeauna să merg în Grecia. Abia în 1978 am reușit, cu viză și cu așteptări interminabile la Ambasada Greciei, să vizitez Grecia, la vîrsta de 25 ani. Grecia este o țară unică în felul ei. Este superbă. Am găsit-o mult mai frumoasă decât în visele mele. Oamenii m-au dezamăgit. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Mi-am dorit foarte mulți ani să pot ajunge în patria tatălui meu, de care îmi vorbea fără întrerupere și cu multă iubire. Tata a putut să se întoarcă în Grecia pentru prima dată în 1977, eu am vizitat-o abia în 1981 prima dată. Primele impresii!!! Cam dificil de relatat ce am simțit atunci când am pășit pentru prima dată pe pământ grecesc. După superbele peisaje bulgărești, după peisajul mirific românesc, care m-a fascinat și mi-a încântat ochii în nenumăratele călătorii pe care le-am efectuat, prima impresie făcută de Grecia a fost a unui dezastru absolut. Partea de nord a Greciei era cât de cât asemănătoare cu ceea ce văzusem până atunci în Bulgaria, dar, după ce am părăsit zona munțoasă de lângă graniță totul a devenit cumplit de arid, galbenul a luat locul veșnicului verde cu care fusesem obișnuită în călătoriile mele anterioare. Călătoria a continuat până la Thessaloniki, în acel moment nu am văzut orașul prea bine, am mers doar pe șoseaua de centură, motiv pentru care nu prea m-a impresionat, dar, după ce am părăsit Thessaloniki în drumul spre Atena, după intrarea pe autostradă, după o curbă obișnuită, din spatele peretelui de stâncă golașă, a apărut în fața ochilor mei deja obosiți Marea Egee. Albastrul acestei mari m-a uimit, m-a fascinat și m-a frapat. Obșeala a dispărut ca prin farmec și priveam spectacolul fantastic care se desfășura în fața mea. Abia atunci am înțeles de ce Marea Neagră se numește neagră... Egeea este într-adevăr teribil de albastră. Drumul spre Atena a fost doar o inimagineabilă călătorie suspendată între cer și mare, o călătorie fantastică scăldată într-un albastru infinit... O senzație pe care nu am redescoperit-o în următorii ani, exact precum Marcel Proust care și-a adus aminte de prăjitura înmormântată în ceaiul băut în fiecare duminică

în casa mătușii doar la prima înghițitură, următoarele nu au amplificat amintirile ci doar le-au estompat. Grecia nu beneficiază de darurile cu care Dumnezeu a înzestrat peisajul românesc, dar îmbinarea dintre munte și mare, faptul că e înconjurată de trei mări, că totul e fantastic de albastru, că cerul rareori este străbătut de câte un nor... fac din Grecia o țară de o frumusețe unică, care te atrage ca un magnet și care reușește să te fascineze ori de câte ori ajungi să o revizitezi... Astă ca să nu amintesc senzația pe care o ai când știi că fiecare pas făcut pe pământ elen este un pas peste istoria celei mai fantastice și celei mai vechi civilizații europene. Fiecare pas se așează peste pașii unui Alexandru cel Mare atunci când vizitezi Palea Pella, peste pașii regelui Filip, atunci când păsești în mormântul său la Vergina.... Nu mai amintesc de Acropola ateniană și de toate personajele ilustre ale unei istorii antice unice... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Mi-am dorit să ajung în Grecia, să vad pe viu frumusețile ei, să văd modul de viață al grecilor, pe care îl cunoșteam doar din cărți, emisiuni TV sau din povestirile celor care au avut prilejul să ajungă acolo. Am făcut cunoștință cu Grecia la 33 de ani, în 1999, dar impresiile cu care am revenit nu au fost tocmai aşa cum speram. Dar au urmat și alte ieșiri mai mult sau mai puțin reușite. Am avut ocazia să vizitez partea nordică - Tessaloniki, Halkidiki- Metamorfosis, Eddesa, Killkis și Skotina, unde am fost găzduită în camping sau cămine școlare și nu am avut ocazia să văd cum trăiește cu adevărat o familie obișnuită din Grecia. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Mi-am dorit enorm să ajung în Grecia, iar în adolescență chiar visam să trăiesc acolo. Prima oară am fost în Grecia la 38 de ani și am simțit că o parte din sufletul meu a fost dintotdeauna acolo, ca o a doua casă. Am vizitat Creta, Rodos, Corfu iar în aceasta vară am fost în Kefalonia, de unde știam că au venit strămoșii mei (probabil înainte de 1864, căci erau supuși englezi). Soarta a făcut să descopăr că locul lor de baștină a fost Keramies și nu vă pot descrie ce sentiment extraordinar am trăit în cimitirul ce adăpostește rămășițele familiei mele. Am adus de acolo puțin pământ pentru bunicul meu și sunt sigură că, de acolo de unde este, e mândru de mine. Nu pot decât să-i mulțumesc lui

Dumnezeu că mi-a dat să trăiesc aceste clipe. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Mi-am dorit foarte mult să ajung în Grecia. Am vizitat Grecia la vîrstă de 19 ani. Am fost profund emoționată. Nici nu mi-am imaginat că voi vedea și voi simți aşa ceva - mai ales când am ajuns la Acropole. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Dintotdeauna. Bunicii mei au trăit fără să vadă Grecia. Cred că, pe undeva, le-am moștenit dorul. Pentru prima oară am fost în 1992, la 19 ani, iar la întoarcere bunica și rudele sale îmi ascultau cu nesaț povestirile mele de adolescent impresionat până și de niște pietre. Atunci am realizat ce a însemnat comunismul pentru grecii și români deopotrivă din România. Cât de mult ne ținuse regimul cu capul în sac. Nu era chiar aşa cum mi-o imaginase, idilic ce-i drept, dar îmi găsisem o parte a mea de mult uitată care existase până atunci doar prin povestiri și către care dintotdeauna eram atras ca de Circe. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Prima dată am văzut Grecia când aveam 20 de ani. Am fost într-o tabără organizată de statul elen pentru tinerii de origine greacă din diasporă. Mi-a plăcut foarte mult. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Foarte mult mi-am dorit să văd Grecia, dar am ajuns relativ Tânziu să o vizitez, cred că prin 2001. Primul sentiment pe care l-am avut când am intrat în Grecia - și pe care nici până în ziua de azi nu mi-l pot explica - a fost că am ajuns acasă. A fost peste așteptări și de aceea, în fiecare an, mă reîntorc cu mare drag în această țară, încercând să vizitez de fiecare dată alte zone ale fascinantei Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

38. Nu ați simțit că locul dumneavoastră este acolo, în Grecia, și că este mai bine să nu mai reveniți în România?

Da. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Am simțit asta de când eram copil, chiar și mai Tânziu, cu copiii mei. Sora bunicii dorea ca eu să plec împreună cu ea și cu fetele mele

acolo, în Grecia. Ea era după o căsătorie eşuată și nici la mine lucrurile nu mergeau bine. Nu am reușit să plecăm, au fost multe impedimente și mătușa Alexandra a murit aici, la Brăila, cu visul neîmplinit în suflet. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Vizitele pe care le-am făcut la familiile Gheorghidis și Anagnoste - plecați din România - erau întotdeauna pigmentate de întrebarea: „nu rămâneți aici?”. Mai ales că aveau argumentul cu evenimentele din Cehoslovacia din 1968. Ne-a trecut prin minte această idee... Dar aveam acasă tată, soră, veri, unchi, prieteni, cununați și în plus dragostea mea pentru teatru. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Nu am simțit nevoie de a rămâne în Grecia, deoarece familia mea este în România. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Nu, deoarece m-am născut în România și toate amintirile sunt aici. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În vizitele pe care le-am făcut în Grecia m-am simțit ca acasă. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Evit să merg în Grecia, cred că nu aş mai reveni în România. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Nu, nici un moment. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Este greu să mă pronunț, cea mai bună alinare este să poți din când în când să mergi în Grecia. Este un lucru interesant, deoarece când ajungi acolo nu te consideri străin, deoarece vorbești aceeași limbă. Nu m-am gândit să rămân în Grecia, deoarece în România m-am născut, aici erau părinții, aveam prieteni. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Din Grecia nu aş mai fi plecat, deoarece simteam că acolo este casa și rostul meu, dar situația din țară m-a oprit să fac acest lucru. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Da, am simțit că locul meu este în Grecia și că nu aş mai reveni în România. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Iată că, necitind întrebarea ulterioară, am răspuns deja, din suflet. Sigur că acolo m-aș simți cel mai bine, nu știu să explic de ce. Aşa cum la

Brăila mă simt mult mai bine decât la Bucureşti... cred că nu sunt vorbe goale, <rădăcinile> ne trag înapoi mereu... este memoria locului întrată în memoria colectivă și moştenită, aşa cum se moştenesc ochii albaștri, uneori la câteva generații... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Am fost mereu în dilemă. Am simțit că aparțin deopotrivă celor două lumi. Merg cu drag anual în Grecia și cu același drag mă întorc în România, țara care ne-a îmbrățișat, în care ne-am primit educația. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Câteodată mă întreb ce au căutat în România străbunii mei și tot eu îmi răspund: au găsit o țară frumoasă cu oameni minunați. Nu cred că aş putea părăsi România, dar mi-ar plăcea să merg mai mult în Grecia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu. Aşa cum tata, deși a trăit 54 de ani în România și doar 25 de ani în Grecia, niciodată nu a simțit și trăit ca un român, rădăcinile își spun întotdeauna cuvântul. La fel și eu... m-am născut în România, am învățat să trăiesc și să simt românește, sunt multe lucruri pe care nu le înțeleg în felul de a fi al grecilor, lucru perfect normal... Tata a vrut să moară acolo, vis neîmplinit, era patria lui, era pământul lui, a trebuit să se mulțumească cu pământul de adopție, eu m-am născut aici, aici e casa în care m-am născut și în care încă trăiesc, aici sunt mormintele familiei mele, aici e pământul care mă cheamă... Deși românii nu m-au considerat niciodată româncă, sunt câteva lucruri despre care pot spune că sunt ale mele... atâta timp cât Dumnezeu va îngădui să fie ale mele, în Grecia nimic nu e al meu, iar grecii nu mă consideră grecoaică... În clipa în care am ripostat și le-am spus să nu mă mai strige „româncă”, am devenit nimic altceva decât „străina”. În concepția mea, fiecare om trebuie să trăiască în țara în care s-a născut, țările de adopție nu vor accepta vreodata 100% străinii, cei ce pleacă vor rămâne permanent în suflet cu un dor nespus față de pământul natal, oricât de multe și de mari le-ar fi realizările altundeva... Am văzut timp de 42 de ani cum a fost măcinat tatăl meu de acest dor năpraznic. Si nu mi-aș dori o soartă ca a lui... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Desigur, locul meu este acum în România, însă un dor ascuns îmi va îndrepta mereu gândurile spre Grecia. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Nu, în pofida faptului că am obținut cetățenia greacă, că sentimentele noastre față de tot ce este grecesc sunt foarte puternice, tipic pentru cei din diaspora, în Grecia vom fi întotdeauna străini - "xeni" sau români - "rumani". În plus, în România am urmat o școală, mi-am întemeiat o familie. Spiritul grecesc îl păstrăm și îl împărtășim copiilor și prietenilor. Pentru mine marele noroc este că fiica mea și apoi eu am ajuns să păşim pe pământul Greciei dar am fost cam primii din familie cam am reușit asta, deși provin dintr-o familie de greci stabiliți de trei sau patru generații pe aceste meleaguri. Mama mea, ce a urmat cursurile Școlii Elene de Fete din Brăila, fiind o elevă cu rezultate foarte bune la învățătură, cunoșcătoare a limbii elene vorbit și scris, a culturii, istoriei și artei grecești, a murit la 78 de ani, fără să fi ajuns vreodată în acele locuri despre care știa atâtea. Aceeași situație s-a întâmplat și cu tatăl meu - fiu de greci după mamă și tată - care în cei 64 de ani nu a reușit să viziteze patria pentru care familia sa a pătimit în anii comunismului. Bunicii mei, părinții tatălui meu, născuți în România dar cetăteni greci, ce au purtat tot timpul în suflet spiritul grec, nu au pășit pe țărmurile Insulei Mykonos ai căror cetăteni erau. Familia preotului Markou și Arghira Condos, când au venit pe aceste locuri, nu credeau că aici le va fi și mormântul. Bunicul meu, tatăl mamei mele a fost mai "norocos", deși născut la Sulina, înregistrat și în evidențele orașului Ermoupolis din Insula Syros, a ajuns în Grecia, soldat fiind, să lupte cu arma în mâna pentru pământul patriei. A fost singura și ultima ocazie când a făcut cunoștință cu Grecia și ultima dată când și-a văzut fratele, deși atunci erau doar niște tineri. Au mai trăit mulți ani departe unul de celălalt, fiecare cu familia lui. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Opou zeis ekei patris sau ubi bebe ibi patria. Mă regăsesc în Grecia aidoma lui Anteu care își recăpăta puterile atingând pământul. Am nevoie de ambele (Ro și Gr), în egală măsură dar din motive diferite. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Într-adevăr, cred că locul meu este acolo. În România am revenit datorită serviciului, dar chiar nu știu pentru cât timp. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Poate că da, dar familia mea este în România, aici am crescut. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Mă regăsesc în Grecia, este o țară pe care dacă nu o vizitez măcar o dată pe an, parcă ceva îmi lipsește. Dar locul meu, cel puțin deocamdată, este în România, lângă familia și prietenii mei. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

39. La Brăila ați păstrat legătura cu cultura greacă? Citiți literatură greacă? Ce scriitori (greci și români) preferați aveți? Cumpărați cărți din Grecia?

Da, prin muzică (colinde de Crăciun), cărți. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Sigur că am citit literatură greacă și mai citesc și astăzi. Îmi place Nikos Kazantzakis. Dintre români: Marin Preda, Marin Sorescu. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Scriitori greci preferați: Nikos Kazantzakis. Scriitori români preferați: Mircea Eliade. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

În cadrul comunității menținem tradițiile și cultura greacă. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Citesc publicațiile de la Comunitatea Greacă - de exemplu revista „Elpis” (Speranța), editată de Uniunea Elenă din România. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Astăzi păstrează legătura cu cultura greacă. Citesc literatură greacă de la Editura „Omonia”. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Am citit Istoria antică a Greciei și anul acesta am cumpărat de la comunitate Istoria modernă a Greciei. Nu-i nicio diferență, toți grecii

sunt la fel. Dar ce se va întâmpla cu tineretul de la 1990 înceoace..., nu văd nimic grecesc în ei. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Am luat cunoștință cu literatura greacă abia în anul 2009, prin Editura Omonia (condusă de doamna Elena Lazăr). Am citit: „Numărul 31 328. Cartea sclaviei” de Ilias Venezis, „Sala tronului” de Tasos Athanasiadis, „Dulce seară de vară” de Lia Megalou-Seferiadi, „Elenismul în România” de Paula Scalcău, „Pentru însoțirea noastră” de Nikos Themelis, „Interferențe Româno-Elene” de Elena Lazăr. Am și „Poeme” scrise de marele poet Kavafis. O voi citi cu atenție pentru că e ediție bilingvă. Mi-au plăcut foarte mult scrierile autorilor greci. M-a impresionat faptul că toate cărțile sunt străbătute ca un fir roșu de patriotism chiar dacă tema multora este predominant romantică. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Îl admir pe Elytis. Îmi place Kazantzakis. (Jana Andreeescu, 58 ani, Galați)

Am citit literatură clasică greacă, câțiva moderni, destul de puțin. Nu se prea traduce, iar legăturile culturale mi se par foarte subțiri. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Citesc literatură greacă și română. Citesc literatură variată. Cumpăr cărți din Grecia. Am o bibliotecă cu cărți în limba greacă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Din păcate, în România zilelor noastre cultura, literatura a devenit obiect de lux... Pensia nu îmi permite să cumpăr cărți de aici, dar am să mai visez la a cumpăra cărți din Grecia!!! De citit citesc literatură, noroc cu anii comuniști când se găseau greu cărțile, dar erau accesibile și cu o pilă la locul potrivit, biblioteca se putea încărca ușor cu tot ce se publica... În anii de spitalizare din Grecia am primit multe cărți cadou, aşa că am citit mult, doar aveam o grămadă de timp la dispoziție... Am citit în primul rând Nikos Kasantsakis, Alkioni Papadaki, Marina Zografou, Maro Bamboulaki, asta ca să citez doar câțiva dintre scriitorii greci ale căror opere mi-au încântat zilele de spitalizare. Dintre scriitorii români trebuie enumerați Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Mihail Sadoveanu, Geo Bogza, precum și poeții Mihai Eminescu, George Bacovia, Ion Minulescu. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În ultimii ani au apărut în librării pe piața românească lucrări - ce au ca protagonisti eleni sau filoeleni și activitățile lor de pe aceste meleaguri sau din Grecia - ori traduceri din operele celebre editate acolo, multe dintre ele sub sigla Editurii "Omonia". Au existat și colaborări cu ziare și reviste ce expediau periodicele și suplimentele lor în România. Urmărim postul național de televiziune din Grecia ce prezintă foarte multe din evenimentele culturale, piese de teatru și film, ecranizări ale marilor opere. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Cărți din Grecia rar cumpăr. Contactul îl păstrează datorită internetului, datorită unor oameni ca și Elena Lazăr care a să editură, datorită schimburilor culturale cu Grecia. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Da. Kostas Kariotakis, Kavafis. Nu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, cultura elenă este prezentă, nici nu se poate altfel pentru o familie care afirmează că este de jumătate de origine greacă. Din păcate nu avem atât timp pe care să ne dorim să profunda și să aflăm mai multe despre cultura greacă și română, deopotrivă. Am citit Nikos Kazantzakis dar nu pot spune că citesc literatură greacă, deși cine nu știe „Zorba Grecul”? Cărțile pe care le cumpăr din Grecia sunt mai mult dicționare, ghiduri de conversație, albume, cărți cu informații despre Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

40. Ați urmărit evoluția fenomenului cultural din Grecia – teatru, sculptură, pictură? Cunoașteți nume de actori greci, pictori, sculptori? Aveți albume de artă?

Cu excepția cărților din biblioteca personală, după 1989 am putut avea acces la spectacolele de teatru, muzică sau expoziții care au venit în București. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

În timpul vizitei din 1968, unchiul Theodoridis Constantin ne-a dus, seară de seară, la festivalul Athenei unde am cunoscut persoane importante din teatrul și muzica greacă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Urmăresc la televizor programe culturale grecești. (Panait Țigăridis, 71 ani, Brăila)

Cel mai mare scriitor de etnie greacă cred că este Panait Istrati. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Apreciez arta antică greacă, felul în care grecii își conservă monumentele. Îmi place arta lui El Greco. Admir pe Irene Papas și pe Nana Mouskouri. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Mai mult teatrul, care m-a fascinat întotdeauna. Dar, sigur că știu tot ce înseamnă sculptura și arta greacă antică, nu cea modernă. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

De câte ori mă aflu în Grecia, merg la expoziții de pictură, scena lirică „Megaro Musikis”, ba chiar la Irodio pe timp de vară. Anul acesta fiica mea chiar a participat ca mezzosoprană la concursul internațional „Maria Callas”. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Actori greci... Irini Pappas, Melina Merkouri... din tânără generație nu pot aminti decât o foarte talentată actriță, Alexia Kaltsiki, o foarte bună prietenă de-a mea, actriță de teatru și film. Cu toate că se află la începutul carierei, promite să aibă un viitor strălucit. Cel mai important rol al ei a fost în filmul „Delivery”, în regia lui Nikos Panayotopoulos, selecționat pentru a participa în 2005 la Festivalul de Film de la Veneția. Dintre pictori îl pot menționa doar pe El Greco... Dintre sculptori îi pot aminti pe Fidias, Policlet, Miron. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Mai puțin, trăind aici este greu să fii la curent cu ce se întâmplă acolo. Irini Pappas, Melina Merkouri - actrițe de talie mondială, celebra și inegalabilă Maria Callas sau pictorul El Greco sunt câteva din personalitățile pe care le pot aminti. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Nu. Mai degrabă cunosc artiști greci din România recunoscuți atât în România precum și în Grecia. E vorba de pictorul Fampas, de scriitorul Loudemis, de Istrati, etc. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu prea. Actori greci: Aliki Vougiouklaki, Dimitris Papamichael, Christoforos Papakaliatis. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

41. V-a povestit cineva din familie cum erau reprezentăriile teatrale în limba greacă la Brăila și unde se țineau?

La Brăila, până în anii 1945-1946, reprezentăriile teatrale în limba greacă aveau loc la PASALAQUA. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Reprezentăriile teatrale la Brăila erau pe scena teatrului Rally, actualul „Maria Filotti”. Mai exista și un teatru de varietăți. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu mi-a povestit nimeni. Am văzut piese în limba greacă la Școala nr. 5 - Școala Greacă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Reprezentăriile teatrale în limba greacă se țineau la Teatrul Comunal - actualmente Teatrul „Maria Filotti”. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

La Teatrul „Rally” și la Școala Elenă. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Spectacolele culturale prezentate de elevii Școlii Elene cu diverse ocazii - Zile Naționale, Ziua Regelui, serbări școlare ce se organizau în sala de festivități. În sălile Teatrului Rally (Teatrul Comunal), actualul Teatru „Maria Filotti”, se prezintau spectacole susținute de trupe de artiști consacrați sau amatori, ce veneau în turneu la Brăila. Celebra Hariclea Hartulari Darclée a debutat pe scena Teatrului Rally, cu ocazia unui spectacol dedicat zilei de 25 martie, Ziua Națională a Greciei. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Nu. Ai mei nu mergeau la teatru. Au trăit mai mult pe apă. Dar recent, în 2008, am avut o trupă de teatru din Salonic la Festivalul „Zile și Nopți de Teatru European” de la Brăila. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Reprezentăriile teatrale în limba greacă aveau loc în clădirea teatrului. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Tătăl meu mi-a spus că se țineau la Teatrul Rally. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

42. Grecii sunt considerați un popor vesel, care cântă și dansează cu mare plăcere. Vă recunoașteți în această descriere? Ce cântăreți greci preferați aveți? Puteți să ne scrieți versurile unui cântec sau unor cântece preferate? Ați auzit în familie cântece foarte vechi grecești? Vă le mai amintiți?

Menționez că după ce am ieșit de pe nave, la pensie, am mai lucrat în calitate de vopsitor artizanat la I.O.G.L nr. 1, unde am înființat un ansamblu de orchestră cu mandoline format din 36 de persoane, o formație folclorică de dansatori formată din 14 perechi, o echipă de teatru amator - Vasilica Tastaman, Barzuca, Ștefan Mihăilescu Brăila și eu. Formația mea avea 6 soliști de muzică ușoară și 7 soliști de muzică populară. Am realizat toate acestea pentru că mi-a plăcut activitatea culturală, neavând concurență pe țară. Vreau să amintesc și pe domnul Delianachi, om de cultură, cu mare respect pentru tradițiile Greciei și folclorul românesc, care s-a implicat în diferite manifestări culturale. și la vârsta pe care o am, încă mai cânt și dansez la petrecerile de la comunitate. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Cântăreți greci preferați: Nana Mouskouri; Demis Roussos; Anna Vissi. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Într-adevăr, grecii sunt un popor vesel, care cântă și dansează cu mare plăcere. Ascultam acasă la părinți multă muzică grecească și fiindcă e foarte demult nu-mi mai amintesc decât acordurile melodiilor de

altădată. Și acum ascult CD-uri, dar muzică mai modernă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Grecii mai simpli se întâlneau și cântau cu diferite instrumente. Tatăl meu cânta la mandolină. Cântau cântece grecești. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Da, mă recunosc în această descriere fiindcă și eu cânt și dansez. Îmi plac Roussos, Merkouri, Nana Mouskouri etc. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cântăreața mea preferată este Nana Mouskouri. Ca și cântece vechi, îmi amintesc că mama mea cânta „Gialo, Gialo” și „Pente, Pente, Deca”. (Lidia Bartalos, 72 ani, Brăila)

Mă recunosc în descrierea grecilor - oameni veseli care cântă și dansează. În familie am auzit cântece vechi grecești: *Ta matia, Palamakia, To Elekaky*. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Da, îmi plac cântăreții greci Stamatis Cocotas, Tzon Tikis, Foti Polimeri și Sofia Vembo. Cântece vechi: „Samiotissa”, „To malono”, „To elekati”. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Acești tineri (copiii doamnei Varvara Economu) mă luau și pe mine în plimbările lor pe malul Dunării sau cu barca și îmi amintesc că se cântau cântece grecești - voce și mandolină, printre care un fel de imn al Kefaloniei - *Ialo na pas, ialo na erthis; Barba Iani; Orea mu pulakia kelaithiste; To ielekaki* și altele. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Da. Cântăreți greci preferați: Zambeta, Parios, Dionisiu, Dalaras, Kaloianis. Am auzit. Da, mi le amintesc: *Ialo, ialo, Samiotisa, Ta matia, Barba Iani*. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Da, tata și mama cântau grecește. Acum, la comunitate, cu cine să mai cântă...? (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Ta mavra matia, To gliko krasaki an pio mi-au încântat copilăria, adolescența și tinerețea. Aceste cântece din Insulele Ionice nu se mai cântă, din păcate, nici în Grecia. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Mikis Theodorakis. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Da. Îi prefer pe: Nana Mouskouri, Vicki Leandros, Parios.
(Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, îmi place să cânt și să dansez grecește. Îmi plac Pascalis Terzis, Giannis Ploutarhos, Haris Alexiou și mulți, mulți alții. Părinții mei cântau, la orice petrecere, pe două voci, cântece vechi grecești, pe care mi le amintesc și azi, deși atunci eram doar un copil. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Pentru că familia mea a avut o istorie tragică, nu pot asocia veselia cu amintirile mele... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Prefer sau preferam Mitropanos, Dalaras, Kazantzidis, Mikis Teodorakis. Îmi mai aduc aminte cântece istorice. (Athanasios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Da, grecii sunt considerați un popor vesel. Ei cântă și dansează. Ba chiar o fac și atunci când au mari supărări, ca și Zorba Grecul, și sparg farfurii. Cântăreți greci preferați: Stratos Dionisiu, Dalaras, Marinela, Protopsalti și lista ar putea continua. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Da, mă recunosc în această descriere. Cântăreți preferați: Vangelis, Mikis Theodorakis, Nana Mouskouri, Maria Callas. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, știu că sunt considerați un popor vesel, i-am văzut cântând și dansând. Tata dansa și cânta de unul singur. Cântece vechi, cântece pe care le cântau partizanii în singurătatea la care au fost condamnați să trăiască. Eu nu cânt, de dansat nu am dansat nici când eram întreagă, acum nu se mai pune problema, chiar dacă mi-aș dori... Așa că nu mă recunosc în descrierea propusă de dumneavoastră... Cântăreți greci preferați: Demis Roussos, Nana Mouskouri, Anna Vissi, Sakis Rouvas, Helena Paparizou, Elli Kokkinou. Ador însă muzica compusă de Mikis Theodorakis, colaborările sale cu Irini Pappas, Maria Farantouri, Soula Birbili, Melina Merkouri, Meri Linta, Marinella, Margarita Zorbala... Vangelis, Yannis Chryssomallis, Christos Spheeris, cântărețul de muzică de operă Mario Frangoulis. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Cântecul și dansul fac parte din viața fiecărui grec, în orice colț al lumii s-ar afla. Grecul își manifestă bucuria sau tristețea prin muzică.

Acela care nu simte muzica și ritmul dansului nu este grec. Versurile, precum și liniile melodice, nu te lasă indiferent. În familie a existat întotdeauna un aparat care să redea muzică grecească, de la patefonul bunicii la internetul de azi, casa a răsunat întotdeauna de acordurile muzicii grecești vechi sau moderne. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Da, este un popor foarte vesel, care cântă și dansează cu plăcere. Da, mă recunosc. Cântăreți greci preferați: Mikis Theodorakis, Stratos Dionisiu, Iorghos Zambeta, Iorgos Dalaras, Iani Parios, Kalogiannis, Voscopoulos, Makedonas, Antonio Remos. Da, am auzit în familie cântece grecești foarte vechi. Da, mi le amintesc. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Am crescut inițial cu melodii ale bunicilor precum: *Maria me ta kitrina*, *Samiotisa*, *Ston afro tis thalassas*, *Barka sto gialo*, *To ilekaki*, după care mai târziu mi-am format propriile opțiuni muzicale care sunt în zona muzicii *rebetiko* („*rebetis*” - trândav, lenăș) născută în suburbiile Constantinopolelui și ale Salonicului și cântată de bărbați pentru bărbați. Târziu au pătruns și femeile în acest gen. După care am adoptat și stilul *zeibetiko* în special pentru dansul care îl însoțește dar și pentru vocile unora ca Kazantzidis, Dionisiou, Mitropanos. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Cântăreții mei preferați sunt: Antonis Remos, Despina Vandi, Sakis Rouvas, Kaiti Garbi, Anna Vissi - *Eleni*, Mihalis Hatzigiannis, Lambis Livieratos, Notis Sfakianakis – *Soma mou*. Da, cînd eram copil aveam un pick-up și tata punea discuri cu Teodor Munteanu: *Maria me ta kitrina*, *Samiotissa*. Deasemenea aveam casete cu Vicki Leandros, Nana Mouskouri, Ianis Parios. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, mă regăsesc întru totul în veselia acestui popor. Îmi place să dansez grecește și o fac cu mare plăcere cu orice prilej. Nu există petrecere la care, în momentul în care se pune o melodie grecească, să nu fiu ridicată de la masă (asta în situația în care nu o fac eu singură). Îmi plac majoritatea cântăreștilor: de la Parios, Nana Mouskouri sau Demis Roussos la mai tinerii Sakis Rouvas, Anna Vissi, Despina Vandi, Antonis Remos sau preferatul meu Yannis Ploutarhos. Am crescut cu Parios,

dupa care tata era înnebunit sau cu Marinela și melodii ca „*Tha pezi to tranzistor t'americanika*”, „*Maria me ta kitrina*”, „*Kokkino garifalo*” sau „*S'agapo giati eisai orea.*” Versuri? Știu o groază, ceva mai devreme vă povesteam că, ascultând melodii, încă învăț cuvinte și expresii, aşa că..... ne-ar trebui un caiet ca să vă scriu versurile pe care le știu. Vă mărturisesc însă că melodia mea preferată (dintre cele de actualitate) este „*Ola se sena ta vrika*” a lui Ploutarhos care are niște versuri de dragoste absolut superbe. Vă recomand să o ascultați și să descoperiți singuri. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

43. Dansați grecește? Unde ați învățat să dansați? Ce înseamnă „a dansa” pentru dumneavoastră? Ați purtat vreodată un costum tradițional grecesc? Descrieți câteva dansuri grecești pe care le cunoașteți și semnificația lor, dacă o cunoașteți.

Da. În familie, la petreceri. Costumul grecesc a fost purtat de fata mea Ana Florian, în anul 1956, cu ocazia venirii ambasadorului Greciei în România, pentru a vizita Biserică Grecească din Brăila. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Am dansat demult când eram foarte Tânără și încă fată la mama acasă. Am și purtat un costum național grecesc. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da. În comunitate. A dansa este egal cu a iubi. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu știu să dansez grecește. Mi-am propus ca la comunitate, când sunt repetiții la dansuri, să merg să învăț *sirtaki*. N-am purtat niciodată costum tradițional. Vărul meu George Theodoridis purta. Am poze cu el ca „*evzon*”. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Știu să dansez grecește și îmi place, simt o senzație de relaxare plăcută. Nu am purtat costum național grecesc. Dansuri cunoscute: *Zorba, Kalamatianos*. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Da, am învățat să dansez la Școala Greacă. Am purtat costume grecești și cunosc dansurile: *Kalamatiano*, *Tzamiko*, *Zorba*. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Dansez grecește. Am învățat să dansez grecește acasă. Am purtat costum grecesc de la mama. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Dacă intri într-o comunitate de greci este imposibil să nu dansezi. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da, dansez grecește. Am învățat să dansez la comunitate. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Mă încântă costumul tradițional grecesc, admir dansurile grecilor. (Jana Andreeescu, 58 ani, Galați)

Da, dansez. Am învățat de la părinți și la școală. Dansul înseamnă pentru mine bucurie și distracție. Da, am purtat costum tradițional. *Zeibekiko*: dans de băutură, te arunci pe jos, te ridici, ridici paharul; *Sirtaki*: dans comun, pași cunoscuți în toată lumea. (Athanasios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Da, dansez grecește, de la dansuri populare până la *Sirtaki*, *Zeibekiko* etc. Am dansat de mic copil cu părinții mei. La petrecerile noastre dansau toate generațiile. Așa am învățat. Am purtat costume tradiționale grecești pe scenă. Dădeam multe spectacole. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Dansez puțin grecește, deși îmi place foarte mult. Atunci când dansezi uiți de griji. Am purtat în copilarie un costum grecesc la o serbare. Dansam *Sirtaki* cu tata iar cu bunicul meu *Kalamatianos*. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

După cum am spus nu dansez, nu am dansat niciodată. Acum, infirmitatea nu îmi permite nici măcar să visez că aş putea dansa. Pentru mine „a dansa” nu a însemnat nimic, niciodată, și nu fac referire doar la dansurile grecești... ci la tot ce înseamnă dans... Sunt oameni care pot dansa și oameni care nu pot. Eu am făcut parte din a doua categorie. Acum totul rămâne doar la stadiul de discuții, în cazul meu nimic nu mai e posibil. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În anii '90, când reînființarea Comunității Elene din Brăila și redeschiderea Clubului "Parnassos" au oferit prilejul organizării de seri cultural-distractive, precum și în programele la care am participat în Grecia, am avut ocazia să învăț mai multe tipuri de dansuri tradiționale din diferite zone. *Zorba* este cel mai cunoscut dans. El combină mișcări rapide și lente din dansul "*Hasapiko*" (măcelăresc). Muzica aparține lui Mikis Theodorakis iar actorul Antony Quinn l-a făcut celebru prin rolul interpretat în filmul "*Zorba Grecul*", realizat după un roman scris de Nikos Kazantzakis. *Sirto* este cel mai vechi dans ce este dansat pe întreg teritoriul Greciei, sub diferite variante, în funcție de regiune. *Tsamikos*, dans specific haiducilor și luptătorilor de la 1821, *Kalamatianos*, originar din regiunea Kalamata, Peloponez. Costumele grecești de damă sau de bărbat sunt diferite în funcție de regiune, bogat ornamentate, divers colorate, predominând culorile: alb, roșu, albastru și negru. Comunitatea Elenă din Brăila a primit o donație de costume, pe care am avut ocazia să le îmbrac cu prilejul unor evenimente artistice la care am participat. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Am învățat puțin *Sirtaki* în Corfu, la o petrecere. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Da, dansez grecește. Am învățat să dansez în familie, la petreceri, și în diversele călătorii și programe de învățare a limbii elene - în Grecia. Nu, nu am purtat costum tradițional. Dansuri - *Kalamatiano*, *Zorba*, *Rembetiko*, *Zembetiko*, *Sirtaki*, *Sirto sta tria*. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Îmi place să dansez. Am făcut parte în adolescență și din ansamblul de dansuri al comunității. La petreceri mă încălzesc cu câte un *Tsifteteli* după care trec la stiluri mai grele gen *Zeibekiko* care, dansul în sine, este o mărturie a mitologiei grecești. Denumirea sa *Zeibekiko* vine de la numele lui ZEYS (Zeus) și îmbină atât zborul vulturului lui Zeus - de aici mâinile întinse în timpul dansului - cât și suferința mândră a lui Prometeu. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Da, am învățat să dansez încă din România, de la părinții mei. Dansul înseamnă distracție, plăcere, dar și un fel de artă de a-ți mișca

corpul. Costum tradițional grecesc nu am avut ocazia să port la Brăila, dar nu aş refuza. *Sirtaki, Zeibekiko.* (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Nu prea am talent la dans, aşa că nu prea dansez. Am învățat să dansez grecește la comunitate și în Grecia ne-a învățat colegul nostru din București, Codruț Dumitache. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, dansez și îmi place foarte mult. De dansat am dansat dintotdeauna, acasă, la școală, unde prindeam un pic de spațiu făceam un mic „spectacol”. Însă dansurile grecești în grup le-am învățat cu un foarte drag prieten al meu, Codruț Dumitache, care a urmat facultatea la Salonic și a fost în trupa de dansuri a universității. Reîntorcându-se în România, a condus Ansamblul de dansuri „Ellas” al Comunității Elene din București (o face și în prezent) și am frecventat și eu aceste cursuri. La un moment dat chiar am făcut parte din ansamblu și DA, am îmbrăcat un costum tradițional în care m-am simțit excelent. Exemple de dansuri care îmi plac - nu le cunosc neapărat semnificațiile - *Hasapiko* sau *Sirtakis, Kalamatianos, Tsamikos* (dans specific bărbătesc) sau *Zeibekiko*. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

44. Se sparg sau se spărgeau vreodată farfurii la petrecerile dumneavoastră de familie? Ce semnificație are acest ritual? Ritualul aruncării garofelor către dansatori există și la Brăila? Am citit că prin anii '30 în Grecia se aruncau la picioarele dansatoarelor cuțite. Ați auzit să fi existat acest obicei și la petrecerile grecilor din Brăila?

La petrecerile de familie, în special cele date de mătușa dinspre mamă, se spărgeau farfurii. Însemna spargerea necazurilor, alungarea ghinioanelor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

În familie nu se spărgeau farfurii. Îndepărțarea duhurilor rele. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu s-au spart farfurii și nici nu s-au aruncat garoafe sau cuțite în familia mea. La Comunitatea Greacă am văzut acest obicei și în filme. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

În familie mea nu se spărgeau farfurii la petreceri. Acum în Grecia spartul farfuriilor este interzis și s-a înlocuit cu aruncarea florilor. La sărbătorile organizate de comunitate se aruncă cu flori către dansatori. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Se spărgeau farfurii la petreceri și se mai sparg și acum. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

În familia noastră nu se spărgeau farfurii. Se spune că atunci când se sparg farfurii se sparge răul. Se ofereau flori la Brăila. Am auzit și eu de acest obicei al aruncării cuțitelor, dar cred că nu a existat la Brăila. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Nu, la petrecerile care se făceau în familie se dansa și se cânta, dar nu se spărgeau farfurii. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

O tradiție surprinzătoare la greci este aceea de a sparge farfurii și pahare la diverse evenimente. Se sparge ghinionul și aduce veselia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În familia mea s-au organizat doar două petreceri, când am serbat eu majoratul, deci colegii de liceu... toți români, și câțiva ani mai târziu tot aniversarea zilei de naștere, împreună cu colegii de serviciu, toți români, și pentru că nu îmi plac petrecerile, nu mă simt bine, și consider totul timp pierdut în mod inutil, nu am mai organizat și nu am mai participat la petreceri. Așa că niciodată nu s-au spart farfurii în familia mea. Tata era în minoritate, deci nici măcar nu s-a gândit vreodată că ar putea face așa ceva. Nu cunosc nimic despre ritualul aruncării garoafelor către dansatori. Despre aruncatul cuțitelor la picioarele dansatoarelor am scris la o altă întrebare. Acest obicei a fost înlocuit cu spartul farfuriilor pentru că s-au întâmplat foarte multe accidente în timpul acelor dansuri... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Obiceiul de a sparge farfurii nu există în Brăila, am văzut acest ritual în cadrul programelor de muzică și dansuri tradiționale grecești difuzate pe postul de televiziune. Acest obicei se practică în Atena, în tavernele aflate în cartierul Plaka, spre distracția turiștilor cu dare de mâna. Acum, cam la toate ocaziile, se aruncă cu garoafe albe. Se mai aruncă cu șervețele, se dansează în jurul unui pahar cu vin, a unei țigări

aprinse și aşezată vertical, de ce nu și în jurul cuștelor? (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Da, s-au spart farfurii la petrecerile făcute în familie dar și în cadrul comunității. Semnificația - să se spargă ghinoanele. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Sincer, spargem farfurii la orice moment în care dansăm și ne simțim bine. De cușite nu am auzit și nu cred că aş încerca... spargerea farfurilor cred că înseamnă spargerea ghinoanelor. Ciudat mi se pare că grecul sparge farfurii nu numai la petreceri dar și când se ceartă?! (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu, nu se spărgeau la petrecerile de familie. Se spărgeau și se sparg la petrecerile de la Comunitate. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

În România încă se sparg farfurii la petrecerile grecilor dar în Grecia acest lucru nu se mai întâmplă, petrecările preferând să arunce cu garoafe către dansatori. Din căte cunosc, într-adevăr în trecut se aruncau cușite la picioarele dansatoarelor, în semn de apreciere pentru dansul oferit dar, pentru că au existat accidente, s-a recurs la o măsură mai puțin periculoasă dar mult mai costisitoare, spartul farfurilor. În zilele noastre și acest obicei a fost înlocuit cu aruncatul garoafelor. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

45. Ce filme grecești preferați? Care sunt actorii dumneavoastră greci preferați?

„Zorba grecul”; „Nuntă à la grec”; „Eleni”... (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Mi-a plăcut tare mult „Zorba grecul”, pe care l-am văzut și l-am revăzut de n ori. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Toate filmele lui Kakoyanis. și unul mai de demult „Fata în negru” (*To koritsi me ta mavra*). (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cred că filmul cel mai iubit de grecii din toată lumea a fost „Zorba” cu toate că este film american jucat de un mexican, Anthony Quinn. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Nu am preferințe, dar îmi plac. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Mi-au plăcut toate filmele cu Irene Papas și Melina Mercouri. În general, ador filmele lui Kazantzakis, toate! (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Prefer filmele vechi grecești. Actrițele mele preferate sunt Irene Papas și Aliki Vougiouklaki. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

„Delivery” este singurul film grecesc pe care l-am urmărit, cu Alexia Kaltsiki, prietena mea, în rolul principal. Actorii preferați, pe lângă cea deja menționată, sunt Irene Papas și Melina Merkouri. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Urmăresc pe postul TV grecesc, când am timp, filmele. În general sunt filme vechi, de pe vremea cinematografiei alb-negru dar și mai noi, seriale, mai mult pentru a asculta dialogurile, expresiile, fără să rețin numele actorilor. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Primul cred că ar fi „Zorba” cu Quinn. Dar și „Nuntă à la grec” și mai nou „My life in ruins” tot cu Toula. Jennifer Aniston este una din actrițele mele preferate, John Stamos, Bill Zane, Melina Kanakarides la fel. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Prefer filme vechi, alb-negru. Stathis Psaltis, Vegos etc. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Filmele din anii '70 cu Aliki Vougiouklaki, „Zorba Grecul”, „Nunta à la grec”, actualele seriale grecești (comediile). Aliki Vougiouklaki, Dimitris Papamichael, Christoforos Papakaliatis. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Rămâne memorabil „Zorba Grecul”, care deși nu este un film grecesc și l-a avut ca actor principal pe Antonny Quinn, a rămas în sufletul tuturor celor care l-au vizionat, mulți crezând la un moment dat că marele actor ar fi avut rădăcini elene. De asemenea mi-a plăcut foarte

mult „Nuntă à la grec” un alt film care deși nu este grecesc surprinde foarte bine specificul unei familii grecești. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

46. „Trăiți clipa” ca Alexis Zorba sau aveți o altă filosofie de viață?

Aș dori să am filosofia de viață a personajului Alexis Zorba, dar având în vedere că trăim într-o țară cu alte concepții de viață, a trebuit să ne adaptăm situației. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Sigur aşa este, trăiesc clipa și am trăit clipa mereu. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Trăiesc și îmi place. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Aș fi vrut să fiu ca Alexis Zorba. Dar nu am reușit decât de puține ori. Nu am altă filozofie de viață, din păcate. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Trăiesc clipa. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Trăiește-ți clipa - dar depinde de împrejurări. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Filosofia mea de viață este diferită de a lui Zorba. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Filmul „Zorba Grecul” îmi place de fiecare dată când îl văd. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Aveam o altă filosofie, astăzi nu se poate trăi decât ca Alexis Zorba. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, viața trebuie trăită din plin, fiecare zi, fiecare clipă trebuie trăită ca și cum ar fi ultima. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Cred că da, <carpe diem> după modelul elen este și modul meu de a gândi... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Da, trăiesc clipa precum Zorba. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Când eram Tânără aveam aceeași filozofie de viață ca Alexis. Acum încerc să aplic o nouă filozofie: a trăi clipa înseamnă a o prelungi. Încerc să fiu mai flexibilă, să apreciez orice participare bună dintr-o zi și să-i las pe alții să descopere marele sens al vieții cu numeroasele întrebări... (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Trăiesc doar clipa, întocmai ca Alexis Zorba. Accidentul mi-a demonstrat că nimic nu depinde de mine, nu poți schimba cu absolut nimic destinul implacabil. Degeaba aş sta și mi-aș programa eu viitorul, degeaba mi-aș planifica viața și ce ar trebui să fac. Totul e în zadar. Destinul e scris în stele dinainte de nașterea fiecăruia dintre noi. E de ajuns o singură secundă pentru ca întreaga viață să se schimbe în totalitate, fără drept de replică... În fața destinului nu poți face nimic altceva decât să îl accepți și să cauți noi modalități pentru a te replia la noul stil de viață impus de soartă. Așa că acum 14 ani am învățat că pot fi sigură doar de clipa prezentă, nu știu clipa ce vine ce îmi rezervă. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Încerc, dar am un simț al datoriei exacerbat. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Nu "trăiesc clipa" întotdeauna, de cele mai multe ori gândesc și în perspectivă. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Glenta tin zoi, oloi dio metra pernou ghi! Trăiește-ți viața pentru că toți ajung la doi metri sub pământ! (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Am o altă filozofie de viață, mă gândesc și la ce va urma mâine. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Din perspectiva mea, în zilele noastre, viața nu îți mai permite să trăiești clipa; viața este mult mai complicată, sunt multe responsabilități care nu te lasă să nu te gândești și la ziua de mâine. Dar, nu de puține ori, când săngele elen începe să clocotească, am momente când nu îmi doresc decât să mă gândesc la momentul pe care îl trăiesc atunci. Și știți ce îmi vine să fac? Într-o bună zi aşa se va și întâmpla: am impulsul să mă urc în mașină și să fug câteva zile oriunde în Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

47. Grecia este o țară încunjurată de mare. Iubiți marea? A reușit Dunărea să suplinească absența mării sau Tânjiți câteodată după miroslul mării și după momentele când pe mare se poate vedea luna în ape, printre luminițele de la felinarele pescarilor de pe *karavakia*? Aveți pasiunea pescuitului și a preparatelor din pește? Știți să preparați caracatiță, fructele de mare după rețete grecești? Știți cum se pescuieste caracatiță?

Ne-am născut pe malul Dunării și aici avem rădăcinile. Mergem acolo și de fiecare dată ne reîntoarcem la stările pe care le-am fi dorit să le trăim. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Bine-nțeles că iubesc marea. Atunci când eram mai mică am locuit cu sora mamei la Constanța, fiindcă era căsătorită acolo, cu un armator de vas. Când s-a desfăcut căsătoria lor, am revenit cu mătușa la Brăila și sinceră să fiu am fost mult timp cu marea în suflet. Fiind femeie am avut pasiunea preparatelor din pește, care se găteau foarte mult la noi în casă, chiar și în familia mea mixtă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, iubesc mult marea. Dunărea a reușit să suplinească lipsa ei. Păcat că Brăila nu știe să se folosească de prezența ei. Nici plajă amenajată nu avem, nici plimbări cu vaporul nu se organizează, nimic nu întreprind conducătorii noștri. Nu am pasiunea pescuitului, meseria mea nici nu mi-a permis aşa ceva. Dar îmi place mult peștele - doar să îl curăț știu, nimic altceva. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Iubesc marea și Dunărea. Nu știu să prepar caracatiță, fructele de mare după rețete grecești. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Eu am fost copil de Dunăre, iubesc Dunărea, este un medicament calmant. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da și sunt pescar. Știu cum se prepară caracatiță, este delicioasă. Și știu cum se pescuieste. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da, foarte mult, marea în Grecia are o culoare aparte, când albastră, când verde și este foarte curată. Insulele au bisericile albe, unde se păstrează și astăzi obiceiurile străvechi. Între anii 1990-1991 am fost îmbarcat pe un vapor grecesc „Athanasios” care făcea cursă România-Israel și aşa am văzut majoritatea insulelor grecești, de zeci de ori. Grecia este una dintre puținele țări care și-a păstrat cu adevărat tradițiile vechi. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da, iubesc marea. Dunărea face parte din ființa mea, am savurat clipa când Dunărea intra în Balta Brăilei, m-am plimbat cu barca pe sub copaci și m-am cățărat în superbele sălcii. Marea are farmecul ei, Dunărea pe al ei, le iubesc pe amândouă deopotrivă. Îmi plac: peștele, caracatița și fructele de mare, dar nu știu să le prepar. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, iubesc marea iar Dunărea nu a putut să suplimească absența mării; Tânjesc mereu după mirosul mării. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Iubesc marea, apa. Dunărea „m-a dus” adesea la mare. Pictez marea, lumea marină. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Îmi place marea. Cui nu-i place? Dar și Dunărea are farmecul ei dacă știi s-o vezi. Preparatele de pește de mare și fructele de mare sunt delicioase, dar făcute „la mama lor”. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Ador marea, deși nu știu să înot. Ador și marea văzută din Glifada, din insula Poros, din Hydra, din Alexandropolis, de pe insula Samotraki, dar și de la Limasol, din Ciprul grecesc. Nimic nu se compară cu peisajul marin al Greciei și, mai ales, cu imaginea strălucitor de albă a micilor capele de pe țărm în spatele căror se vede marea. Cât despre miros, cel al năvoadelor, seara, pe mal, cu pisicile furișându-se după peștișorii căzuți printre ochiuri, sau mirosul iodat al pieței de pește din Pireu, se află ca niște amprente proustiene în memoria mea olfactivă. Ador fructele de mare, dar mai ales acel *<fish meze>* în care nici nu prea știi ce mănânci, în zecile de castronașe aromate. Evident, însotit de vinurile albe fructate, tămâioase sau retzina. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Îmi place marea, dar nu o iubesc. Dunărea nu am iubit-o pentru simplul motiv că mi-e frică de apă. Dar, Dunărea mi-a salvat viața în timpul accidentului, pur și simplu a refuzat să mă rețină în adâncurile ei, aşa că dacă ar fi vreodată să Tânjesc după ceva, aceasta e Dunărea, aşa murdară cum e, e Dunărea copilăriei, a adolescenței, a vietii mele. Pentru mine Dunărea e totul, marea e doar o amintire plăcută a unor vremuri demult apuse, nimic altceva... Nu îmi plac peștele, nici preparatele din pește... Nu știu să prepar nici caracatiță, nici fructe de mare, nici nu ar fi posibil, eu am început să gătesc abia acum trei ani, și gătesc doar ca să pot trăi, nu mi-am făcut vreo pasiune din a găti. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Da, iubesc marea, îmi place zgomotul valurilor ce se lovesc de țărm, îmi place să simt valurile în apa mării și îmi place să călătoresc pe mare. Dunărea pe malurile căreia am copilărit, cu vapoarele ce acostau în portul Brăila, plimbările cu vaporul pe apele ei liniștite sau de-a lungul cheiului sunt momente ce îmi conferă destindere și bună dispoziție. Iubesc deopotrivă și marea și Dunărea. Fructele de mare, caracatiță, *bacaliero*, *calamarul* sunt apreciate și consumate în România. Caracatiță se frige pe plita încinsă, apoi se taie bucățele și se stropește cu puțin ulei de măslini și lămâie. Fructele de mare se fierb, separat se fierbe și orezul, în care se picură lămâie, apoi totul se amestecă. Se servește cald, cu zreamă de lămâie după gust. Pescarii de caracatiță apar pe plajă dis-de-dimineață sau spre seară, își pun măștile și tuburile de oxigen și se avântă în larg. După ce prind caracatițele, le lovesc până când eliberează acea "substanță de apărare" din corp, apoi le întind la soare și în bătaia vântului. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Îmi place enorm miroslul de seară al Dunării care nu poate fi egalat de nimic. Aceleași senzații îmi sunt stârnite de miroslul cu totul diferit al Mării Ionice. Îmi place să pescuiesc. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Da, îmi place marea, dar mai mult muntele. Nu, nu am pasiunea pescuitului. Nu, nu știu să prepar caracatiță, fructe de mare. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, iubesc marea. Cât privește „dorul” de mare depinde la ce te raportezi. Atunci când eram la Brăila îmi era dor de mare, acum când locuiesc în București îmi lipsește Dunărea. Oricum îmi e dor de apă, indiferent de forma în care se prezintă: Dunăre, mare, etc. Din păcate, nu știu să gătesc pește și nici nu pescuiesc. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

48. Vă amintiți sau ați auzit de la familie cât de animat era portul Brăila odinioară? Cunoașteți numele unor companii de navigație grecești și unde își aveau sediile, a unor vapoare grecești care veneau la Brăila? Dețineți fotografii sau date despre familiile de armatori greci și unde erau situate locuințele lor, despre rude ale acestora sau persoane care au lucrat pentru ei și care ar putea să ne ofere mai multe informații?

Îmi amintesc de Anatras, patronul unui remorcher și de dl. Potamianos, patronul șlepurui Gheorghios. După absolvire m-am îmbarcat pe șlepu Gheorghios, sub pavilion elen, și prima mea cursă a fost Brăila-Regensburg, Germania, pe o distanță de 2886 km; am fost închiriați de cea mai bună societate germană din acea vreme. Câștigam bani frumoși, aveam diurne, ore de noapte, premieri de la patron. De la început am îndrăgit această meserie. Doream să ajung comandant de cursă lungă, fluvial și maritim. Am revenit din acest voiaj, cu bani mulți. M-am prezentat la Academia din Constanța și le-am relatat totul: că doresc să ajung comandant de cursă lungă, fluvial și maritim, să navig și să învăț această meserie. Mi s-a aprobat cererea. Îmi dădeau cursuri pentru 8-9 luni de zile și, în cazul că nu soseam în țară în această perioadă, repetam. Zis și făcut! Această Academie a durat 5 ani de zile, dar am plătit bani grei. Trebuia să cunosc toate detaliile și mișcările navei, calajul navei, harta globului pământesc, să cunosc busola, foarte multă matematică, geografie și multe altele, conform regulamentului navigabil. Apoi m-am debarcat de pe șlepuri și am luat calea remorcherelor. Și aşa mi-a ajutat bunul Dumnezeu că după 6 ani de zile am ajuns comandant de cursă lungă, la vîrstă de doar 28 de ani. Menționez că atunci când am lucrat pe șlepu Gheorghios și a început

războiul, vasul a fost rechiziționat de marina militară. Am rămas pe vas ca și cârmaci, deoarece fostul cârmaci și-a luat familia și, de frica celui de-al doilea război mondial, a plecat în Grecia. Eu nu am făcut acest lucru, ci mi-am făcut datoria în război, timp de 3 ani și 3 luni, la marina militară. După ce am împlinit 20 de ani, m-au mutat pe monitorul Lahovari o perioadă, apoi am fost transferat pe o vedetă de urmărire a inamicului pe mare. În acest timp, când ieșeam din cart, puneam mâna pe carte și învățam. Așa că mi-am făcut datoria pentru patria română și pentru poporul român; aici m-am născut și am crescut și am dorit cu mult drag să-mi fac datoria pentru acest scump pământ. Nu mi-am mai văzut părinții în această perioadă, nimeni nu știa nimic de mine. Bunul Dumnezeu m-a ajutat și am scăpat și astăzi sunt Veteran de Onoare al Asociației Veteranilor, filiala Brăila. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Portul Brăila avea activitate zi-noapte. Dețin o fotografie cu vasul care a aparținut tatălui meu, Panaiotis Boagis. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Portul Brăila era foarte animat odinioară. Erau vapoare grecești și armatori greci. Aș aminti aici pe armatorul grec Embiricos, cu casa pe strada Teatrului nr. 8, astăzi Belvedere 1. Aici a fost sediul agenției de vapoare și locuința marelui armator. Agenția avea ca domenii de activitate export de cereale și import de cărbuni. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da. Companii de navegație: Portolo, Embericos. Vapoare grecești, Tasos, Itaki, Smirni, Omonia, Solomon, Iason, și unul ce aparținea Bisericii Grecești KASTRO (castro), naționalizat și tăiat și dat la fier vechi după ani și ani de zile. În 1942-45, exista un birou pe Împăratul Traian, vadul ce duce în port, unde am lucrat și eu ca băiat de birou, care avea rolul de aprovizionare cu alimente a cargourilor ce ancorau pentru a descărca și încărca diferite produse. Se întocmeau aici actele necesare în raport cu căpitania, cu C.F.R.-ul și magaziile de depozitare ce existau în Docuri. Aceste birouri era condus într-o înțelegere deplină de trei etnii: un român, Grigorescu, un evreu, Vasileanu și un grec, Cristalopoulos Lalachi. Casier în acea vreme, la acest birou, era Ștefan Mihăilescu-Brăila - care după

naționalizare s-a dus și s-a făcut actor. Pe vremuri în portul Brăila era o intensă circulație de nave pe Dunăre. Se făcea mult comerț. Acum Brăila a devenit un oraș „mort”. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Am lucrat pe „șinalul” Dunării. Pe Dunăre era circulație mare de diferite tipuri de nave. La Dunăre erau ateliere și sănătări mici, pot aminti pe frații „Maratos și Lecața”. Erau și societăți de navigație „Portolo”, „Dimitriu” și altele mai mici. Moara „Violatos” lucra cel mai mult. Grâul și făina rezultate erau transportate pe calea ferată din fața morii. Mai era și moara Lichiardopol. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Brăila a fost un port animat în care ancorau foarte multe vase maritime care preluau cereale. Pe timpuri erau foarte multe companii de navigație grecești, dintre care Embericos era cea mai renomată. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Tot ce ne-au povestit părinții nu se mai naște niciodată. Flota navigației fluviale comerciale române s-a dus. Merg pe faleză și îmi plâng copilăria fericită (1940-1947). Îi caut pe toți, îi strig pe nume, dar nu-mi răspunde nimeni! (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Portul din Brăila era foarte animat. Vărul meu din Athena mi-a povestit că a numărat când era copil într-o singură zi, în 1942, 70 vapoare care așteptau să fie încărcate sau descărcate între Galați și Brăila. (Ștefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Portul Brăila era foarte important și era foarte animat deoarece de aici plecau vapoare în toată Europa. Întreg portul Brăila era plin de magazii ticsite cu grâul care pleca în toată Europa. Din Grecia se aduceau măslini, ulei de măslini, marmură, mirodenii etc. Sunt foarte multe de spus. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Știu că Brăila a fost un port extrem de activ. Unchiul meu (vărul lui Jean Moscopol), Moscu Enache (de la Galați), a avut șlepuri pe Dunăre. (Jana Andreeescu, 58 ani, Galați)

Și când eram eu copil, deci în anii '60, portul din Brăila era foarte animat, era plin de cargouri care acostau la mal și erau descărcate zile întregi. Mi s-a povestit că înainte de război era viață non-stop în port, se descărcau sute de mii de tone de grâne care erau depozitate în

antrepozitele portuare care se mai văd și acum de sus, din Grădina Mare. Hamalii stăteau la umbră și aveau scris cu creta, pe talpa pantofilor, prețul pe oră și pe zi. Erau și lupanare în port... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Portul era nu animat, foarte animat. Familia mea făcea afaceri pe malul Dunării. Erau vapoare care descărcau tot ce-ți dorea inima. Acolo veneau grecii negustori și cu priceperea lor obțineau un preț mai bun pe marfă. Mi-a povestit bunica un amănunt specific femeilor: își amintea momentul când a cumpărat muselină adusă din Grecia și cât de bucurioasă a fost. Armatorii greci erau cei mai darnici locuitori ai Brăilei, ajutau spitalele, căminele de bătrâni. Casele frumoase din Brăila, în mare parte, au aparținut grecilor. Din păcate au fost demolate multe. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu ar fi fost nevoie să îmi povestească cineva despre portul Brăila de odinioară, în timpul copilăriei mele portul era plin de vapoare, totul era un furnicar fantastic, existau nenumărate curse de pasageri Brăila-Galați. Acum e doar o liniște anormală. Despre companii de navigație grecești, despre sediile lor, despre vapoare grecești nu cunosc nimic. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Viața în Brăila începea și se termina în port. Zeci de vase, sub diferite pavilioane soseau și plecau zilnic de aici pline cu grâne. Activitatea din port nu se întrăpea decât atunci când Dunărea îngheța. Dar armatorii prevăzători își mutau activitatea la Sulina, aşa că puțini erau cei care nu munceau și iarna. Bunicul meu era mecanic șef pe un elevator aflat în proprietatea lui Iorgou Dracoulis. Alți armatori ce derulau mici sau mai mari afaceri în Brăila erau Alecos Portolo și Embericos. *Sirini* este, cred, numele unui vapor ce aparținea armatorului Embericos. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Știu despre vizita lui Venizelos și declarațiile sale în portul Brăilei în 1913. Nu cunosc despre sediile armatorilor greci dar am auzit de cei ca Embirikos, Valianatos dar și de zeci de alți „căpitani” greci, stăpâni ai propriilor „bărcuțe” și vieți. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

49. „La noi la Brăila, la tanti Elvira...” V-a povestit cineva dacă erau la Brăila case de toleranță grecești și cum unde erau situate?

Bunica și mătușa povestea că la Brăila existau case de toleranță grecești, cea mai cunoscută fiind cea de pe strada Neagră. Bordelul însă era o instituție a vieții portuare de pe toate meridianele lumii. Aici în zona Hepites-Cojocari, în perioada dintre cele două războaie, mai existau astfel de stabilimente, fără felinar roșu, dar cu aviz de la poliție. Casele de rendez-vous purtau numele patronilor: Fanny, Tereza, Aneta. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

La 17 ani m-am dus și eu la o casă de toleranță, nu știau de ce i se spunea aşa, pentru că din experiența mea, nu-mi amintesc vreo „toleranță”. Știau că mi-a luat banii înainte de a fi urcat în cămăruță intimă, unde exista un pat, un lighean, o cană cu apă și un prosop nu foarte curat. Era pe Bulevardul Carol, colț cu Regala. Dar nu era casă grecească, ci românească. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

La Brăila erau case de toleranță grecești din câte mi-au povestit rudele mele. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Cabarete - am auzit de Trocadero și pe strada Pensionatului, în cartierul nostru, Zainea (care era pentru marinari). Nu știau dacă erau grecești. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Da, ne-au povestit părinții, cam pe strada Neagră. Dar și în regimul trecut și acum. De ce să mai vorbim de greci? Acum este plină țara de asemenea case. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, într-adevăr se cântă foarte mult acest cântec. Da, erau case de toleranță pe strada Rosetti, pe strada Unirii era hotelul Muscă, pe Bulevardul Carol era Hanu' lui Ceapâru, care a luat foc. Cunosc aceste lucruri deoarece am copilărit pe aceste străzi. Și după cum v-am spus tatăl meu a avut prăvălia și avea lucrători care mă luau și mă duceau și îmi arătau aceste locuri. Pe Bulevardul Carol se montau și bâlciurile cu bărci, cu lanțuri, cu roata norocului. Brăila era un oraș plin de viață. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Ei bine, lupanarele erau în zona portului, nu ştiu dacă erau greceşti şi nu ştiu dacă nu le-a prezentat suficient Panait Istrati în cărţile lui. Brăila nu făcea excepţie faţă de alte porturi fluviale, era un oraş foarte bogat, unde nu prea erau săraci, iar faptul că Sulina era <Porto Franco> aducea un belşug extraordinar. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Am auzit. Mare parte erau pe strada Danubiu şi în zona din apropierea portului. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Brăila, oraş port la Dunăre, unde acostau zilnic zeci de vapoare cu marinari sosiţi din toate colţurile lumii, cum să nu aibă şi case de toleranţă? Se zice că marinarii au câte o "nevastă" în fiecare port. În momentul în care echipajul avea liber şi putea coborî pe cheu, mergea pe primul drum care îi ieşea în cale, pe Împăratul Traian, apoi tot urcând spre oraş ajungea şi la primele astfel de case pe străzile Neagră, Pietrei sau Rubinelor. Cum aici locuiau şi foarte mulţi greci, nu este exclus să fi fost mai multe case de toleranţă deschise de grecoaice, celebră este casa de toleranţă "a Elvirei". Din câte am auzit, această *kiria* Elvira, era o femeie foarte gospodină, se ocupa şi cu croitoria în timpul zilei, multe fete din Brăila au învăţat de la ea această meserie. Ea însăşi a fost "nevasta" din Brăila a unui grec, cu care a avut un băiat. Case de toleranţă se mai aflau şi pe strada Regala, Braşoveni... (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Ha! De aşa ceva nu am auzit. Cunosc vechea zonă roşie a Brăilei, cuprinsă între Unirii şi bulevardul Carol, în care de pe o stradă se intra iar pe cealaltă se ieşea dar să fi fost vreo matroană grecoaică, nu am auzit. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Presupun că erau, că fără foc nu ieşea fum. Nu ştiu unde erau dar cunosc melodia: „... uşor se câştigă lira”. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

50. Aveţi informaţii despre urmaşi ai proprietarilor de mori de la Brăila sau despre persoane care au lucrat la aceste mori şi care ar putea să ne povestească mai multe despre activitatea sau viaţa lor?

La Brăila funcționau Moara Violatos și Moara de făină Lichiardopol. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Ar trebui să abordați și subiectul bancherilor brăileni, de exemplu familia Chrisovelonis, care avea bancă în Piața Sfintii Arhangheli și locuia pe strada Călărași, colț cu strada Școlilor. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Referitor la Moara Violatos, din câte știu eu, nu mai trăiește nimici din familie la Brăila. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Toți sunt decedați și nu de azi, de ieri. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Îmi amintesc banca Chrisovelloni și cele două mori. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu prea, din familia lui Lykiardopol este cineva, mai nou am aflat că trăiește la Brăila și cineva din familia lui Violatos, dar prea multe nu știu. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

51. Ati auzit de la familia dumneavoastră câte ceva despre cabinele medicale grecești sau birouri de avocatură grecești? Știi unde erau situate?

Existau cabinele medicale și de avocatură grecești, dar nu-mi amintesc prea bine. Aș aminti pe reputatul medic Carandino, doctor Paisis, doctor Kounduris. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Fata lui Lichiardopol era doctorița Poenaru; soțul ei era medic radiolog. A rămas un urmaș, Poenaru Constantin, medic stomatolog, care are un băiat. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

În Brăila erau și cabinele medicale ale grecilor: dr. Fanciotis (pe strada Pensionatului), dr. Cutava (pe strada Grădinii Publice), dr. Poenaru (din familia Lichiardopol). (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Băieții erau cei care mergeau la facultate. Dintre doctorii greci, ștui că era în cartierul din strada Pensionatului dr. Cutava (chirurg și un foarte bun violonist), dr. Petsalis, tehnician dentist Negropontis etc iar ca avocați: Hioton, Tino, Ioanitu etc. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

În Brăila erau medici greci: dr. Paizi (tatăl și fiul) au locuit în clădirea unde la parter era Agenția de voiaj, actualmente Bancpost. Alt doctor cunoscut era dr. Cutava și mai aproape de zilele noastre dr. Dendrino care a lucrat și la Direcția Sanitară. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Nu ștui de cabinețe medicale sau avocatură, dar ștui că toți grecii se tratau cu medicii Paisie și Dendrino, care erau greci, și nu luau bani oamenilor nevoiași. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

În perioada tinereții mele ele dispăruseră. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Atât bunicul meu cât și tatăl său au fost avocați, iar străbunicul avea un birou de avocatură în Tulcea. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Da, a existat un dispensar în curtea bisericii, la care aveau acces gratuit toți membrii Comunității Elene și era deservit de medicii greci Petsalis, Paizzi, Koutava și Koutsoulis. Despre existența cabinetelor de avocatură a grecilor nu am auzit. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

52. Comunismul a schimbat radical înfățișarea și spiritul orașului Brăila. Cum ați suportat comunismul? Mulți greci din Grecia au avut sau au simpatii comuniste, într-o țară care a avut norocul să nu cunoască acest regim... De ce acest paradox?

Este foarte adevărat - comunismul a schimbat radical și spiritul orașului Brăila. Eu m-am adaptat situației, deși nu mi-a fost foarte ușor. Ștui că plecarea mea spre Grecia mult dorită a devenit imposibilă datorită acelei perioade. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Comunismul ne-a obligat să fim oameni serioși și ne-a învățat că „cine muncă, mâncă” și nu invers. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mătușei care avea restaurantul *La Anghe Ion* i s-a naționalizat casa - pe o stradă de la Unirii până la Cuza, tot Bălcescu. Acum sunt chiriași. Pe mătușa Panoreia au dat-o afară din casă. A stat la mătușa Penelopi, pe Rahova. Și mătușa Maria a avut casă în Barieră și au demolat-o. Ea a scăpat că a murit. Noi am avut noroc că pe Ștefan cel Mare nu s-a demolat, dar stând la bloc, am fost obligați să vindem. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Comunismul a schimbat nu doar înfățișarea și spiritul Brăilei ci, din nefericire, și mentalitatea unor oameni care mai oftează după el. Greu am suportat și eu și soția, dar mai ales băiatul nostru, comunismul cu cartelele blestemate, cu cozile interminabile, cu lumina stinsă, cu căldura oprită, cu securiștii printre noi. Comunismul ne-a înnegurat foarte mult tinerețea și maturitatea. Cât privește paradoxul de care vorbiți - grecii din Elada care au simpatii comuniste cred că s-au săturat de bine! Nu vor să facă un schimb cu noi? (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Nu am iubit comunismul și nici nu o să-l iubesc, până la moarte. La noi în familie nu a fost nimeni comunist, nici din partea tatălui, nici a mamei. În casă nu primeam membri de partid și nici prieteni cu ei nu eram. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Și noi am suportat comunismul ca toți ceilalți. Tatăl meu a trebuit să închidă cofetăria și să intre la cooperativă. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Am suportat greu regimul comunist - care în 1952 ne-a respins actele de plecare în Grecia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Da, s-a schimbat înfățișarea orașului. Această întrebare necesită o discuție mai amplă despre regimul comunist și despre simpatiile comuniste ale unor greci, ei vedea lucrurile altfel despre comunism. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da! Greu! Au simpatii comuniste pentru că nu cunosc comunismul decât din cărți sau din propaganda care este mincinoasă.

Mulți greci - emigranți politici care au ajuns în România după 1950 - s-au lămurit asupra comunismului. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Desigur, comunismul a schimbat în rău totul în Brăila și l-am suportat foarte greu. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Într-adevăr comunismul a schimbat, în sensul cel mai distructiv, înfățișarea și spiritul Brăilei. Ce pot spune este că noi nu am suportat comunismul, ci ne-am străduit, cu mai mult sau mai puțin succes, să-i supraviețuim. Eu aparțin categoriei celor cu noroc, pentru că sunt încă în viață. Paradoxul comuniștilor greci este de neînțeles pentru mine, știind că, în timpul ocupației germane, cele două mișcări de rezistență regalistă și comunistă din Grecia nu luptau împotriva ocupantului, ci se băteau între ele (informația o am din *Istoria greacă de la 1204 până în prezent* de Apostolos Vakalopoulos). (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da. Am suportat greu prima perioadă, apoi a urmat obișnuința. Au simpatii comuniste din neștiință. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Am suportat comunismul, când eram copil, greu. Acei greci care simpatizează comunismul nu au trăit sub acest regim și nu știu cum este. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Îmi amintesc anii '55-60, când la noi în casă se vorbea despre faptul că în Brăila se refugiaseră <partizanii>, alungați din Grecia. Nu prea știam ce e cu ei, dar erau diferenți față de grecii mei din oraș. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Părinții mei erau comuniști ca și toți cei veniți în '49. Ei și-au lăsat casele și familiile pentru o cauză în care credeau și au luptat cu arma în mâna pentru asta. Erau buni, corecți, cinstiți și muncitori. N-aș putea spune că mi-a fost greu în timpul comunismului. Eram săraci, pentru că a trebuit să luăm totul de la zero, dar bine organizați. Nu ne-a lipsit nimic și primeam cea mai frumoasă educație. Când cei educați și crescute aici au plecat prin lume, au fost deosebit de apreciați. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Comunismul a distrus familia mea. Frații bunicului meu au plecat spre alte lumi. Pentru ca unchiul meu să poată da examen la Academia

Militară a trebuit ca bunica să divorțeze de bunicul meu, să-și ia numele mamei și să treacă copilul pe numele ei. Cu toate acestea, în anul doi unchiul meu a trebuit să îñtrerupă școala. Bunicul nu a vrut să renunțe la bunurile lui și de aceea fost bătut crunt. A stat multe ore în zăpadă și s-a îmbolnăvit de astm. Nu a acceptat niciodată să fie slugă la comuniști și de aceea copiii lui au avut de suferit, trăind în săracie. A murit după cinci ani. Întrebam, când am mai crescut, de ce în casa bunicii mobila este altfel și de fiecare dată bunica ocolea răspunsul. Am aflat mai târziu că după ce bunicul a fost bătut, au fost luate din casă multe bunuri, printre care și mobila (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Dacă nu ar fi fost lipsurile alimentare și celealte tipuri de restricții, adică renumitele cartele la lemn, dacă am fi avut acces normal la cumpărarea de case, mașini, încălțăminte, îmbrăcăminte, dacă nu ar fi trebuit să stau la cozi interminabile nopți la rând ca să cumpăr, dacă apăreau, cinci ouă pe cartelă... toate ar fi fost suportabile. Îmi amintesc de anii copilăriei, când bananele stăteau unele peste altele la copt pe șifoniere... Până în 1977 mesele erau îmbelșugate, totul se găsea la liber, eu puteam călători în voie, nu am avut probleme cu plecatul în străinătate, chiar și în Grecia, deși vorbim despre anii cei mai urăti ai regimului comunist. Pe mine m-au deranjat doar cozile interminabile, atât. Și acum există mulți greci cu simpatii comuniste. Este o tendință normală. Ei nu au cunoscut adevarata față a comunismului, nu știu nimic și nici nu înțelegeau nimic când le vorbeam despre privațiunile enumerate mai sus. Nici măcar nu cred că e posibil aşa ceva. De ce? E simplu. Ei cunosc doar atrocitățile provocate de aripa dreaptă, urăsc americanii, englezii, „salvarea” lor vine dinspre stânga. În mintea unor oameni care doar i-au citit pe Marx, Engels, Lenin și nu au trăit efectiv calvarul cartelor... tendința este de a-ți dori să trăiești într-o astfel de societate perfectă... Păcat că ea nu există în realitate. De toate păcatele comunismului, care a eşuat lamentabil în tot lagărul comunist, nu numai în România, întreaga vină este aruncată doar pe umerii lui Ceaușescu... pentru simplul motiv că revoluția de aici a fost cea mai mediatizată... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Bunicul meu a iubit libertatea și omenia dar nu i-a iubit pe comuniști din partea cărora a avut numai de suferit, iar eu îi împărtășesc opiniile. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Eu m-am născut în plină perioadă comunistă, iar viața din Grecia în perioada copilăriei mele nu o știu decât povestită în cuvinte foarte puține de grecii care vizitau România și în și mai puține cuvinte de cei care aveau rara ocazie de a petrece câteva săptămâni în Grecia. După schimbarea radicală din 1989, am putut să aflu mai multe și o parte din acestea să le pot vedea. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Sigur, comunismul a lăsat amprente și bune, dar și rele. Personal cred că mai mult rele. Grecii nu au „gustat” din acest regim și de aceea cred că unii îl aprobă. Când îl simți pe pielea ta, altfel vezi lucrurile. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Mulți dintre grecii bătrâni au avut de suferit, mulți dintre ei plătind cu prețul vieții. Mulți au luat calea străinătății și mulți au rămas să rabde acest regim. Începând cu al 2-lea război mondial, viața pentru grecii din Brăila nu a mai fost la fel. Începând de la prigoana la care erau supuși de către legionari până la cea practicată de către bolșevici. Nu mai aveau voie să-și învețe limba iar dacă erau auziți vorbind pe stradă în limba greacă erau săltați de securitate. Vă închipuiți că acești 50 de ani roșii însângerări au fost uitați? Nu! Încă mai sunt bătrâni cărora le este frică să se exprime și să deschidă ușa și sufletul în fața cuiva. Paradoxul communist al Greciei se explică prin rolul avut de URSS după împărțirea sferelor de influență, prin faptul că partidul communist grec era condus de la Moscova și prin faptul că idealurile teoriei marxiste au fost desănțat cultivate de către agenții greci ai Moscovei în rândul maselor populare. Oricum KKE în Grecia are de decenii propriul său bazin electoral limitat în care se încadrează permanent 8-9%. Este de „bon-ton” să te declari communist în Grecia. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Pe mine comunismul nu prea m-a afectat pentru că eram copil și am prins ultimii 14 ani de comunism. Bunicii mei și tatăl meu au fost cei mai afectați. Bunica mea nu a vrut să renunțe niciodată la cetățenia greacă. Îmi spunea „Eu m-am născut grecoaică și aşa vreau să mor” și din această cauză a avut probleme cu autoritățile. Bunicul meu a trebuit

să renunțe la cetățenie pentru a putea întreține familia iar tatăl meu pentru a putea merge la liceu. Și în ziua de azi, în Grecia există Partidul Comunist și este al treilea partid în opțiunile grecilor. De ce acest paradox? Pentru că nu știu ce înseamnă *adevăratul* regim comunist. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

53. V-ați simțit vreodată discriminat, persecutat sau marginalizat datorită originii? Au fost momente în viață când părinții sau bunicii dumneavoastră s-au simțit discriminați în România?

În primul rând era foarte mare strictețe, nu puteam vorbi în limba greacă, deoarece eram urmăriți pentru acest lucru. Nu numai grecii, ci și toate naționalitățile conlocuitoare. [...] După absolvire nu știam de ce să mă apuc, ca să pot să-mi câștig existența, deoarece venise un ordin ca toți străinii să fie dați afară din serviciu (inclusiv tatăl meu a rămas fără serviciu). Trebuia să fac ceva ca să-i pot ajuta pe tata, mama și cele două surori ale mele. Ni s-a permis ca unul dintre copii să muncească, dar numai la pavilionul nației lui. Atunci eu m-am îmbarcat pe șlepu Gheorghios, sub pavilion elen, și prima mea cursă a fost Brăila-Regensburg, Germania, pe o distanță de 2886 km; am fost închiriați de cea mai bună societate germană din acea vreme. [...] Înainte de plecarea mea în acest lung voiaj, pe șlepu încărcat cu grâu, am lăsat carnetul de salariu tatălui meu, ca să-l ridice lunar de la agenția respectivă, ca să poată întreține familia. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

M-am simțit uneori persecutată și dată la o parte pe motiv că eram și grecoaică. Asta se întâmpla la serviciu de obicei. În copilărie și chiar mai târziu mi-amintesc că unii români, răuvoitori, ne numeau „cațaoni”. Nu erau mulți, dar erau și dintre aceia ce se simțeau bine ponegrind pe cineva. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

[...] Fotografii nu mai am, deoarece la plecarea noastră din țară (1 decembrie 1950), ne-au fost distruse la vama Constanța. Atunci am plecat foarte mulți greci din Romania, am stat 11 luni în insula Siros, iar în 1951 am emigrat în Noua Zeelandă. Din Braila am ramas doar trei doamne.

Toate avem peste 80 de ani. Din păcate foarte mulți ne-au părăsit, inclusiv soțul meu John Fotiadis. (Adriana Fotiadis, 82 ani, Wellington – Noua Zeelandă)

Soțul meu a fost militar, șef de frontieră la Giurgiu, dar din cauza faptului că eu eram grecoaică, a fost trecut în rezervă. Am suferit mult. Nu a fost ușor, cu 3 copii și o mamă fără pensie. Ură de rasă era și atunci, copiii mei nu au vrut să vorbească mult timp cu nimeni pe motivul că îi striga lumea *grecii*. Eu am avut un frate care, în anul 1951, a plecat în Grecia și de acolo în Noua Zeelandă cu soția lui, care era româncă. Au avut 2 fete, care au studiat în Australia - una arhitectură și una economia. La bătrânețe s-au retras și ei lângă copii. Tata a rămas în Grecia și a murit în 1980, iar fratele lui acum 4 ani. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Nu am simțit nimic din toate astea din cauză de origine, cred că și datorită mediului în care am trăit. E posibil ca bunicii și părinții mei, care au fost nevoiți să renunțe la cetățenie, să fi simțit aceste sentimente. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Și eu și părinții mei am fost persecuati. Ni s-a cerut să renunțăm la cetățenia greacă. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Mama și sora ei au dorit foarte mult să vadă Grecia și să-și cunoască neamurile de acolo, dar nu a fost posibil. Mătușa mea Eftihia avea cetățenie greacă. Ca și alții greci care au rămas în România au fost obligați să renunțe la cetățenia greacă, dacă nu renunțau erau expulzați. Rudele din Grecia au vrut și ei să vină să ne viziteze, dar cum securitatea urmărea pe cei care veneau și pe cei care îi primeau, mama nu a fost de acord și din acest motiv relațiile s-au răcit. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Uneori m-am simțit marginalizată. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

În 1948, mătușii mele (care avea cetățenie greacă) i-a fost desfăcut contractul de muncă și a fost obligată să plece în Grecia. Nu a plecat și i-a fost luată cetățenia greacă. Mama avea deja cetățenie română prin căsătorie. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Ne-am simțit cu toții și suntem discriminati. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Eu nu. Poate în timpul exceselor naționaliste să se fi întâmplat ceva. Nu am însă cunoștință. (Ștefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Singurul lucru pe care-l puteai face la acea vreme era să nu pui la inimă tot ce și se întâmpla. Era normal să ai probleme, pentru că te numeai cum te numeai, strămoșii tăi veneau din Grecia. Eu aveam și un unchi, frate cu tatăl meu, care plecase în Grecia legal, cu pașaport, și de acolo în Noua Zeelandă, unde a stat 20 de ani, și care avea dublă cetățenie, greacă și engleză. Din acest motiv eu nu am fost nici membru de partid. Tatăl meu a făcut sport de performanță (ciclism, box și motociclism) și a fost campion al României la viteză ciclism. În perioada 1931 până în 1937-1938 a ocupat succesiv locurile I, II, III, a fost câștigător al Cupei „General Macri”, în 1933-1934, campionul Dunării de Jos la box și campionul regiunii Galați la motociclism viteză. Eu am practicat ciclism; am vrut să merg la Dinamo, dar nu m-au primit deoarece nu aveam origine socială sănătoasă totuși m-au primit la Steaua, tatăl meu fiind antrenor de ciclism la Brăila și arbitru la box. Nu pot să-mi explic acest paradox, deoarece sportul nu are nimic cu politica. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am avut multe neplăceri în copilărie, din cauză că eram de origine greacă. Tatăl meu, care lucra la Șantierul Naval Brăila, a fost dat afară din serviciu pentru că nu a vrut să renunțe la cetățenia greacă. A fost urmărit zi și noapte, păzit de securitate. Din această cauză s-a îmbolnăvit foarte grav. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

In the early forties, because of the persecution of Greeks under the Antonescu regime, he repatriated himself back to Athens, where he was killed in a Nazi bombardment of the city. [...] My father was a university student in Bucharest during the Second World War, and he told people that for several years he slept with an axe behind the door because of the ethnic persecutions regularly practiced by the legionnaires. My father became a political prisoner of the Communist regime just at the time he was being considered for an attaché position in the Romanian embassy in Athens; he was held without trial between

1952-53, and he died as a result in 1956, at the age of 43, when I was eight years old. (A.V., 61 ani, Detroit-S.U.A.)

Personal nu am avut probleme de acest gen. Am găsit însă, între documentele familiei, un fel de <certificate de român> eliberate de prefectură. Îi erau necesare bunicului meu pentru a-și înscrive copiii la școala românească. Sigur că erau formale, după cum mi-a spus mai multă lume. Iar grecii au fost discriminați, din acest motiv în familia mea nu s-a mai vorbit grecește și nu s-a mai ținut legătura cu cei din Grecia. De frica represaliilor regimului comunist. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Da, în armată am fost mutat de două ori, până am ajuns la canalul Dunăre-Marea Neagră. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Da, am fost „discriminată”. Deși nu regret acea discriminare... Nu am fost acceptată ca membră a partidului comunist român pentru că nu aveam origini sănătoase, adică tatăl meu, care își pierduse patria, familia, averea, sănătatea, pierduse tot ceea ce un om poate pierde din cauza idealurilor sale comuniste... eu nu am fost demnă de acest partid, pentru că aveam rude în Grecia, țară care nu era comunistă... Tata a fost marginalizat, lor li s-a acordat cetățenia română la sosirea în România, pe vremea lui Gheorghiu-Dej, Ceaușescu le-a retras-o, după care au putut să reintre în posesia ei, mulți ani mai târziu, dar tata a fost prea mândru ca să o reaccepse. Așa că a trăit o viață ca apatrid, dar a murit cu dublă cetățenie!!! (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În anumite situații, da, deoarece am fost confundată cu "partizanii". Însă cum aceste „confuzii” au venit de la persoane care nu meritau atenție, am înclinat balanța în favoarea mea. Bunicii și părinții mei au avut de suferit pentru faptul că au fost greci. Toată lumea căuta să muncească, să asigure strictul necesar familiei, dar de foarte multe ori, din cauza politicii partidului ce se afla la putere erau dați afară din serviciu pentru simplul motiv că erau „străini”. Bunicul meu, comerciant grec, nu a avut voie să locuiască la fiica sa în București, mama mea nu și-a putut găsi un loc de muncă până nu a renunțat la cetățenia greacă. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Nu, nu m-am simțit discriminată. Da, bunicii și părinții mei s-au simțit discriminati, chiar au avut de suferit pe perioada dictaturii comuniste. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Eu personal nu am avut de suferit. Dar din câte am auzit (deși aspectele acestea nu prea erau discutate în familie) știu că și bunicii mele și mătușii mele li s-a cerut să renunțe la cetățenia elenă pentru a fi acceptați în societatea comunistă română și pentru a se putea angaja. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

54. Nu ne alegem părinții și nu ne alegem patria. A fost vreun moment în viață când ați regretat că sunteți și grec?

Sigur că părinții nu ni-i alegem și nici patria. Patria însă este „pământul care ne hrănește”. Nu aveam de ce să regret că sunt grecoaică. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu am regretat și n-am să regret vreodată originea mea. M-am născut și mor român de origine elenă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Personal nu am regretat și nici nu regret că sunt grec. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Nu am regretat și nu regret că sunt grecoaică. Din contră, mă mândresc cu asta. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Nu și sunt mândră. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Nu am regretat și nu am să regret niciodată că sunt de origine greacă. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Nu am regretat niciodată că sunt grec, deoarece asta sunt. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu am regretat niciun moment în viața mea că sunt grecoaică. Mă mândresc și m-am mândrit cu originea mea. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu, dimpotrivă! (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Nu, sunt mândră că am avut un bunic grec. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu am regretat niciun moment faptul că sunt de naționalitate greacă. Chiar dacă nu aş fi dobândit cetățenia greacă, naționalitatea este dată pe linie paternă, deci sunt grecoaică prin însăși nașterea mea. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu, nu am regretat niciodată că sunt grecoaică. Sunt chiar mândră că, deși nu trăiesc în Grecia, cunosc limba, cultura și istoria ei. Sunt mândră de înaintașii mei de la care am moștenit originea greacă. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

NICIODATA! (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Nu am regretat nicio clipă. Și sunt convinsă că atât cât voi exista în acest univers, indiferent în ce colț al lumii mă voi afla, mă voi mândri că am săngele zeilor în vene. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

55. Considerați că viața dumneavoastră putea fi mai bună dacă părinții sau bunicii nu hotărau să vină în România?

Mai întâi doresc să arăt felul cum au ajuns părinții pe acest frumos teritoriu, în această frumoasă țară și iubit popor. Bunicii mei, pe numele lor Stavru Mesaris și Atena Mesaris, au venit în România în anul 1913. Menționez că nu au venit în România de frica vreunui război sau izgoniți din Grecia. Nu! Au venit aici de dragul poporului român. Tatăl meu a venit în 1915. Menționez cazul tatălui meu: tata era din Kefalonia, comuna Curuclata, iar mama de la Lixuri, aparținând tot de Kefalonia; fiindcă familiile tatălui și mamei nu s-au înteles, tata a furat-o pe mama și, călare pe un cal, au venit și s-au stabilit în România, până la sfârșitul vieții lor. Eu m-am născut în România, orașul Brăila, la data de 1.09.1919. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Cred că viața mea ar fi fost mai bună dacă părinții și bunicii nu ar fi venit aici, deși cred foarte mult și în destinul implacabil. Acum, când sunt bătrână și bolnavă, mă gândesc că poate alta ar fi fost soarta copiilor

mei dacă reușeam să plecăm în Grecia, când mai aveam încă pe cineva acolo. A fost și dorința mătușii mele, de a pleca cu mine, dar nu s-a materializat. Îmi este greu că nu am cu cine conversa. Ascult doar muzică grecească sau slujbe în limba greacă. Mai am nostalgia timpului de odinioară când eram în putere și mergeam foarte des la comunitate, la biserică și mă întâlneam cu grecii mei. Astea fiind spuse, Dumnezeu să-i ocrotească pe greci atâtî cât mai sunt și deopotrivă și pe românii de bun simț care au făcut posibilă cooperarea interetnică. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

No, I and my two sisters were born in Romania and were very happy. We leaved Romania in 1947 on the ship "Transylvania" in the aftermath of WWII. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Cine știe. Tata a venit în țară, în 1914, în timpul Războiului Balcanic. A fugit din calea războiului, împreună cu tatăl său, îmbarcat pe un „barcaz” din Vasilico (astăzi Tsarevo) – o localitate aflată astăzi în Bulgaria. Au venit pe lângă țărm, spre nord, până la Sulina, unde s-a debarcat. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Poate că viața noastră ar fi fost altfel dacă bunicii mei nu hotărău să vină în România. Ar fi scăpat astfel de 50 de ani de comunism și mai ales de ororile lui. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cred că dacă părinții plecau în Grecia când eram copil, am fi trăit mai bine. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

Aici s-au născut și au murit, în România. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Părinții și bunicii mei erau în România când m-am născut. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Pentru grecii din Kefalonia, Brăila a fost un oraș deosebit de primitoar, iar mamei și bunicului nu le-a părut rău că au plecat de acolo. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, aşa este, dar războiul schimbă istoria omenirii. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Nu, deoarece înseamnă să-ți renegi trecutul. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu, viața nu a fost mai bună sau mai rea pentru că au venit bunicii în România, a fost aşa din cauza sistemului politic. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, dacă bunicii mei nu ar fi hotărât să vină în România și eu mă nășteam în Grecia, sunt convinsă că viața mea ar fi fost mult mai bună. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Fiecare dintre străbunici a venit dintr-un motiv anume, n-au plecat de la bine, cum se spune. Mi s-a spus că străbunicii tatălui meu veniseră din Corfu, în timpul răscoalei anti-otomane și încurajați de Eteria lui Tudor Vladimirescu. Astă înseamnă în jur de 1830, când li se luaseră toate averile în Elada, iar rebelii erau prigoniți. Bunica mea, mama lui tata, se născuse în colonia grecească de la Odesa, nu am prea multe date despre venirea familiei ei la Tulcea, unde s-au stabilit. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Destinul și soarta nu îți-o schimbă nimeni. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Dacă tata ar fi ales o altă țară, - a ales România pentru că în Bulgaria nu mai erau locuri, și România era cea mai apropiată de Grecia, unde a sperat mereu că se va putea întoarce -, eu nu aş mai fi fost... Aşa că viața mea nu ar fi putut fi mai bună dacă tata nu alegea România, eu pur și simplu nu aş mai fi existat... Ar fi fost bine în acest caz, pentru că nu aş fi acum obligată să suport calvarul la care viața mă supune. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Probabil că dacă nu veneau în România nu aş fi existat. Părinții mamei mele s-au născut în România, la Sulina, părinții lor venind aici tineri, câștigându-și existența ca salariați ai Comisiunii Europene, deci eu sunt a treia generație născută la "Dunăre". Străbunicul tatălui meu a naufragiat pe mare la țărmurile Deltei Dunării, aşa că s-a stabilit aici, s-a căsătorit, a avut opt copii, printre care și pe bunicul meu - care s-a născut la Sfântul Gheorghe, s-a căsătorit cu o grecoaică și ea născută la Tulcea - aşa că dinspre tată sunt a patra generație de greci născută pe aceste

meleaguri. Se vede că ne place mult aici, de atâtea generații iubim cele două țări și culturi deopotrivă. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Da, consider că viața mea ar fi fost mai bună din toate punctele de vedere. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Nu mă gândesc niciodată. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Sunt întrebări pe care este mai bine să nu ni le punem. Dar înclin să cred că nu. Dacă ai mei nu ar fi ajuns în România, astăzi nu aş fi fost copilul părinților mei, nu aş fi fost acest mix interesant de astăzi și cu siguranță nu aş fi avut ce să vă povestesc dumneavoastră. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

56. Căutând informații despre greci, am găsit despre trăsăturile grecilor: Franz-Joseph Sulzer (*Călători*, X, p. 469) spune despre „moștenirile grecilor” că cele caracteristice sunt „șiretenie și înșelăciune”. Kelemen Mikes (*Călători*, IX, p. 202) susține că „mintea grecilor nu se poate spune că e cu totul neagră, dar este foarte întunecată, căci veșnic umblă numai să înșele pe alții”, am auzit adesea „Să nu te încrezi în greci chiar dacă îți fac daruri”, același lucru se poate citi în „Eneida” lui Vergilius „I fear the Greeks even when they bring gifts” iar un proverb vechi despre care pomenește Sophocle conține aceeași idee. Cât de aproape sau departe de adevăr sunt aceste afirmații? De ce credeți că se spune asta despre greci?

Chiar dacă marii învățăți spun că „șiretenia și înșelăciunea” sunt „moșteniri ale grecilor”, îndrăznesc să contrazic aceasta pentru motivul că eu cunosc acest popor. Trăsătura dominantă a grecilor, după părerea mea, este înțelepciunea și nu mintea întunecată. Grecii sunt buni creștini, buni familiști, patrioți, cu un pronunțat spirit combatant, intuiție, energie, cu o minte ageră. E un popor războinic când se cere, luptător pentru o cauză dreaptă și perseverent în ceea ce face. Nu spun că nu ar exista grec șiret sau care a înșelat vreodata, dar șiretenia nu este o caracteristică a grecilor. Astfel de vorbe se spun despre toate popoarele,

inclusiv despre români. Când se spune că sunt şireţi şi se foloseşte şi dictonul latin „Timeo Donos et dona ferentes” (Să te fereşti de Danai chiar şi când aduc daruri) cei citaţi se referă la felul cum au procedat grecii pentru a cuceri cetatea Troiei. Au folosit calul troian ca un dar, în care au ascuns războinici greci, soldaţi, pentru a lupta şi a câştiga. „Scopul scuză mijloacele”, fiind vorba de o cauză clară şi nobilă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Grecii sunt oamenii cei mai cinstiți din lume şi nu au înselat şi nici nu vor însela pe nimeni niciodată. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Cunosc toate sintagmele despre care scrieţi. Dar dacă grecii sunt aşa, atunci ce se poate spune despre evrei? Doar grecii sunt şireţi şi înhesală pe alții? Greu de crezut! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Afirmațiile despre greci sunt aproape de adevăr. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Câteodată sunt adevărate, dar de cele mai multe ori aceste trăsături sunt concluziile unor oameni care au avut de suferit de pe urma grecilor. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Datorită săraciei, vieţii grele din Insulele Ionice, unii dintre greci trăiau la limita legii. Acest fapt le-a dezvoltat inteligenţă (contrabandişti, piraţi etc.) şi le-a schimbat comportamentul. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Se spune asta în general despre greci, dar oamenii sunt diferenţi. Cum se spune şi despre români că nu au cuvânt: „cum a închis uşa, cum te-a vândut”. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Consider că această afirmaţie provine din naţionalism tendonţios. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Este un subiect care trebuie discutat mai mult, pentru a nu înțelege greşit cele de mai sus. Şi astăzi se spune: „*Frate, frate, dar brânza e pe bani*”. Nu e valabil doar pentru greci. Pe de altă parte grecii sunt făcuţi pentru comerç, au o minte mai ageră. Am să vă spun o vorbă pe care o ştiu de la un evreu bătrân şi pe care am auzit-o şi în Israel: „cu grecul să fii prieten, dar să nu faci afaceri cu el”. Poţi fi prieten cu un grec dar

totuși acest lucru nu contează dacă faci și afaceri cu el, pentru că grecul trăiește din comerț! Așa a fost și e valabil și astăzi.. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu cred că este adevărat. Grecii erau renumiți în meșteșuguri și în comerț și asta atragea invidia și deseori mânia. Cu timpul, aptitudinile s-au „egalizat” între popoare. (De altfel, acele afirmații sunt vechi, ca să nu spun învechite.) (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Lucruri rele s-au spus și se spun despre toate popoarele din Balcani și totuși aceste popoare au avut o contribuție esențială la cultura europeană și mondială. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Nu este adevărat. Grecii sunt oameni cinstiți, cu frica lui Dumnezeu, cel puțin aşa am văzut eu în familia mea. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Era normal, cred, pentru un popor care trăia pe mare să aibă o altă filosofie de viață. Marea asprește, marea cere mereu tribut de vieți, iar viețile grecilor au fost mai mereu marcate de tragedii, poate din acest motiv veselia lor și petrecerile lor sunt extreme, se sparge ghinionul spărgând farfurii, iar pe malul mării, în triunghiul sacru al Greciei, cele câteva sute de capele sunt dedicate Sfântului Nicolae, patronul celor care călătoresc pe mări. Și familia mea mergea la biserică Sfântul Nicolae din Brăila, ceea ce mă face să deduc legăturile strânse pe care le aveau cu <cei ce călătoresc pe ape>. Grecii nu sunt firi vesele chiar și când par, sunt introvertiți, zgârciți, suspicioși, orgolioși. Dar sunt familiști convinși și negustori destoinici. Or, negustoria nu înseamnă întotdeauna <transparență>. Își adoră copiii și sunt foarte severi cu ei în același timp. Doar în Grecia poți vedea o mamă care își pălmuiște copiii în autobuz! Familia este sfântă la greci, iar atunci când, din diverse motive, legăturile familiale între frați se slabesc și se strică, aşa rămân pe viață. Un soi de <cerbicie> greu de înțeles pentru mine, face ca cei care s-au rupt de familie să nu mai fie acceptați, mai mult, să fie chiar dezmoșteniți ei și urmașii lor. Cel mai aspru pedepsită este mezalianța, căsătoria în afara etniei. Cel care îndrăznește aşa ceva este definitiv șters din familie, ca și când nu ar exista. Am constatat acest lucru direct, în istoria familiei mele. Prin căsătoria lui cu o româncă, tata a fost dezmoștenit și îndepărtat de

tatăl lui și de surorile lui. Așadar, pasiuni puternice, uneori devastatoare, iar când acestea se dovedesc <greșeli>, grecul tot rămâne familist, își roade sufletul și sănătatea, dar nu pleacă din casa lui. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Sunt comercianți și știu să facă bani din nimic. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Și despre alte nații se spun multe. Da, grecii sunt șireți dar niciodată hoți, pentru că șiretenia este specifică adevărăților oameni de afaceri iar grecii au fost și sunt mari comercianți. Atunci când fac un dar îl fac din inimă. De greci să se ferească numai cei care vor să le facă rău. Un grec nu va accepta niciodată să fie furat, mințit sau să-i jignească cineva familia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Sophocle, Vergilius fac referire la calul troian, când darul lăsat de greci a dus la distrugerea unei întregi cetăți. Dar afirmațiile despre „șiretenia și înșelăciunea” grecilor nu sunt departe de adevăr și asta am simțit-o eu pe pielea mea. După accident, în 1995, Ambasada Greciei, împreună cu Comunitatea Elenă de la Brăila au făcut toate demersurile pentru a fi trimisă în Grecia pentru a se încerca îndreptarea răului produs la Brăila și pentru o eventuală protezare. Atunci nu beneficiam de cetățenie greacă, pentru greci eram doar o româncă oarecare, care nu avea ce căuta în acel spital militar, unde, mi s-a spus direct, grecii adevărăți ar vrea să ajungă și nu pot, iar eu... am ajuns. Abia acolo s-a descoperit infecția gravă de care sufeream, care ar fi dus la amputarea și a celui de-al doilea picior, nu pot decât să le mulțumesc acelor medici pentru că acum încă mai am acel picior... l-au salvat de la amputare, dar, doar atât, restul operațiilor s-au făcut în bătaie de joc, am nimerit în lupta dintre cele două clinici de ortopedie ale spitalului... proteza s-a făcut, dar nu prea s-a făcut, pentru că medicul care mi-a preluat cazul după ce am fost abandonată de cel ce comandase proteza nu mi-a permis să încep recuperarea, au urmat opt luni de spitalizare în care nu am făcut nimic... Ambasada Greciei de la București se tot lupta să îi determine pe medicii greci să rezolve problema și spre stupoarea tuturor au rezolvat-o... M-au externat în iunie 1996 cu mențiunea că trebuie să mă reinternez în septembrie același an pentru un nou transplant de os, primul nu

reuşise... La două zile de la externare, am primit un telefon de la fostul consul al Ambasadei Greciei de la Bucureşti care mă anunţa că vorbise cu ministrul apărării, care rămăsese stupefiat când a aflat de la consul că eu nu eram protezată, că nu puteam să merg pentru că unicul picior era încă rupt, că eram încă în Grecia... deoarece a doua zi după externarea mea, medicii au cerut de la minister banii pentru proteza mea spunându-i ministrului că „românca se întorsese în România protezată”... Soluţii nu au mai existat. Am primit darul grecilor, dar prin înşelăciune am pierdut totul, am pierdut orice şansă de a mai merge vreodată, pentru că în anii ce au urmat, în ciuda intervenţiilor chirurgicale din România, piciorul a rămas timp de 9 ani rupt. Prin urmare, afirmaţiile nu sunt departe de adevăr. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Probabil că acestea și multe altele. Prin felul lor de a fi s-au impus în multe domenii. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Am remarcat că grecii din partea continentală sunt puțin aşa, însă insularii sunt deosebit de generosi și sentimentalni. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Spiritul cutezător și mercantil le-a atras din partea concurenților aceste caracterizări. Faptul că au fost cu o secundă mai deștepți și că au ajuns, în alte locuri, primii, înaintea altora, mă fac să fiu mândru. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Grecii sunt negustori și comercianți de când lumea; asta nu înseamnă că scopul lor este să înșele lumea ci le place să negocieze. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

57. Conform „Eurobarometrului” din ianuarie 2007, grecii sunt considerați naționaliști, conservatori și cu comportament discriminatoriu față de cei care nu sunt „de-al lor”: „jumătate dintre greci nu cred că persoanele de alt neam îmbogățesc cultura națională”, grecii consideră că „nu e necesar ca în parlament să fie mai mulți reprezentanți ai altor etnii”: „Cum să facă legi în țara mea un străin? Cum să decidă soarta grecilor, prin vot, cineva care a trăit până acum în altă țară?”. Mulți greci trăiesc în alte țări și se bucură de drepturi și

libertăți în țările respective. De ce această atitudine atunci față de cei care aleg să trăiască în țara lor?

Nu știu, probabil aşa sunt jumătate dintre grecii de acolo. Aşa sunt și aşa fac. Nu sunt în măsură să judec comportamentul lor dar știu că la mine în oraș, la Brăila, deși erau amestecați într-o nouă familie etnică și nu și-au uitat originea, grecii au fost foarte cooperanți. Grecii din Brăila s-au implicat activ și pozitiv în viața culturală și economică a Brăilei, colaborând cu autoritățile românești locale, devenind un model și un exemplu de comuniune și conviețuire interetnică în cadrul acestui oraș. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Grecii... naționaliști? Atunci ce să mai spunem despre unguri, despre PRM-ul lui Vadim și despre alții? (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Grecii autohtoni de la Institutul „Pasteur” nu au fost prea amabili cu profesorul Portocală, deși era și el grec prin naștere, dar, pentru că trăise multă vreme în România, nu-l mai considerau de-al lor. În România era „grecul” iar la Atena era „românul”. Într-adevăr, grecii sunt naționaliști, nu le place să vină străini în țara lor, deși ei pleacă în lume, sunt emigranți și se bucură de drepturile țărilor adoptive. Nu-i recunosc pe „vlahi”, spun că sunt greci care vorbesc un dialect aparte, deși în Grecia sunt sate întregi de vlahi, mai ales în Epir. Aceștia vorbesc „vlahica”, dar scriu cu litere grecești, nu cu litere latine. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Nu am simțit acest comportament discriminatoriu. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Grecii au fost sub ocupație turcească 400 de ani. Ei nu pot uita acest lucru. De aceea sunt naționaliști, dar nu extremiști. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Grecia este o țară săracă și grecii consideră normal să se compore altfel față de alte etnii, față de cei ce nu sunt „de-al lor”. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Din păcate, deschiderea Parlamentului în Athena se face cu preoți care vin să sfințească, ceea ce nu denotă că Grecia s-a laicizat, iar căsătoria civilă este recunoscută de-abia de 30 de ani. Acest fapt nu caracterizează neapărat un stat progresist și tolerant. Grecii au rămas, din punct de vedere politic, foarte „balcanici”. Având în vedere trecutul lor istoric și intențiile unor vecini (ai grecilor) de a-și extinde teritoriul pe seama statului grec, sunt în parte de înțeles anumite „reticențe naționaliste”. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart-Germania)

Grecii nu sunt naționaliști, ei își iubesc țara și tradițiile. Se poate discuta mai mult fiind o mare confuzie în legătură cu acest subiect. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Cred că fiecare om este pragmatic în zilele noastre. Cât privește răceala cu care îi tratează grecii pe străini... și alte popoare din nordul și sudul Europei sunt poate mai „reci”. Nu este o trăsătură specifică a grecilor sau a popoarelor din Balcani și nu numai, ci a vremurilor în care trăim. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Este vorba despre un sentiment național bine cultivat și exacerbat de secolele de dominație otomană. Grecii sunt toleranți doar față de evrei pe care îi simt asemănători în abilitatea de a face negustorie și a se descurca în viață, dar îi țin permanent la distanță. Naționalismul elen este mai puternic după aderarea Greciei la UE. Grecului îi place să facă bani de pe urma <turiștilor străini> și știe mai bine ca oricine să facă acest lucru. Dar nu-i place să aibă <ghimpi> în coastă. Grecii au o puternică alergie la elementul alogen pentru că sunt foarte conservatori și nu concep să schimbe nimic. Prima valoare pe care și-o simt atacată este biserică ortodoxă și din acest motiv o protejează cu mare grijă. Apoi să ne gândim că democrația, forța și cuvântul <demosului> în cetate, înseamnă la origine că numai omul locului are dreptul să-și spună părerea, numai cetățeanul din cetate, el, grecul, știe ce e bine pentru el și ai lui. Această concepție funcționează și astăzi. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Da, grecii sunt naționaliști, dar cei care trăiesc în țara lor au drepturi și libertăți, e de ajuns să se declare, să fie corectă și să-și vadă de treabă. Din păcate au pătruns în acea țară oameni care nu fac onoare

nației din care provin. Niciun popor nu-și dorește intruși care să fure, să comită crime și multe altele. Iar grecii au puterea să se manifeste. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Naționalismul grecilor nu este mai mare ca al francezilor. Nu au un comportament discriminatoriu față de alte etnii, ci față de cei care vor să facă rău poporului grec. Este bine că sunt conservatori, că reușesc să asculte în țara lor în proporție de 95% muzică grecească, că își respectă cultura și țara. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Atitudinea la care faceți referire provine din faptul că situația economică a Greciei e departe de a fi una fericită. Greutățile cărora grecii trebuie să le facă față sunt din ce în ce mai mari, puterea de cumpărare a grecului mediu a scăzut dramatic, mai ales de la data introducerii monedei unice europene, locurile de muncă sunt din ce în ce mai puține și acelea sunt ocupate de străinii care acceptă să lucreze pe salarii de nimic, dar care sunt mari comparativ cu ceea ce oferă, de exemplu, România românilor. E o atitudine normală vizavi de străini. Ei le „fură” locurile de muncă, le distrug viețile.... După cum se poate vedea, peste tot în lume se manifestă această ură împotriva străinilor, criza economică mondială distrugе totul în jurul ei, înrăiește oamenii, xenofobia atinge culmi nemaiîntâlnite până acum. Dar, pentru a spune tot adevărul, chiar și când le era bine, acum fac referire doar la familia mea din Grecia, tatăl meu și eu nu am fost acceptați niciodată. Tata, născut acolo, crescut acolo, la revenirea în Grecia în 1977, era pentru ei doar românul care nu avea ce căuta în țara lor!!! (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Poporul grec a trăit timp de 400 de ani sub ocupație turcă. Putea să nu mai existe ca neam și țară, însă perseverența și tenacitatea grecilor i-au salvat. După atâtia ani de ocupație turcă, în Grecia nu prea se simt influențele acestei culturi. Sunt zone însă unde se observă influențe genoveze sau venețiene pe care le-au acceptat dar din alte considerente. Grecilor le plac turiștii și banii lor, însă "să joace după cum cântă ei muzica". Adevărul este că foarte mulți greci și-au părăsit țara pe când aceasta trecea printr-o perioadă foarte grea, și au luat drumul exilului către țări din Europa, America sau Australia. Acum când viața în Grecia se situează la alt nivel, mulți își revendică originea și doresc să fie primiti

cu brațele deschise și acceptați. Acest lucru nu este admis însă de unii dintre greci, fără a fi însă xenofobi. Comunitățile Elene din diaspora sunt foarte numeroase și își desfășoară activitatea având și suport material din partea statului elen. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Atunci când îți intră în țară, mai ales de pe zona turcească, peste 100,000 emigranți ilegali anual, care rămân în Grecia sau merg mai departe spre occident, emigranți din păturile cele mai de jos ale societății de unde provin, e clar că aceștia nu pot să îmbogățească o cultură, care de multe ori e mai veche decât existența poporului din care provin. În parlamentul grecesc sunt reprezentanți aleși ai minorității istorice musulmane din Tracia, care au fost incluși pe liste de partid. Alte minorități nu există recunoscute în Grecia. Toți cei care trăiesc legal pe teritoriul Greciei se bucură de aceleași drepturi și libertăți și sunt reprezentați de actualul sistem politic. La fel și în România sunt recunoscute doar minoritățile istorice care viețuiesc pe teritoriul României. Imigranții - legali sau nu - din rațiuni politice sau economice (chinezi, arabi) nu sunt recunoscuți ca minoritate etnică. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Sunt naționaliști, dar dacă îi respectă, devii foarte repede de-al lor. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Pentru exact motivele enunțate în începutul întrebării: pentru că sunt naționaliști și conservatori. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

58. Numiți câteva calități și câteva defecte ale grecilor.

Calități: inteligenți, culți, luptă pentru educația copiilor, buni familiști, diplomați, dinamici, fermi, buni comercianți și sentimentalni. Defecte: iuți la mânie, greu acceptă să fie contraziși, uneori trebuie să accepte rezultatul unor hotărâri necugetate. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Au și calități și defecte. Așa sunt toți oamenii, nu numai grecii, pentru că nu există perfecțiune umană. Un lucru știu că sunt unici în

felul lor de-a fi, inimitabili. Să nu uităm că oricât de multe defecte ar avea grecii ori calități, marii filosofi au fost greci, iar grecii au filosofia lor unică și reprezentativă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Mândri de origine, harnici, drepti. Nu suportă minciuna. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

De la început pot spune că grecii sunt corecți, cinstiți, nu suportă minciuna. Democrația adevărată s-a născut în Grecia. Pe vremuri, poporul conducea statul. Astăzi cuvântul democrație și-a pierdut adevăratul sens de atunci. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Calități și defecte ca ale celorlalți oameni de pe glob. Sunt optimiști, buni familiști, își iubesc patria și se spune că ar fi puțin zgârciți! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Calități: patriotic, veseli, optimiști, ospitalieri. Defecte: foarte gălăgioși. (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Sunt primitori, sunt oameni de cuvânt, sunt veseli, ambițioși și puțin răzbunători. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Sunt familiști convinși și în la tradițiile lor. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Calități: cinstiți, muncitori, corecți, își iubesc copiii. Defecte: puțin naționaliști. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Calități: patriotic, buni negustori, plini de viață, inimoși. Defecte: răzbunători, impulsivi. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Ospitalieri. Dacă ești la masă la un grec, îl jignești dacă nu mănânci tot din farfurie și îi faci o deosebită plăcere gazdei dacă îi ceri încă o porție. E o „crimă” să arunci mâncarea. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Pe mine m-au impresionat cinstea, voioșia și generozitatea celor pe care i-am cunoscut, pot fi însă și xenofobi (mulți dintre ei au un nivel cultural foarte scăzut, de aici poate și naționalismul). (Ștefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Calități: prieteni primitori, darnici dacă știi să te porți cu ei. Important este să nu-i furi! (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Calități: inteligența. Defecte: încăpățânarea. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Grecii, după cum am mai arătat, sunt foarte credincioși, familiști, cinstiți, săritori, iar ca defect – sunt încăpățânați. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Calități: sunt profunzi, își iubesc țara, tradițiile, iubesc călătoriile, marea. Sunt sociabili, prietenoși. (Jana Andreeșu, 58 ani, Galați)

Cum spuneam, cred că primul defect al grecului este încăpățânarea, urmat de suspiciune și de zgârcenie. Și o anume duritate este caracteristică și femeilor și bărbaților în egală măsură. Dar și calitățile sunt pe măsură: grecul este intelligent, credincios, imaginativ, pasional, talentat, fidel, familist convins, cu o filosofie de viață proprie în care intră predominant respectul față de Dumnezeu și față de natură. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, București)

Sunt aceleași pentru ambele popoare: comercianți, primitori, bucătari buni, egoiști, separatiști, zgârciți. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Sunt filotimi și gălăgioși. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Calități: patrioți, ambicioși, hotărâți, cinstiți, buni organizatori, ospitalieri. Defecte: încăpățânați. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Calități: își iubesc țara la nebunie, își iubesc familia. Defecte: încăpățânare, tendința de a se crede cei mai deștepți din lume și acest lucru datorită fantasticei lor istorii antice... din păcate, strivîți acum chiar de măreția acestei istorii de neegalat. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Grecii sunt foarte mândri, de ei și de familie, de trecutul lor. Sunt un popor vesel, care petrece, cântă și dansează ori de câte ori are ocazia. Sunt foarte ospitalieri, foarte buni negustori, buni marinari, dar să nu îi superi pe greci, să nu îi lovești în mândria lor, căci ai terminat-o cu prietenia lor. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Calități: buni negustori, prietenoși, sociabili, gazde bune, patrioți, trăiesc „clipa”. Defecți: răzbunători atunci când cineva abuzează de bunătatea lor. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Calități: filotimi, filoxeni, devotați familiei și credinței. Defecți: uneori prea creduli și cinstiți. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Calități: nu fură, nu scuipă pe stradă, nu se bat, nu fac scandal, sunt comercianți de super clasă. Defecți: sunt cam închiși în ei (în special la început). (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Calități : înțelepti, inteligenți, ambițioși. Defecți: încăpățânarea (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Principalele calități sunt: pasionali, temperamentalni, veseli, plini de viață, dansatori și petrecăreți înnăscuți. Defecți: iuți la mânie și impulsivi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

59. V-ați întrebat vreodată în ce proporție sunteți grec și în ce proporție sunteți român? Să ne imaginăm finalul campionatului mondial de fotbal cu România și Grecia în finală... Ce echipă ați dori să fie câștigătoarea cupei?

Un rezultat la egalitate. (Elena Mihăilescu, 88 ani, București)

Aș dori să câștige cei care sunt cei mai buni, indiferent de etnie. Este cel mai corect. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu știu în ce proporție sunt grec sau român. Pentru că m-am născut și am crescut în România și aici m-am format ca om, spun că aici este mai bine, chiar dacă în altă parte se trăiește mai bine. Într-o competiție între echipele de fotbal ale României și Greciei, corect este să câștige echipa care este mai bună. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Sinceră să fiu, faptul că am trăit toată viața în România mă face să mă simt mai mult româncă. Dacă ar trebui să țin cu o echipă la o simplă

competiție sportivă, aş dori să câștige cel mai bun. Este doar o întrecere sportivă, nu este o luptă! (Lidia Bartaloș, 72 ani, Brăila)

Sunt grec în proporție mai mare decât sunt român, chiar dacă cetățenia mea spune altceva. De aceea am depus dosarul să obțin și cetățenia greacă. Mai puțin pentru mine, mai mult pentru băiatul meu care e un Exarhu. Cât privește campionatul mondial de fotbal România - Grecia, doresc să câștige... *ai noștri!* (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Eu sunt sută la sută grec, deoarece ambii mei părinți sunt greci. (Panait Țigardis, 71 ani, Brăila)

50% român - 50% grec (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Nu m-am întrebat niciodată, însă dacă ar fi jucat România cu Grecia aş fi dorit să câștige Grecia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

La vîrsta mea mă simt mai întâi european, apoi brăilean. Echipa cea mai bună să câștige. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Legat de „procente”, nu pot da un răspuns. Legat de meci, sunt imparțial, să câștige cel mai bun. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Eu mă consider 100% grecoaică. Bineînțeles că aş dori ca echipa Greciei să câștige. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Un om nu-și poate exprima în „proporții” sentimentul de apartenență la o cultură. Cupa ar trebui să ajungă la echipa care va fi cea mai bună pentru că în fond este un joc de fotbal. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Eu mă consider grecoaică în proporție de 100%. Dacă s-ar juca finalul campionatului mondial de fotbal cu România și Grecia în finală, aş dori să câștige Grecia. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Prefer 0-0 sau 1-1 (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Faptul că sentimental, tot sufletul meu aspiră spre Grecia, Tânjește să afle cât mai multe despre istoria îndepărtată a familiei, chiar modul meu de a gândi mă determină să spun că mă simt mai mult grecoaică. Probabil că a atârnat mai mult în balanță modelul grecesc și, în primul rând, figura extraordinară a tatălui meu care era foarte greu înțeles de

mama. Erau ca două planete diferite, aproape fără nimic în comun. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Cei mai buni să câştige! (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Grec 45%, Român 55% (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

E simplu: 50% vine de la tata, deci 50% grecoaică, 50% de la mama, dar cum mama nu era 100% româncă, rezultă că sunt 50% grecoaică, 25% româncă și 25% ucraineană. Pentru că semăn foarte mult cu tata cred că procentul de grecoaică este mai mare de 50%, dar nu mă pot pronunța cam care e nivelul procentului... Finalul campionatului mondial de fotbal România-Grecia... normal că aş ține cu echipa care a demonstrat că poate realiza ceva, adică Grecia, să nu uităm că în 2004 a devenit campioana Europei... România la fotbal e un dezastru total acum... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Conform "sângelui" nu am decât sânge de grec... nimic românesc, conform actelor de identitate... sunt româncă. Meciul România - Grecia... să câștige cea mai bună echipă. Grecia a câștigat Campionatul European având ca antrenor un neamț (deci și străinii sunt acceptați să facă legea). Am urmărit cum în interval de câteva ore s-au mobilizat și le-au organizat o primire triumfală. Oare România ar fi fost în stare să facă asta? (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

37,5% grec (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

90% sunt grecoaică, deoarece mama este 100% grecoaică iar tatăl 50%. Doresc ca echipa Greciei să fie câștigătoare. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Mă bucur și mă încântez în același timp pentru învingător și învins. În ultimul timp parcă România ar avea nevoie de victorii pentru a afirma. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Cred că sunt 80% grec. Aceea care este mai bună. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Echipa cea mai bună, în fond este un joc de fotbal. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Un răspuns extrem de simplu: sunt în egală măsură grecoaică și româncă. Iar în cazul unui campionat nu mi-aș pune o astfel de problemă: oricare echipă are câștiga m-ar mulțumi. Ar fi echipa mea câștigătoare. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

60. O întrebare pentru persoanele cu dublă cetătenie (română și greacă): care dintre cetătenii credeți că vă oferă mai multă credibilitate în fața unui cetăean european sau american și de ce?

Neavând dublă cetătenie, trebuie să mă abțin. Sigur mi-aș dori ca ambele cetătenii să aibă credibilitate în fața europenilor, dar depinde mult și de cum este persoana respectivă, fie grec fie român. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

N-am dublă cetătenie. Deocamdată cred că un grec are mai multă credibilitate în fața unui european sau american. Românii nu sunt la fel de bine văzuți în lume. În excursia în care am fost în Franța (și în țările prin care am trecut) m-am ferit să spun că sunt român. Am evitat și cred că aşa am avut mai mult succes. Trist, dar adevărat! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

În ceea ce privește credibilitatea față de cetătenii europeni și americani, atât români cât și grecii sunt considerați balcanici. (Lidia Dimofte, 70 ani, București)

Sigur în Europa și în SUA grecii au fost și sunt preferați românilor. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Nu e cazul, dar cred că cea greacă, dat fiind istoria lor antică. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Cred că ambele cetătenii oferă aceeași credibilitate dacă știi să le susții și te simți mândru că ești și cetăean român și cetăean grec. Nu contează că ai în față un cetăean vest european sau american. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Dacă aș avea dublă cetătenie, credibilitate în fața unui cetăean european sau american aș avea ca cetăean grec, deoarece cetătenii

români s-au făcut de râs pe unde au fost, fie ei de orice etnie sau condiție socială. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Cetățenia greacă îmi oferă mai multă credibilitate. Astfel am obținut mai ușor viza pentru America, ce-mi fusese refuzată la București. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Cetățenia greacă, pentru că, după revoluție, cetățenia română a fost confundată cu cea de rrom și asta ne-a dus în urmă cu o mie de ani. Totuși țara noastră de adopție se cheamă România și poporul este un popor de români, fără un „r”. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Simplu. Cetățenia greacă îmi oferă mai multă credibilitate în fața unui cetățean european sau american. De ce? Pentru că România a „exportat” în vest numai „oameni de bine”, „mâncători de lebede”, violatori, hoți, criminali, tâlhari... aceasta e imaginea pe care România a promovat-o în afara granițelor. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Cetățean european. În America (SUA) au ajuns foarte multe persoane care nu prea aveau ce căuta acolo. În Europa există țări care au ezitat mult până să accepte emigranți. Cred că atunci când prezintă un pașaport grecesc, *"Elliniko Diavatirio"*, ești privit altfel în orice punct vamal. (Florentina-Cristina Mușat, 43 ani, Brăila)

Inevitabil, cea greacă. Și aş completa, în afară de cetățean european și american și pe cel rus.... De ce? Citiți aparițiile despre cetățenii români în presa din Europa. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, București)

Din proprie experiență, pot spune că cetățenia elenă îmi conferă mai multă credibilitate în fața unui cetățean european sau american. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Greacă. În contextul actual, români nu sunt prea bine văzuți mai ales în Europa. În Italia de exemplu a fi român este o problemă, iar denigrarea românilor continuă. Este păcat că, din cauza unor cetățeni români care comit fapte de neexplicat și de neierat, suferă o întreagă nație. (Ana-Maria Ion, 32 ani, București)

Chestionar, selecție și sinteză - Camelia Hristian

**Pașaport elen al lui Panaghis L. Mandas, tatăl domnului Constantinos Mandas
(Arhiva fam. Constantinos Mandas)**

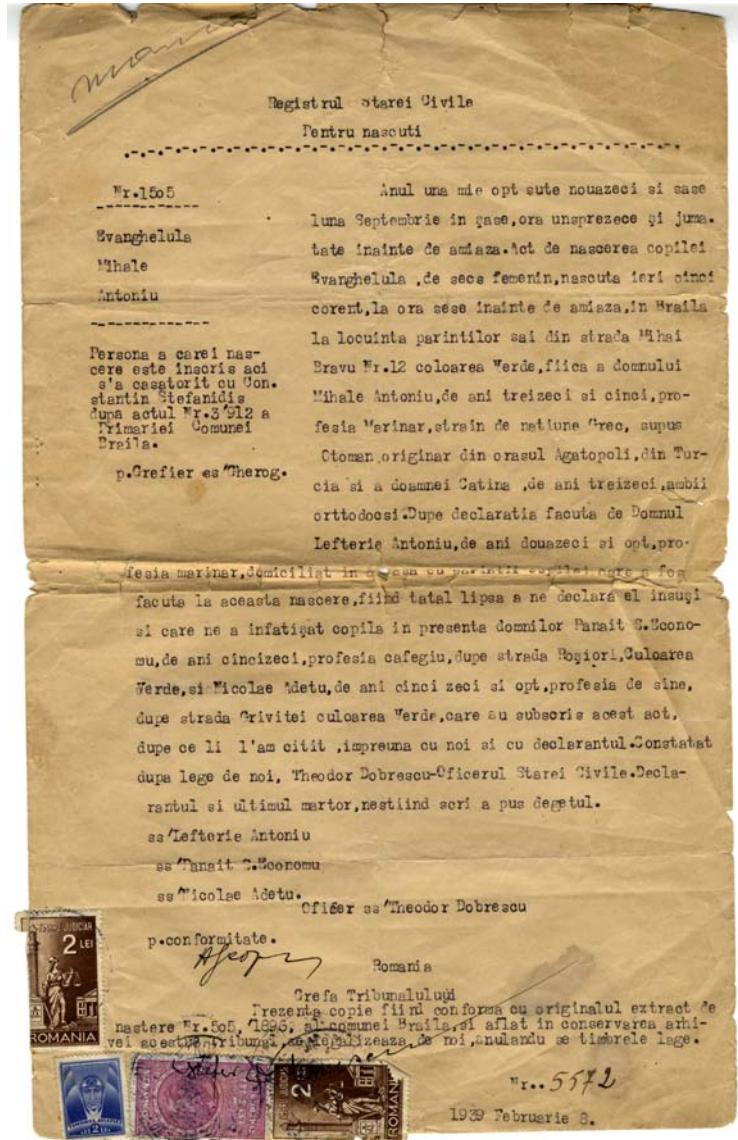
**Pașaport elen al lui Pantelis Saridakis, bunicul Maricăi Saridache
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)**

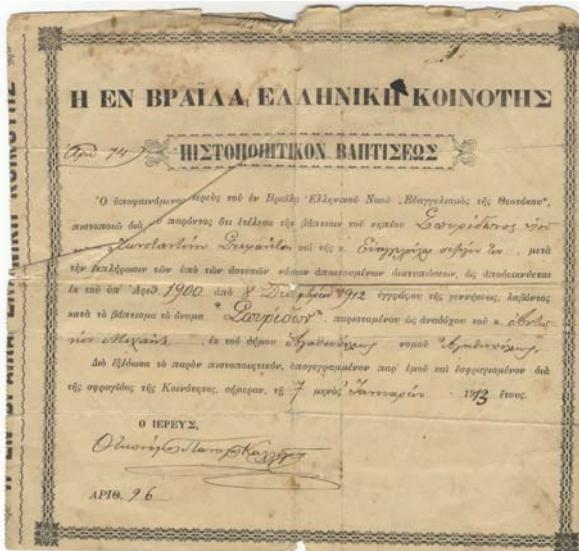
Livret individual al navigatorului pe Dunăre, eliberat de Consulatul Elen Brăila, aparținând lui Pantelis G. Saridakis (tatăl domnului Nicolae Saridache), 24 mai 1940
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Diplomă de încetătenire pentru navigatorul Ianis Carvunis (Col. Muzeului Brăilei)

Extras din Registrul Stării Civile - pentru născuți (1939) certifică
„nașterea copilăi Evangelula în Brăila, la 1896”
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Certificat de botez, eliberat de Comunitatea Elenă Brăila, 1913
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

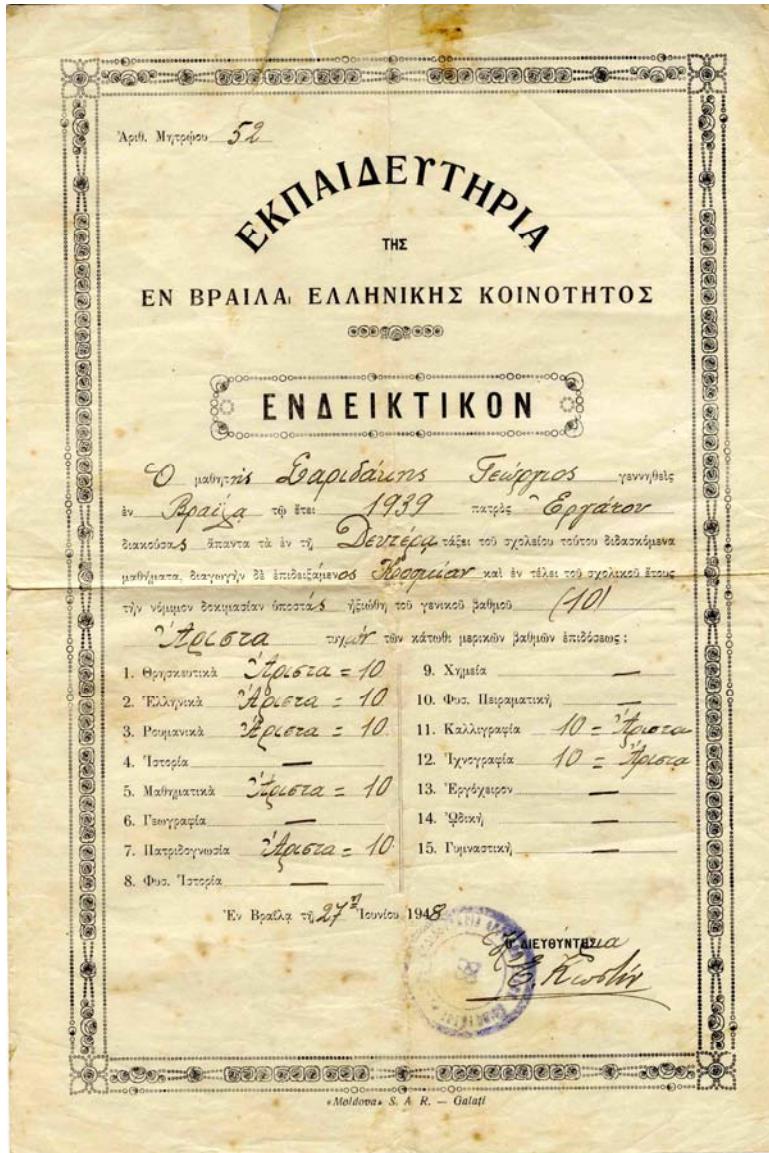
Certificat de botez, 1948
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Certificat de căsătorie, eliberat de Comunitatea Elenă Brăila, 1925
(Arhiva fam. Stelian Raftopoulos)

Certificat de cununie, 1953
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Certificat școlar eliberat de Școala Greacă Brăila pentru
 Gheorghe Saridakis, fratele domnului Nicolae Saridache, 27 iunie 1948
 (Arhiva fam. Nicolae Saridache)

**Chitanțe pentru plata taxei școlare la Școala de Băieți a Comunității
Elene Brăila (1920, 1921, 1922)**
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

**În fața Școlii Grecești, 25 martie 1947. În prim plan, stânga, domnul
Stelian Raftopoulos, copil, în costum de „evzon”.
În dreapta sus, profesorul de limba greacă Costi.
(Arhiva fam. Stelian Raftopoulos)**

George Theodoridis, 1947
(Arhiva fam. Marius Exarhu)

Haralambi Pappafloratos, 1957
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)

În curtea Școlii Grecești din Brăila, 25 martie 1947
(Arhiva fam. Stelian Raftopoulos)

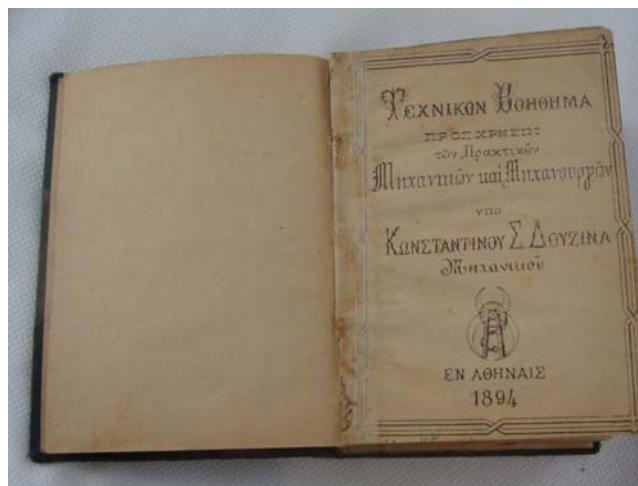
Şcoala Greacă din Brăila, 25 martie
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

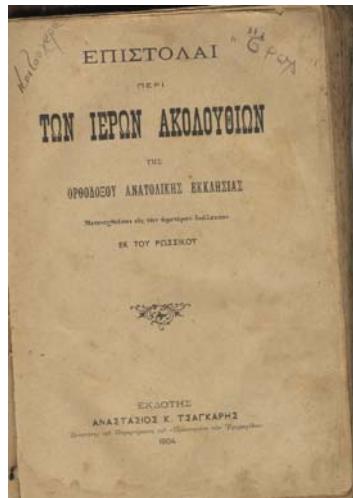
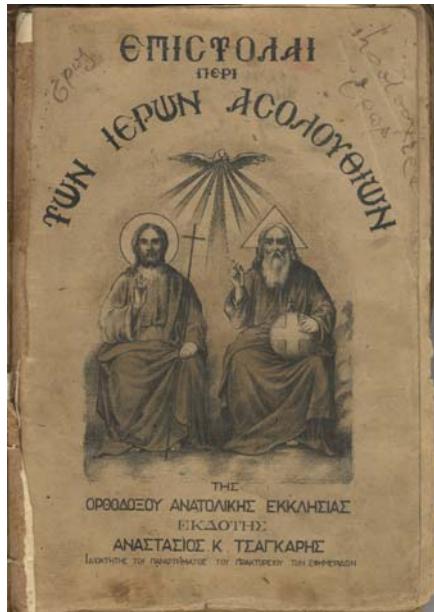
Şcoala Greacă din Brăila. Împreună cu elevii, directorul şcolii
Leontiadi și domnișoara profesoară Kristalia
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

**Școala Greacă, Brăila, 6 iunie 1943. Prima din stânga pe rândul de jos, eleva Ioana- Evangelula Samaras, mama Florentinei-Cristina Mușat
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)**

**Volum în limba greacă de la 1894
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)**

Volume în limba greacă de la 1899, respectiv 1904
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Ansamblul de dansuri al Comunității Elene Brăila, 1947
(Arhiva fam. Marius Exarhu)

Ansamblul de dansuri al Comunității Elene Brăila, 1947
(Arhiva fam. Marius Exarhu)

Panaiotis Tigardis, fratele Despinei Tigardis, mama lui Nicolae Saridache (pe scară - a doua treaptă de jos în sus), pe vasul Amiral Lacaze, în portul Brăila
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Vasul Amiral Lacaze, Panaiotis Tigardis fratele Despinei Tigardis, mama lui Nicolae Saridache (personajul cu mandolina)
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Dunărea la Brăila

(Col. Muzeului Brăilei, Fond Familia Lykiardopol)

Despina Țigardis (jos, în prim plan) pe un șlep pe Dunăre, împreună cu prietenele sale cu ocazia logodnei uneia dintre ele, Lula. În fundal, cu rochie albă, este Maria, fiica nașeii bunicii Maricăi Saridache, născută și crescută la Brăila, repatriată în Pireu. A vizitat Brăila în repetate rânduri după repatriere.

(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Mașină de epocă
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Mașină de epocă
(Col. Muzeului Brăilei – fond familia Likiardopol)

Cu sania pe străzile Brăilei
(col. Muzeului Brăilei - fond familia Likiardopol)

Foto
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

În Brăila anilor anii '50, pe strada Petre Maior, Pantelis Saridakis, tatăl domnului Nicolae Saridache, împreună cu fiul său Nicolae și nepotul său Constantin

(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Despina Țigridis, Pantelis și Ana (sora lui Pantelis) Saridakis împreună cu un grup de prieteni greci, Brăila, Parcul Monument, 1934
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Aurel Caridi la fabrica de cherestea a familiei, numită "Stejarul",
situată în afara Brăilei la Radu Negru
(Arhiva fam. Alexandra Vertoudakis)

Aurel Caridi la "Stejarul"
(Arhiva fam. Alexandra Vertoudakis)

Papakanaris, cel a cărui cofetărie apare în toate poveștile celor în vîrstă. De la stânga la dreapta: Papakanaris Konstantinos și soția Polixenia, Elefteria Raftopol (sora Polixeniei), mirele Dionisos (fiul Polixeniei și al lui Anghelos), mireasa, Anghelos Raftopol. Foto este luată la nunta lui Dionisos la Atena în 18.09.1963.

(Arhiva fam. Lidia Maria Dimofte)

Familia Diamandi în fața cofetăriei pe care o dețineau pe Regala
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

Cofetari greci din Brăila
1. Tucatos Dumitru, 2. Papakanaris, 3. Pascali Diamandi
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

<Pelin de mai> la restaurantul „La Dobrogeanul”. În spatele tejghelei,
patronul Tudorache C. Theodor. Brăila 1928.
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

**Tudorache C. Theodor, bunicul doamnei Denise Theodoru, în fața
restaurantului său din Brăila, „La Dobrogeanul”, 1930**
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

**O parte din personalul restaurantului „La Dobrogeanul” din Brăila și
cliienți, 15 iulie, 1932**
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Grădina restaurantului „Paradis”, 1932. Proprietar Tudorache C. Theodoru, bunicul doamnei Denise Theodoru
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Text foto: <Cu fiul meu, Cociu, în fața restaurantului> Brăila, 1933,
Tudorache C. Theodor
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

**Salonul localului „Paradis” din Brăila, proprietar Tudorache C. Theodor. Data 23 octombrie 1932
(Arhiva fam. Denise Theodoru)**

**Bufetul special de la „Grădina Paradis”, proprietar Tudorache C. Theodor. Datare: 1931, Brăila
(Arhiva fam. Denise Theodoru)**

**Zaharniță de alamă și mileu aduse de bunica Caravia, din Ithaca,
Grecia; obiecte decorative, amintiri de familie
(Arhiva fam. Maria Ganea)**

**Amintiri de familie ale doamnei Reghina Ispir, moștenite de la tatăl
său, Panaghis Caligas, care avea moșie la Jugureanu.
(Arhiva fam. Reghina Ispir)**

În vizită la rudele din Brăila
Nicolas Marulis din Grecia și Eftihia Marulis, nepoata sa din Brăila
(Col. Muzeului Brăilei, donația Amalia Irimia)

**Surorile Maria și Giacomina Chersulici, bunica și mătușa Florentinei-
Cristina Mușat, Brăila, 3 iulie 1920
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)**

Komboloi din lemn de măslin, realizat de Stavru Mesaris, bunicul domnului Constantinos Mandas
(Arhiva fam. Constantinos Mandas)

Komboloi. A aparținut lui Panait Mandas, tatăl domnului Constantinos Mandas (Arhiva fam. Constantinos Mandas)

Fotografie de la căsătoria lui Panait Curcumelis, fratele tatălui doamnei Dumitra Turculeț, cu Ourania, Brăila, 5.10.1929
(Arhiva fam. Dumitra Turculeț)

Fotografie de la căsătoria bunicilor paterni ai doamnei Denise Theodoru, Marigula și Tudorache Teodoru, 25 aprilie 1921, Brăila
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Nicolaos Samaras și Maria Chersulich, bunicii domnului Nicolaes Samaras. Brăila, 20.09.1925.
(Arhiva fam. Neculai Samaras)

Părinții doamnei Elefteria Haraga, familia Elena și Constantin Nicolaidis, 6.03. 1932
(Arhiva fam. Elefteria Haraga)

Fotografie de la căsătoria dintre Despina Țigardis și Pantelis Saridakis
(părinții domnului Nicolae Saridache), 1937.

Nașii fam. Milonas (stânga, dreapta mirilor)
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Ana Murelos și Kristofor Kordonis
(Arhiva fam. Paraschiv Caliopi)

Maria (fiica Ithageneiei Karlatois,
nașa de botez care a crescut-o pe
Despina Țigardis, mama
domnului Nicolae Saridache, și
Emanuil, soțul ei
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Prietenii de familie ai familiei Samaras, tineri căsătoriți
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)

Tablou de nuntă: Atanasia Praizlers, Johan Praizlers, Vicki Praizler,
Nachi Praizlers, Guta Praizlers Panait, Elisabeta Pappafloratos,
Haralambi Pappafloratos, Panagachi Pappafloratos, Ianachi Spiru
Pappafloratos, Meri Irini Pappafloratos (informații găsite pe verso),
veri cu familia lui Iani Constantin, tatăl Florentinei- Cristina Mușat
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)

Vasiliki Caravia, bunica domnului
Haralambie Caravia
(Arhiva fam. Haralambie Caravia)

Tanti Cloi, soția unchiului
Ştefan Galiațatos, unchiul
doamnei Reghina Ispir
(Arhiva fam. Regina Ispir)

Bunica domnului Neculai Samaras - Maria Chersulich - și sora ei, Mina.
Brăila, 12.04.1939.
(Arhiva fam. Neculai Samaras)

Familia Marigula și Tudorache Theodoru, în 1930, cu copiii : Asima (Asimula), Alexandra(Ali) și Constantin (Cociu) - tatăl doamnei Denise Theodoru (copil) (Arhiva fam. Denise Theodoru)

Nicolae Chersulich, unul dintre frații bunicii domnului Neculai Samaras, cu soția și copilul, 31.07.1941 (Arhiva fam. Neculai Samaras)

Cochinos Nicolas și Elefteria
(doamna care este așezată pe scaun),
bunicii domnului Vasile Cochino.
(Arhiva fam. Vasile Cochino)

Petros, Florita, Valeria (10 ani) și Iani (3 ani), septembrie 1930, bunicii,
mătușa și tatăl Florentinei-Cristina Mușat
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)

Giacomina și Metodi Boniciolli, Maria Samaras, Antonio și Maria
Chersulici, Brăila, 23 ianuarie 1939, mătușile, unchii și bunica
Florentinei-Cristina Mușat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)

**Ansamblu, format din 52 de persoane, înființat de Constantinos
Mandas (21 august 1953)**
(Arhiva fam. Constantinos Mandas)

**8 discuri cu muzică grecească, aduse de mătușa doamnei Elefteria
Haraga, din Grecia**
(Arhiva fam. Elefteria Haraga)

Domnișoara Maria Chersulici, căsătorită Samaras (pe scaun cu mandolina) și sora ei Giacomina, Brăila, 1925, bunica și mătușa Florentinei-Cristina Mușat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)

Domnișoara Maria Chersulici (căsătorită Samaras) în picioare, a doua din stânga, cu familia, părinții, frații și sora, bunica Florentinei-Cristina Mușat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Mușat)

Spiru Stefanidis, tatăl domnului Constantin Stefanidis
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Plachetă Spiru Stefanidis. În perioada dintre 1931 și 1937-1938, Spiru Stefanidis a ocupat succesiv locurile I, II, III, a fost câștigător al Cupei „General Macri” (în 1933-1934), campionul Dunării de Jos la box și campionul regiunii Galați la motociclism viteză
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Strada Republicii - circuit „Cupa Primăverii”, 1963
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

„Cupa Primăverii” 1963 și „Cupa General Macri”, 1933-1934
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Castelul de apă
(Col. Muzeului Brăilei – Fond Familia Likiadopol)

Marinari, primul din stânga,
Constantin Iani, tatăl Florentinei-
Cristina Mușat (Arhiva fam.
Florentina-Cristina Mușat)

Constantin Iani, tatăl
Florentinei-Cristina Mușat
(Arhiva fam. Florentina-
Cristina Mușat)

10 ROMANI IN NOUA ZEELANDA

ADRIANA FOTIADIS: "AM AJUNS IN WELLINGTON PE 14 DECEMBRIE 1951"

Ciclul de interviuri pe care îl incepem astăzi, denumit sugestiv "Romani în Noua Zeelandă" reprezintă o incercare temerară din partea revistei noastre. De ce spunem asta? Pentru că, mai ales într-o comunitate atât de tanără ca și noastră, informațiile oarecum istorice despre primii romani ce au calcat pe aceste meleaguri sunt extraordinaire de greu de gasit și adus în față publicului cititor. Așteptăm astăzi, din partea compatriotilor nostri care au experiențe interesante de povestit, să ne contacteze la una dintre adresele urmatoare: romanianpages@yahoo.co.nz sau paginiromanesti@xtra.co.nz. Primul interviu din aceasta serie este realizat de către **Danut Ionescu**, cu și despre doamna Adriana Fotiadis din Wellington. Le mulțumim și pe aceasta cale, în numele cititorilor nostri.

DOAMNA ADRIANA FOTIADIS

Danut Ionescu: Doamna Fotiadis, sunteți prima persoană care își povestește viața în revista "Pagine Românești în Noua Zeelandă". Cu ce doriti să incepem această poveste adevărată?
Dna Adriana Fotiadis: Cu începutul. Eu am origine grecoromână. Tatăl meu era grec, născut și crescut la Braila, iar mama mea româncă neaosoasă, fiica de preot. Noi am plecat din România având pasaport grecesc, în anul 1950. Am stat un an în Grecia, după care, în 1951, am emigrat în Noua Zeelandă împreună cu familia mea, cu surori, cununăți sau logodnici. În 1953 am reușit să ne aducem aici și parintii.

Ce va mai aminti despre "epoca Brailă", înainte de sosirea în Wellington?

Epoca ce ne-a marcat copilaria a fost foarte frumoasă. Din nefericire, adolescenza a fost mai grea. A inceput razboiul, cu răsii, comunistii, mancarea era naționalizată, viața devenise dificilă.

Atunci acestea au fost cauzele plecării?

Am să o iau de la început și să explic. Cand tatăl meu, fiind de origine greacă, s-a cunoscut și casatorit cu mama în 1925, el a cerut să devină roman și s-a spus atunci, de la chestura Politiei, că nu are de ce pentru că are aceleasi drepturi pe care le are orice roman. Lucru de altfel, just. În 1948 a ieșit o lege precum ca grecii cu pasaport pot să se repăreze, lucruri de care a profitat una dintre surorile mele. Anii erau tulburi și nu se stia cu exactitate dacă se va mai putea pleca mai tarziu sau nu, asa că și parintii mei au urmat aceeași cale. Dupa atâtia ani de zile, ni s-a pus aceasta condiție de a ne români sau a pleca în Grecia. Multi au spus că grecii au fost datii afară din țară, lucruri care nu este adevărat. Am avut ce alege, în condițiile în care se afla țara atunci. Puteam să devină cetăteni români, dar plecând sora și parintii mei am decis să plecam împreună. Apoi, în 1951 am venit în Noua Zeelandă. Unde nu stiam limba, nici macar nu auzisem de această țară. Au fost valuri de emigrari greci spre Brazilia, Australia și Noua Zeelandă. Noi nu ne-am calificat în Australia pentru că ei aveau nevoie de brate de munca. Oricum am venit cu totii aici și nu regret nici macar o zi că am ales țara asta.

INTERVIU LA ANGAJARE IN 1951

ADRIANA FOTIADIS: "NOUA ZEELANDA E O TARA BLAGOSLOVITA"

Nici noi...

E o tara blagoslovida. Am muncit din greu. Am venit cu 20 de kilograme de bagaje si fara nici un ban in buzunar. Valuta nu exista in anii aceia, iar leul nu avea nici o valoare. Deci am inceput total de la capat, de la zero. Dar nu regret. Ii multumesc lui Dumnezeu ca ne-a indrumat pasii sa venim in tara asta. Suntem de 55 de ani aici si nu regretam nici o clipa. De altfel, am fost si in Romania in 1972, prima oara dupa emigrare, impreuna cu sotul meu Yani, care a facut mai multe afaceri de import.

Cum ati simtit Romania, prin comparatie cu ce era in Noua Zeelanda?

Dupa 21 de ani de exil am gasit poporul roman asa cum este el: ospitalier, extrem de primitor insa cu foarte multi oameni necajiti...

Ati simtit acest lucru pe strada, atmosfera era apasatoare, de grijă?

Da. De exemplu, noi aici suntem obisnuiti sa vorbim tare, fara perdea, fara jena. Acolo, cand vorbeam mai tare observam ca prietenii nostri inchideau geamurile, ca sa nu se auda afara. Trist, trist... Imi amintesc ca in prima mea vizita, matusile si verisoarele mele au fost atat de emotionate ca au plans continuu.

Sa revenim insa la prima perioada pe care ati petrecut-o in Noua Zeelanda, acum 55 de ani...

Noi am plecat din Grecia cu vaporul care se numea Goya, cu al treilea transport de emigranti. Eram greci din Romania cu totii romane. Erau 5 sau 6 doamne romane, de fapt. Am ajuns aici dupa 33 de zile pe drum. Am ajuns in portul Wellington la 4 dimineata, pe 14 decembrie 1951. A inceput sa se lumineze. Imi amintesc si acum ca era o zi superba, cu un cer albastru. Noi am stat in larg pana au venit pilotinele, care sa ne ghidizeze in port. Ne-au adus in port, au venit cei de la serviciul de emigrare, ne-au controlat hartile, actele, totul. Sotul meu a parasit vaporul ultimul, pentru ca el a facut hartii si servicii de consultanta de emigrare chiar si pe vapor. VA URMA

Sursa fotografiei: New Greek immigrants, 1960s. In imaginea de mai sus puteti vedea 5 tinere grecoaice muncind la spalatorie de rufe a Spitalului din Wellington, la doar o zi de la sosire. De la stanga la dreapta: Adriane Solanaki, Irene Kalogeraki, Sofia Bobolaki, Margarita Tsosela si Maria Kirriakaki.

Referinte: Alexander Turnbull Library, William Hall Raine collection (PAColl-3071), referinta: I/4-020602; F (1951) Mai multe informatii si copii dupa aceste fotografii document pot fi obtinute de la librarie la adresa <http://timeframes.natlib.govt.nz>.

Sursa: „Pagini românești în Noua Zeelandă”, an II, numărul 18, noiembrie 2006.

Mulțumim publicației „Pagini românești în Noua Zeelandă” pentru amabilitatea de a ne facilita contactul cu doamna Adriana Fotiadis.

Fotografii de la evenimentul organizat de Comunitatea Elenă Brăila la Muzeul Brăilei, în ziua de 25 martie 2006, cu ocazia Zilei Naționale a Greciei

Fotografii de la evenimentul organizat de Comunitatea Elenă Brăila la Muzeul Brăilei, în ziua de 25 martie 2006, cu ocazia Zilei Naționale a Greciei

Fotografii de la evenimentul organizat de Comunitatea Elenă, în colaborare cu Editura Omonia Bucureşti, la Muzeul Brăilei, în ziua de 28 octombrie 2008, cu ocazia Zilei „MARELUI NU”

Fotografii de la evenimente ale Comunității Elene Brăila

BIBLIOGRAFIE

I. Izvoare

I.1. Inedite

Arhiva Comunității Elene Brăila

Arhiva Secției de Istorie a Muzeului Brăilei, *Fondul Elena și Șerban Stroe*

Arhive de familie: fam. Andreescu Jana (Galați), fam. Bartaloș Lidia (Brăila), fam. Băjenică Eli (Brăila), fam. Bonicioli Cleopatra (Brăila), fam. Caravia Haralambie (București), fam. Cochino Vasile (Brăila), fam. Diamandi Maria (Brăila), fam. Dimofte Lidia Maria (București), fam. Dumitriu Nicolae (Brăila), fam. Dumitru Aspasia (Brăila), fam. Exarhu Marius (Brăila), fam. Fotiadis Adriana (Wellington - Noua Zeelandă), fam. Ganea Maria (Brăila), fam. Guleamachis Adrian (Brăila), fam. Gavaz-Nicolae Florentina Octavia (Brăila), fam. Haraga Elefteria (Brăila), fam. Irimia Amalia (Brăila), fam. Ispir (Caligas) Reghina (Brăila), fam. Ion Ana-Maria (București), fam. Karafyllidis Athanassios (Berlin – Germania), fam. Lichiardopol Corina (Craiova), fam. Mandas Constantinos (Brăila), fam. Mihăilescu Elena (București), fam. Mija Nicoleta (Brăila), fam. Mușat Florentina-Cristina (Brăila), fam. Nicolae Panait (Brăila), fam. Pana Ștefan Panait (Stuttgart - Germania), fam. Papas Artemiza Carmen (Brăila), fam. Paraschiv Caliopi (Brăila), fam. Pieratos Anisia (Brăila), fam. dr. Poenaru Constantin (Brăila), fam. Portocală Radu (Paris - Franța), fam. Raftopol Stelian (Brăila), fam. Samaras Neculai (Brăila), fam. Saridache Marica (Brăila), fam. Saridache Nicolae (Brăila), fam. Spiridon Nicolas (Brăila), fam. Stefanidis Constantin (Brăila), fam. Stroe Antonette Rodica (Brăila), fam. Stroe Elena (Brăila), fam. Teodorescu Victoria (Brăila), fam. Theodoru Maria-Denise (București), fam. Turculeț Dumitra (Brăila), fam. Țigaridis Panait (Brăila), fam. Vertoudakis (Caridi) Alexandra (Australia), fam. Vâlcu Silvia (Brăila), fam. V. A., (Detroit - S.U.A.)

I.2. Edite

Activitatea Comitetelor de construcții din județul Brăila în anii 1922-1923,
Tipografia Românească, Brăila, 1924.

Almanahul Monitorul Brăilei, Tipografia Orghidan, Brăila, 1924.

Analele Brăilei, seria veche, ediția Muzeul Brăilei - Editura Istros, Brăila, 2007.

Annuaire de Roumanie, Guide Damé, Districts, Renseignements généraux statistique. Guide du commerce, 1887.

Anuarul Brăilei, Brăila, 1913.

Anuarul general al orașului și județului Brăila, Editura Marea Fabrică „Ancora”, Brăila, 1922.

Anuarul economic al municipiului Brăila pe anul 1933, Tipografia Românească, Brăila 1933.

Anuarul municipiului și județului Brăila 1939-1940, Tipografia Orghidan, Brăila.

L'annuaire du Danube, Ard. G. S. Youghoperian, 1911-1912, „Dunărea”, Institut de Arte Grafice, Brăila.

Buletinul Camerei de Comerț și Industrie Brăila și Bursei din Brăila, 1938-1941, Brăila, Tipografia „Slova”.

Mocioiu, N., Bounegru, S., Iavorschi, Gh., Vidis, A., *Documente privind istoricul orașului 1831-1918*, vol. I, București, D.G.A.S., 1975.

Mocioiu, Bounegru, S., Iavorschi, Gh., Vidis, G., *Îndrumător în Arhivele Statului Brăila*, București, D.G.A.S., 1979.

Mocioiu, N., Iavorschi, Gh., Bounegru, S., Vidis, G., *Brăila – file de istorie. Documente privind istoria orașului 1919 – 1944*, vol. II, București D.G.A.S., 1989.

Vasilescu, Nae, A., *Orașul și județul Brăila odinioară și astăzi – Schițe istorice și administrative*, Brăila, 1906.

I. 3. *Narrative, Memorialistică*

Berechet, Mihai, *9 caiete albastre. Block Notes*, Editura Muzicală, București, 1983.

Carandino, Nicolae, *De la o zi la alta*, Editura Cartea Românească, 1979.

Fokas, Antigone, *Brăila copilăriei mele*, Grupul editorial Vremea, 2005.

Iorga, Nicolae, *Drumuri și orașe din România*, ediția a II-a, Editura Librăriei Pavel Suru, București.

Rumano, Mihai Tican, *Icoane dunărene*, Editura ziarului *Universul*, 1933

II. *Dicționare, cataloage*

Anastasiu, Fl., Vicol, Ana Maria, *Monumentele județului Brăila*, Muzeul Brăilei, 1977.

Buculei, Toader, *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*, Editura Ex-Libris, 2004.

Drăghici, Rodica, Bounegru, Stanca, *Tipograffi brăilene. 1838-1944*, Biblioteca Județeană „Panait Istrati”, Brăila, 2001.

Drăghici, Rodica, *Carte greacă la Brăila: secolul al XIX-lea*, Biblioteca Județeană „Panait Istrati”, Brăila, 2006.

Scalcău, Paula, *Grecii din România*, Editura Omonia, 2005.

Semilian, S., *Istoria presei brăilene de la 1839 la 1926*, Editura Moderna, Brăila 1927

III. *Lucrări*

III.1. *Lucrări generale*

Contribuțiuni pentru monografia orașului și județului Brăila. Cu prilejul serbărilor Centenarului, Tipografia N. Orghidan, Brăila, 1929.

Monografia județului Brăila, Brăila, 1971.

Municipiul Brăila. A XII-a Adunare Generală a Uniunii Orașelor din România, Brăila, octombrie 1937.

Giurescu, C.C., *Istoricul orașului Brăila. Din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura Științifică, București, 1968.

Harlaftis Gelina, *A History of Greek-Owned Shipping: The Making of an International Tramp Fleet, 1830 to the Present Day*, ediția Hardcover, Taylor & Francis Group, 2005.

Papacostea-Danielopolu, Cornelia, *Comunitățile grecești din România în secolul al XIX-lea*, Editura Omonia, București, 1996.

Vasilescu, Nae, A., *Orașul și județul Brăila odinioară și astăzi – Schițe istorice și administrative*, Brăila, 1906.

III.2. *Lucrări speciale*

Antipov, Andrei, *Monografia lipovenilor „staro-obradătilor” din orașul și județul Brăila*, în *Analele Brăilei*, I, 1929, nr. 1, pp. 19-22.

Băncilă, Vasile, *Orașe dunărene*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 6-12.

Bellesort, André, *La Roumanie contemporaine*, Paris, Perrin et Cie Libraires-Editeurs, 1905, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 1, pp. 33-34.

Cândea, Ionel, *Comunitatea greacă de la Brăila din cele mai vechi timpuri până în secolul al XIX-lea*, Muzeul Brăilei- Editura Istros, 2004

Ciobanu, Vasile T., *Comentarii asupra activității portului Brăila între anii 1911-1938*, în *Analele Brăilei*, XII, 1940, nr. 1-2, pp. 30-41.

Demetriad, Paul, *Viața din 1927 a portului Brăila față de activitatea din trecut*, în *Analele Brăilei*, I, 1929, nr. 1, pp. 10-18

Filip, Cristian, *Comunitatea Greacă de la Brăila. 1864-1900*, Muzeul Brăilei-Editura Istros, Brăila, 2004.

Ilie, Elena, *Din istoricul farmaciei la Brăila*, în *Istros*, VII, Brăila, 1994, pp. 397-409.

Karnabatt, D., *Brăila care s'a dus ... Brăila care se duce*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 57-61.

Livada-Duca, Evridiki, *Common historical bonds between Kefallonia - Greece and Braila - Romania - A concise report*, Municipality of Argostoli, Greece.

- Mocioiu, N., *Dezvoltarea economică și socială a portului și orașului Brăila în perioada 1829-1921*, în *Istros*, II-III, 1981-1983, pp. 349-368.
- Paizis, C., *Doctorul Conduris*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 62-63.
- Pricop, C., *Traficul naval și importanța comercială a portului Brăila în primele două decenii ale secolului al XX-lea*, în *Analele Brăilei*, serie nouă, nr. 3, 1999, pp. 19-38.
- Semilian, S., *Emigranții și revoluționari bulgari în Brăila. Rolul Brăilei în renașterea națională și culturală bulgară*, în *Analele Brăilei*, I, 1929, nr. 1, pp. 23-33.
- Untaru, Const. I, *Ridicarea portului Brăila*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 13-16.
- Vîrtosu, Ion, *Trei catagrafii pentru Brăila anului 1831*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 17-26.
- Vîrtosu, Ion, *Hrisant Penetis fondatorul pensionului de fete din Brăila (Azi Școala Profesională)*, în *Analele Brăilei*, XII, 1940, nr. 1-2, pp. 5-29.
- Voiculescu, Vintilă, *Ceva despre mișcarea muzicală a Brăilei*, în *Analele Brăilei*, I, 1929, nr. 4-6, pp. 90-92.